

ELŐTERJESZTÉS

Hatvan városban működő óvodák házirendjeinek és pedagógiai programjainak véleményezéséről

Tisztelt Képviselő-testület!

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 9.§ b) pontja alapján ha törvény eltérően nem rendelkezik, a költségvetési szerv irányítása többek között a következő hatáskör gyakorlását jelenti: a költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzatának (továbbiakban: SZMSZ) jóváhagyása.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.) 25. § (1) bekezdései alapján a köznevelési intézmény működésére, belső és külső kapcsolataira vonatkozó rendelkezéseket az SZMSZ határozza meg. Ugyanezen paragrafus (2) bekezdése alapján az óvoda házirendje a gyermeki jogok és kötelességek gyakorlásával, a gyermek óvodai életrendjével kapcsolatos rendelkezéseket állapítja meg.

A köznevelési intézmény SZMSZ-ét, a nevelési-oktatási intézmény házirendjét nevelési-oktatási intézményben a nevelőtestület, más köznevelési intézményben a szakalkalmazotti értekezlet, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, továbbá az iskolai vagy a kollégiumi diákönkormányzat véleményének kikérésével fogadja el. Az SZMSZ és a házirend azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. Az SZMSZ és a házirend nyilvános.

Az Nkt. 83. § (2) bekezdésének h) pontja alapján a fenntartó kötelezettsége és joga, hogy értékelje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a pedagógiai-szakmai munka eredményességét, ugyanezen bekezdés i) pontja alapján a fenntartó ellenőrzi a pedagógiai programot, a házirendet, valamint az SZMSZ-t.

November hónapban Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete mind a hét óvoda szervezeti és működési szabályzatát jóváhagyta, továbbá 5 intézmény házirendjét és pedagógiai programját is véleményezte.

Szükséges, hogy a képviselő-testület a Hatvani Napsugár Óvoda és a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda házirendjét, valamint a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda és a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda pedagógiai programját is véleményezze. A dokumentumok az előterjesztés mellékletét képezik.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztés megtárgyalása után az alábbi határozati javaslatokat elfogadni szíveskedjen.

1. Határozati javaslat

Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda (székhely: 3000 Hatvan, Balassi Bálint út 44.) házirendjét és pedagógiai programját véleményezte, és az abban foglaltakkal egyetért.

Határidő: 2018. december 31.

Felelős: Hatvan város polgármestere a Jegyzői Iroda útján

2. Határozati javaslat

Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Hatvani Napsugár Óvoda (székhely: 3000 Hatvan, Gódor Kálmán utca 13.) házirendjét véleményezte, és az abban foglaltakkal egyetért.

Határidő: 2018. december 31.

Felelős: Hatvan város polgármestere a Jegyzői Iroda útján

3. Határozati javaslat

Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda (székhely: 3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.) pedagógiai programját véleményezte, és az abban foglaltakkal egyetért.

Határidő: 2018. december 31.

Felelős: Hatvan város polgármestere a Jegyzői Iroda útján

Hatvan, 2018. december 7.

Horváth Richárd
polgármester

Látta:

dr. Szikszai Márta

A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programja

OM azonosító: 201482

Készült:
**A Tevékenységközpontú Óvodai
Nevelési Program adaptálásával**

I. BEVEZETÉS

I.1. A Pedagógiai Program

A Pedagógiai Program a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda stratégiai alapidokumentuma.

A Pedagógiai Program egésze összefüggő, logikailag teljes rendszert adó dokumentum, ahol a pedagógiai reáltevékenységek összessége, a bemenet, a rendszeren belüli pedagógiai transzformáció és a feltételezett kimenet az előzményeken, pedagógiai tradíciókon és a feltételeken alapul. Egyaránt szorosan kötődik a köznevelés tartalmi modernizációjához kapcsolódó feladatokhoz, az intézmény távlati stratégiai céltevételezéseihez, valamint a partnerek elvárásaihoz és igényeihez.

A Pedagógiai Program

- kötelezi hatályossága idejére az érdekelt feleket a benne foglaltak tiszteletben tartására,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a Pedagógiai Programban jóváhagyott szolgáltatásokat finanszírozza,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a fenntartói értékelés keretei között az intézmény működését a Pedagógiai Programban foglaltak mentén minősítse,
- kötelezi az intézményt, hogy a programba foglaltak teljesítésére törekedjen,
- biztosítja az intézményhasználókat, hogy a Pedagógiai Programba foglalt szolgáltatásokat teljesíti, s hogy a programba foglalt célok teljesítésére törekszik, az ott felsorolt eszközök és módszerek segítségével,
- biztosítja az óvodapedagógusokat arról, hogy az intézményhasználók e program teljesítését várják el tőlük,
- biztosítja a óvodapedagógusokat, hogy saját munkájukat – a program hatályosságának idejére – e program keretei között, az önmagukra vállalt szabályok szerint végezzék.

I. 1.1. A Pedagógiai Program összetevői

Az intézmény pedagógiai tevékenységrendszer legmeghatározóbb dokumentumának készítésekor számításba vettük a Köznevelési Törvény, az Óvodai Nevelés Országos

Alapprogramja előírásait, a jogszabályi normákat, valamint a helyi intézményhasználók elvárásait, szükségleteit, a fenntartó igényeit, a működési feltételeket és az emberi erőforrásokat egyaránt.

Azaz a pedagógiai tevékenység lehetőségeit, feltételrendszerét és a tartalmi szabályozás által megfogalmazott követelményeket.

Az így elkészített dokumentumban megfogalmazást nyernek a nevelőtestület által képviselt nevelésfilozófiának megfelelő konkrét **nevelési célok** és az ezekből következő **pedagógiai feladatok**. A Pedagógiai Programban bemutatásra kerülnek a célok megvalósítását szolgáló tevékenységrendszer elemei és az ehhez kapcsolódó szervezeti formák és keretek rendszere.

A Pedagógiai Programban a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda meghatározza önmagát, átláthatóvá és ellenőrizhetővé teszi a feladatait és a végrehajtás eszközeit, azaz az egész tevékenységét önmaga, a partnerei és a külvilág számára.

A program nemcsak a jelen állapot egyszerű leírására szorítkozik, hanem a fejlesztés távlatait is előrevetíti. Egyszerre önmeghatározás, hitvallás és stratégiai terv.

I. 1.2. Jövőképünk

Célunk, hogy felkészüljünk a köznevelés szervezeti keretei között a leghatékonyabb módszerek kiválasztásával a tudásalapú társadalom igényeinek kielégítésére.

Óvodakép

Óvodai nevelésünk elsődleges feladata, hogy elősegítse:

- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség kibontakozását,
- a hátrányok csökkenését,
- az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételét.

A hazájukat elhagyó családok /migráns/ gyermekeinek az óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

I.1.3. Gyermekkép

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik kötődnek városukhoz és a világban is jól tájékozódnak.

Érdeklődők, nyitottak, önmagukat értékelni, másokat elfogadni tudók, társaikkal együttműködők.

Gyermekeinket arra kívánjuk felkészíteni, hogy a későbbiekben munkavállalóként, **a társadalom aktív tagjai legyenek, színvonalas és értékes munkát tudjanak végezni, amely számukra örömet szerez. Ezáltal képesek lesznek személyes szükségleteik kielégítésére, személyiségük kiteljesítésére.**

Minden óvodás gyermekünknek egyformán magas színvonalú, előítélet mentes, szeretetteljes nevelést biztosítunk, hogy az esetlegesen meglévő hátrányaik csökkenjenek.

Szent-Györgyi Albert szavaival élve:

"...egészséges testű, akaraterős, jó ítéletű, tetterre kész, szép célokért hevülő és áldozó embereket, akik meg tudják élni a szépet és nagyot minden téren, akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal, akik megértik a dolgok összefüggéseit, akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek, amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és jóakaraton épülhet; embereket, akik a múltban és jelenben kellő tájékozottsággal bírnak, és fel vannak szerelve a tudásnak azzal a mértékével, mely szükséges, hogy munkájukat jól elvégezzék és a társadalom hasznos munkásai legyenek."

I.2. Az intézmény általános jellemzői

Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapító okirat:

Hatvan Város Önkormányzata képviselő-testülete 377/ 2015. (V.28.) sz. határozata

Hatályos: 2015. június 10.

Az intézmény adatai:

OM-azonosító száma:	201482
Az intézmény neve:	Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda
Az intézmény alapítójának neve és címe:	Hatvan Város Önkormányzata 3000 Hatvan, Kossuth tér 2.
Az intézmény fenntartója:	Hatvan Város Önkormányzata

Az intézmény működési területe:	Hatvan város közigazgatási területének a fenntartó által kijelölt körzete az Óhatvani városrészben, ezen túlmenően maximális létszám keretig az intézményválasztást figyelembe véve.
Az intézmény típusa:	Óvoda
Az intézmény jogállása:	Önálló jogi személy
Az intézmény megnevezése székhelye:	3000 Hatvan, Balassi Bálint út 44.

A köznevelési intézmény feladatellátását szolgáló vagyona:

A rendelkezésre bocsátott ingatlan- és ingó vagyon a Hatvani Közös Önkormányzati Hivatal tulajdona.

Hatvan, Balassi Bálint út 44. 2760/2 hrsz.	Telek:	4193 m ²
	Beépített alapterület:	920 m ²
	Hasznos alapterület:	873 m ²
	Csoportszobák száma:	4 db
	Melegítőkonyha:	

A köznevelési intézmény vagyon feletti rendelkezési joga:

A köznevelési intézmény jogosultsága ezen vagyontárgy/ak rendeltetésszerű hasznosítására terjed ki az Önkormányzat vagyonáról- és a vagyontárgyak feletti rendelkezési jog gyakorlásának szabályairól szóló rendelet alapján.

Az intézmény helyiségeinek és tárgyi eszközeinek bérbeadásával az intézményvezető rendelkezik.

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám:	100 fő
Az intézményben elhelyezhető óvodai csoportok száma:	4 csoport

1.2.1 A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda fő tevékenységei

A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda az alábbi feladatokat látja el alaptevékenységként (Hatvan Város Önkormányzata Képviselő testületének 265/2011.(V.26.) számú határozata alapján):

Alaptevékenységi szakágazat:

- Óvodai nevelés

A költségvetési szerv alapfokú tevékenysége:

- Óvodai nevelés
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Alaptevékenységhez kapcsolódó kisegítő és kiegészítő tevékenység:

- Oktatási célok és egyéb feladatok.
- A köznevelési intézményekben végzett kiegészítő tevékenységek.
- Saját vagy bérelt ingatlan hasznosítása.
- Óvodai intézményi közétkeztetés.
- Munkahelyi étkeztetés.

Az intézmény vállalkozási tevékenységet nem folytat.

A köznevelési intézmény vezetőjének kinevezési rendje:

Az intézmény élén intézményvezető áll, aki magasabb vezető beosztású közalkalmazott.

Az intézményvezetőt a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően Hatvan Város Önkormányzatának Képviselő testülete bízza meg.

Az intézmény gazdálkodással összefüggő jogosítványai, az intézmény képviselőtársaság jogosultság:

Az intézmény finanszírozása és gazdálkodása:

Költségvetését évente a fenntartó állapítja meg.

Besorolása az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából:

Önállóan működő költségvetési szerv

Besorolása a gazdálkodás megszervezésének módja szerint:

Részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv.

Gazdálkodását biztosító szervezete:

Hatvani Közös Önkormányzati Hivatal
3000 Hatvan, Kossuth tér 2.

100 férőhelyes óvodánkat 1983. március 1-jén adták át. Tágas, világos csoportszobák és öltözők, kiszolgáló helyiségek, szép udvar, pancsoló medence, homokozók szolgálták a nevelést. Intézményünk 1994. január 1-jétől viselhetette a Brunszvik Teréz nevet. Az óvoda működését 1994. decemberétől segíti a Brunszvik Kisded Alapítvány.

1997-től 2011-ig a városi intézmények többszöri összevonása nyomán tagóvodaként működött intézményünk.

2011. július 1-jétől ismét önálló óvodaként kezdtük meg működésünket a gyermekek és a szülők szolgálatában.

2013. július 1-jétől Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda az intézmény neve.

I.2.2. Humánerőforrás-és tárgyi feltételek

Óvodánk humánerőforrásának elemzése:

Intézményünkben az óvodapedagógusok felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, és szakképzett dajkák segítik munkájukat. 2013. szeptember 02-től pedagógiai asszisztens is közreműködik a nevelői munkában.

Valamennyien a gyermekeket és hivatásukat szerető személyiségek. Saját arculatú, de munkastílusában összeszokott csapat látja el a mindennapi feladatokat.

Dolgozók	Létszám
Főiskolai/ felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	9
Szakvizsgázott óvodapedagógus	2
Mesterpedagógus	1
Ped.II.	3
Ped.I.	4
Gyakornok	1
Pedagógiai asszisztens	1
Dajka összesen	4
Szakképzett dajka	4
Óvodatitkár	1
Összlétszám	15 fő

Intézményközi megállapodás keretében egy fő fejlesztőpedagógus a Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján a részképességek fejlesztését végzi. A különböző sérülésspecifikumok ellátására a sérülésektől függő szakember szolgáltatását kell megvásárolni a gyermek fejlesztése érdekében. Logopédiai szolgáltatás jelenleg nem működik az óvodánkban, de szakszolgálati ellátás keretében minden gyermek fejlesztést kaphat. A Köznevelési törvény előírásának megfelelően az óvodapedagógusok heti kötelező óraszám: 40 óra, melyből 32 órában a gyermekcsoportokban, 8 órában felkészülési idő és nevelőtestületi munka végzésével látják el feladataikat. Heti váltásban, átfedési idő biztosítása mellett fogadják a gyermekeket. Munkatársaink folyamatosan fejlesztik tudásukat. Jól képzett nevelőközösségünkben többen másoddiplomával, szakvizsgával, mesterpedagógusi minősítéssel rendelkeznek. Nyitottak az új pedagógiai irányzatok befogadására, az innovációra. A nevelőtestületben vannak a zenei nevelés terén jól képzett, jó hangszeres tudással, a néptánc oktatás terén, kézműves technikákban jártas, kreatív óvodapedagógusok. Kialakultak azok a szervezeti, nevelési folyamatok, szokások, hagyományok, melyek csak és kizárólag ránk jellemzőek.

Az étkeztetésben a Hatvani Közétkeztetési Kft. alkalmazásában álló konyhai dolgozó közreműködik.

Tárgyi erőforrásaink elemzése:

100 férőhelyes óvodánkat 1983. március 1-jén adták át. Tágas, világos csoportszobák és öltözők, kiszolgáló helységek, szép udvar, pancsoló medence, homokozók szolgálják a nevelést. Az óvoda működését 1994. decemberétől segíti a Brunszvik Kisded Alapítvány

Az intézmény épülete, termei, azok berendezései különböző korúak és állagúak. Az *intézmény infrastruktúrája* általánosságban jó. Megtörtént az óvoda épületének energetikai felújítása. Az óvoda IT-parkja az új feladatokhoz mérten is kielégítő, azonban folyamatos fejlesztésre, bővítésre szorul. Az internet-hozzáférés biztosított.

A rendelkezésre álló, a normatívából és az önkormányzati kiegészítésből származó összegeket az óvoda egyéb forrással növeli, mint pl. alapítványi támogatás, pályázat, szülői támogatás.

Tárgyi feltételeink a következők, melyeket a lehetőségeinkhez mérten folyamatosan bővítünk:

- Az udvari játékok állapota elfogadható. Új játékok telepítése folyamatosan a kor igényeinek megfelelően szükség szerint történik. Az udvaron megfelelő az árnyékos és napos felületek aránya.
- A csoportszobák mérete megfelelő, minden csoportszobához gyermekmosdó és gyermeköltöző tartozik. Berendezésük praktikus, a gyermek méretéhez igazodó, esztétikus. A csoportszobák előtt fedett terasz húzódik.
- A csoportszobák tárgyait, a gyermekek által használt játékokat anyagi lehetőségeinkhez mérten folyamatosan bővítjük, cseréljük.
- A *tornaszoba* és a *mozgásos szoba* jó lehetőséget teremt a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, változatos mozgásformák gyakorlására. *Mászófalunk* megépítésével még több lehetőség adódik: pl: állóképesség fejlesztése, egyensúlyérzék-, koordinációs készség javítása, személyiségfejlesztő hatása.
- Mozgásos eszköztárunk változatos, folyamatosan bővül.
- Sokszínűségünket igazolja, hogy rendelkezünk *mese szobával* és *fejlesztő szobával* is.
- Az esztétikus, szépen berendezett *só szobában* minden nap játszhatnak, tevékenykedhetnek a gyermekek, miközben észrevétlenül részesülnek a speciális klíma jótékony hatásaiból, melyet a só asztalok beállításával fokoztunk.

- Az egészséges lábboltozat kialakítását szolgálja az óvoda udvarán kialakított „Mezítlábas park”, ahol tizennégy különböző felületen sétálhatnak. A különböző felületek mind-mind másként stimulálják a gyermekek talpát.
- *Közlekedési parkunkban* a biztonságos közlekedés szabályait, valamint a kerékpáros közlekedés alapjait sajátítják el.

II. A TEVÉKENYSÉGKÖZPONTÚ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM GYAKORLATA

II.1. Nevelésünk célja és feladatai

Nevelési cél

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül,
- az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Feladatok

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért az óvodai nevelésünk tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

A feladatrendszer elemei:

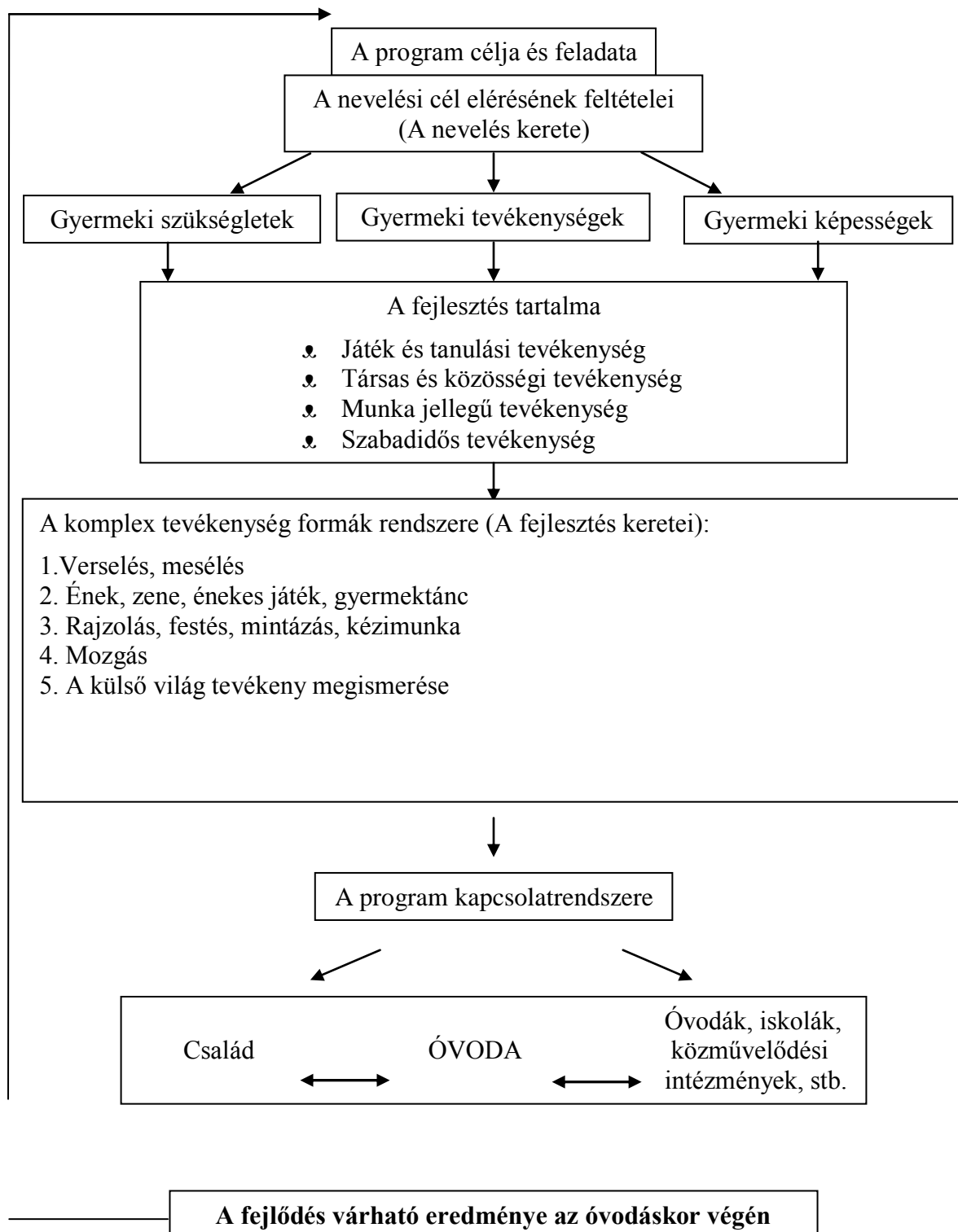
- Játék és tanulási tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszőve érvényesülnek és együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással.

Ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem bonthatjuk szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva, a tervezett tevékenységből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk.

Helyi programunk sajátossága, hogy az adott körülményekhez, az adott gyermekcsoporthoz, az adott óvodapedagógushoz és az adott gyermekhez szabja módszereit és a nevelés tartalmát.

A program rendszerábrája

II.1.1. A nevelési cél elérésének feltételei

Gyermeki szükségletek

Célja:

A gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása, testi-szellemi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása, egészségének védelme, edzése, megóvása és megőrzése.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése. A szokás- és normarendszer kialakítása és megalapozása.

A gyermek fejlődő személyiség, ezért sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

A környezeti hatások közül a *család* szerepe a legjelentősebb, hiszen ez az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez, és más-más szerepet szánnak neki a család életén belül. Az óvodapedagógusnak ezért figyelembe kell vennie a családok sajátosságait, szokásait. Szükség esetén valósítsa meg a multikulturális nevelésen alapuló integrációt.

A családi nevelés mellett az *óvodának* igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre.

A gyermeki szükségletek kielégítéséhez szorosan hozzákapcsolódik, hogy az óvodás gyermeket érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör vegye körül.

Az óvodáskorú gyermek sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért már a fogadásra is különös gondot fordítunk, ahol az édesanya a gyermekével együtt ismerheti meg a közösségbe történő beilleszkedést. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy minél hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkenéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Így az együttlét, az új környezet elfogadása biztonságot ad. A jelükkel ellátott kis ajándékkal kedveskedünk az új gyermekeknek.

A gyermekek felé nyitottak vagyunk, lehetőségeket adunk arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes, társas szükségleteit, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítsük, a negatívokat pedig visszatartsuk, fékezzük. A gyermekek környezetében jelenlévő felnőttek viselkedése, kommunikációja modellértékű, mely segíti a gyermeket az önértékelítő törekvéseinek kifejezésére, a különbözőségek elfogadására és tiszteletére.

Az érzelmi nevelés feladatai:

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése, különbözőségek elfogadása, tisztelete.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.

Az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka kapcsolatában rendkívül fontos, hogy a felnőtt érzelmileg értse meg a gyermeket. Figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a gyermekek különböző érzelmvilágát. Kerüljük az utasítást, helyette beszélgetéssel, kérdésekkel próbálunk célt érni. A pozitív minta és érzelmi töltés legyen a jellemző.

A *gyermek – gyermek* pozitív érzelmi töltésű kapcsolatai akkor tudnak kialakulni és fennmaradni, ha a gyermek jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt, és gyermekközössége. A nevelés alapja tehát a gyermek szeretete, óvó nénik és dajka nénik részéről egyaránt.

Környezethigiénia

A környezethigiéniára nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását. Kiemelt figyelem övezi a megfelelő hőmérséklet biztosítását (szellőztetés, helyes fűtéstechika), illetve a megfelelő fényviszonyok megteremtését (korszerű világítás). Az *óvoda helyiségeit*, építészeti adottságait pedagógiai feladataink megvalósítása érdekében használjuk fel. Csoportszobáink, öltözőink, mosdóhelyiségeink berendezési tárgyai megfelelő méretűek, tisztántartottak, a gyermeki tevékenységeket szolgálják, így hozzájárulnak a gyermeki szükségletek kielégítéséhez.

Követelmény az óvoda udvarának tisztán tartása, gondozása (virágosítás, fűápolás, locsolás, stb.). Törekedünk arra, hogy esztétikai élményt is nyújtson a szabadban eltöltött idő.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Az udvar különböző jellegű talajfelületei, más-más célt szolgálnak, ezért burkolt területek, füves területek, virágos kertek, napos-árnyékos részek egyaránt megtalálhatóak. A gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét megfelelő mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal, kerti szerszámokkal, a gondosan rendbetartott homokozóval biztosítjuk. Udvarunk osztatlan, így ad lehetőséget minden korosztály számára a szabad játékválasztáshoz. A tevékenységeket mindig óvodapedagógus felügyeli.

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartás mintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészség-kulturáltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk ezért jelentős az egészségpedagógiai óvodai programban. Az együttműködés lehetőségei a közös szülői programok, higiénés és sportrendezvények. A nevelési év kezdetekor a védőnői és a Pedagógiai Szakszolgálat munkájának bemutatása is része az óvodában folyó egészségvédő és egészségfejlesztő

tevékenységünknek. Az egészségfejlesztés – életfontossága miatt – az óvodai nevelésben kulcskompetencia kialakítását igényelte.

Az óvodai nevelési folyamat szerves része a *gondozás*, mely a gyermeki szükségleteket elégíti ki. A gondozás - az egészséges életmódra nevelés terén - egyik fontos feladata az *egészséges környezet* biztosítása.

A gyermekek egészségének védelme érdekében fontos feladatunk a betegségek megelőzése, az egészséges életvitel iránti igény megalapozása. Ezt a célt szolgálja a sószoba, a mozgásfejlesztő szoba, a tornaszoba, a kültéri „tipróka”. Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását, a gyakori szellőztetést, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, sok zöld növény elhelyezését. A gyermekek rendszeres egészségügyi szűrését a Védőnői Szolgálat látja el. Rendszeres, jelzés esetén eseti tisztasági vizsgálatot végez óvodánk védőnője. A napközben megbetegedett gyermekeket elkülönítjük, s szüleiket azonnal értesítjük.

A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek megelőzésének érdekében biztosítjuk a szükséges személyi és tárgyi feltételeket, a használatban lévő eszközöket folyamatosan ellenőrizzük.

Az *egészséges életmód kialakítása*, a gyermekek gondozása sajátos nevelési feladatunk. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, ezzel segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást segítő többi munkatárssal. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét. A napi helyes életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki.

A dohányzás a legsúlyosabb önálló egészségkárosító tényező. A dohányzás visszaszorításában kiemelt figyelmet érdemelnek a fiatalok rászokását megelőző programok, valamint a pedagógusok példamutatása.

Az óvodai pszichohigiénés nevelés során nem arra gondolunk, hogy a kisgyermek cigarettázni kezd, hanem arra, hogy otthon számos minta, motívum erősíti benne a dohányzás társadalmi elfogadottságát, a „természetes” felnőtt viselkedés velejáróját.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. Az óvodás korú gyermek táplálkozási szükségletei nem azonosak a felnőttek táplálkozási szokásaival. Az óvodapedagógus tájékoztassa a szülőket, hogy az óvodás korú gyermek étrendjében ne szerepeljen nehezen emészthető, zsíros, erősen fűszerezett étel. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülőkkel, támogatókkal közösen tartunk gyümölcs- vagy zöldségnapot, ahol a gyermekeket új ízekkel, italféleségekkel ismertetjük meg. Közösen készítünk salátát, köretet, gyümölcstalat. Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezésben való előkészületben a gyermekek vegyenek részt az életkori fejlettségüknek megfelelően. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják. Az étkezés megszervezése, kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Ügyelünk arra, hogy az étkezésekre azonos időpontokban kerüljön sor. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására. Az étkezési szokásokkal, az evőeszközök használatával fokozatosan ismertetjük meg a gyermekeket.

Azoknak a 3-4 éveseknek, akik még nem esznek önállóan, segítséget nyújtunk. Folyadékot egész nap biztosítunk a gyermekek számára.

A személyi higiénia fejlesztése

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak (vagy kapcsolatosak) az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a dajka megszégyenítéstől mentes feladata. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést. A higiénés felszerelés minden gyermek számára rendelkezésre áll, melynek során elsajátítja használatát.

A *testápolás* a gyermekek szükség szerinti tisztálkodását, tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvónő és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat

elmélyítését is elősegítik. A családi és óvodai gondozási szokások összehangolására törekszünk. Szükség esetén megbeszéljük a szülőkkel a helyes teendőket, segítséget nyújtva ezzel a gyermek otthoni gondozásához. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztításához, a WC-használatához megteremtjük a feltételeket. A legintimebb higiénés tevékenység a WC-használat. A WC papír használatának elsajátíttatásában a dajka néni vállal nagyobb feladatot. Fontos a bevizelés, beszékelés után az intim rendbetétel. Minél kisebb egy gyermek, annál nagyobb szüksége van a testápolás során a felnőttek közreműködésére. Ezt szem előtt tartva alakítjuk ki a helyes szokásokat, eljuttatva a gyermekeket az önálló testápolásra. A gyermekek fokozatosan jutnak el odáig, hogy önmagukkal, ruházatukkal szemben igényeljék a tisztaságot. Ehhez nagyon fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok és dajkák személyes példamutatását.

Az *öltözködés* védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát is. Igyekszünk meggyőzni a szülőket a praktikus, réteges öltözködésről. A ruházat tisztántartására, fehérneműcserére szükség esetén felhívjuk a szülők figyelmét.

Rendszeres mozgás biztosítása

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készítésben mutatkozik meg, és nagyobb energia felhasználással jár, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A mozgás segíti a gyermeket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében, meghódításában.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését a különböző mozgásos tevékenységek szolgálják. A változatos mozgásformákat egyénileg gyakorolják a mozgásfejlesztő eszközökön. Erre kitűnő lehetőséget nyújt a jól felszerelt tornaszoba. A rövidebb, néhány perces mozgásos játékok beilleszthetők a napi tevékenységünkbe, melyek a mozgáskoordináció fejlesztésére irányulnak. A jól szervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap *edzési lehetőségük* van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. A légfürdőzés az edzés egyik formája, mely télen sem maradhat el. Légfürdőzést jelent a szabadban végzett mozgás, játék, séta is.

Jelentős óvodapedagógusi figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmetlen játék megfékezése. Közegészségügyi szempontból évenkénti ellenőrzést kíván a homokozó.

A gyermekek a víz edző hatását is megismerik. Minden évben a nagycsoportos gyermekeket a városi uszodába visszük, ahol a vízhez szoktatás, a víz megszerettetése a fő szempont. A gyermekek edzését szolgálhatja még a kerékpározás, szánkózás, csúszkálás a jégen. Lehetőség szerint a városi jégpályán szervezett körülmények között ismerkedünk a korcsolyázás alapjaival.

A gyermekek *alvásigényének* egy részét az óvodában elégítjük ki. Az alvásidő előtt kiszellőztetjük a csoportszobát, s megteremtjük a nyugodt alvás feltételeit. Biztosítjuk a megfelelő méretű, egyenes fektetőket, melyeken a gyermekek alvás közben is változtatni tudják testhelyzetüket. Az ágynemű fokozatos lecserélése is az egészséges életmód javítását szolgálta, hiszen az antiallergén ágynemű a nyugodt pihenést segítik elő.

A gyermekek maguk mellé vehetik kedvenc otthonról hozott „alvókájukat”, megszüntetjük az erős külső, belső ingereket, meséléssel, dúdolással nyugalmat teremtünk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan mosakodnak, törölköznek.
- Önállóan használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.
- Zsebkendőjüket önállóan használják, helyesen fűjják az orrukat.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal látják el.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból, s készségi szinten használják az evőeszközöket.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére, gondozottságára.

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt, érzelmileg elfogadják egymást.
- Ragaszkodnak egymáshoz, felnőttekhez, érzelmeiben, szavakban, tetteikben hozzák azt nyilvánosságra.
- Szeretettel érdeklődnek egymás iránt az óvodán kívüli találkozások alkalmával is.

Gyermeki tevékenységek

Célja:

Az élményben gazdag, sokrétű, komplex tevékenységformákkal a gyermekek személyiségének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében, a tevékenységeket óvodapedagógus irányítja. A gyermek személyisége és tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének az eszköze.
- A képességek kibontakoztatásának és fejlesztésének eszköze.

Nevelő hatásunk belső feltételei a tevékenységek tartalmából eredően:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen.

- Arra törekszünk, hogy a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön.
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettséget biztosítjuk (csak a befejezett tevékenységnek van élményereje).
- A tevékenységrendszer teljességével kielégítjük a gyermekek igényét, megoldjuk a gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig).

Nevelő hatásunk pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése a – dajkákkal és a pedagógiai asszisztenssel együttműködve – közös feladatunk.
- A tevékenység megszervezése nagy tapintatot igényel – semmit nem végzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítünk, amikor a gyermeknek arra szüksége van.
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladatunk.

A gyermekek számára meg kell adnunk a lehetőséget *az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységre*. A gyermeki tevékenység szervezésekor figyelembe vesszük a 3 – 7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A nagyfokú tevékenységi vágyat, kíváncsiságot, megismerési vágyat, érzelmi vezéreltséget. A gyermekek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb egy gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit.

A 3 – 7 éves korú gyermekek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

Gyermeki képességek

Célja:

A gyermeki képességek kibontakoztatása, kooperációs és kommunikációs képességcsoport kiemelése a tevékenységek által.

Az óvodapedagógus feladata:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A fejlődési naplóban meghatározott egyénre szabott fejlesztési terv alapján végezze fejlesztő munkáját. Minden gyermek képességét önmagához – saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni.
- Biztosítsa a kreativitás és a felfedezés lehetőségét, és a megszerzett tapasztalatokkal fejlessze a gyermek kompetenciáit.

Programunk olyan képességek kifejtését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Olyan tevékenységeket biztosítva, melyek élményt nyújtanak és kreativitást fejlesztő hatásúak.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással. A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportja a kooperációs képességek és a kommunikációs képességek.

A tevékenységek a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodnak, differenciáltak és biztonságot teremtenek.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- A tevékenység a képességfejlesztés eszköze – képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók.
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának a színhelye, a képességek meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg.

A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a tevékenységek gyakorlása közben és által szerezheti meg.

A nevelőmunkánk során fejleszteni kívánjuk mindazon képességeket, melyek a tudatos emberi élet folytatásához szükségesek és a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatják.

II.1.2. A fejlesztés tartalma

Játék és tevékenységben megvalósuló tanulás

Célja:

- Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.
- Válgják a játék a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.
- A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a szűkebb és tágabb környezetben szerzett tapasztalataikra építve irányítsuk a gyermeki gondolkodás fejlődését és a kompetenciák fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladata:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához. Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátzás a gyermekekkel.
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.

A *játék* a 2,5 – 7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és

gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt, a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan kell felhasználnunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez. Tudatosságunk természetesen sohasem irányulhat a gyermekre, hiszen kitalált és erőltetett, úgynevezett „játékos módszerekkel” nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre.

Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melynek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség az általunk kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy két és fél, három éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában.

Feladatunk megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet: az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért *az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesezhet ki.*

A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket a mi feladatunk biztosítani. Nagyon fontos az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, amely rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző

szituációk megteremtése, az élménynyújtás óvodapedagógusaink tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint az általunk irányított és megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet.

A játék tehát, mint az óvadás korú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent, amit tudatosan felhasználhatunk a gyermekek fejlesztése érdekében. Nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva, olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését is segítheti.

Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint mások mozgósításának képessége vagy az alá–fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy – egy játéksituációban.

Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása:

A megfelelő légkör:

A gyermekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez, a felszabadult játékukhoz alapfeltétel a nyugodt, derűs légkör. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, kivel, mennyi ideig és milyen eszközzel játszanak.

A megfelelő hely:

Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara (alkalmanként kirándulóhelyek). A csoportszobákban a játékteret a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakíthatjuk ki, hogy otthonos, variálható legyen.

A megfelelő idő:

A rugalmasan kialakított napirendünk, az egész nap folyamán biztosítja az elmélyült játékot.

A megfelelő játékeszközök:

A játékszer részben motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyermekek elképzeléseit, segíti elgondolásaiknak megvalósítását, részben tárgya magának a játéknak. Olyan játékszereket igyekszünk biztosítani, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik és a motiváló fejlesztő hatást kiváltják.

A játékszerek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak és veszélytelenek. Különböző alapanyagokból készülnek, sokféleképpen, egymással variálva illeszkednek a játék témájához.

A játékeszközöket mindig arányosan, a csoport létszámához igazítva igyekszünk biztosítani. A nagyobbak játékát már kiegészítjük félkész, szimbolikus és saját készítésű eszközökkel is. Lehetőséget adunk, hogy a környezetük tárgyait (székek, asztalok, padok) is bevonják játékukba.

Az óvodáskorban előforduló játékfajták:

Gyakorló játék:

A gyakorló játék kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket. A játéknak ezen a fokon a gyermekek a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. A sokszori ismétléssel, gyakorlással a különböző funkciók fejlődnek. Mivel a gyakorló játékok eszköz és anyagigényesek, ezekből nagyobb mennyiségre van szükség. 5-7 éves korban a gyakorló játék tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, vagy a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szükség. Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is.

Építő, konstruáló játék:

Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe.

A gyermekek kockákból és más játékszerekből, különböző eszközökből, anyagokból, építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre. Az „én csináltam” tapasztalata

bizonyosságot nyújt a gyermeknek saját képességeiről, növeli önbizalmát. A tapasztalatok hatására a spontán létrejövő alkotások mellett fontos helyet kap az előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építés. A gyermeket az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem fölhasználása ösztönzi a konstruálásra. A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti. Az építő és konstruáló játék, az eszközök és az anyagok változatosságát igényli.

Szerepjáték:

A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és fejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A környezet benyomásait a gyermekek egyénien, szubjektív módon jelenítik meg. A vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait.

A szerepjátékban a gyermekek valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul maga a gyermekközösség. A gyermekek játékában különösen, a hozzá érzelmileg közel álló felnőtteket és társaikat utánozza. Megjeleníti a felnőttek és a gyermekek közötti kapcsolatokat, közben új magatartásformákat sajátít el.

Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.

Barkácsolás:

A barkácsolás a játék igényéből indul ki, tehát kötetlen. Igyekszünk kialakítani a gyermekekben, hogy alkalmanként maguk készítsék el a játékhoz hiányzó eszközöket. Ehhez a gyermekek képességeinek megfelelően: helyről, anyagról, és kifogástalan, a koruknak megfelelő eszközökről gondoskodunk. Olyan anyagokat gyűjtünk, melyeket a gyermekek önállóan is megmunkálhatnak. Csak annyi segítséget nyújtunk, amennyi feltétlenül szükséges.

Az eszközök készítése közben újabb és újabb ötletek születnek, s ezek megvalósítására készítjük a gyermekeket. Az elkészült eszközöket mindig felhasználjuk. Fontos, hogy a tevékenységek befejeztével, maguk körül rendet rakjanak.

Dramatizálás, bábozás:

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják. Lehetőséget adunk arra, hogy mese – vers – ének – filmélményeik alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át vagy tovább a történetet, válasszák ki a szereplőket. A dramatizáláshoz szükséges, különböző szerepeket jelző kellékek, állandóan rendelkezésre állnak.

A bábjátékban a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg, játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történés általuk fölfogott tartalmát tükrözi. A gyermek a bábót azért is érzi közel magához, mert az még nála is kisebb, cselekvéseit, sorsát ő irányítja. A bábjáték igazi kifejezőeszköze maga a mozgás, és ez vizuális élményt is jelent a gyermekeknek. Játékidőben a paraván mögött, de paraván nélkül is legyen alkalmuk a gyermekeknek kedvük szerint megszólaltatni a számukra legvonzóbb bábokat.

A bábjátékból adódó élmények általában három, egymással szoros összefüggésben levő forrásból fakadnak:

- az óvodapedagógus bábjátéka, amelyben a gyermekek, mint nézők vesznek részt,
- a gyermekek bábjátéka, esetleg óvónői segítséggel,
- a gyermekek bábkészítő tevékenység és önálló játéka az így elkészült bábokkal.

A sokrétű tevékenység (bábok készítése, játék különböző szerepekben), különösen a társakkal és a felnőttekkel kialakuló sajátos kapcsolatteremtés, valamint az, hogy a gyermek esetleg saját érzelmeit is eljátssza, személyiségfejlesztő hatású.

Szabályjáték:

Mindazoknak a játékoknak a sokféleségét felhasználhatjuk, melyek konkrét szabályokhoz kötöttek, élményszerzés és tapasztalás kapcsolódik hozzá. A játék menete, a szabályok betartása erősíti az egymásra való odafigyelést, mások sikerének elismerését.

Pl: fejlesztőjátékok, társasjátékok, mozgásos játékok, saját maguk által kitalált szabályok, népi illetve népi hagyományokra épülő játékok.

A *játék és a tanulás* teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz a kisgyermek. Játék közben,

szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. Különböző tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tevékenységben megvalósuló tanulás természetesen csak része a nevelési folyamat egészének.

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket a gyermekek óvodáskorban szereznek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy, milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában, hangsúlyozva a cselekvéses tanulást.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás során is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a

gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

A szerepünk tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítjuk az egyes gyermekeket, mennyire vagyunk képesek megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével.

Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A program keretjellege biztosítja számunkra a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás - kezdeményezett tevékenységek, kötött és kötetlen tevékenységek, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában.

Az anyanyelvi nevelés feladatai fokozottan előtérbe kerülnek a játék és a tevékenységekbe megvalósuló tanulás során.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A játékban örömet lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játsszanak.
- Kialakul az együttjátszás igénye.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékukban alkalmazzák (dramatizálás, bábozás).
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- Igényük van a tevékenységben megvalósuló tanulás során az új ismeretek befogadására.
- Képesek a figyelem összpontosítására, a kreatív gondolkodásra.

Társas és közösségi tevékenység

Célja:

A gyermek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok által tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Az óvodapedagógus feladata:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- Az óvodapedagógus – gyermek, a gyermek – dajka, a gyermek – gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttműködés képességének kialakítása és gyakorlása. A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányába, különbségek elfogadására, tiszteletére.

A közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását.

Az óvodai nevelés folyamatában az egyén és a közösség nevelése szervesen összefonódik, a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiákat.

A gyermekekkel szemben támasztott fő követelmény, hogy tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásának legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység – társadalmi és egyéni – értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető

legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek tartalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, stb.) határozza meg.

Pedagógiai Programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kialakításához. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlása által történő fejlesztés rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából.

Programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik.

A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik.

Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására, a szokás és szabályrendszer megalapozására. A tevékenységeket a kidolgozott folyamatszabályozás alapján végezzük.

Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenységek bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye

is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet.

Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg.

Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly.

A közösségi szokások kialakítása a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyermek ne zavarja a másikat tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb. Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnervizony kialakítása a cél. Figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását.

A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás,

az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. A mi feladatunk, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljunk az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Elegendő időt hagyva lehetővé tesszük a szülővel együtt történő beilleszkedést, így biztosítva a fokozatos átmenetet a megalkotott szabályozórendszer alapján. Ez az időszak a szülő jelenlétében addig tart, amíg a gyermeknek erre szüksége van. Az a szülő, aki részt vesz ebben a folyamatban, belülről is látja az óvoda életét, megismeri gyermeke egész napi programját. A közös indulás jó alapot teremthet a folyamatos, őszinte együttműködéshez.

Az óvodában új kapcsolatok várnak minden gyermekre. Igény szerint lehetőséget biztosítunk a migráns gyermekek kultúrájának megismertetésére. Ha ezt a váltást az óvodapedagógus megkönnyíti, akkor az új környezet, az új emberi kapcsolatok olykor szorongást keltő hatása oldódik, elmúlik. Az új környezet elfogadásához az új örömforrások átélése vezethet el legtermészetesebben. Ilyen többek között az érzelmi biztonság és a tevékenységsszükséglet kielégítése.

A közösségi nevelés eredményeként a gyermekek szívesen kapcsolódnak az óvodához, óvodapedagógusukhoz, a hozzájuk érzelmileg közel álló társakhoz. Csoportjukkal azonosulnak, örömet szerez nekik a közös tevékenység, az együttes élmények magas érzelmi hőfoka. Szívesen teszik magukévá a közösségi szokásokat, szívesen segítenek egymásnak. Modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, viselkedése.

A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre. A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz, és maguk is alakítják a közösségi szokásokat. Az együttes tevékenység, a másokra figyelés biztosítja a közösségi magatartás fejlődését.

Az óvodánk nyitottsága nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő–óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. A nevelőmunkánkban szükség van a szülőktől érkező információkra, javaslatokra. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető, (farsang, anyák napja, gyermeknap, évzáró).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak, amelynek természetes módon tesznek eleget.
- A gyermekek szívesen járnak óvodába és szívesen játszanak együtt.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónőt és társaikat.
- Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.
- Egy-egy társuk iránt kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Adott tevékenység (játék, tanulás, munka) által megkívánt magatartási formának eleget tesznek.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Szociálisan éretté válnak a következő oktatási szint megkezdésére.

Munkajellegű tevékenység

Célja:

A sokféle, változatos gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok és szokások kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését.

Az óvodapedagógus feladata:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet.
- Az óvodapedagógus biztosítsa a konkrét, reális, vagyis a gyermek saját magához mérten fejlesztő értékelést.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.

- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekek és teljes önállósággal végezhesék azokat.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. *A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység.* A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése.

Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztőhatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban megállapíthatunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák. A csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van és testi épségük nincs veszélyeztetve. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységet, mint a játékot, persze ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. *A munkajellegű tevékenység az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését.* Ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezhet.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül a mindennapokba.

Lényeges az is, hogy a munkavégzéséhez elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz, szerszám álljon rendelkezésre.

A munkafajták közül az egyik legfontosabb az *önkiszolgálás*, amelynek az óvodáskor kezdetétől igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Hagyni kell, hogy a gyermekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka megosztása során fontos feladat, hogy a gyermekek próbáljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Úgy, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munka konkrét tartalmát körülhatárolni nem szükséges, de fontos, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket.

A gyermekek képesek felfogni, hogy munkájuk eredményeképpen (papír-, gesztenyegyűjtés) kirándulni mehetnek, játékot, meséskönyvet vásárolhatnak. Fontos az óvodában az élsarok kialakítása és a kerti munka megvalósítása, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására is lehetőséget nyújt. A kertben tavasztól – ősziig lehet tevékenykedni, ismereteket és tapasztalatokat szerezni.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz, szerszám álljon a gyermekcsoport rendelkezésére.

Munkajellegű tevékenységeink az óvodában:

Önkiszolgálás:

A gyermek a saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével a felnőtt segítségével ismerkedik meg (testápolás, öltözködés, önmagukkal szembeni igényesség, kulturált étkezési szokások elsajátítása).

Naposi munka:

A naposság közösségi megbízatás. Az önkiszolgálással kapcsolatos munkaszokások begyakorlása után válik egyre tudatosabbá és örömtelibbé. A naposság feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel.

Helyesnek tartjuk, ha minden csoport önállóan alakítja ki a kiválasztás rendszerét. Minden napos ismerje meg, hogy egyes területeken mikor, milyen feladatai lesznek. A naposok feladataikat növekvő önállósággal oldják meg.

Alkalomszerű munka és megbízatások:

A csoport életében vannak olyan munkafeladatok, amelyeket a gyermekek a naposi feladatok mellett alkalomszerűen végeznek. Ezeknek a munkáknak egy része időről-időre ismétlődik, tehát tervezhető, másik része esetleges. Ezek körét mindig meghatározza az adott csoport/gyermek fejlettsége, a környezeti adottságok, melyek a gyermeki önállóság kialakulását segítik.

Növény és állatgondozás:

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés. A csoportokban és a kertben, az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: a csíráztatás, rügyeztetés, a veteményeskert, a virágoskert gondozása, a fű gereblyézése, a falevelek sepregetése, összegyűjtése, a hó seprés, az élősarok gondozása stb.

Környezet rendjének megőrzése:

Az óvoda belső környezetének, udvarának ápolása, tisztán tartása, védelme mellett, nagyon fontosnak tartjuk a külső környezet rendjének megőrzését is. A környezeti károk, veszélyek felfedezése – probléma megoldása a szülők segítségével, bevonásával. Az óvoda körüli utcarész folyamatos rendben tartása, esztétikai értékének megóvása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A rájuk bízott feladatot, munkát önállóan és szívesen végzik.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.

- Önállóan és igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Örömmel segítenek társaiknak.
- A környezetükben lévő növényeket és állatokat óvják, gondozzák.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatokat szereznek a munkaszervezésről.
- A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Legyenek nyitottak a környezet megóvására.

Szabadidős tevékenység

Célja:

A gyermekek tanulják meg a felszabaduló idővel való gazdálkodást, az önmaguk által irányított tevékenységet.

Az óvodapedagógus feladata:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják

természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az ön maga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel.

Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről ön maga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni. Az óvodában persze sajátosan – az iskoláétól eltérő módon – értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak a szabadidő hasznos kitöltésével.
- A választásra felkínált tevékenységek közül képesek önállóan választani.
- Egyéni kéréseiket és elképzeléseiket meg tudják fogalmazni az óvónőknek.
- A mozgás- és tevékenységi tereket képesek kitölteni.

II.2. A komplex foglalkozás rendszere

A komplex foglalkozások lényege

- Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.
- A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy – egy vezető szempont megléte jellemzi

- A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

II.2.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek

Anyanyelv

Célja:

- Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása.
- Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.

Az óvodapedagógus feladata:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- Az anyanyelvi nevelés, a nap folyamán valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- A beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- A beszédmegértés fejlesztése. A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása (logopédus bevonásával).

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermekek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. A

szocializáció folyamatán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.

Az anyanyelv a társas kapcsolatok kialakításának legfontosabb eszköze. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban áll. *Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van.*

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek iskolai tanulásának zökkenőmentes megkezdését.

Az anyanyelvi nevelés legfőbb színtere a család, minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Fontos, hogy megismerjük a családok anyanyelvi kultúráját. A szülőkkel együttműködve kívánjuk megoldani a felmerülő problémákat. Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetésekkel kísért együttes tevékenységeknek a gyermek értelmi, és érzelmi fejlődését serkentő, a gyermek – szülő kapcsolatát erősítő hatására.

Az óvodai fejlesztésben a gyermekek élményeikhez kapcsolódunk, és tapasztalatszerzést biztosítunk. Lehetőséget teremtünk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Türelmesen, a gyermek korlátozása nélkül hallgatjuk őket. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és sokat beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre külön is tekintettel leszünk, hiszen ilyenkor az otthonról és a külső környezetből hozott élményeiket mondhatják el a gyermekek.

Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Dicsérlettel, biztatással bátorítjuk őket az önálló beszédre. Az anyanyelvi fejlettségeiket folyamatosan figyelemmel kísérjük. Együtt örülünk a sikernek. A beszédhibákat felmérjük, szükség esetén logopédus segítségét vesszük igénybe.

Az anyanyelvi nevelés során *kiemeljük az óvodapedagógus és az óvoda dolgozóinak modell szerepét.* Különösen fontos, hogy ügyeljünk a beszédünk stílusára. Beszédünk legyen érthető és világos.

Mondanivalónk hangzásbeli hatása igen fontos. Tartózkodunk a túl erős, a túl halk, a monoton, színtelen beszédűtől, az érthetetlen motyogástól, a harsány kiabálástól. Természetes hangon, a csoport hang- és zörejszintjéhez alkalmazkodva beszélünk.

Törekszünk a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására. Olyan nyelvi eszközöket használunk, amelyek szinte láthatóvá teszik a gyermek előtt a beszédben ábrázolt eseményeket, helyzeteket, cselekvéseket, szereplőket. Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, ösztönözve őket a beszédre.

Az óvodapedagógus, illetve az óvoda dolgozói és a gyermek között kialakult bensőséges kapcsolat és a különböző helyzetekben gyűjtött sokrétű tapasztalat segíti elő a kommunikáció fejlődését. Kihasználjuk a napközben adódó lehetőségeket az egyéni beszélgetésekre, fejlesztésekre.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek *egyéni beszéd-sajátosságait*, színes kifejező beszéddel, élménybeszámolóvá formáljuk őket. Folyamatos megfigyeléssel megismerjük a gyermekek beszéd-szintjét, felmérjük az egyéni fejlődés ütemét.

Az *anyanyelvi játékokat* beépítjük a gyermekek tevékenységébe, észrevétlenül kihasználva az adódó lehetőségeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Az életkor megkívánta fejlettségi szinten beszélnek.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által, kedvező mértékben gyarapodik szókincsük, lehetőségük adódik a választékos beszédre.
- A gyermekek bátran és szívesen beszélnek, gondolataikat érthetően, összefüggően ki tudják fejezni.
- Képesek egymást meghallgatni.

II.2.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek

A külső világ tevékeny megismerése

Célja:

Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik környezetüket. Lássák meg környezetük szépségeit és becsüljék meg azt.

Alakuljon ki kötődésük a szülőföldhöz. Olyan értékek legyenek birtokukban, mint pl. a hazaszeretet, mely alapja a nemzeti identitástudatuknak.

Jelenjenek meg az értékrendszerünkben a keresztény kulturális értékek.

Az óvodapedagógus feladata:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat megszerzését a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek, a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a természetben szervezzük meg.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.
- Hagyományok őrzése (közvetlen környezetben).
- Nemzeti ünnepünk (március 15.) megünneplése.

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvásában. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak.

Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmét annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok ismerete feladatot jelent a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az

élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való életre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges.

Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, óvodás társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet-társadalom-ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

Óvodánk a madarak védelmét tűzte ki egyik fontos feladatának. E tevékenységünk során elnyertük a „Madárbarát Óvoda” címet.

A természet-társadalom-ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrajátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, az óvodában vagy a tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrajátsszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatokkal, képesek életkoruknak megfelelően a biztonságos eligazodáshoz és tájékozódáshoz.
- Tudatosul bennük, hogy „mi” is a természet részei vagyunk.
- Megtanulják érzékelni és védeni az egyes környezeti elemeket (talaj, víz, levegő, élővilág).
- Biztosan tudják saját lakcímüket, szüleik (testvéreik) pontos nevét, óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között. Szeretik és érzékelik a természet szépségét, annak növény- és állatvilágát, ezeket óvják, védjék és gondozzák.
- Ismerik az őket körülvevő közlekedési feltételeket és eszközöket.
- Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismerjenek növényekkel kapcsolatos munkákat.

A külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalommal)

Célja:

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek tevékenységeihez, ötleteihez, igazodva, életkoruknak megfelelően.

Az óvodapedagógus feladata:

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex matematika tevékenységek, vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodni kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére, a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a

matematikai nevelés nem komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg.

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tapasztalatszerzés több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta-modellkövető;
- spontán, játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés;
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok;
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell.

Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

Feladata: Az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a

spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában, a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A matematikai kíváncsiság megalapozott.
- Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb).
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- A jobbra - balra irányokat többnyire megkülönböztetik, és értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, mellé).
- Gondolataikat kifejezik tevékenységeikkel, szóban, meghallgatják egymást, és törekszenek egymás megértésére.
- A környezet megismerése során a matematikai tartalmú tapasztalatait a tevékenységeiben alkalmazni tudja.

Művészeti tevékenységek

Célja:

A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyermekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, zenei, irodalmi, szabad önkifejezésére építve.

Az óvodapedagógus feladata:

- Úgy alakítsa ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit. Csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás- és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a

gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat.

Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Felelősségünk igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét – különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele – szinte fenntartás nélkül elfogadja. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor.

Verselés, mesélés

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával, az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A mese és a vers az anyanyelv közegén át, mutasson be emberi kapcsolatokat, mélyítse az önismeretet és segítse a világ megismerését.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor, ügyeljünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több, csodákkal teli meseélményt átélve, megvalósíthassák elképzeléseiket.

Mesélni mindennap szükséges az óvodában. Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. *A lényeg csupán az, hogy minden nap mesélünk vagy verselünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután.*

Lehetőséget teremtünk a gyermekeknek az önálló szöveg és mesemondáshoz. Segítséget nyújtunk, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások.

Kedvelt tevékenysége a gyermekeknek a *bábozás* és a *dramatizálás*. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese azon túl, hogy hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége.

Vigyázunk arra, hogy a *felnőttek beszéde* az óvodában utánzásra méltó, *jó példa* legyen a gyermekek előtt. Csoportszobáinkban olyan „mesesarkokat” igyekszünk kialakítani, ahol az eszközök, könyvek, bábok, gyermekméretű paravánok, a gyermekek számára könnyen elérhetőek legyenek. Nagyon fontos helyszíne a mindennapi verselésnek, mesélésnek a sószoba és a meseszoba is.

A *verselés, mesélés* kezdeményezések anyaga változatos, gerincét a magyar népmesekincs, mondókagyűjtemény megismertetése adja. A versek témái legyenek gyermekközeliak, szóljanak a természetről, állatokról, játékokról, családról. Legyen közöttük vidám, humoros, ringató, gyors és lassú ritmusú.

Az irodalmi anyag összeállításának szempontjai:

Kisebbeknek:

- Mondókák, egyszerű mondókamesék.
- Höcögtetők, simogatók, hintáztatók, tapsoltatók.
- Állathívogató, altató, lovagoltató.
- Rövid versek állatokról, természetről.
- Halmozódó láncmesék.
- Állatokról szóló egyszerű nép- és műmesék.

Nagyobbaknak:

- Több versszakos mondókák, változatos, halandzsa szövegű kiszámolók.

- Vidám, humoros versek.
- Találós kérdések, tréfálkozók, szólások, mondások.
- Bonyodalmas, tréfás állat és tündérmesék.
- Folytatásos meseregények, verses mese, természetről szóló mesék.
- A dramatizálásnál a kelléktár, a gyermekek ötleteinek felhasználásával készül és bővül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Várják, igénylik a mesét, verset.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik.
- A magyar népmesék szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- Az óvodában eltöltött évek alatt hallgatóból, válnak előadóvá.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak ismert és kedvelt meséket.
- Kialakul valóság- és mesetudatuk.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, nyírás, ragasztás, kézimunka, barkácsolás.

Az óvodapedagógus feladata:

- Megismertetjük a gyermekeket különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.
- A gyermekek tér-forma-szín képzeletének gazdagítása, a természet szépségei által.
- A szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- Minden feltétel megteremtése a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósításához.

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. *A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig rendelkezésükre áll az általunk biztosított eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.*

Célszerű a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka és munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket.

Minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a vizuális tevékenységhez szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal.

A gyermekek megismerhetik a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait, és a velük való bánásmódot. *Lehetővé tesszük, hogy mindazt a „kincset” amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó–alakító tevékenységükhöz felhasználhassák.*

Sok mozgással, cselekvéssel a különböző funkciók együttműködésével a kisgyermek kézmozgása ügyesedik, szem–kéz koordinációja fejlődik.

Az udvari lehetőségeket a vizuális tevékenységek terén is egész évben kihasználjuk:

Kisebbeknek:

- Képalakítás különböző technikákkal: rajzolás, festés, papírragasztás, homokba karcolás.
- Plasztikai alakítás: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, simítva, sodorva, gömbölyítve, tépegetve.
- Építés: különböző tárgyakkal, formák, alakzatok létrehozása.

Nagyobbaknak:

- Képalakításra jellemző: gazdagabb formák, színkeverés, színárnyalatok használata.
- Batikolás, viaszkar.
- Rajz és plasztikai munka jellemzője: a formák tagolása, térben és síkban:
 - Több alakos cselekményábrázolás, játékaikhoz kellékek készítése.

- Díszletkészítés, összeszerelés.
- Építés lehetőségeinek részletezése, tér variálása.
- Díszítő technikák – kézimunka.
- Egyszerűbb népművészeti technikák (szövés, fonás, körmöcskészás, batikolás).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Örömmel, saját kezdeményezésükre ábrázolnak.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen készített kompozíciónak.
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Az eszközöket készség szinten kezelik.
- Élményeiket megpróbálják vizuálisan kifejezni.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodapedagógus feladata:

- A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, az ölbéli játékokkal, népi gyermekdalokkal, énekes játékokkal, énekkel, zenével a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságuk alapozása.
- Az életkornak és az adott korcsoport képességi szintjének megfelelő zenei anyag válogatása, ezek közös éneklése és megszerettetése.
- A zenei anyanyelvi örökség átadása.
- Érzelem gazdag, lehetőleg tiszta éneklés alakítása.

Az óvodai ének–zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. *Az ének-zene-tánc és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.* Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások

inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték, a közös tánc vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap, hiszen egyfajta örömszerző tevékenységként élük meg a gyermekek.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés óvodai nevelésünkön belül hatékonyan megvalósítható. A már kidolgozott dal és mondóka anyag segítségül szolgál az éves anyag összeállításában. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

Kisebbeknek:

- A kötetlen énekelgetési formában, az utánzó mozgással kísért szerepjátékok jellemzik a zenei nevelést
- Arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játékok.
- Ölbeli játékok, mondókák.

Készségfejlesztés:

- Halk-hangos megkülönböztetése beszéden, mondókán, éneken keresztül.
- Környezet hangjainak megfigyelése.
- Egyenletes lüktetés különböző játékos mozdulatokkal.

Nagyobbaknak:

- Hosszabb mondókák (kiszámolók).
- 4- 8 motívumból álló énekes játékok.
- Műdalok.

Készségfejlesztés:

- Magas- mély érzékeltetése (dallamvonallal a levegőben).
- Halk-hangos megkülönböztetése ének, beszéd és taps során.
- A gyors- lassú tempó változásának érzékeltetése és gyakoroltatása.
- Dallamfelismerés dúdolásról.
- Tiszta éneklés az egyéni éneklés gyakorlásával.
- Egyenletes lüktetés járással, tapssal.
- Egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetése.

- Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.
- Ritmuseszközök használata.

Minden csoportban lehetőséget biztosítunk a zenei kreativitás kibontakoztatására.

A nagyobbaknak már tanítjuk a párcserés, sorgyarapító-fogyó, kapus, hidas játékokat, amelyek a gyermek-néptánc elemeit tartalmazzák. Az ének-zene tevékenység során nagy hangsúlyt fordítunk a tiszta, érthető szövegmondásra, a szavak pontos visszaadására (ismeretlen szavak értelmezése). A népi játékok és mondókákban szereplő népies szavak átmenete a gyermekek szókincsébe (tarisznya, fátyol, mente).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Felismerik és megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Esztétikus, kifejező mozdulatokkal kísérik a dalokat, megkülönböztetik a zenei párokat (gyors-lassú, halk-hangos).
- A gyermekek merjenek és szeressenek is egyedül énekelni.
- Próbálkozzanak saját dallam-motívum kitalálásával.

II.2.3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő komplex tevékenységek rendszere

Mozgás

Célja:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek sokoldalú, arányos fejlesztése játékos formában. A mozgás megszerettetése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.

- Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel –napfény, levegő, víz– történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani.

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 5-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan feltételek, amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A vízhez szoktatás szervezeten valósítható meg (a fenntartói finanszírozás függvényében), nevelési évenként egymást követő tíz alkalommal a nagycsoportos gyerekek részére.

A korcsolyázás szervezeten valósítható meg (a fenntartói finanszírozás függvényében), nevelési évenként két-három hónapos időintervallumban.

Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök, KRESZ-park, stb.) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is.

Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő *kézi- és tornaszerek, berendezési tárgyak* épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre.

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatjuk a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy minden megnyilvánulásunkon tükröződjön az, hogy szívesen mozgunk együtt a gyermekekkel és örülünk a gyermekek mozgásában elért sikereiknek.

A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe építsük be. A gyermek mozgásszervi fejlődésében a láb és gerinc hangsúlyos szerepet kap. A mindennapi testnevelésbe iktatott lábtornával a láb izomzatának célzott erősítését kívánjuk szolgálni. A gyermek a mindennapi testnevelés aktív résztvevője. Aktivitása csak akkor biztosítható, ha nyugodt, derűs légkörben, képességeinek, életkorának megfelelő testgyakorlatot végezhet. A mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához fontosnak tartjuk, (életkortól függően) a heti 1 kötelező jellegű mozgásos tevékenység beépítését a heti rendünkbe.

A programunkban leírt feladatok megvalósításához nagy segítség, a *dr. Tótszóllósyné Varga Tünde: „Mozgásfejlesztés az óvodában”* című (10 éves kutatómunka tapasztalataira épülő program) testnevelési programja.

A mindennapi testnevelés tartalma

A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik. A természetes gyakorlatokat változatos formában, különböző irányban, eszközzel és eszköz nélkül is célszerű gyakoroltatni. A végrehajtás fokozatainak megválasztásakor a gyermekek egyéni képességeit vesszük figyelembe. Ugyanazon foglalkozáson adott feladat többféle formában is gyakoroltatható.

A gyakorlatok végrehajtásának fokozatai

Előkészítő gyakorlatok:

Bemelegítő gyakorlatok:

Járások:

Természetes járás, járás ütemtartással, járás irányváltoztatással, különböző kartartásokkal, járás lábujjhegyen, sarkon, külső talpélen, járás guggolásban, járás oldalirányban és hátrafelé, járás csukott szemmel.

Atlétikajellegű főgyakorlatok:

Futások:

Lassú futás, közepes iramú futás, gyorsuló futás, futás tempóváltoztatással, gyorsfutás, futás irányváltoztatással, futás magas térd- és saroklendítéssel, versenyfutás, futás hátrafelé.

Ugrások, támaszgyakorlatok:

Helyből távolugrás, helyből magasugrás, nekifutásból távolugrás, nekifutásból magasugrás (valamennyi homokgödörbe).

Dobások:

Hajítás kislabdával vagy babzsákkal, hajítás vízszintes és függőleges célba.

Kúszások:

Kúszás talajon, kúszás irányváltoztatással talajon, kúszás vonalak között, kúszás eszköz alatt, kúszás padon, kúszás ferde padon felfelé és lefelé, kúszás két, egymástól kb. 20 cm távolságra lévő padon, ugyanez ferde padon, kúszás hátrafelé és oldalirányban, talajon és padon, kúszás különböző magasságú eszközökön át. Kúszás eszközhordással. Kúszás két, egymástól kb. 20 cm távolságra lévő padon.

Torna jellegű főgyakorlatok:

Csúszások:

Csúszás ülő helyzetben talajon, csúszás ülő helyzetben irányváltoztatással talajon, csúszás ülő helyzetben vonalak között, csúszás ülő helyzetben, ölben könnyű eszközzel, csúszás hátrafelé, csúszás ülő helyzetben padon, csúszás ülő helyzetben ferde padon lefelé, csúszás ülő helyzetben padon, ferde padon eszközhordással, csúszás ülő helyzetben padon hátrafelé. Csúszás hason fekvésben padon, csúszás hason fekvésben ferde padon felfelé, csúszás hanyattfekvésben padon, ferde padon.

Mászások:

Mászás talajon, mászás irányváltoztatással talajon, mászás két vonal között talajon, mászás hátrafelé és oldalirányban talajon, mászás padon, mászás ferde padon felfelé és lefelé. Mászás két, egymástól kb. 20 cm távolságra lévő padon, ferde padon, mászás különböző magasságú eszközök fölött. Pókjárás talajon irányváltoztatással és eszközhordással talajon két vonal között, pókjárás padon, pókjárás padon eszközhordással, pókjárás ferde padon, pókjárás ferde padon eszközhordással. Rákjárás talajon, rákjárás talajon irányváltoztatással és eszközhordással, rákjárás padon, rákjárás padon eszközhordással, rákjárás ferde padon eszközhordással.

Függések:

Függés érintő magasságú szeren, függésben lábmozgások, lajhárfüggés, lajhármászás. Mászás felfelé-lefelé és oldalirányban.

Egyensúlygyakorlatok:

Egyensúlyozó járás padon, egyensúlyozó járás padon fejtetőn babzsákkal, egyensúlyozó járás padon eszközzel a kézben, egyensúlyozó járás ferde padon felfelé-lefelé, egyensúlyozó járás ferde padon felfelé-lefelé fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben. Egyensúlyozó járás megemelt vízszintes padon, egyensúlyozó járás megemelt vízszintes padon fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben, egyensúlyozó járás hátrafelé és oldalirányban, vízszintes, ferde és megemelt vízszintes padon fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben. Egyensúlyozó járás felfordított padon, felfordított padon fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben, egyensúlyozó járás megemelt felfordított padon fejtetőn babzsákkal vagy eszközzel a kézben. Lépegetés különböző magasságú farönkökön, egyensúlyozás homokozó peremén, fellépések/ lelépések szerekre/ szerekről.

Hossztengelykörüli gurulás:

Hossztengelykörüli gurulás talajon, hossztengelykörüli gurulás magastartásban kézkulcsolással, hossztengelykörüli gurulás eszközzel a kézben, hossztengelykörüli gurulás boka között eszközzel, hossztengelykörüli gurulás kézben és boka között eszközzel, hossztengelykörüli gurulás párosával.

Gurulóátfordulás előre:

Gurulóátfordulás előre vállszélességű hajlított terpeszállásból nyújtott ülésbe érkezéssel, gurulóátfordulás előre terpesz-guggoló támaszból guggoló támaszba érkezéssel, gurulóátfordulás előre guggoló támaszból guggoló támaszba érkezéssel, gurulóátfordulás előre terpeszállásból guggoló támaszba érkezéssel, gurulóátfordulás előre kétszer, gurulóátfordulás előre padról kéztámasszal a talajon, gurulóátfordulás előre kétszer.

Tarkóállás:

Tarkóállás pedagógusi segítségnyújtással, tarkóállás önállóan.

Nyúlugrás:

Nyúlugrás talajon, padon haladás nyúlugrással, felguggolás leterpesztéssel padon.

Zsugorkanyarlati átugrás padon:

Felguggolás páros lábbal a padra, leugrás ellentétes oldalra kéztámasszal a pad két oldalán, átlendülés a pad ellentétes oldalára páros lábbal, kéztámasszal a pad két oldalán.

Játékvonatkozású főgyakorlatok:

Labdával végezhető gyakorlatok:

Labdavezetés talajon a test körül, labdavezetés talajon járás közben, labdavezetés lábbal járás és lassú futás közben, labdaátadás talajon ülő helyzetben egy és két kézzel, labdaátadás talajon állásban egy és két kézzel, labdaátadás talajon lábbal állásban és járás közben. Labdavezetés vízszintes és megemelt padon.

Labdafeldobás állásban két kézzel, járás és lassú futás közben, vízszintes, ferde, megemelt és felfordított padon. Labdavezetés járás közben, labdavezetés helyben, labdavezetés lassú futás közben, labdavezetés irányváltoztatással, labdavezetés vízszintes, ferde és megemelt padon. Kétkezes alsó átadás, kétkezes felső átadás, egykezes felsőátadás, kétkezes felsőátadás, egykezes felsőátadás, labdaátadás járás, lassú futás közben. Célba dobás kosárlabda gyűrűbe különböző távolságról. Kézilabda, futball, kosárlabda egyszerű szabályokkal.

Mozgásos játékok típusai az óvodában:

- Futó játék.
- Fogó játék.
- Sorverseny.
- Váltóverseny.

A természetes gyakorlatok mellett a fejlesztés részét képezik a szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok. A sokoldalú fejlesztés, a változatosság biztosítása érdekében választjuk e gyakorlatcsoport lehetőség szerinti legtöbb fajtáját már kiscsoporttól kezdve, főként a motoros képességek fejlesztésére.

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az óvodában:

- Szabadgyakorlat.
- Labda (léglabda) gyakorlat.
- Tornabot gyakorlat.
- Hullahopp karika gyakorlat.
- Szalag gyakorlat.
- Kendő gyakorlat.
- Babzsák gyakorlat.
- Ugrókötel gyakorlat.
- Kislabda gyakorlat.
- Gyermek széssel végzett gyakorlat.
- Padgyakorlat.
- Páros gyakorlat.
- Kéziszer–tornaszer kombinációs gyakorlat.

A mindennapi testnevelés felépítése

1. MODELL

Motoros képességek fejlesztése:

Szervezési feladatok – játék – levezetés, értékelés, elköszönés.

2. MODELL

Játék tanítása, ill. gyakorlása – a gyermekek új kézi- és tornaszerrel történő ismertetése:

Szervezési feladatok – játék – gimnasztika – játék – levezetés, értékelés, elköszönés.

3. MODELL

Képességfejlesztő feladatok megoldása:

Szervezési feladatok – játék – főgyakorlat – játék – levezetés, értékelés, elköszönés.

4. MODELL

Erősítő jellegű gyakorlatok tanítása, gyakorlása:

Szervezési feladatok – játék – gimnasztika – főgyakorlat – játék – levezetés, értékelés, elköszönés.

A mindennapi testnevelések akkor lesznek igazán intenzívek, élményszerűek, ha a *felépítés modelljeit gyakran változtatjuk*. Akkor érzük el a megfelelő hatást a testi edzettség tekintetében, ha a mozgásos játékokat rendszeresen végeztetjük: a tevékenységek elején és a befejező résznél is. Kiválasztásuknál mindig figyelembe kell vennünk, hogy mi a célunk, mely területeket szeretnénk bemelegíteni, mozgatni. Lehetőséget biztosítunk szakember segítségével speciális feladatok ellátására, pl. a gyógytestnevelésre.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Biztonságosan, bátran mozgó, jó fizikai állóképességű, teherbírású gyermekekké válnak.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul.
- Kialakul testsémájuk, domináns kezük, tudják mozgásukat irányítani.
- Az ügyességi játékok egyéni és csapatjátékok szabályait betartják.
- A gyermekek igénylik a mozgást, a kedvelt mozgásos játékokat játsszák kitartóan.

III. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYAI ÉS JELES NAPJAI

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremt, és tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósítás közös örömről.

Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmukban.

Óvodánk hagyományai és jeles napjai

Mikulás (december 06.)	Hagyomány, hogy az óvodai Mikulás csoportonként köszönti a gyermekeket.
Advent-karácsony (december)	Hangulati előkészítés folyik, szerény ünnepléssel, hiszen ez családi ünnep.
Farsang (február)	A szülőkkel közösen előkészített jelmezes, játékos, interaktív rendezvény.
Húsvét (március-április)	Hangulati előkészítés, a hagyományok felidézése, átélése.
Anyák napja (május)	Csoportonként dallal, verssel, kis ajándékkal köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat és nagymamákat.
Madarak, fák napja (május 10.)	A csoportok fejlettségi szintjéhez mérten, a szabadban szervezett programok.
Gyermeknap (május)	Kis meglepetéssel, közös programokkal, játékokkal való ünneplés.
Kirándulások (szeptember, június)	Életkoruktól függően a csoportok kirándulásokat szerveznek a környék természeti szépségeinek felfedezésére. Manó Túra évszakonként – családokkal együtt
Csoportos évzárók (május-június)	Nyilvános óvodai ünnep, amikor a csoportok gyermekei ízelítőt adnak az egész évben megismert versekből, mesékből és dalokból.
Idősek köszöntése (május, október)	Hagyomány, hogy nagycsoportosaink hangulatos műsorral köszöntik az időseket, az idősek napközi otthonában.
Születés- és névnapok	Megünneplése a csoportokban kialakult szokások szerint.

A *nemzeti ünnepek* a megemlékezés kategóriájába tartoznak. Célunk az, hogy megérezzessük az ünnepi hangulatot.

IV. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. *A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.*

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. *A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.*

Napirend javaslat

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
06.30 – 11.45	Játék és szabadidős tevékenység Mindennapi testnevelés Tisztálkodás Tízórai Komplex foglalkozások
11.45 – 14.35 - 14.50	Tisztálkodás Ebéd Pihenés
11.35 – 15.30	Tisztálkodás Uzsonna
15.30 – 17.00	Játék és szabadidős tevékenység Hazaengedés

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. *A hetirend kialakítása természetesen függ az óvodapedagógustól, a gyermekek igényeitől, az adott csoporttól és képességeiktől.*

Az itt bemutatott hetirend csupán általánosságban és *egy lehetséges módon* foglalja össze a megvalósítandó feladatokat.

Hetirend javaslat

	Naponta 5 – 30 perc	Naponta 5 – 30 perc
Hétfő	Mozgás Verselés, mesélés	Kötetlen beszélgetés
Kedd	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal
Szerda	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Csütörtök	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése
Péntek	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Programunk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Alapvetően fontos feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg.

A tervezés terén mindig a szociális-érzelmi-értelmi és mozgásfejlettségéből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában egy hetes időszakban tervezünk. Ebben az esetben nyílik lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek, tapasztalatainak begyűjtésére, nevelőmunkánkban való felhasználására.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. A hetirendben megjelöljük az aktualitásokat.

Tervezésnél a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Fontosnak tartjuk a nevelőmunka (gondozás, közösségi élet, játék, munka és ezek szervezési feladatai) tervezését, a folyamatos értékelés alapján.

Programunk szerint minden gyermek fejlődési üteméről naplót vezetünk, amelyben a konkrét megfigyelések (befogadás, játék, gondozás, étkezés, közösségi élet, érzelmi élet) adnak alapot az egyéni fejlesztéshez.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. *A fejlesztés, a tevékenység formáját ne a gyermek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg.* A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, amely osztott, részben osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- Önálló és irányított tapasztalatszerzés.
- Komplex tevékenységek rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Éves ütemterv készítése a komplex tevékenységek rendszeréhez.
- Heti ütemterv készítése – figyelembe véve a gyermekek fejlettségi szintjét, tapasztalatait, aktualitásokat.
- Hetirend, napirend összeállítása.
- Csoportprofil.
- A gyermekek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése.
- A nevelőmunka folyamatos értékelése.
- Félévente nevelési tervek készítése és értékelése.
- Év végén összegzés.

Negyedévente a tevékenységekhez tartozó szervezési feladatok tervezése.

V. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

V.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda közötti kapcsolatban arra törekszünk, hogy a szülők megalégedésére a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A szülő tud a legtöbbet a gyermekről, ő ismeri legjobban az igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. A kölcsönös bizalom és a gyermekért érzett felelősség teheti harmonikussá az együttnevelést.

A jó kapcsolat megalapozottságát a nyitottságban és a problémaérzékenységben látjuk. Hangsúlyozzuk a családi nevelés fontosságát, a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget.

Óvodánk nyitott a szülők számára. A napi kapcsolattartást elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk ahhoz, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt lényeges napi eseményekről. A szülői értekezletek, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások is ezt szolgálják. Szülői igény alapján a gyermekeket meglátogatjuk, otthon családjuk körében.

Hagyományosnak tekinthető az összevont szülői értekező, melynek témája az új gyermekek szülei részére az óvoda házirendje, szokások, hagyományok ismertetése.

A családokkal történő együttműködés csak kölcsönös bizalommal valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy példamutatóak legyünk szakmai felkészültség és emberi magatartás terén.

Az óvodában a szülői képviseletet a Szülői Közösség látja el, melynek tagjait a csoportok szülői közössége alkotja. Az SZK munkaterv szerint működik és gyakorolja a szülők jogait.

A kapcsolattartás formái

- Beiratkozás – első személyes kapcsolat felvétele.
- Összevont és csoport szülői értekezletek. A szülők érdeklődéséhez közelálló témákban egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai előadások szervezése.
- Családlátogatások – a család nevelési szokásainak megismerése érdekében.
- Egyéni beszélgetések: egyéni eszmegbeszélések az aktualitásnak megfelelően.
- Nyitott óvoda, a szülők részvétele az óvodai életben.
- Közös ünnepségek: farsang, anyák napja.
- Közös kirándulások kiválasztott helyre.
- Kulturális rendezvények, közös programok: sportdelután, játszónap.

V.2. *Az óvoda és a bölcsőde*

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a bölcsődével. Az óvodába lépés előtt sok gyermek jár bölcsődébe. Gyermekeközpontú szemléletünk, jól összehangolt nevelési gyakorlatunk, az óvodapedagógusok, bölcsődei kisgyermek nevelők közötti jó kapcsolat, a gyermekekkel való ismerkedések alapot adnak a befogadáshoz.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások, tapasztalatcserék, szülői értekezletek.

V.3. *Az óvoda és a közművelődési intézmények*

Kapcsolatot tartunk a Kocsis Albert Zeneiskola – Alapfokú Művészeti Iskolával és a Grassalkovich Művelődési Házzal. Hagyományteremtésre és a jó kapcsolat ápolására törekszünk annak érdekében, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenjenek az óvodákban.

A könyvtár, a múzeumok, a galéria kínálatából úgy válogatunk, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását.

A kapcsolattartás formái

- Látogatás, tájékoztatás, rendezvényeken való részvétel.
- Kapcsolatfelvétel a zeneiskolával évszaki hangversenyek megszervezése érdekében.
- Kiállítások részletes megbeszélése az alkotókkal, évszakonként.
- A városi rendezvényeken való részvételünk az egymás munkája iránti megbecsülés, tisztelet érdekében.

V.4. *Az óvoda egyéb kapcsolatai*

Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében, folyamatosan figyelemmel kísérjük a Pedagógiai Oktatási Központ által felkínált képzéseket. Pedagógiai Programunkhoz kapcsolódva, érdeklődésünknek megfelelően részt veszünk előadásokon, tanfolyamokon.

Kapcsolatot tartunk a Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hatvani Tagintézményével, a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézményekkel, továbbá a Hatvani Lesznai Anna Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal és a Széchenyi Zsigmond Vadászati Múzeummal.

A kapcsolattartás formái

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámoló.
- Látogatások, megfigyelések.
- Tanfolyamokon, előadásokon való részvétel.

VI. GYERMEKVÉDELMI MUNKA

A gyermek jogainak érvényesítése (ellátása, gondozása, nevelése) elsődlegesen a családra tartozik. Ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermekvédő szolgáltatást nyújtókkal való (megelőző, ellenőrző, gyámhatósági) kapcsolat tartozik. A gyermek a veszélyeztetett helyzetét félelem, szorongás, agresszív viselkedés jeleinek kíséretében hozzátartozói köréből hozza magával az óvodai életbe. A veszélyeztetettség hátterében leggyakrabban alkoholista, kábítószer-élvező, dohányos, bűnöző magatartású családi háttér fedezhető fel. A felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a Pedagógiai Szakszolgálat és a Védőnői Szolgálat bevonásával valósítható meg.

A gyermeki jogok védelme szakmai jogosultságunk és törvényi kötelességünk. Az óvodás gyermek nem tudja megvédeni magát, védtelen.

Különösen fontos az óvodapedagógus gyermekismerete, értő figyelme, mely segítségével a gyermek jelzéseit, megnyilvánulásait meghallgatni, érteni képes.

A gyermekvédelem célja

- Minden gyermek részére biztosítani azokat a lehetőségeket, amelyek képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához szükségesek.
- Segíteni a gyermeket, a szülőt, hogy leküzdhesse azokat az akadályokat, amelyek hátrányos helyzetbe hozták, akár a születésnél, vagyoni helyzeténél, vagy bármely más okból kifolyólag.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok

- Olyan pedagógiai tevékenység kialakítása, amely nem tesz különbséget a gyermek származása, etnikai, vallási hovatartozása miatt.
- A gyermek emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása, védelem biztosítása a fizikai és lelki erőszakkal szemben.
- Elsődleges feladatunk a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel a gyermek iránti felelősség ébrentartása. Tapintatos személyes kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorulnak. A titoktartási kötelezettség minden családokat érintő kérdésben érvényesül.

A veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjai

- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás.
- Erkölcstelen családi környezet, italozó szülők, bűnöző családi helyzet.
- Egészségügyi okok: súlyos érzékszervi károsodás, súlyos, tartós betegség.
- A bántalmazott gyermekben az óvodapedagógus felderítheti a bántalmazás nyomait, és intézkedhet (szülőknél vagy a gyámhatóságnál) a bántalmazás megszüntetése iránt.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző. Amennyiben az óvodai gyermekvédelmi munkánk nem hoz eredményeket, értesítjük a Szívárvány Szociális Szolgálatot, illetve hatósági eljárást kezdeményezünk.

Az éves munkatervben külön Gyermek- és Ifjúságvédelmi tervet készítünk. Gyermek- és Ifjúságvédelmi felelős tevékenykedik az intézményben, naplót vezet a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekekről, hiszen számuk évente változik. A felelős koordinálja a

csoportban dolgozó óvónők és más gyermekvédelemmel foglalkozó intézet, szolgálat együttműködő, segítő munkáját. A gyermekvédelmi felelős évente beszámol munkájáról, az intézményvezetőt tevékenységéről folyamatosan tájékoztatja.

Negyedéves, féléves rendszerességgel konzultációt tartunk a város gyermekvédelmi felelőseivel, folyamatos kapcsolattartásunk kiterjed a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Szervezetekre.

Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség és a másság elfogadása azt az emberi jogot testesíti meg, hogy minden ember – származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérülésére, fogyatkozására tekintet nélkül – ugyanazok a jogok és lehetőségek illetik meg az életben való érvényesülés folyamatában. Az esélyegyenlőség magába foglalja a másság elfogadását.

Integrált nevelés

Óvodánk Alapító Okirata és Nevelési Programja lehetővé teszi a 23/1997.(VI.4. MKM,) 2/2005. (III.1.) OM. rendelete értelmében bizonyos sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.

Intézményünkben szakértői vélemény alapján kerülnek be a sajátos nevelést igénylő gyermekek. A gyermekek között fennálló különbségeket az óvodai élet során differenciálással, pedagógiai szolgáltatások igénybevételével biztosítjuk. Gyógypedagógiai ellátás mellett a sérülés speciális kezelését igyekszünk biztosítani, ha szükséges megbízási szerződés kötésével.

Programunk az alábbiak figyelembe vételével valósítja meg a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését:

- Ezen gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése, a másság elfogadása.
- Elsődleges célunk, hogy a gyermek sérülésétől függően mindig csak annyi segítséget kapjon az óvodában, hogy önállóan is tudjon cselekedni. Erősíteni kell az alkalmazkodó képességét, akaraterejét, együttműködő képességét és önállóságra törekvését.

- Igyekszünk olyan speciális eszközöket beszerezni, amelyek a sérült gyermekek szakszerű fejlesztését elősegítik az egész napos tevékenység során.
- Az óvodapedagógusok együttműködnek a különböző szakemberekkel:
 - orvos,
 - pszichológus,
 - gyógypedagógus,
 - logopédus,
 - fejlesztőpedagógus,
 - gyógytestnevelő,akik segítenek a gyermekek szakszerű ellátásában.

Sérülésspecifikumok:

Gyengén látó gyermek

Fejlesztési feladat:

- A látásnevelés (távoli- és közeli környezetben), a nagymozgás fejlesztése:
 - mozgás koordináció,
 - mozgásbiztonság kiemelt feladatunk,
 - térbeli tájékozódás.
- Ezeknél a gyermekeknél a látásos élmények hiányossága miatt fontos a környezet vizuális megismertetése, a gondolkodás és a beszédn keresztül.
- Az óvodai fejlesztő munkánkat utazó tanár segíti ezeknél a gyermekeknél.

Enyhe értelmi fogyatékos

Fejlesztési feladat:

- Fejlesztést a spontán tanulás a társakkal való együttműködés a kommunikáció fejlődését számtalan élmény és minta segíti, amelyet a kortárs csoportban megél.
- A fejlesztőpedagógus egyéni terv alapján a gyógypedagógussal közösen fejlesztik ezeket a gyermekeket.

Beszédanyagok:

Fejlesztési feladat:

- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése kiemelt feladat.
- Az egyéni fejlesztést a városi feladatokat ellátó logopédus végzi, a megerősítést az óvodai csoportban az óvodapedagógus az anyanyelvi játékokkal segíti.
- **A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:**
- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való egyéni foglalkozásokkal elősegítjük az iskolai életre való felkészítésüket a speciális fogyatékoságuknak megfelelően.
- Az óvodai nevelésünk kereteiben a tevékenység formáiban megfogalmazott elvárásoknak megfelelnek.

VII. ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK RÉSZÉRE

A gyermekek eredményes együttnevelése egy jól működő team munka során valósulhat meg. A szakemberek alkalmazkodnak a modern gyógypedagógiai felfogásban vallott gyermekképhez.

Az eltérő tulajdonság-együttes az individuum természetes, valamint a sérülés következményeként kialakult eltérő különbsége, mely a környezet kölcsönhatásában formálódik. Az ő egyediségéhez, tulajdonságaihoz igazított *speciális segítségnyújtás* a számára *optimális pedagógiai környezet* meghatározó. Ebben a pedagógiai feltételrendszerben, kiemelt helye van a *szakszerű többletellátásnak*, szolgáltatásnak sérülésspecifikus formában.

A rehabilitációs, rehabilitációs szemléletben *újfajta pedagógiai, emberi viszonyulásnak* kell kifejeződnie. A nevelési helyzetekben a gyermek igényeitől függő pedagógiai, szükség szerint egészségügyi eljárásokat, módszereket, eszközöket, terápiákat alkalmazunk.

Fontos:

- Az elfogadó, szeretetteljes attitűd.
- Az integrációval összefüggő fogalomrendszer pontos ismerete.
- A gyermekekkel foglalkozó felnőttek kompetencia határainak betartása.

VII.1. Érzékszervi fogyatékos – hallássérült, nagyothalló (cochlearis implantátum, akadályozott beszédfejlődésű)

Óvodai fejlesztése szakértői vélemény alapján történik a következő területeken:

Beszédkommunikáció

- A légzés az artikuláció javítása.
- A hallásnevelés, hallási figyelem fejlesztése.
- Beszédértés és szókincsfejlesztés.
- Szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba.
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése.

Mozgásfejlesztés

- Nagy mozgások fejlesztése:
 - egyensúly,
 - koordináció.
- Finommotorika fejlesztése:
 - manipuláció,
 - rajz, festés, mintázás, kézimunka,
 - (kéz, ujjak, csukló).

Kognitív képességek fejlesztése

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis).
- Figyelem (tartóssága, mélysége).
- Emlékezet (hallási).
- Térbeli, időbeli tájékozottság fejlesztése.

- Szeriaritás fejlesztése.
- Általános tájékozottság.

A fejlesztésben résztvevő szakemberek

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak.
- Szurdopedagógus.
- Logopédus.
- Gyógypedagógus-logopédus.
- Mozgásterapeuta (alapozó terápia).
- Pszichológus.

Dokumentáció

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve.
- A sérülés specifikus terápiákat végző szakemberek által készített *egyéni* rehabilitációs, rehabilitációs terv.

Sikerkritériumok

- Beilleszkedés.
- Fejlődés.
- Együtt haladás.

VII.2. Érzékszervi fogyatékos – nagyothalló (hallókészülék) dyslalia, enyhe mentális fejlődésbeli lemaradású

Óvodai fejlesztése *szakértői vélemény alapján* történik a következő területeken:

Beszédkommunikáció

- Hallásnevelés, hallásfigyelem fejlesztése.
- Beszédszervek folyamatos ügyesítése.
- Aktív szókincsfejlesztés.
- A szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba.
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése.

Mozgásfejlesztés:

- Nagy mozgások fejlesztése:
 - koordináció.
- Finommotorika fejlesztése:
 - manipuláció,
 - rajz, festés, mintázás, kézimunka,

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis).
- Figyelem: tartóssága, mélysége.
- Emlékezet: látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú.
- Térbeli, időbeli tájékozottság.
- Szerialitás fejlesztése.
- Problémamegoldó gondolkodás.
- Általános tájékozottság.

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak.
- Gyógypedagógus – logopédus.
- Logopédus.
- Pszichológus.

Dokumentáció

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve.
- A sérülés specifikus terápiákat végző szakemberek által készített *egyéni* rehabilitációs, rehabilitációs terv.

Sikerkritériumok

- Beilleszkedés.
- Fejlődés.
- Együtt haladás.

VII.3. A pszichés fejlődés zavara: viselkedés és emocionális zavar, fejlődési zavar

Óvodai fejlesztése szakértői vélemény alapján történik a következő területeken:

Beszédkommunikáció

- Beszédmegértés.
- Verbális kommunikáció kialakítása.
- Hallási figyelem.
- Beszédszervek ügyesítése.
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése.

Mozgásfejlesztés

- Nagy mozgások fejlesztése:
 - alapmozgás,
 - egyensúly (dinamikus, statikus),
 - koordináció.
- Finommotorika fejlesztése:
 - manipuláció,
 - rajz, festés, mintázás, kézimunka,

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, verbális, taktilis).
- Figyelem (tartósság, mélység).
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú).
- Térbeli, időbeli tájékozottság.
- Általános tájékozottság.
- Szerialitás.
- Ok-okozati összefüggések.
- Problémamegoldó gondolkodás.
- Testtudat, testkép, testséma.

A fejlesztésben résztvevő szakemberek

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak.
- Gyógypedagógus – logopédus.
- Pszichológus.
- Mozgásterapeuta (Ayres-terápia).

Dokumentáció

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve.
- A sérülés specifikus terápiákat végző szakemberek által készített *egyéni* habilitációs, rehabilitációs terv.

Sikerkritériumok

- Beilleszkedés.
- Fejlődés.
- Együtt haladás.

VII.4. Enyhe – közép súlyos határeset, megkésett beszédfejlődésű

Óvodai fejlesztése szakértői vélemény alapján történik a következő területeken:

Beszédkommunikáció

- Légzés és artikuláció javítása.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Passzív szókincs bővítése.
- Szókincs aktivizálása.
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése.

Mozgásfejlesztés

- Nagy mozgások fejlesztése:
 - alapmozgás,
 - egyensúly (dinamikus, statikus),

- koordináció.
- Finommotorika fejlesztése:
 - manipuláció,
 - rajz, festés, mintázás, kézimunka,

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, verbális, taktilis).
- Figyelem (tartósság, mélység).
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú).
- Térbeli, időbeli tájékozottság.
- Általános tájékozottság.
- Testtudat, testkép, testséma.
- Gondolkodás.

A fejlesztésben résztvevő szakemberek

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak.
- Gyógypedagógus – logopédus.
- Logopédus.
- Pszichológus.

Dokumentáció

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve.
- A sérülés specifikus terápiákat végző szakemberek által készített *egyéni* rehabilitációs, rehabilitációs terv.

Sikerkritériumok

- Beilleszkedés.
- Fejlődés.
- Együtt haladás.

Valamennyi sajátos nevelési igényű gyermek számára biztosítjuk a pszichológiai megsegítés lehetőségét, ha állapota indokolja, és a család igényli.

VIII. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAMUNK

*„ Egy csipet megelőzés többet ér,
mint száz mázsa gyógyítás.”*

(David B. Agus amerikai orvos)

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet (WHO) így definiálta:

„Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichotikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota.”

Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem az egyéni, sem a társadalmi lét, sem a kultúra nem valósítható meg.

Az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarat és társ kapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a test-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé (szokássá) alakítja az egészségvédő magatartást.

Az egészség nem állandó állapot, hanem egy állandóan változó folyamat. Az életkor haladtával változik megítélése és más-más értelmet kap a szó jelentéstartalma.

Az óvoda mindennapi nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül, azaz az egészségnevelés az óvodai élet valamennyi szakaszára vonatkozik.

Célunk, hogy az egészség és az ehhez szorosan kapcsolódó egészséges életmód tartósan létezzen, és magatartásformává váljon a felnövekvő gyermekek körében. Fontos tényező, hogy a magatartásformához kedvet és hajlamot kell ébreszteni már minél fiatalabb

korban. Sajnos minden program hatástalan lesz, ha nem nyerjük meg a gyermeket. Az ebben a korban kialakított jó szokások kísérhetik a gyermekeket a későbbiek során.

Az óvodai nevelés általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek tartoznak

- Testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés).
- Lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása).
- Szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség).
- A gyermek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása.
- Az óvodapedagógusok és a nem pedagógusdolgozók viselkedésének szabályozása.
- A szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiéniai szokások alakítása, egészségvédő példamutatás).
- Egészségügyi és gyermekvédelmi szakszolgálattal való együttműködés.

A Pedagógiai Programunk tartalmazza az egészséges életmód kialakításának feladatait. Az egyes fejezetek átdolgozásra kerültek a törvényi változások tükrében.

„Mert örök igazság, hogy ép lélek csak ép testben lakik...”

(Eötvös József)

IX. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

IX.1. Az óvodába lépés feltételei

Az óvoda két és fél éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség elérésig, legfeljebb 7 éves korig nevelő intézmény.

2011. évi CXCV. Törvény 8 .§ (1) bekezdés lehetőséget biztosít, hogy felvehető az a gyermek is, aki a harmadik életévét a félévtől számított féléven belül betölti. Feltéve, ha minden három éves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesül.

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik.

A gyermek – ha a törvény másképpen nem rendelkezik – ötödik életévének betöltésétől kezdve óvodai nevelés keretében folyó iskolai életmódra felkészítő foglalkozásokon köteles részt venni.

Az iskolai életmódra felkészítő foglalkozások ideje legfeljebb napi négy óra.

Óvodába a gyermek az év bármely napján felvehető, amennyiben betöltötte harmadik életévét és rendelkezik az óvodába lépéshez szükséges fejlettséggel. Az óvodai beiratkozások idejét a fenntartó határozza meg és hozza nyilvánosságra.

Beiratkozáshoz szükséges iratok:

- Szülők személyi igazolványa, lakcímkártyája.
- Gyermek születési anyakönyvi kivonata, lakcímkártyája.

Óvodába lépéshez szükséges iratok:

- Orvosi igazolás arról, hogy a gyermek egészséges, közösségbe mehet.

Az óvodai felvétel gyakorlata:

Az óvodai felvételtől az intézmény vezetője dönt. Ha az óvodába jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, a fenntartó az óvodák vezetőiből bizottságot szervez, amely javaslatot tesz a felvételre. A felvételtől, másik óvodába történő irányításról az intézményvezető értesíti a szülőt.

IX.2. Az iskolaérettség kritériumai

Az iskolai életre való felkészültségnek, a sikeres iskolai munkának testi, lelki és szociális kritériumai vannak.

Testi fejlettség terén:

- Eljut az első alakváltozáshoz, teste arányosan fejlett, teherbíró, a fogváltás megkezdődik.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Mozgását, viselkedését szándékosan képes irányítani.

Lelki fejlettség terén:

- Érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik, különösen a téri, a vizuális és az akusztikus észlelés, térbeli tájékozottság, testséma.

Szociális érettség terén:

- Készen áll a gyermek az iskolai életre, képes fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel, társaikkal.
- Óvodában a gyermekek beiskolázása rugalmasan történik.

Óvodai szakvélemény:

Javaslom:

- Felvételét az általános iskola első évfolyamára.
- Részvételét további egy évre az óvodai nevelésben.
- Részvételét a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálatán.
- Szakértői Bizottság vizsgálatát.

Az iskolai beiratkozáshoz szükséges dokumentumok:

- Óvodai szakvélemény.
- Lakcímet igazoló hatósági igazolvány.
- Szülő személyi igazolványa.
- A gyermek születési anyakönyvi kivonata.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

X. FELHASZNÁLT IRODALOM

Az óvodai nevelés országos alapprogramja (137/96.(VIII. 28.) és annak módosításai

Az óvodavezetők kézikönyve I-IX. OKKER Oktatási Iroda Bp.

Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban

Dr. Tótszóllósné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program

Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában. Zeneműkiadó Bp.1997.

Gaál Sándorné – Gyarmati Zoltánné: Programterv a megújuló óvodai testneveléshez

Kézirat: Brunszvik Teréz Főiskola Szarvas 1990.

Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat, Bp. 1975.

Nagy Jenőné: Programkészítés, de hogyan? NAT-TAN sorozat, OKKER Oktatási Iroda Bp. 1996.

Nagy József: PREFFER. Akadémiai Kiadó Bp. 1976.

Pereszlényi Éva: Porkolábné dr. Balogh Katalin: Játék-Mozgás-Kommunikáció Bp. Alcius Bt. 1996.

XI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program elfogadása

A Köznevelési Törvény értelmében a nevelőtestület döntési jogkörébe tartozik a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadása. Az elfogadáshoz a nevelőtestület tagjainak 50 % + 1 fő szavazata szükséges. A szavazás minden esetben nyílt.

A Pedagógiai Program hatályos

Hatályos a jóváhagyás napjától.

A Pedagógiai Program az alábbi indokok miatt módosítható

- Hálózatbővítés, leépítés.
- Szervezeti átalakítás.
- Ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt.
- Ha egyéb érdekegyeztető fórummódosítást javasol.
- A törvényi előírásoknak való megfeleltetés.

A programmódosítás előterjesztésének előírása

- Írásbeli előterjesztés az intézményvezetőnek.
- Részletes szóbeli előterjesztés a nevelőtestületi értekezleten.

A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület véleményezi, véleményezés után az intézményvezető fogadja el. Amennyiben a program módosítása pénzügyi forrásokat is feltételez, a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított Pedagógia Programot a jóváhagyást követő nevelési év szeptember első napjától kell bevezetni.

A Pedagógiai Program belső értékelése

A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

Az óvoda Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A Pedagógiai Program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve helyeken tekinthető meg:

- az intézmény vezetőjénél.
- az óvoda nevelői szobájában
- az óvoda fenntartójánál

XII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményét nyilvánította

Hatvan, 2018. november 28.

.....
Szülői Közösség nevében

Elfogadta

Hatvan, 2018. november 28.

.....
Nevelői közösség nevében

Jóváhagyta

Hatvan, 2018. november 28.

.....
Intézményvezető

Egyetértését kinyilvánította

2018. hó nap

.....
Fenntartó

XIII. TARTALOMJEGYZÉK

I. Bevezetés	2
I.1. A Pedagógiai Program készítése.....	2
I.1.1 A Pedagógiai Program összetevői.....	2
I.1.2 Jövőképünk	3
I.1.3 Gyermekkép	3
I.2 Az intézmény általános jellemzői	4
I.2.1 A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda fő tevékenységei	6
I.2.2 Humánerőforrás- és tárgyi feltételek.....	7
II. A Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program gyakorlata	10
II.1 Nevelésünk célja és feladatai.....	10
II.1.1 A nevelési cél elérésének feltételei	13
II.1.2 A fejlesztés tartalma.....	22
II.2 A komplex foglalkozások rendszere.....	40
II.2.1 A társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek.....	41
II.2.2 A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek.....	43
II.2.3 Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő komplex tevékenységek rendszere	56
III. Az óvoda hagyományai és jeles napjai.....	64
IV. A nevelés tervezése és időkeretei.....	66
V. Az óvoda kapcsolatrendszere	69
V.1 Az óvoda és a család	69

V.2 Az óvoda és a bölcsőde	71
V.3 Az óvoda és a közművelődési intézmények	71
V.4 Az óvoda egyéb kapcsolatai	71
VI. Gyermekvédelmi munka	72
VII. Óvodai fejlesztőprogram a sajátos nevelési igényű gyermekek részére	76
VII.1. Érzékszervi fogyatékos – hallássérült, nagyothalló (cochlearis implantátum, akadályozott beszédfejlődésű)	77
VII.2. Érzékszervi fogyatékos – nagyothalló (hallókészülék) dyslalia, enyhe mentális fejlődésbeli lemaradás	78
VII.3. A pszichés fejlődés zavara: viselkedés és emocionális zavar, fejlődési zavar	80
VII.4. Enyhe – közép súlyos határeset, megkésett beszédfejlődés	81
VIII. Egészségfejlesztési programunk	83
IX. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei	84
IX.1. Az óvodába lépés feltételei	84
IX.2. Az iskolaérettség kritériumai	85
X. Felhasznált irodalom	87
XI. Záró rendelkezések	88
XII. Legitimációs záradék	90
XIII. Tartalomjegyzék	91

A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda

Házirendje

2018 / 2019-es nevelési évtől

A HATVANI BRUNSZVIK TERÉZ ÓVODA HÁZIRENDJE

1. Bevezetés

A Házi rend jogi érvényű alapidokumentum.

Szerepe, hogy segítse az óvodai közösségi élet megszervezését, valamint biztosítsa az egyéni jogok érvényesülését oly módon, hogy mások jogait ne korlátozza, vagy a közösség életét ne zavarja. Az óvoda Házi rendje a gyermeki jogok és kötelességek gyakorlásával, a gyermek óvodai életrendjével kapcsolatos rendelkezéseket állapítja meg.

A gyermeki jogok érvényesítése az óvoda dolgozóinak kötelessége.

A Házi rendben meghatározott eljárások, szabályok csak az óvodába történő jogszerű belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időre, valamint a Helyi Pedagógiai Programban szereplő óvodán kívüli foglalkozások, programok idejére érvényesek.

2. A Házi rend hatályossága

Területi hatálya kiterjed

- az óvoda területére,
- az óvoda által szervezett - a Pedagógiai Program végrehajtásához kapcsolódó – óvodán kívüli programokra.

Időbeli hatálya

- A Házi rend az intézményvezető jóváhagyásával a kihirdetés napján lép hatályba és határozatlan időre szól.
- Felülvizsgálata: évenként, illetve jogszabályváltozásnak megfelelően.
- Módosítása: az intézményvezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület.

Személyi hatálya kiterjed

- az óvodával jogviszonyban álló minden gyermekre, pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre, valamint a szülőkre,
- azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.

Egyéb rendelkezések:

- A házirend megsértése esetén számonkérésnek, fegyelmező intézkedéseknek, fegyelmi eljárás lefolytatásának van helye, melynek részletes szabályait jelen Házirend és a jogszabályok tartalmazzák.
- A Házirendet az óvodában minden nevelési év első szülői értekezletén ismertetni kell, melyről jegyzőkönyvet kell készíteni.
- A szülők aláírásukkal igazolják a Házirend megismerését és az abban foglaltak tudomásul vételét.
- A Házirendet mindenki számára jól látható helyen, a főbejárat mellett szükséges elhelyezni.
- Minden újonnan érkező gyermek szüleinek a Házirendet át kell adni a megismerésre.

3. A Házirend jogszabályi alapjai

- A nemzeti köznevelésről szóló – többször módosított – 2011.évi CXC. törvény.
- A 20/2012 EMMI rendelet 3.§, 5.§, 82.§.
- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 129.§.(1).
- A 20/2012 EMMI rendelete 50§.(1).
- A gyermekek védelméről szóló és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. törvény.
- 331/2006 (XII.23.) Korm. rendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről.
- Szervezeti és Működési Szabályzat rendelkezései.

4. Az intézmény adatai:

Neve:	Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda
Székhelye:	3000 Hatvan, Balassi Bálint út 44.
Telefon/ Fax száma:	(+36) – 37/ 341 – 838
E-mail címe:	brunszvik60@gmail.com

Alapítójának neve és címe:	Hatvan Város Önkormányzata 3000 Hatvan, Kossuth tér 2.
Felügyeleti szervének neve és címe:	Hatvan Város Önkormányzata 3000, Hatvan, Kossuth tér 2.
OM azonosító száma:	201482
Típusa:	Óvoda

5. Az intézmény dolgozói

Intézményvezető:	Pető Lászlóné
Intézményvezető-helyettes:	Bicsak Gáborné
Óvodapedagógusok:	Bicsak Gáborné Iványi Erika Németh Józsefné Talabér Zsuzsanna Tamás Anita Tóth Bettina Szabóné Kontsits Andrea Valló Éva Andrea
Pedagógiai asszisztens:	Vasasné Nagy Zsuzsanna
Dajkák:	Horváthné Kovács Nikoletta Juhászné Vankó Brigitta Kovács Tímea Szabó Lászlóné
Óvodatitkár:	Nagyné Magyar Orsolya
Gyermekevédelmi felelős:	Talabér Zsuzsanna
Óvodaorvos:	Dr. Harmat Enikő

Óvoda védőnő:

Piri Klaudia

Fejlesztő pedagógus:

Kurucz Ágnes

6. Az intézmény nyitva tartása

Óvodai nevelési év:

Minden év szeptember 01. – augusztus 31.

Nyári időszak:

Minden év június 01. – augusztus 31.

Téli – nyári zárás időpontjai:

A törvényben meghatározott minden nevelési év rendjéről szóló rendelkezés alapján, a fenntartóval egyeztetve, engedélyeztetve.

A *téli zárva tartás* időpontja karácsony és újév között általában 4-6 munkanap, melyről a szülőket előzetesen tájékoztatjuk.

A nyári zárva tartás rendje:

Az óvoda nyári zárva tartásáról legkésőbb február tizenötödikéig a szülőket tájékoztatni kell.

Ezen időszakban a gyermekek napközbeni ellátását a fenntartó az alábbiak szerint biztosítja:

Az intézmények a nyár folyamán 8 hétig vannak zárva. Ezen időn belül, rotációs rendszerben kétheti ügyeleti nyitva tartást tart minden óvoda, így a gyermekek ellátásában biztosított a folyamatosság.

A szülők írásban nyilatkoznak, hogy ebben az időszakban kérik-e gyermekük számára óvodai ellátást.

Az intézményvezetők írásban megküldik egymásnak az ügyeletet kérő gyermekek névsorát, korcsoportját.

Ügyelet biztosítása: A nyári szünet és a nevelés nélküli munkanap idejére az ügyeletet városi szinten biztosítjuk.

Az iskolai szünetek ideje alatt, nyári időszakban, lecsökkent csoportlétszám esetén, és váratlan történés esetén (pl: óvodapedagógus betegsége) csoport összevonásra kerülhet sor.

Nevelés nélküli munkanapok az óvodában

A nevelés nélküli munkanapok száma 5 nap, melyet minden évben a munkatervben ütemezünk.

A nevelési év során minden munkanapra eső bezárást legalább 7 nappal előtte írásban tudatunk a szülőkkel. Amennyiben a szülők ellátást kérnek a nevelés nélküli munkanapon, másik intézményben kapnak lehetőséget.

Az óvoda napi nyitva tartása:

Hétfőtől – péntekig:	06.30-tól	17.00-ig
Reggeli ügyelet:	06.30-tól	07.30-ig
Délutáni ügyelet:	16.30-tól	17.00-ig

Az ügyeleti beosztás a csoportszoba megjelölésével a bejárat ajtójánál lévő információs táblán található meg.

A reggeli ügyelet és a délutáni ügyelet ideje alatt szabad játékot biztosítva működünk.

A gyermek óvodában tartózkodásának maximális ideje napi 10 óránál hosszabb nem lehet.

7. Az óvoda igénybevételeinek feltételei:

- a 2011. évi CXC tv. (a továbbiakban Nkt.) 8. § (1) szerint: Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.
- Nkt. 45. § (2) szerint: A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

- A tankötelezettség kezdetéről az óvoda vezetője dönt. Ha a gyermek nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt. Az óvoda vezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt.
- Nkt. 49. § (1) Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek harmadik életévének betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos.
- A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, átvenni, amelynek körzetében lakik, vagy ahol szülője dolgozik, vagy ha már testvére az óvodánkba jár. A felvételtől, átvételtől az óvoda vezetője dönt.
- Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett az intézményvezető dönt.
- Az óvoda köteles felvenni a nevelési év kezdetétől azokat a felvételi körzetben lakó gyermekeket, akik a tárgyévben betöltik 3. életévüket, vagy akik gyámügyi védelem alatt állnak.
- A gyermek megbízhatóan ágy- és szobatiszta.
- A gyermek egészséges (ÁNTSZ előírás alapján).
- Az óvodai térítési díjat a szülő rendszeresen befizeti.

7.1. A gyermek jogai és kötelezettségei

- A gyermek joga, hogy a nevelési és oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék, oktassák.
- Óvodai napirendjét életkorának megfelelően alakítsák ki (játékidő, levegőztetés, pihenőidő, étkezés, testmozgás).
- Biztonsága érdekében az óvodában tartózkodása alatt végig óvodapedagógus felügyelje.
- A gyermek emberi méltóságának és személyiségének tiszteletben tartása érdekében nem vethető alá embertelen, megalázó büntetésnek, testi fenyegetésnek, zaklatásnak.
- **A gyermeket közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés nem érheti.**
- A gyermek joga, hogy képességének, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön.

- Vallási, világnézeti, nemzeti vagy etnikai önazonosságát tiszteletben kell tartani.
- A gyermek nevelése és oktatása az intézmény Pedagógiai Programja alapján történik (Tevékenységeközpontú Óvodai Nevelési Program), mely szerint az ismeretek közlését, átadását tárgyilagosan és többoldalúan kell megvalósítani. Biztosítani kell a tevékenységeken és foglalkozásokon való részvételét.
- A gyermek cselekvési szabadságát, családi életéhez, magánéletéhez való jogát az óvoda nem korlátozhatja, de a gyermek ezen jogának gyakorlása közben nem veszélyeztetheti saját, illetve társai, valamint az óvoda alkalmazottainak egészségét, testi épségét. Nem akadályozhatja viselkedésével a többiek művelődéséhez, fejlődéséhez való jogát.
- Tilos minden olyan megnyilvánulás, ami a gyermekek családi életének megkérdőjelezésére, kigúnyolására irányulnak.
- Családja anyagi helyzetétől függően ingyenes étkezésben részesülhet, ennek igényléséhez nyilatkozatot kell tennie.
- Életkorának és fejlettségének megfelelően a napirendben és a házirendben megfogalmazottak szerint vegyen részt saját környezetének az általa használt játékok, eszközök rendben tartásában, valamint a felszerelések rendeltetésszerű használatában.

7.2. A gyermek ruházata

- A gyermek minden nap tisztán, ápoltan érkezzen az óvodába.
- Egészségügyi és kényelmi szempont alapján a gyermeknek legyen váltócipője, váltóruhája.
- Rendelkezzen a jelével ellátott fésűvel és fogmosó felszereléssel.
- A délutáni pihenés idejére pizsama viselése az elfogadott (annak tisztántartásáról a szülő gondoskodik).
- Nevelési évenként a gyermeknek megfelelő tornafelszerelés álljon rendelkezésre (tornára alkalmas zárt cipő, zokni, rövidnadrág, póló).
- A gyermek ruházatát, cipőjét a szülő jellel lássa el!

7.3. A gyermek étkeztetése

A gyermekek napi háromszori étkeztetésének megszervezése és biztosítása az óvoda feladata. A megvásárolt ételekből ételmintát köteles a Hatvani Közétkeztetési Kft. konyhai dolgozója eltenni és 48 órán át a hűtőben megőrizni. Az ételminta elrakása vonatkozik az otthonról behozott születésnap, névnapi kínálásra szánt édességre is (ÁNTSZ).

Felelős: A csoportban dolgozó dajka.

Kivétel: A kirándulások alkalmával kiegészítő tízórai, az egész csoport számára vitamin pótlására szolgáló plusz gyümölcs, zöldség.

A gyümölcs és zöldség eredetének ismeretét, az ételkészítés higiéniai szabályok betartását a szülő aláírásával igazolja (nyomtatvány)

Tej- vagy lisztérzékenység, cukorbetegség esetén az eltérő étkezés megrendelésének feltétele:

A **szakorvos véleménye** alapján kiállított **„Igazolás a tartósan beteg illetőleg súlyosan fogyatékos gyermekről”** című nyomtatvány bemutatása, a Hatvani Közétkeztetési Kft. által működtetett konyhák ételkészítésvezetőinek, illetve az óvodatitkárnak.

A 328/2011. (XII.29.) Kormányrendelet értelmében a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybeviteléhez tett szülői nyilatkozat értelmében (6.sz. melléklet) jogosultak ingyenes étkezésre a gyermekek.

Az étkezési térítési díj befizetésére a Hatvani Közétkeztetési Kft. munkatársánál kerül sor minden hónapban a meghatározott időpontban az óvodában.

A térítési díj befizetése tárgyhóra előre történik, a hiányzás a következő hónap befizetéséből kerül levonásra.

A gyermek étkezésének lemondását illetve gyógyulás utáni igénylését személyesen vagy telefonon kell a szülőnek bejelenteni az óvodában.

Betegség esetén az aznapi ebéd ételhordóban elvihető, mert az étkezésből törölni csak a következő naptól tudjuk.

Felelősök: Az intézményvezető, az óvodatitkár és az óvodapedagógusok.

7.4. Az étkezések időpontja

Tízórai	09.00 – 09.30
Ebéd	12.00 – 12.45
Uzsonna:	14.45 – 15.30 (korcsoportonként)

- Célszerű a gyermekeket otthon megreggeliztetni, hiszen az óvodai tízóraiztatás későbbi időpontban történik.
- **Az óvoda egész területén a gyermekeket külön étkeztetni nem lehet!** Kérjük a szülőket, hogy otthonról hozott élelmiszerrel, édességgel a többi gyermek előtt ne kínálják gyermeküket, mert nem etikus, valamint az óvoda tisztántartását (öltöző, folyosó) is zavarja.

8. A gyermekekkel kapcsolatos egészségügyi szabályok

A gyermek részére - egészségi állapotuk ellenőrzésére, felülvizsgálatára - az adott nevelési évre meghatározva évente legalább kétszer, és igény szerint rendszeres védőnői látogatás biztosított.

Az orvosi szűrő és státusz vizsgálatokat a törvényi előírások szerint a gyermek háziorvosa, illetve védőnője a rendelőben végzi a szülő jelenlétében.

- **Az óvodában csak teljesen egészséges gyermek tartózkodhat!**
- Beteg, megfázott, gyógyszert, láz- vagy köhögéscsillapítót szedő, még lábadozó gyermek bevitele az óvodába a gyermek biztonságos gyógyulása és a többi gyermek egészségének megőrzése érdekében nem lehetséges. Ilyen esetben az óvodapedagógus kötelessége a gyermek átvételének megtagadása.
- A beteg gyermek az orvos által meghatározott időszakban nem látogathatja óvodát. Ha a pedagógus megítélése szerint a gyermek beteg, gondoskodik a többi gyermektől való elkülönítéséről, és a lehető legrövidebb időn belül értesíti a gyermek szüleit. Azt, hogy a gyermek ismét egészséges és látogathatja az óvodát, részt vehet a foglalkozásokon, orvosnak kell igazolnia. Az igazolásnak tartalmaznia kell a betegség miatt bekövetkezett távollét pontos időtartamát.
- Az óvodapedagógusoknak **tilos** otthonról beküldött **gyógyszert beadniuk** a gyermeknek a nap folyamán! (Kivéve allergia pipa).
- Ha a gyermek az óvodai foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell. A mulasztást igazoltnak kell tekinteni, ha
 - a szülő előzetesen, írásban bejelentette az óvónőnek, hogy gyermekét nem viszi el az óvodába,
 - a gyermek beteg volt, és azt a házirendben meghatározottak szerint igazolja,

- a gyermek hatósági intézkedés vagy egyéb alapos indok miatt nem tudott kötelezettségének eleget tenni.
- Ha a gyermek távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.
- Ha a gyermek a Nkt. 8. § (2) alapján vesz részt óvodai nevelésben, és egy nevelési évben igazolatlanul öt nevelési napnál többet mulaszt, az óvoda vezetője, - a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban - értesíti a) óvodás gyermek esetében az annak tényleges tartózkodási helye szerint illetékes általános szabálysértési hatóságot, a jegyzőt és a gyermekjóléti szolgálatot. Az értesítést követően a gyermekjóléti szolgálat és az óvoda haladéktalanul intézkedési tervet készít, amelyben a mulasztás okának feltárására figyelemmel meghatározza a gyermek érdekeit szolgáló feladatokat.
- Az óvodapedagógus teendője baleset, vagy napközben megbetegedő gyermek esetén: a gyermeket haladéktalanul el kell látni, miközben a csoport felügyeletét meg kell szervezni. A baleset súlyosságától függően, illetve eszméletvesztés, lázgörcs esetén orvostól gondoskodni kell (mentő, orvos kihívása, elszállítása orvoshoz). Láz, hányás, hasmenés, hasgörcs esetén az óvodapedagógus megkezdi a láz csillapítását, majd értesíti a szülőt, hogy minél hamarabb vigye el a gyermekét, addig az orvosi szobában elkülönítetten kell elhelyezni. Ezután a szülő gondoskodik az orvos felkereséséről. Ilyen esetben a gyermek csak orvosi igazolással jöhet újból óvodába.
- Fertőző betegség (rubeola, bárányhimlő, skarlát, májgyulladás, tetű) esetén a szülőnek bejelentési kötelezettsége van. Ilyen esetben az óvodában soron kívüli fertőtlenítő lemosást, takarítást kell végezni!
- Fejzettség esetén a szülőt azonnal értesíteni kell, a gyermeket el kell vinni az óvodából. A megfelelő kezelés után védőnői igazolással jöhet a gyermek ismét óvodába.

9. Egyéb szabályozások

9.1. Gyermekek érkezése, távozása

- A gyermeket óvodába érkezéskor a szülő minden esetben személyesen adja át az óvodapedagógusnak, egyébként, ha a gyermek valamilyen oknál fogva nem megy be a

csoportszobába, az óvodapedagógus nem tud a jelenlétéről, így felelősséget sem vállalhat érte.

- Az egyedül óvodából hazajáró gyermekeket kizárólag a szülő írásos kérelme alapján engedjük el! 14 éven aluli gyermek szintén csak a szülő írásos nyilatkozatával viheti ki az óvodából a gyermeket. Közeli hozzátartozónak vagy szülői barátinak akkor adható ki a gyermek, ha arról a szülő előzőleg tájékoztatta az óvodapedagógust.
- Válófélben, vagy külön élő szülők esetén a hatósági végzésben leírtak szerint adjuk ki a gyermeket, ennek hiányában mindkét szülő elviheti.
- Ha a gyermekért az óvoda nyitvatartási ideje után sem jönnek, a szülőt telefonon értesítjük, sikertelen intézkedés esetén a hatóság (rendőrség) segítségét kérjük.

9.2. Az óvodába járási kötelezettség

- A gyermek abban az évben, amelyben az ötödik életévét betölti a nevelési év kezdő napjától napi négy órát köteles az óvodai nevelésben részt venni.
- Ha a tanköteles korú gyermek az iskolai életmódra felkészítő foglalkozásokról, tevékenységekről, egy nevelési évben folyamatosan 7 napot igazolatlanul van távol és a szülő kétszeri írásbeli felszólításra sem járátja gyermekét megfelelő rendszerességgel az óvodába, az óvoda vezetőjének kötelessége az Önkormányzat Jegyzőjét, az Általános Szabálysértési Hatóságot és a Gyermekjóléti Szakszolgálatot értesíteni a további intézkedések miatt.
- Amennyiben lakhelyváltozás történik, be kell jelenteni az óvodába az eltávozást és a fogadó óvodának visszaigazolást kell adnia.

A gyermek mulasztásával kapcsolatos szabályok

- Ha a gyermek az óvodai foglalkozásról távol marad, mulasztását a szülőnek igazolnia kell. A mulasztást igazoltnak kell tekinteni,
 - ha a szülő előzetesen bejelentette az óvónőnek, hogy gyermekét nem viszi el az óvodába,
 - ha a szülő írásbeli kérelmére engedélyt kapott a távolmaradásra (az intézményvezető engedélyezi),
 - a gyermek beteg volt, és azt a Házi rendben meghatározottak szerint igazolja,
 - a gyermek hatósági intézkedés, vagy egyéb alapos indok miatt nem tudott kötelezettségének eleget tenni.

- Ha a gyermek távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

Kötelező óvodai nevelés

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.

A jegyző, a szülő kérelmére és az intézményvezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

Az óvodai nevelés jogszabály szerinti finanszírozott időkerete magába foglalja a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokhoz, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozásokra fordítható heti ötven óra időkeretet, továbbá a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkoztatásának heti tizenegy óra időkeretét.

A kötelező óvodai nevelés fejlesztő nevelésben is teljesíthető.

Az óvodai jogviszony megszűnése

A gyermek óvodai jogviszonyának megszűnéséről az óvoda írásban értesíti a gyermek állandó lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjét.

Ha az óvodai jogviszony megszűnik, a gyermek adatait a jogviszony megszűnésével egyidejűleg az óvoda nyilvántartásából törölni kell.

Megszűnik az óvodai elhelyezés, ha

- a gyermeket másik óvoda átvette, az átvétel napján,
- a jegyző a szülő kérelmére engedélyt adott a gyermek óvodából történő kimaradására,
- a gyermeket felvették az iskolába, a nevelési év utolsó napján,
- az óvodába járási kötelezettségét külföldön teljesítő gyermek eléri a tanköteles kort.

9.3. A gyermek személyes tárgyai

A gyermekek személyes tárgyakat ne hozzanak az óvodába! Kivételt képeznek az alváshoz behozott tárgyak (cumi [csak zárt, a gyermek jelével ellátott dobozban], kis takaró,

alvást segítő kis kabala), valamint a könyvek. Ha az előírt szabályokat megszegik, a bekövetkezett kárért az óvoda nem vállal felelősséget.

9.4. A gyermek nagyobb csoportjának meghatározása

- Óvodai csoport, az a legalább egy nevelési évre alkotott oktatásszervezési egység, amely meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul az óvodában, azonos feladatellátási helyre járó gyermekekből.
- Az azonos életkorú gyermekek csoportja (kis- középső- és nagycsoport).
- Külön foglalkozásokon résztvevő gyermekek csoportja: a fejlesztő, beszédfejlesztő, hitébresztő, népi gyermekjátékok, zene-ovi, láb- és tartásjavító torna, úszás, korcsolyázás, agyagozás, állatasszisztált foglalkozás.

9.5 A gyermek fejlettségének értékelése

Az óvodapedagógus az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követi. Ezt a Fejlődési naplóban írásban rögzíti. A nevelési év folyamán két alkalommal a szülővel megismerteti, aláírattja. Mindezen túl az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt kötelességekről, továbbá a kötelességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt.

A gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

10. A szülő jogai

A szülő joga a szabad óvodaválasztás. A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, melynek a körzetében lakik, illetve ahol a szülője dolgozik. A felvételtől az intézményvezető dönt.

Nem tagadható meg a gyermek felvétele:

- ha a gyermek betöltötte a 3. életévét és hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű,
- ha a gyermek felvételét a Gyámhatóság kezdeményezi,
- ha a szülő munkavégzés, betegség vagy egyéb ok miatt a gyermek ellátásáról nem tud gondoskodni
- ha a szülő egyedülálló, időskorú, három vagy több gyermeket nevel, gyermekvédelmi támogatásban, ápolási segélyben részesül.

- Az óvoda Pedagógiai Programját, Minőségirányítási Programját, az SZMSZ-t, a szülők megismerhetik az arra kijelölt helyen, (a vezetői irodában, nevelői szobában), de azt az intézményből elvinni nem szabad!
- A szülő joga, hogy saját gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeres, részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon az arra illetékes személyektől (intézményvezető, óvodapedagógusok), előzetes időpont egyeztetéssel.
- Előzetes egyeztetés alapján joga van megtekinteni gyermeke óvodai életét, részt venni az óvodai tevékenységeken, foglalkozásokon.
- A szülő joga, hogy a Szülői Közösség tevékenységében részt vegyen. Kezdeményezze szülői szervezet, óvodaszék létrehozását, és annak munkájában, továbbá a szülői képviselők megválasztásában, mint választó, és mint megválasztható személy részt vegyen.
- Az óvoda Szülői Közössége figyelemmel kísérheti a gyermeki jogok érvényesülését.
- A gyermekek nagyobb csoportját érintő bármelyik kérdésben a szülő tájékoztatást kérhet az intézményvezetőtől.
- A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a Pedagógiai Szakszolgálat intézményét.

11. A szülő kötelessége

- A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről. Megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését
- Biztosítsa gyermeke zavartalan és rendszeres óvodába járását.
- Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését.
- Rendszeresen tartson kapcsolatot a gyermekével foglalkozó óvodapedagógusokkal, és részükre az együttnevelés érdekében a szükséges tájékoztatást adja meg.
- Tartsa tiszteletben az óvoda dolgozóinak emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk, hiszen büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személyeknek számítanak.
- A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a gyermekkel foglalkozó pedagógus erre javaslatot tesz.
- Ha a fentiekben foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a kormányhivatal kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására.
- Az óvoda kötelezett gyermek egy nevelési évben 10 napnál többet nem mulaszthat igazolatlanul az óvodából.
- A szülőknak a gyermeke távolmaradását be kell jelentenie az óvodába. A hiányzást a szülőnek igazolnia kell formanyomtatványon írásban és előre kell engedélyt kérni.

12. A szülő és az óvoda közös nevelési elvei

- A gyermekek tanulják meg tisztelni a felnőtteket. Szeressék és fogadják el társaik egyéniségét, másságát, tudják kifejezni magukat, de legyenek képesek alkalmazkodni is.
- A konfliktusokat ne durvasággal, erőszakkal, árulkodással oldják meg. Ne biztassák gyermeküket verekedésre, indulatos negatív megjegyzésekre, a többi gyermekre és az ott dolgozó felnőttekre.

A szülő a gyermek életében előforduló vitákat beszélje meg az óvodapedagógussal (elkerülve más gyermekének kérdőre vonását).

- Kerülje a gyermek előtt az indulatos, negatív megjegyzéseket mások gyermekére, az intézményben dolgozó felnőttekre.

13. Kapcsolattartás, együttműködés

Formái:

- Szülői értekezletek (évente három-négy alkalommal).
- Barkács-délutánok (ősz – tél – tavasz).
- Közös rendezvények, kirándulások (évente több alkalommal).
- Fogadó órák.
- Az óvodapedagógusokkal való rövid, esetenkénti megbeszélés.

Kérjük a szülőket, hogy sem a gyermekekkel kapcsolatos, sem magánjellegű beszélgetésekre az óvodapedagógust az óvodásokkal való foglalatossága közben hosszabb időre ne vonják el a csoporttól, mert zavarhatja a nevelés-oktatás folyamatát!

Gyermekekkel kapcsolatos információt, tájékoztatást csak a gyermek saját óvodapedagógusaitól, vagy az intézményvezetőtől kérjenek!

14. Jutalmazás, büntetés elvei

- Következetesség,
- mértékletesség,
- arányosság,
- azonnali lereagálás.

A **jutalmazást** mindig viszonyítani kell az adott gyermekkel szemben elvárható teljesítményhez.

A **fegyelmező intézkedésnek** igazodnia kell a gyermek életkorához, ahhoz a cselekményhez, amely miatt megállapításra kerül.

15. Pedagógiai munka az óvodában

A gyermek nevelése a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program adaptálásával készült a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programja alapján történik.

Az óvoda pedagógiai programját a szülők megtekinthetik a vezetői irodában, illetve a nevelői szobában.

16. Védő, óvó előírások

16. 1. Balesetvédelem

- Az óvodában nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, kiemelt figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira.
- Minden gyermeknek a nevelési év megkezdésekor baleset- és tűzvédelemi oktatáson és tűzriadó gyakorlaton kell részt vennie.
- Az óvodában elhelyezett készülékeket gyermek nem kapcsolhatja be, nem működtetheti.
- A gyermekek testi épségét az ékszerek és egyéb használati tárgyak – gyűrű, nyaklánc, napszemüveg, stb. – veszélyeztethetik, ezért ilyeneket az óvodába gyermekek ne hozzanak.
- Amennyiben napközben baleset történik, vagy megbetegedik egy gyermek, a gyermeket haladéktalanul el kell látni, miközben a csoport felügyeletét meg kell szervezni. A baleset súlyosságától függően illetve eszméletvesztés, lázgörcs es etén orvostól gondoskodni kell (mentő, orvos kihívása, elszállítása orvoshoz, szülő értesítése).
- Ha a szülő hazamenetelkor átvette gyermekét az óvónőtől, a továbbiakban a gyermek testi épségéért a felelősség a szülőt terheli! Ez a felelősség vonatkozik a szülő által gyermeke felügyeletére felhatalmazott személyekre is!
- A balesetveszély elkerülése és az átláthatóság érdekében az óvoda területén csak addig tartózkodjanak a szülők, ameddig feltétlenül szükséges (pl.: gyermekkel kapcsolatos információ csere, elköszönés).
- A gyermekmosdó helyiségét csak a gyermekek használhatják. Kérjük a szülőket, utcai cipővel ne menjenek be!
- Higiénés okok miatt a következő helyiségekbe a szülőknek belépni tilos: tornaszoba, játszószoza, meseszoba, sószoza.
- Higiénés szempontból a szülő a csoportszobába csak cipővédővel léphet be.
- Az óvoda épületében (különös tekintettel a folyosón) szaladgálni nem szabad!

A köburkolattal ellátott folyosó ilyen módon történő használata balesetveszélyes!

- Az óvoda udvarán is be kell tartani a házirendben megfogalmazott elvárásokat, szabályokat!
- **Az óvoda egész területén a dohányzás, alkoholfogyasztás TILOS!** Az intézmény által szervezett rendezvényeken, melyeknek a gyermekek is résztvevői, dohányozni, szeszes italt, és egyéb élvezeti szereket fogyasztani
- A kiszolgáló helyiségek (konyha, mosogató, raktárak) használata idegeneknek TILOS!
- Egészségügyi szempontból a gyermek- és felnőtt mosdók külső személyek által való használata nem engedélyezett.

16. 2. Vagyonvédelem, kártérítés

- A gyermek köteles az óvoda vagyontárgyainak; a felszerelési tárgyaknak, a műszaki eszközök állagát megóvni.
- A gyermek által gondatlanságból vagy szándékosan okozott kárért a gyermek szülője/gondviselője anyagilag felelős.
- Az óvoda udvari játékeit csak óvodás gyermekek vehetik igénybe.
- A foglalkozáshoz nem szükséges felszerelést csak saját felelősségre hozzon az intézménybe; az elveszett tárgyakért az intézmény felelősséget nem vállal.
- A törvényileg garantált személyiségi jogok védelmében, külön engedély nélkül az óvoda területén mobiltelefonnal képeket illetve hangfelvételeket készíteni, hagyományos vagy digitális fényképezőgéppel, kamerával az érintettek tudta és engedélye nélkül felvételeket, filmet rögzíteni tilos.
- A társadalmi tulajdon megbecsülése és védelme, az egyéni tulajdon tiszteletben tartása minden gyermekre nézve kötelező.
- Az óvodába hozott játék az óvodában mindenkié. Annak megrongálódását kérjük tudomásul venni, az óvoda a keletkezett károkat nem tudja megtéríteni.

16.3. Egyéb, az intézmény biztonságát garantáló szabályok

- **A gyermekek biztonsága érdekében a bejárat kapuk zárása, mindenki felelőssége!**
- A bejárat ajtó zárása napközben: 08.30 – 12.45-ig
13.00 – 14.45-ig

- Napközben a bejárati ajtó nyitása csengetésre történik!
- A nyitva tartás idején a külső kapun lévő felső toló retesszel akadályozzuk meg a gyermek kijutását az intézményből, melynek használatára kérjük a szülőket is!
- Az intézményben csak az óvoda profiljával, tevékenységével, működésével kapcsolatos reklámanyagok kerülhetnek a hirdetőtáblára.

17. Rendkívüli események az óvodában

17.1. Tűz- és bombariadó

- Az Óvodai Tűzvédelmi Szabályzatban található menekülési útvonal és egyéb előírásainak ismeretében a gyermekek rendezett körülmények között elhagyják az óvoda épületét, követve az intézményvezető és a kísérő felnőttek utasításait.
- A legfontosabb teendő a testi épség védelme, ezért a legszükségesebb személyes holmin kívül mindent hátra kell hagyni!
- A tűz- és/vagy bombariadó ideje alatt senki, semmilyen körülmények között nem hagyhatja el a számára kijelölt helyet.
- A veszélyhelyzet megfelelő kezelése és elhárítása érdekében minden nevelési évben legalább kétszer valóságos helyzetet szimulálva Riadó-gyakorlatot kell tartani. Ezek a szituációk segítenek a menekülési útvonal gyakorlati megismerésében, a helyes magatartás kialakításában, a pánik elkerülésében.

17.2. Betörés az óvodában

- Idegen behatolás esetén – a rendőrségi intézkedés idejétől, nagyságától függően – az érintett gyermekcsoportok összevonásáról gondoskodni kell.
- Ügyelni kell arra, hogy a tényállás feltárása, a behatolással járó károkozás ne érintse érzelmileg károsítóan a gyermekeket. Ne legyenek részesei a tényfeltárásnak, a durvaság, a megrettentés kedvezőtlen hatásának.
- A tényállást az intézményvezető a Rendőrségnek, majd ezt követően a fenntartójának is jelenti.

17.3. Csőtörés, üvegkár

- A vízvezeték, vagy fűtőcső-vezeték törése olyan szervezési igényt támaszt, hogy a gyermekek az adott területről a legrövidebb időn belül biztonságos helyre kerüljenek. Az átköltözésnél minden esetben figyelembe kell venni a gyermekek öltözetét, a megfázás elkerülését, a szükséges (esetleg utcai) ruházat felvételét.
- Az észlelőnek az óvoda vezetőjét kötelessége értesíteni.
- Az üvegezés (ablak, ajtó, tároló, akvárium) megrongálódása, törése közvetlen sérüléssel járhat. A csoportra felügyelő, vagy foglalkozást vezető óvodapedagógus, vagy más felnőtt a szükséges védő, óvó intézkedést, vagy elsősegélynyújtást végezze el.

18. A Házi rend rendszeres felülvizsgálata és módosításának szabályai

- A Házi rend minden nevelési év elején felülvizsgálatra kerül.
- Az intézményvezető felülvizsgálja, a szükséges módosítások után elkészíti az új Házi rendet.
- A nevelőtestületől javaslatot, a Szülői Közosságtól véleményt kér.
- A szükséges kiegészítések elvégzése után a nevelőtestület elé terjeszti elfogadásra.
- Változtatás csak a nevelőtestület elfogadásával és a Köznevelési törvény által meghatározott közösségek véleményezésével, illetve egyetértésével lehetséges.

A házirend 2018. december 1-jén lép hatályba.

Köszönjük együttműködésüket együttnevelésünk érdekében!

Hatvan, 2018. november 28.

.....
Pető Lászlóné
intézményvezető

Legitimációs záradék

Készítette:

.....

Pető Lászlóné
intézményvezető

A Házirendet a Nevelőtestület 2018. november 28-i rendkívüli értekezletén megismerte és elfogadta.

Hatvan, 2018. november 28.

.....

Bicsak Gáborné
a nevelőtestület nevében

Az intézmény Szülői Közossége 2018. november 28-i értekezletén véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta.

Hatvan, 2018. november 28.

.....

Szülői Közösség elnöke

Egyetértését kinyilvánító:

Hatvan,

.....

A fenntartó nevében

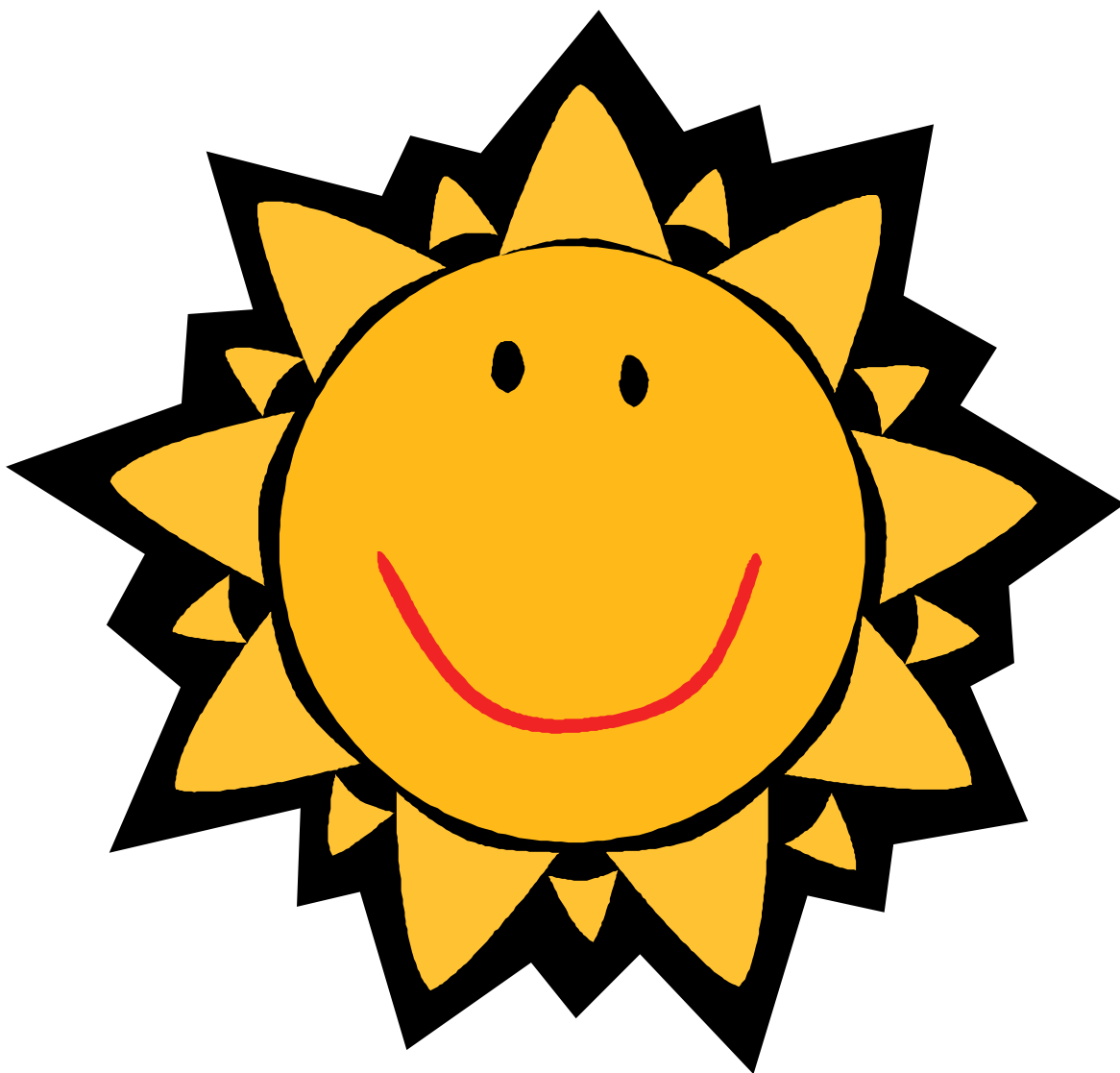
A Házirend hatályos: 2018. december 01.

A dokumentum jellege: nyilvános.

Megtekinthető: az intézményvezető irodájában.

Kelt: Hatvan, 2018. november 28.

HÁZIREND

HATVANI NAPSUGÁR ÓVODA
2018.

Hatvan, Gódor Kálmán út 13.

<p align="center">Intézmény OM - azonosítója:201483</p>	<p align="center">Készítette: Simon Attiláné <i>Intézményvezető aláírás</i></p>
<p align="center">Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:</p>	
<p>3/2018 határozatszámom elfogadta:</p> <p>..... Vígné Végh Mónika <i>nevelőtestület nevében névaláírás</i></p>	<p>Véleménynyilvánítók:</p> <p>..... Villig Márta <i>Óvodai szülői szervezet nevében névaláírás</i></p>
<p align="center">3/2018 határozatszámom jóváhagyta:</p> <p align="center">..... Simon Attiláné <i>intézményvezető</i> Ph.</p>	
<p align="center">Hatályos: a kihirdetés napjától</p>	
<p align="center">A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: vezetői iroda</p>	
<p align="center">Verziószám: 3. eredeti példány</p>	
<p align="center">Iktatószám: 89/2018/145</p>	

HÁZIREND

A **HÁZIREND** a **Hatvani Napsugár Óvoda** jogi érvényű alapidokumentuma. Szerepe, hogy segítse az óvodai közösségi élet megszervezését, valamint biztosítsa az egyéni jogok érvényesülését oly módon, hogy a mások jogait korlátozná, vagy a közösség életét zavarná.

A **HÁZIREND** meghatározott eljárások, szabályok csak az óvodában történő jogszerű belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időre, valamint a Pedagógiai Programban szereplő óvodán kívüli foglalkozások és programok idejére érvényesek.

A Hatvani Napsugár Óvoda nevelőtestülete által kidolgozott közösségi norma és szabályrendszer. **Annak érdekében, hogy a mindennapok felesleges konfliktusok, bonyodalmak nélkül, mosolygósan teljenek.**

Célja: a törvénybe foglalt jogi, magatartási szabályok hatékony érvényesülése.

A gyermeki kötelességek és jogok gyakorlásával a gyermek óvodai életrendjével kapcsolatos rendelkezéseket állapítja meg.

A gyermeki jogok érvényesítése az óvoda dolgozóinak kötelessége.

A HÁZIREND JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.)
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2012. évi CLXXXVIII. önkormányzati fenntartású
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 255/2009. (XI.20.) Kormányrendelet szerint
- Az óvodai pedagógiai programok új hangsúlyai (363/2012.(XII.17.) Korm. Rendelete az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről
- 2008. évi XXXI. Tv. A Gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Nevelőtestületi határozatok
- AZ Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) /a továbbiakban: GDPR/

Érvényességi követelmények:

A házirend időbeli hatálya

A **76/2017/86.** iktatott, a Hatvani Napsugár Óvodában hatályát veszti az előző **2017. május 31.** elfogadott és jóváhagyott Házirend.

Felülvizsgálata: évenként, illetve jogszabályváltozásnak megfelelően.

Módosítása: az intézményvezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület.

A házirend személyi hatálya kiterjed:

☀ Az óvodával, jogviszonyban álló minden gyermekre, pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre, valamint a szülőkre.

☀ Azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda, feladatainak megvalósításában.

A házirend területi hatálya kiterjed:

☀ Az óvoda területére.

☀ Az óvoda által szervezett - a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó - óvodán kívüli programokra.

☀ Az intézmény képviselete szerinti alkalmaira, külső kapcsolati alkalmaira.

A Hatvani Napsugár Óvodával kapcsolatos legfontosabb adatok

Az intézmény hivatalos elnevezése	Hatvani Napsugár Óvoda
Az intézmény feladat ellátási helye	3000 Hatvan, Gódor Kálmán út 13.
OM száma	201483
Típusa	Óvoda
Elérhetőségek	06/37/341-634
E-mail cím	napsugarovi60@gmail.com
Intézményvezető neve	Simon Attiláné
Intézményvezető elérhetősége	06-30-298-37-23
Intézményvezető fogadó órája	Előzetes egyeztetés szerint
Az óvoda fenntartója	Hatvan Város Önkormányzata
Az óvoda fenntartó címe	3000 Hatvan, Kossuth tér 2.
Elérhetőség	06-37-542-300
Törvényességi felügyeletet ellátó szerv	Hatvan Város Önkormányzat Képviselő-testülete
Címe	3000 Hatvan, Kossuth tér 2.
Az óvoda férőhely száma	100 fő
Az óvodavezető helyettes	Vígné Végh Mónika
Az óvodatitkár	Danis Tiborné
Munkaidő	Hétfőtől péntekig, 7-13 óráig
Fejlesztő pedagógus	Kurucz Ágnes
Fogadó óra	Előzetes egyeztetés szerint hétfő, csütörtök
Gyermekvédelmi felelős	Csikász Marianna
Fogadó óra	Előzetes egyeztetés szerint
Óvoda orvosa	Dr. Harmat Enikő
Címe	3000 Hatvan, Árpád u. 2.
Elérhetősége	06-37-738-268
Az óvoda védőnője	Bori Gabriella
Elérhetősége	06-37-342-641
Logopédiai ellátás	Lesznai Anna Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
Címe	3000 Hatvan, Iskola u. 11.
Telefon	06-37-342-842
E-mail cím	hmonevth@hdsnet.hu

Az intézmény helye a köznevelésben

Nkt. 8 § (1) Az óvodai nevelés szakasza, amely a gyermek három éves korában kezdődik és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

☀ A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.

☀ A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.

☀ Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé.

A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik.

☀ Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

(4) A tankötelezettség kezdetéről dönt:

a) az óvoda vezetője,

b) ha a gyermek nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság,

c) az óvoda, az iskola vezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt.

A jegyző gondoskodik az óvodai nevelésben részvételre kötelezettek nyilvántartásáról, a nyilvántartásból rendszeresen adatot közöl a kormányhivatal számára.

A járási hivatal gondoskodik a tankötelesek nyilvántartásáról, a nyilvántartásból rendszeresen adatot közöl az állami intézményfenntartó központ, és tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője számára, továbbá hivatalból elrendeli és felügyeli a tankötelezettség teljesítését, a szakértői vizsgálatokon való megjelenést.

A gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes járási hivatal ellátja az igazolatlan mulasztása esetén a törvény vagy kormányrendelet által feladat- és hatáskörébe utalt feladatokat.

A települési önkormányzat jegyzője az óvodás, a járási hivatal az állami intézményfenntartó központ útján a tanköteles gyermekekről vezetett nyilvántartást megküldi a lakóhely, ennek hiányában tartózkodási hely szerint illetékes óvodának, általános iskolának.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása.

A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

A nevelési év rendje

Az óvoda nyitva tartása Nkt.3§(7.)

☀ Az óvoda éves nyitva tartása

Nevelési év	Minden tanév szeptember 1-től augusztus 31-ig
-------------	--

Az óvoda heti nyitva tartása

hétfőtől - péntekig	6.30 – 17.00 óráig
Reggeli ügyelet	6.30 – 7.30 óráig
Délutáni ügyelet	15.30 – 17.00 óráig

Nyitva tartás teljes idejéből 6.30 – 17.00 óráig óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel. Ügyeleti csoport megegyezik az ügyeleti beosztásban szereplő óvodapedagógus csoportjával. Az ünnepekkel kapcsolatos munkahét átszervezése esetén a hét többi napjával megegyezik az óvoda napi nyitva tartása.

☀ Az iskolai szünetek alatti csökkentett létszámmal való működés eljárásrendje:

Szülői igények írásos létszám felmérése alapján helyben csoport összevonással a gyermeklétszámtól függően. Szükség szerint, a város más intézményeivel közös egyeztetés után ügyeleti rendszerben is történik. Felmérés után helyben az összevont csoport és a dolgozók munkaidő szervezése az intézményvezető feladata.

A nevelési év során minden munkanapra eső bezárást tudatunk a szülőkkel, akik írásban közlik igényüket a gyermek óvodai elhelyezéséről. Az óvoda köteles a gyermekek ellátását megszervezni a városi óvodákon belül.

Az ügyeletekre vonatkozó igény bejelentés (szóban vagy telefonon) lemondható előző napon, reggel 8 óráig. A közétkeztetés számára csak egy nappal később van módja az óvodának az étkezők létszámából kivenni a lemondott gyermekeket.

☀ A nyári zárva tartás alatti másik intézmény igénybevételének eljárásrendje:

Az óvoda nyári zárva tartásáról legkésőbb február 15-ig a szülőket tájékoztatjuk az ügyeleti rend tervéről faliújságon.

Szülői igények írásos felmérése alapján a város más intézményeivel közös egyeztetés után ügyeleti rendszerben történik a nyár folyamán az óvodai ellátás.

HÁZIREND

A nyári zárva tartás alatti ügyelet rendje 2 heti váltásban történik. A használóknak a mindenkor ügyeletet adó intézmény házirendjéhez kell, hogy igazodjanak.

A nyári zárva tartás előtt 30 nappal, össze kell gyűjteni a gyermekek elhelyezésére vonatkozó igényeket és a szülőket, a gyermekeket fogadó óvodáról, a zárást megelőzően tájékoztatni kell.

A törvényben meghatározott minden nevelési év rendjéről szóló rendelkezés alapján az intézmény vezetője az ügyeletek sorrendiségéről a fenntartót tájékoztatja, az éves munkatervben rögzíti.

☀ Nevelés nélküli munkanapok igénybevételének eljárásrendje:

Nevelés nélküli munkanapok száma az óvodában: 5 nap, melyet minden évben, a munkaterv tartalmaz. A szülők tájékoztatása legalább 7 nappal a zárva tartást megelőzően írásban történik, a felmerülő igények alapján ügyeletet szervezünk helyben, vagy elhelyezést kérünk az igénylő gyermek számára másik intézményben.

Gyermekek nevelése az óvodában

Az óvoda napirendje

Az óvodában a napirendet úgy kell kialakítani, hogy a szülők gyermeküket az óvodai tevékenység zavarása nélkül behozhassák és hazavihessék.

Az óvodai foglalkozásokat az óvoda helyiségeiben, illetve egyéb, a foglalkozás megtartására alkalmas helyen kell megszervezni.

Az óvodán kívül akkor szervezhető foglalkozás, ha a gyermekek intézményi felügyelete a külső helyszínen, továbbá az oda- és visszajutás közben biztosított.

Az óvodán kívül szervezett foglalkozásról a szülőt előzetesen tájékoztatni kell.

☀ Érkezés az óvodába

A gyermeke érkezése reggel 6.30 órától 8.00 óráig szükséges az óvodai napirend zavartalanlansága, valamint az óvoda tisztán tartása érdekében. A később érkezőt csengetés után engedjük be.

A gyereket óvodában érkezéskor a szülő minden esetben személyesen adja át az óvodapedagógusnak. Amennyiben a gyermek valamilyen oknál fogva nem megy be, a csoportszobába az óvodapedagógus nem tud a gyerek jelenlétéről, így felelősséget sem vállalhat érte.

Az adott óvodai csoport az épületen belül más helységben tartózkodik, kísérfel a később érkező gyermeket a felnőtt, adja át az óvodapedagógusnak.

Az ügyeletre kijelölt óvodai csoport szimbólumát faliújságon minden esetben az ügyeletes óvodapedagógus helyezi el.

☀ Távozás az óvodából

Óvodás gyermeket csak nagykorú vihet el az intézményből, minden esetben jelezzék távozásukat óvodapedagógusnak.

A gyermek érkezésekor és távozásakor a szülő, hozzátartozó a gyermek öltöztetéséhez szükséges helyiségeket rendeltetésszerűen használhatja.

Amikor a felnőtt megérkezik, szülő felelőssége azonnal hatályba lép, a gyermekével együtt a legrövidebb időn belül együtt távoznak az intézményből.

Az óvoda épülete, udvara nem játszótér!

☀ Csak szülő írásos nyilatkozatával vihet el óvodás gyermeket 14 év alatti gyermek. Közeli barát, vagy szülői rokon, hozzátartozó akkor viheti el óvodából gyermeket, ha arról a szülő előzőleg tájékoztatta az óvodapedagógust.

☀ Válfélben, vagy külön élő szülők esetén a hatósági végzésben leírtak szerint adjuk ki a gyermeket, ennek hiányában mindkét szülő elviheti.

A nap folyamán korábbi távozás esetén is bejelentési kötelessége van a szülőnek.

☀ A nyitvatartási időn túl, az óvodában maradt gyermekek elhelyezése:

a) A szülő (gondviselő) köteles gyermekét az óvoda nyitva tartási idején belül, legkésőbb a zárás kezdetének időpontjáig elvinni.

b) Az óvoda nyitvatartási idejét meghaladóan, - egy óra időtartamig, - a gyermek felügyeletét az óvodában óvodapedagógus és dajka együttesen biztosítja.

c) Amennyiben a szülőt (gondviselőt) az óvoda dolgozója telefonon nem éri el és a szülő (gondviselő), bármilyen okból nem viszi el gyermekét, a gyermek felügyeletét biztosító óvodapedagógus, az illetékes Rendőrkapitányság ügyeletét értesíti.

Az óvodába járási kötelezettség

☀ Az óvodai jogviszony keletkezése (EMMI 8 § 49§ 50§) Nkt. 20 §

Az óvodai nevelésben történő részvételre jogszabály alapján kötelezettek a gyermekek.

2015. szeptember 1-jével hatályos jogszabály 8. § (2) 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosításában 22/2015. (IV. 21.) EMMI rendelet alapján.

☀ A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.

A jegyző – a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

Az óvodai felvétel

Nkt. 49§ (1) Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik.

A szülő gyermeke felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos.

A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, amelynek körzetében lakik, illetőleg ahol szülője dolgozik.

Az óvodai jelentkezés minden esetben a körzetes, kötelező felvételt biztosító intézménybe történik.

Az óvodába felvett gyermeket az óvoda nyilvántartja.

☀ A szülő az óvodai nevelésben történő részvételre jogszabály által kötelezett gyermekét köteles beírni a települési önkormányzat vagy a fenntartó által közzétett közleményben vagy hirdetményben meghatározott időpontban.

HÁZIREND

Az óvodai beíratáshoz szükséges okmányok.

Az óvodai beiratkozáskor be kell mutatni:

- ☀ A gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt
- ☀ A gyermek születési anyakönyvi kivonatát
- ☀ A szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványát
- ☀ A gyermek TAJ kártyáját

20. § (1) A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és a jogorvoslat benyújtásának határidejéről közleményt vagy **hirdetményt** tesz közzé, a **beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal** a helyben szokásos módon.

Az óvodai beiratkozásra a tárgyév április 20-a és május 20-a között kerül sor.

A közlemény, hirdetmény tartalmazza:

- a) az óvodai felvételtől, az óvodai jogviszony létesítéséről, a nevelési év meghatározásáról,
- b) az óvodai beiratkozás időpontjának meghatározásáról,
- c) a gyermek óvodai beíratásához szükséges közokiratokról, dokumentumokról,
- d) az óvodáztatási kötelezettség nem teljesítése esetén alkalmazható jogkövetkezményekről,
- e) az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai felvételéről,
- f) az alapító okiratuk szerint nemzetiségi nevelést folytató óvodákról és azok elérhetőségéről,
- g) az óvoda felvételi körzetéről szóló tájékoztatást,
- h) az óvodai felvétel tárgyában meghozott döntés közlésének határnapját, amely legkésőbb a beiratkozásra kiírt utolsó határnapot követő huszonegyedik munkanap, valamint
- i) a jogorvoslati eljárás szabályait.

A települési önkormányzat közzéteszi az óvoda felvételi körzetét.

A fenntartó

- b) dönt az óvodába történő jelentkezés módjáról, az óvodai felvételi időpontról, az óvoda heti és éves nyitvatartási idejének meghatározásáról,
- c) meghatározza a köznevelési intézmény költségvetését, továbbá a kérhető térítési díj és tandíj megállapításának szabályait, a szociális alapon adható kedvezmények feltételeit,
- d) meghatározza az adott nevelési évben indítható óvodai csoportok számát, az adott évben szervezhető csoportok számát,

☀ A szülő, ha azt az óvodai beiratkozás napján - az elektronikus elérhetőségének megadásával - kérte, elektronikus úton értesítést kap arról, hogy a gyermeke óvodai felvételt nyert vagy felvétele elutasításra került.

A napi négy órában óvodai nevelésre kötelezett gyermek szülője, ha gyermeke az óvodakötelezettségét külföldön teljesíti, köteles arról a beiratkozás idejének utolsó határnapját követő tizenöt napon belül írásban értesíteni a gyermek lakóhelye, annak hiányában tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.

A napi négy órában óvodai nevelésre kötelezett, az óvodával jogviszonyban álló gyermek szülője, ha gyermeke az óvodakötelezettségét a jövőben külföldön teljesíti, előzetesen köteles értesíteni a gyermek lakóhelye, annak hiányában tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.

A tanköteles korú a tanév folyamán 5. életévüket betöltő gyermekek számára napi 4 órát kötelező az óvodában tölteni.

HÁZIREND

Az óvoda vezetője az óvodai felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról, a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással értesíti a szülőt.

Az óvoda vezetője

- a) az óvodai felvételi, átvételi kérelemnek helyt adó döntését írásban,
- b) a kérelem elutasítására vonatkozó döntését határozati formában közli a szülővel. Az óvodai nevelésben való részvételre kötelezett gyermek átvétele esetén az óvoda vezetője a döntésről értesíti az előző óvoda vezetőjét.

A kötelező felvételt biztosító óvoda vezetője az Nkt. 45. § (10) bekezdése szerint megküldött nyilvántartás alapján értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjét, ha a gyermeket az óvodába nem írták be.

(6) Az óvoda vezetője értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjét, ha olyan gyermeket vett fel vagy vett át, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye nem a nevelési intézmény felvételi körzetében van.

Az óvodába felvett gyermekek csoportban való beosztásáról a szülők és az óvoda pedagógusok véleményének kikérése mellett az **intézményvezető dönt**.

Nem tagadható meg a gyerek felvétele:

- ☀ ha a gyerek betöltötte a 3. életévét és hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű
- ☀ ha a gyermek felvételét a Gyámhatóság kezdeményezi
- ☀ ha a szülő munkavégzés, betegség vagy egyéb ok miatt a gyerek ellátásáról nem tud gondoskodni
- ☀ ha a szülő egyedülálló, időskorú, három vagy több gyermeket nevel, gyermekvédelmi támogatásban, ápolási segélyben részesül.

☀ Ha a gyermek óvodát változtat, további nyilvántartása az átadó óvoda értesítése alapján az átvevő óvoda feladata. Az óvoda törli az óvodába felvettek nyilvántartásából azt a gyermeket, akinek óvodai jogviszonya a jogszabály szerint megszűnt.

Az óvodai felvételtől hozott döntést írásba kell foglalni.

A nevelési intézmény a döntését határozatba foglalja, ha a jelentkezést, a kérelmet részben vagy egészben elutasítja, vagy kérelem hiányában hoz a gyermekre hátrányos döntést, vagy a szülő kéri a döntés határozatba foglalását.

Az óvoda döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása (a továbbiakban együtt: döntés) ellen a szülő - a közléstől, ennek hiányában a tudomására jutásától számított tizenöt napon belül - a gyermek érdekében eljárást indíthat. A fenntartó jár el, és hoz másodfokú döntést

a) a jogszabálysértésre vagy az intézmény belső szabályzatának megsértésére hivatkozással benyújtott kérelem, továbbá

b) az óvodai felvétellel és az óvodából való kizárással kapcsolatban érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tekintetében. A fenntartó a jogszabályban meghatározott eljárásban a kérelmet elutasíthatja, a döntést a) megváltoztathatja, vagy b) megsemmisítheti, és a nevelési intézményt új döntés meghozatalára utasíthatja.

HÁZIREND

☀ Az érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelmet - a fenntartó hatáskörébe tartozó kérelmek kivételével – a szülői közösség és nevelőtestület tagjaiból álló, legalább háromtagú bizottság vizsgálja meg.

A vizsgálat eredményeképpen a bizottság

- a) a kérelmet elutasítja,
- b) a döntés elmulasztóját döntéshozatalra utasítja,
- c) a hozott döntést megsemmisíti, és a döntéshozót új döntés meghozatalára utasítja. A kérelem benyújtásával kapcsolatos határidő számítására, a mulasztásra, a kérelem elbírálásával kapcsolatos eljárásra a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

☀ A szülő a fenntartónak a jogszabálysértésre hivatkozással benyújtott kérelem, továbbá az érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tárgyában hozott döntésének bírósági felülvizsgálatát kérheti, a közléstől számított harminc napon belül, jogszabálysértésre hivatkozással.

A nevelési intézmény döntése jogerős, ha a jogszabályban meghatározott határidőn belül nem nyújtottak be eljárást megindító kérelmet, vagy az eljárást megindító kérelem benyújtásáról lemondtak.

A másodfokú döntés a közléssel válik jogerőssé. A közlésre a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A jogerős döntés végrehajtható, kivéve, ha bírósági felülvizsgálatát kérték. A másodfokú döntés azonnali végrehajtását rendelheti el a döntéshozó, ha azt a nevelési-oktatási intézménybe járó többi tanuló nyomós érdeke indokolja.

Oktatási azonosító szám (EMMI 44§)

A köznevelési információs rendszer (KIR) keretében folyó adatkezelés a gyermeki adatokat tartalmazza. A KIR működtetője oktatási azonosító számot ad ki annak, aki óvodai jogviszonyban áll.

Az óvodai jogviszony megszűnése

EMMI rendelet 53 §

Megszűnik, ha:

- a gyermek másik óvodába átvette, az átvétel napjával
- a jegyző a szülő kérelmére engedélyt adott a gyermek óvodából történő kimaradásáról
- a gyermeket felvették az iskolába, a nevelési év utolsó napján.
- nevelési - oktatási intézmény jogutód nélkül megszűnik

☀ Az óvodai elhelyezés megszűnésének eljárásrendje

A gyermek adatait a jogviszony megszűnésével egyidejűleg az óvoda nyilvántartásából törölni kell. A gyermek további nyilvántartása az átvevő óvoda feladata.

A gyermek óvodai jogviszonyának megszűnéséről az óvoda, írásban értesíti a gyermek állandó lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjét.

☀ A tanköteles korú az a gyermek, aki a tanév folyamán 5. életévét betölti, számára napi 4 órát kötelező az óvodában tölteni.

HÁZIREND

☀ Amennyiben a gyermek óvodakötelezettségét külföldön teljesíti írásban értesíti köteles 15 napon belül az illetékes jegyzőt.

Az óvodából való távollét igazolása

EMMI rendelet 51§

A beteg gyermek az orvos által meghatározott időszakban nem látogathatja a nevelési intézményt.

Ha a pedagógus megítélése szerint a gyermek beteg, gondoskodik a többi gyermektől való elkülönítéséről, és a lehető legrövidebb időn belül értesíti a gyermek szüleit.

☀ Azt, hogy a gyermek ismét egészséges és látogathatja a nevelési intézményt, részt vehet a foglalkozásokon, orvosnak kell igazolnia.

Az igazolásnak tartalmaznia kell a távollét pontos időtartamát.

A gyermek egyéb okokból távol marad, a mulasztást igazolja a szülő aláírásával a havi nyilvántartási lapon a csoportban dolgozó óvodapedagógusnál. *(1. számú melléklet)*

☀ A mulasztást igazoltnak kell tekinteni, ha

a) a szülő írásbeli kérelmére, amit legkésőbb a hiányzást megelőző napon átad a gyermeket nevelő óvodapedagógusnak az óvoda által használt nyomtatványon és az intézményvezetőtől engedélyt kapott a távolmaradásra,

b) a gyermek beteg volt, a jogszabály szerinti tartalommal rendelkező orvosi igazolást átadta a gyermeket nevelő óvodapedagógusnak a felgyógyulást követő első óvodai ellátás napján.

c) a gyermek, a tanuló hatósági intézkedés vagy egyéb alapos indok miatt nem tudott kötelezettségének eleget tenni,

☀ Ha a tanköteles korú gyermek az iskolai életmódra felkészítő tevékenységekről egy nevelés évben folyamatosan 10 napot igazolatlanul van távol és a szülő kétszeri írásbeli felszólításra sem járhatja gyermekét megfelelő rendszerességgel az óvodába, az óvoda vezetőjének kötelessége az Önkormányzat Jegyzőjét értesíteni a további intézkedések miatt.

Az óvodaköteles gyermek távolmaradásának igazolása, igazolatlan hiányzás esetén az óvoda eljárásrendje:

☀ Ha a gyermek távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

Ha a gyermek az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján vesz részt óvodai nevelésben, és egy nevelési évben igazolatlanul öt nevelési napnál többet mulaszt az óvoda vezetője- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban - értesíti a) a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot és a gyermekjóléti szolgálatot.

Az értesítést követően a gyermekjóléti szolgálat az óvoda haladéktalanul intézkedési tervet készít, amelyben a mulasztás okának feltárására figyelemmel meghatározza a gyermeket veszélyeztető és az igazolatlan hiányzást kiváltó helyzet megszüntetésével, a gyermek óvodába járásával teljesítésével kapcsolatos, továbbá a gyermek érdekeit szolgáló feladatokat. Ha a gyermek az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján vesz részt az óvodai nevelésben, és az igazolatlan mulasztása egy nevelési évben eléri a tíz nevelési napot, az óvoda vezetője a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot.

Ha a gyermek az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján vesz részt az óvodai nevelésben, és igazolatlan mulasztása egy nevelési évben eléri a húsz nevelési napot, az óvoda vezetője haladéktalanul értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.

HÁZIREND

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 247. § c) pontja szerinti szabálysértési tényállás megvalósulásához szükséges mulasztás mértéke az adott nevelési évben összesen a) az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján óvodai nevelésben részt vevő gyermek esetén tizenegy nap.

Tankötelezettség

Nkt. 93 §.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

Az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatban

- a) amennyiben a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, ezt igazolja,
- b) dönt a hatodik életévét augusztus 31-ig betöltő gyermek óvodai nevelésben való további részvételéről,
- c) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából, ha
 - ca) a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettsége egyértelműen nem dönthető el a gyermek fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján,
 - cb) a gyermek nem járt óvodába,
 - cc) a szülő nem ért egyet az a) pont szerint kiállított óvodai igazolással vagy a b) pont szerinti döntéssel, vagy
- d) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából annak eldöntésére, hogy az augusztus 31-ig a hetedik életévét betöltött gyermek részesülhet-e további óvodai nevelésben.

☀️ A gyermek abban az évben, amelyet augusztus 31. napjáig a 6. életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, ez követően válik tankötelessé.

A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik.

Iskolai beíratásra köteles a szülő elvinni az óvoda által kiállított szakvéleményt.

☀️ A gyermek iskolaérettségére vonatkozó óvodai szakvélemény kettő példányból álló nyomtatvány. Az óvodai szakvélemény egy példánya az óvodában marad, egy példányát át kell adni a szülőnek. Amennyiben az óvodavezető a gyermek további óvodai nevelésére tesz javaslatot, akkor az egyik példányt meg kell küldeni a gyermek lakóhelye szerint illetékes önkormányzat jegyzőjének.

☀️ A tankötelezettség kezdetéről dönt:

- az óvoda vezetője
- a gyermek, ha nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság
- az óvoda, az iskolavezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság.

A szülő a szakértői bizottság javaslatával egyetért, aláírásával elfogadja. Amennyiben nem ért egyet a bizottság döntésével az iskola vezetőjének döntése határozza meg a gyermek felvételét.

A gyermeke iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szülő is kezdeményezhet szakértői bizottsági vizsgálatot.

HÁZIREND

Az iskola igazgatója a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szakértői bizottság vizsgálatát kezdeményezheti, ha

- a) a szülő nem ért egyet a kiállított óvodai igazolással vagy a döntéssel, és arról az iskola igazgatója tudomást szerez, feltéve hogy a kérdésben a szakértői bizottság korábban nem hozott döntést,
- b) szükséges a gyermek sajátos iskolai nevelésben-oktatásban való részvételéről dönteni és arra az óvoda javaslatot tesz, vagy a szülő kéri, és e kérdésben a szakértői bizottság korábban nem hozott döntést.

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik, oly módon, hogy a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel minden csoportban óvodapedagógus foglalkozik, óvodapedagógusonként és csoportonként összesen napi két óra átfedési idővel.

A gyermekek fejlettségének értékelése

Az óvoda a gyermekek fejlettségét folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti.

A Pedagógiai Program és melléklete tartalmazza részletesen.

Az óvodás gyermekek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tarja, a szülőt a Nkt. 72§ (1) bekezdés a) pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a köteleességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint a Nkt. 71 § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72§ (1) bekezdés a) pontjában, valamint a (4) bekezdésben foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhely szerinti illetékes kormányhivatalt.

Gyermekek étkeztetése

A gyermekek napi háromszori étkeztetésének megszervezése és biztosítása (szülői igénynek megfelelően) az óvoda feladata.

☀ A gyermekétkeztetés során **ingyenes étkezést kell biztosítani** az óvodai nevelésben 151. § (5) A gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 100%-át normatív kedvezményként kell biztosítani (a továbbiakban: ingyenes étkezés) 190/2015. (VII.20.) Korm. rendelet 7. §, Hatályos. 2015. VII. 23-tól részesülő gyermek után, amennyiben:

- a) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- b) tartósan beteg vagy fogyatékos,
- c) családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- d) családjában három vagy több gyermeket nevelnek,
- e) nevelésben vételét rendelte el a gyámhatóság
- f) családjában a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át

HÁZIREND

A megvásárolt ételekből ételmintát köteles a Hatvani Közétkeztetési Kft. konyhai dolgozója eltenni és 48 órán át a hűtőben megőrizni.

Az ételminta elrakása vonatkozik az otthonról behozott születésnap, névnap, kínálásra szánt édességre is (ANTSZ). Felelős: a csoportban dolgozó dajka. Kivétel: kirándulások alkalmával kiegészítő tízórai, a vitaminpótlására szolgáló plusz gyümölcs, zöldség.

Allergiás sajátos étkezést igénylő gyermek számára a Közétkeztetési Kft. ebédet tud biztosítani. A tízórai és uzsonna biztosítása ebben az esetben a szülő feladata.

A szülő gondoskodhat saját maga is, kérvény benyújtása után.

☀ Étélérzékenység cukorbetegség esetén az eltérő étkezés megrendelésének feltétele: a szakorvos véleménye alapján a Magyar Állam Kincstár által kiállított Igazolás a tartósan beteg illetőleg „súlyosan fogyatékos gyermekről” című nyomtatvány bemutatása, másolatának leadása hitelesítve kötelező a Hatvani Közétkeztetési Kft. által működtetett konyha élelmezésvezetőjének, illetve az óvodatitkárnak.

☀ A kedvezmény igénybevételéhez – a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 6. melléklete szerinti, nyilatkozatot kell az intézmény vezetőjéhez benyújtani az óvodai nevelésben részesülő gyermek után.

☀ Azon gyermekek szülei, akik úgy nyilatkoznak, hogy az ingyenes étkezés igényére nem jogosultak, az étkezésért térítési díj befizetésére kötelesek. Minden hónapban a meghatározott időpontban, egy alkalommal az óvodában történik.

☀ A térítési díj befizetése tárgy hóra előre történik, a hiányzás a következő hónap befizetéséből kerül levonásra.

☀ A gyermek étkezésének lemondását illetve gyógyulás utáni igénylését személyesen vagy telefonon kell a szülőnek bejelenteni az óvodában.

☀ Betegség esetén az aznapi ebéd ételhordóban elvihető, mert az étkezésből törölni csak a következő naptól tudjuk.

Az óvodai étkezések időpontja

tízórai	8.15 - 9.30
ebéd	12.00-12.40
uzsonna	14.45-15.15

Az óvoda napirendje lehetőséget ad a folyamatos, önkiszolgáló és együttes formában a gyermekek étkeztetésre. Az óvodapedagógus dönti el az óvodai napirend és adott óvodai csoport összetétele, vagy az óvodai események birtokában.

☀ Az óvoda területén a gyermek egyéni etetése, nassoltatása otthonról hozott élelmiszerrel a többi gyermek előtt (csokoládé, túró Rudi, cukorka, stb.) nem etikus, valamint az óvoda tisztántartását (öltöző, folyosó) is zavarja.

HÁZIREND

Az óvoda biztonságos környezete

Nkt. 129§ 168§ 169§

Az egészséges életmódra vonatkozó a házirendben előírt szabályok és a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok mindenki számára kötelező.

A gyermekek óvodai ruházata

A gyermek öltöztetése, ruházatának biztosítása a szülők (gondviselők) feladata, oly módon, hogy az, az egészségügyi és kényelmi szempontoknak megfelelően.

☀ A gyermek gondozottan, tiszta ruhában kell hozni az óvodába.

☀ Az óvodában jellel ellátott váltócipő használata minden gyermek számára kötelező. Erre a célra papucsot nem hordhatnak, mert balesetveszélyes.

☀ A mozgás- mozgásos játék során zárt cipő használata elengedhetetlen!

☀ Jellel ellátott váltóruha minden gyermek számára ajánlott. (alsónemű, zokni, harisnyanadrág, póló, pulóver, nadrág)

☀ Jellel ellátott fésű és fogmosó felszereléssel rendelkezzen.

☀ Nevelési évenként a gyermeknek megfelelő tornafelszerelés álljon rendelkezésre (tornacipő, zokni, rövidnadrág, póló).

☀ A gyermek ruházatát, cipőjét a szülő jellel lássa el!

☀ Célszerű a gyermekek számára esetlegesen udvarra játszó ruhát is behozni.

Csoport szülői értekezleten ezek egyeztetése megtörténik.

☀ Higiénias szempontból a szülő a csoportszobába csak cipővédővel léphet be.

☀ A kiszolgáló helyiségek (konyha, mosogató, raktárak) használata idegeneknek TILOS!

☀ Egészségügyi szempontból a gyerek és felnőtt mosdók külső személyek által való használata nem engedélyezett.

☀ Gyermekmosdót csak a gyermekek használhatják.

Kérjük a szülőket, utcai cipővel ne menjenek be.

Rendszeres védőnői és gyermekorvosi ellátás

☀ Az óvoda védőnője tanév elején rögzíti az óvodai csoportok látogatásának gyakoriságát. Eseti gyakoriságát egyeztetjük a szükségességnek megfelelően a csoportok igényéhez igazítva.

☀ Az óvoda gyermekorvosa az 51/1997 dec.18. NM rendelet alapján a gyermekek státusz vizsgálatát végzi szülő jelenlétében a személyiségi jogok tiszteletben tartásával.

☀ Az óvodában kialakított a gyermekek egészségvédelmét szolgáló helyiségeket a csoportok napirendben meghatározottan rendszeresen használják. (só szoba, somokozó, fertőtlenítő)

☀ Szűrő és egyéb vizsgálatok esetén szülői igényeket felmérjük, ennek figyelembe vételével szervezzük meg, lebonyolításához helységet biztosítunk az óvoda napirendjét figyelembe véve. Nem kötelező a részvétel.

Az óvodában csak teljesen egészséges gyerek tartózkodhat!

☀ Beteg, megfázott, gyógyszert, láz vagy köhögéscsillapítót szedő még lábadozó gyerek bevitele az óvodába a gyerek biztonságos gyógyulása és a többi gyerek egészségének

HÁZIREND

megőrzése érdekében nem lehetséges. Ilyen esetben az óvodapedagógus kötelessége a gyermek átvételének megtagadása.

☀ Az óvodapedagógusoknak **tilos** otthonról beküldött **gyógyszert** beadniuk a gyermeknek a nap folyamán! Kivéve allergia (pipa,). Cukorbetegség esetén az inzulin adagolását a szülő vagy a szakorvos által biztosított gép végzi.

Óvodapedagógusnak és dajkának inzulin adagolása tilos!

☀ Az óvodapedagógus teendője napközben megbetegedő gyerek esetén a gyereket haladéktalanul el kell látni, miközben a csoport felügyeletét meg kell szervezni. Láz, hányás, hasmenés, hasgörcs esetén az óvodapedagógus megkezdi a láz csillapítását, majd értesíti a szülőt, hogy minél hamarabb vigye el a gyermekét, addig az orvosi szobában elkülönítetten kell elhelyezni. Ezután a szülő gondoskodik az orvos felkereséséről.

☀ Ilyen esetben a gyerek csak orvosi igazolással jöhet újból óvodába. Fertőző betegség (rubeola, bárányhimlő, skarlát, májgyulladás, tetű) esetén a szülőnek bejelentési kötelezettsége van. **Tetű esetén csak védőnői igazolással látogatható újra az óvoda.**

Az óvodában soron kívüli fertőtlenítő lemosást, takarítást kell végezni!

Tilos a dohányzás és az alkoholfogyasztás az intézményben, valamint az intézményen kívül a gyermekek részére szervezett rendezvényeken.

Az intézményben, valamint az intézményen kívül a gyermekek részére szervezett rendezvényeken a népegészségügyi termékadóról szóló 2011. évi CIII. törvény hatálya alá tartozó, továbbá alkohol- és dohánytermék nem árusítható.

A vezető dohányzás szabályozása vonatkozó 1999. évi XLII. törvény 2012. januártól hatályos szabályainak figyelembe vételével a nem dohányzók védelme érdekében betartatása a vezető feladata.

Az óvoda munkatársainak balesetvédelmi feladatai:

Gyermek baleset minden olyan baleset, amely a gyermeket az alatt az idő alatt vagy tevékenység során éri, amikor a nevelési – oktatási intézmény felügyelete alatt áll.

A baleset súlyosságától függően, illetve eszméletvesztés, lázgörcs esetén orvostól gondoskodni kell (mentő, orvos kihívása, elszállítása orvoshoz). A nyolc napon túl gyógyuló sérülés esetén jegyzőkönyv kiállítása kötelező, azt a szülő is aláírásával ellátja a vezető feladata a hivatal és minisztérium felé jelentés megküldése.

☀ Az épület folyosóin szaladgálni tilos a balesetek elkerülése érdekében. Amennyiben a szülő másik épületszárnyban, udvaron tartózkodik, gyermekét egyedül engedi az épületben az esetleges balesetekért felelősséget az óvoda nem vállal.

☀ Az épület főbejáratának zárása:

Reggel 8.30 és 12.30 óra valamint 12.45 és 15.15 között zárva van. Ez idő alatt csak csengetéssel és kaputelefonon történő csengetéssel lehet az épületbe bejutni. Napközben a gyermekek érkezése után a távozó felnőtt minden esetben kérje a bejárat ajtó bezárását az intézmény valamelyik dolgozójától a gyermekek biztonsága érdekében, mivel közvetlenül utcára nyílik a főbejárat ajtaja.

A gyermekek biztonsága érdekében a bejárat ajtó zárása, mindenki felelőssége.

A szülő amennyiben az óvoda épületében udvarán balesetveszélyes tárgyat észlel az óvodai bármelyik dolgozójának jelezheti, aki továbbítja az óvoda vezetőjének. A veszély elhárításáról a vezető intézkedik.

HÁZIREND

A gyermekek a csoportot vezető óvodapedagógussal történő egyeztetést követően az óvodai pihenéshez, vagy játékhoz behozhatják játékukat, ha annak használata sem egészségügyi sem baleseti szempontból veszélyt nem jelent.

☀ A gyerekek **személyes tárgyait**, nem ajánlott az óvodába bevinni, ezért **felelősséget nem vállalunk**. Amennyiben játékot, vagy egyéb tárgyat az óvodába behoz a gyermek, abban az esetben a csoportban kialakított szokásokhoz kell alkalmazkodni (öltözői tároló doboz).

A gyermekek nagyobb értékű személyes eszközeiért (pl. ékszer, szemüveg, kerékpár, szánkó, stb.) az óvoda nem vállal anyagi felelősséget eltűnésük, véletlen megrongálódásuk esetén.

☀ Amennyiben alváshoz a gyermek cumit használ jellel ellátott tárolóban tartható egészségügyi okok miatt a csoportokban meghatározott helyen.

☀ Minden olyan tárgy behozatala tilos, amely az épület biztonságát és a bent tartózkodók testi épségét veszélyezteti.

Rendkívüli események

Az intézmény minden alkalmazottja köteles az általa észlelt rendkívüli eseményt közvetlen felettesének jelenteni. A rendkívüli eseményről az intézményvezető értesíti a fenntartót.

Az intézményvezető vagy a vezető helyettes akadályoztatása (távolléte) esetén az éves munkatervben rögzített helyettesítési rend szerint kell eljárni, az óvodai csoportot érintő esetben, a csoportot vezető óvodapedagógust intézkedési kötelezettség terheli.

Szabályozza az elfogadott és hatályban lévő Szervezeti és Működési Szabályzat.

Rendkívüli esemény (bombariadó, tűz, természeti katasztrófa) esetén az épület kiürítése a tűzriadó terv szerinti útvonalon történik a katasztrófavédelem egyidejű értesítésével.

Amennyiben az intézmény csoportszobáiban a műszaki, működési feltételek tartós hiánya miatt a hőmérséklet legalább két egymást követő nevelési, napon nem éri el a húsz Celsius-fokot, az intézményvezető a fenntartó, egyidejű értesítése mellett rendkívüli szünetet rendel el, és a rendkívüli szünet elrendeléséről tájékoztatja a szülőket. A rendkívüli szünet időtartama alatt az intézmény fenntartója gondoskodik, a szülők kérésére a gyermekek, felügyeletéről és étkeztetésük megszervezéséről.

Az óvoda és a szülők kapcsolata

A szülők (gondviselő) kötelessége EMMI 72§

☀ A szülő kötelessége, hogy gondoskodik gyermekek testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel.

☀ Biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének teljesítését.

Tiszteletben tartsa az óvodavezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk.

☀ Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését.

☀ Rendszeresen tartson kapcsolatot a gyermekével foglalkozó óvodapedagógusokkal és részükre az együttnevelés érdekében a szükséges tájékoztatást adja meg.

A szülő (gondviselő) joga EMMI 73§

☀ A szülő joga a szabad óvodaválasztás. A gyereket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, melynek a körzetében lakik, illetve ahol a szülője dolgozik. A felvételtől az óvodavezető dönt. A házirendet a szülő az óvodai tanév kezdése után kapja meg.

☀ Megismerje Az óvoda Pedagógiai Programját, SZMSZ-t, a szülők megismerhetik az arra kijelölt helyen, (az óvoda irodájában, de azt az intézményből elvinni nem szabad!).

☀ Joga, hogy saját gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeres, részletes és érdemi tájékoztatást kapjon az arra illetékes személyektől (óvodavezető, óvodapedagógusok).

☀ Előzetes egyeztetés alapján megtekinthesse gyermeke óvodai életét, részt vegyen tevékenységeken.

☀ Kezdeményezze a Szülői Szervezet létrehozását, tevékenységében részt vegyen, mint választó, és mint megválasztható személy.

☀ Szülő írásban nyilatkozik, a gyermekkel kapcsolatos minden olyan esetben melyek a gyermek óvodai életének átszervezését az intézmény vezetője kezdeményezi.

Az óvodában a szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében szülői szervezetet hoznak létre.

☀ Az óvoda Szülői Szervezete figyelemmel kísérheti a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai eredményességet. A gyerekek nagyobb csoportját érintő bármelyik kérdésben, tájékoztatást kérhet az óvodavezetőtől.

A szülői szervezet elnököt választ, aki a vezetővel kapcsolatot tart fenn.

☀ A vezető félévente egy alkalommal beszámol az intézmény működéséről a szülői szervezet képviselőinek.

Kapcsolattartás, együttműködésFórumai:

☀ Szülői értekezletek

☀ Közös rendezvények, kirándulások

☀ Fogadó órák

☀ Óvodapedagógusokkal való rövid esetenkénti megbeszélés

Kérjük a szülőket, hogy sem a gyerekekkel kapcsolatos magánjellegű beszélgetésekre az óvodapedagógust az óvodásokkal való foglalatossága közben hosszabb időre ne vonják el a csoporttól, mert zavarhatja a nevelés-oktatás folyamatát! Gyermeükkel kapcsolatos tájékoztatást csak a gyerek saját óvodapedagógusaitól, az óvodavezetőtől kérjenek!

A szülői együttműködés célja:

☀ Szeressék és fogadják el társaik egyéniségét, másságát, tudják kifejezni magukat, de legyenek képesek alkalmazkodni is.

☀ A konfliktusokat ne durvasággal, erőszakkal, árulkodással oldják meg.

☀ A gyerekek tanulják meg tisztelni a felnőtteket.

☀ A szülők ne biztassák gyermeküket verekedésre indulatos negatív megjegyzésekre, a többi gyerekekre és az ott dolgozó felnőttekre.

☀ Panasszal az intézmény vezetőjénél élhetnek jogaikkal a szülők az óvodai étellel kapcsolatban. SZMSZ melléklete: Panaszkezelési Szabályzat

HÁZIREND

A gyermek kötelessége
EMMI 46§

- ☀Életkorához és fejlettségéhez, pedagógus felügyelete, irányítása mellett közreműködjön saját környezetének rendben tartásában.
- ☀Óvja saját és társai testi épségét, egészségét, részt vegyen szülői hozzájárulás esetén, egészségügyi szűrővizsgálaton, elsajátítsa és alkalmazza az egészségét és biztonságát védő ismereteket.
- ☀Megtartsa az óvoda helységei és az óvodához tartozó területek használati rendjét.
- ☀Megőrizzze, illetőleg az előírásoknak megfelelően kezelje az óvodában használt játékokat, eszközöket, óvja az óvoda létesítményeit, eszközeit.
- ☀Az óvoda vezetői, pedagógusai és alkalmazottai, óvodatársai emberi méltóságát és jogait tiszteletbe tartsa, tiszteletet tanúsítson irántuk, segítse rászoruló társait.

A gyermek jogai

- ☀Hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön, képességeit figyelembe véve – a jogszabályban meghatározott jogát szabadon érvényesítve
- ☀a nevelési intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, óvodai életrendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki,
- ☀A gyermek emberi méltóságának és személyiségének tiszteletben tartása érdekében nem vethető alá embertelen, megalázó büntetésnek, testi és lelki fenyegetésnek. A gyereket közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- ☀Nemzetiségi hovatartozásának megfelelő nevelésben részesüljön, egyházi köznevelési intézményben vagy magán köznevelési intézményben vegye igénybe az óvodai, ellátást.
- ☀Vallási, világnézeti, nemzeti vagy etnikai önazonosságát tiszteletben kell tartani. Hit és vallásoktatásban vehet részt.
- ☀A gyerek nevelését és oktatását az intézmény nevelési programja alapján tárgyilagosan és többoldalúan kell megvalósítani. Biztosítani kell a tevékenységeken való részvételét.
- ☀Személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez és magánélethez való jogát a nevelési intézmény tiszteletben tartsa, e jogának gyakorlása azonban nem korlátozható másokat ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását,
- ☀Állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban - különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban - részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért, az oktatási jogok biztosához forduljon.
- ☀Vallási felekezeti nézet alapján hátrányos megkülönböztetés nem érheti a gyermeket. Hittan oktatás év elején történő szülői igény felmérése alapján heti rendszerességgel, délutáni időben történik, az óvoda a tevékenység zavartalansága érdekében helységet biztosít.

Gyermekevédelem az óvodában

- ☀Gyermekevédelmi feladat ellátásának felelőse van az intézményben. Éves munkatervet készít, évenként beszámolósi kötelezettsége van az intézmény vezetője felé. Nyilvántartást vezet a halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekekről. Kimutatását a

HÁZIREND

csoportnapló is rögzíti. Kapcsolatot tart a Gyermekjóléti szolgálattal, szükség esetén jelzéssel él. A gyermeki jogok védelméért felelős.

A jegyzői védelembé helyezés szükségességnek folyamatában partner.

A gyermeket fegyelmező intézkedések elvei és alkalmazásának formái

A gyermeket fegyelmező intézkedések elvei: A gyermeket fegyelmező intézkedésre csak indokolt esetben kerül sor.

A fegyelmező intézkedés szükségessé válhat: - a gyermek saját és mások test-lelki fejlődésének, épségének társai nyugalmanak, biztonságának veszélyeztetése, - a gyermek nem megfelelő magatartása, az alapvető közösségi szabályok be nem tartása miatt.

Az óvodában a gyermeket fegyelmező intézkedés alkalmazásának formái: - a gyermek szóbeli figyelmeztetése, - a gyermek időleges kivonása a tevékenységből, más tevékenységbe való áttelése.

A gyermek jutalmazásának elvei és formái.

A gyermekek jutalmazásánál az egyenlő bánásmód elvének figyelembe vételével jár el az óvoda, az Adlery pedagógiai elveit alkalmazzuk.

A gyermek töle jobban elvárhatónál jobb teljesítményéért az intézményben az alábbiak szerint jutalmazni kell.

A jutalmazásnál a pedagógus figyelembe veszi a gyermek fejlettségét, fejlődésének ütemét, egyéni képességeit!

A jutalom fajtái:

☀️ Ösztönző

Az ösztönző jutalom a biztatás! Bízunk a gyermekben, hogy a teljesítménye sikeres lesz.

A biztatás a tevékenység végzése alatt történik, hogy a megoldásban a gyermek jó úton halad.

☀️ Értékelő- minősítő jutalom

A tevékenységet követően történik, az elvégzett feladat elismerését jelenti.

A jutalmazás a jó teljesítményt követő visszajelzés.

A visszajelzés fajtái: dicséret, simogatás, pozitív kiemelés a csoport előtt, megtapsolás, jutalom megbízatás

Az óvoda hagyományainak rendszerét

Az óvoda Pedagógiai Programja, SZMSZ és éves Munkaterv tartalmazza, felelősök és hozzá tartozó időpontok megjelölésével.

A gyermekek nagyobb csoportja

☀️ Vegyes életkorú gyerekek csoportja. (vegyes csoport)

☀️ Az azonos életkorú gyerekek csoportja. (kis-középső- nagycsoport)

☀️ Külön foglalkozásokon részt vevő gyerekek csoportja.

A csoportok szervezése a vezető hatáskörébe tartozik, a szülői igények és óvodapedagógusok véleményének figyelembe vételével, de a zavartalan és arányos csoportműködést szem előtt tartva

Záró Rendelkezés

A Házi rend nyilvános dokumentum.

Valamennyi szülő (érdekelt) az óvodában kijelölt helyen megtekintheti.

A Házi rendet az intézmény vezetője jogszabályváltozás, vagy egyéb szükséges ok esetén felülvizsgálja. Az intézményen belül a vezetői irodában mindenki számára elérhető, az épületből nem vihető ki az eredeti példány.

Minden tanév kezdetekor az új gyermekek szülei számára elektronikus formában kiadásra kerül. A csoportok öltözőjében kifüggesztve is megtalálható a hirdető táblán.

Valamint az óvodai közösségi oldal zárt csoportban feltöltve olvasható.

A Házi rend elfogadásakor, illetve annak módosításakor a szülői szervezetnek véleményezési joga van.

LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK

A Hatvani Napsugár Óvoda irattárában, 98/2018/145 iktatási számú jegyzőkönyvben található, mely igazolja, hogy a szülők megismerték és véleményezték a Hatvani Napsugár Óvoda Háziarendjét.

A jegyzőkönyvet a Szülői Szervezet nevében és felhatalmazása alapján írta alá, Villig Márta, a szülői szervezet elnöke.

Hatvan, 2018.12.04.

.....
Szülői szervezet elnöke

A Hatvani Napsugár Óvoda nevelőtestülete 100 % arányban, a 2018. 12.04-én kelt, 3./2018. számú nevelőtestületi határozata alapján a Hatvani Napsugár Óvoda Háziarendjét elfogadta.

Hatvan, 2018. 12.04.

.....
Simon Attiláné
Intézményvezető

PH

Kelt: Hatvan, 2018.

.....
Fenntartó képviselője

PH

Tartalomjegyzék

Házirend jogszabályi háttere	3. oldal
Házirend érvényessége, hatálya	4. oldal
Intézményi adatok	5. oldal
Az intézmény helye a köznevelésben	6. oldal
Nevelési év rendje	7. oldal
Gyermekek nevelése az óvodában	8. oldal
Óvodába járási kötelezettség	9. oldal
Az óvodai felvétel	9. oldal
Óvodai jogviszony megszűnése	12. oldal
Az óvodából távolmaradás igazolása	13. oldal
Tankötelezettség	14. oldal
Gyermek fejlődésének értékelése	15. oldal
Gyermekek étkeztetése	16. oldal
Az óvoda biztonságos környezete	17. oldal
Rendkívüli események	19. oldal
Az óvoda és szülők kapcsolatrendszere	20. oldal
A szülők kötelessége és jogai	21. oldal
A gyermek kötelessége és jogai	21. oldal
A gyermeket fegyelmező és jutalmazás elvei	22. oldal
Záró rendelkezés	23. oldal
Legitimizációs záradék	24. oldal
Melléklet	

1. számú melléklet

SZÜLŐI IGAZOLÁS

Alulírott, (szülő/gondviselő neve) igazolom, hogy
 gyermekem20...év.....hó.....n
 miatt hiányzott az
 óvodából.

Hatvan:.....év hó..... nap

.....
 Szülő/ gondviselő aláírása

A Hatvani Napsugár Óvoda, 3000, Hatvan Gódor Kálmán út 13., OM azonosítója 201483, Simon Attiláné intézményvezetője a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (2) a) bekezdése* alapján

sorszám	A hiányzó gyermek adatai		
1.	Gyermek neve		
2.	Oktatási azonosítója		
3.	Az igazolt hiányzás ideje	-tól	-ig

A fenti időszakra, **házi rendben meghatározottak szerint engedélyt adok a távolmaradásra, a hiányzást igazoltnak tekintem.

Dátum: Hatvan,év.....hó.....nap

.....
 Intézményvezető aláírása

*20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § „(2) Ha a gyermek az óvodai foglalkozásról, a tanuló a tanítási óráról és egyéb foglalkozásról, valamint a kollégiumi foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell.

A mulasztást igazoltnak kell tekinteni, ha

- a) a gyermek, a tanuló – gyermek, kiskorú tanuló esetén a szülő írásbeli kérelmére – a házi rendben meghatározottak szerint engedélyt kapott a távolmaradásra,
- b) a gyermek, a tanuló beteg volt, és azt a házi rendben meghatározottak szerint igazolja,
- c) a gyermek, a tanuló hatósági intézkedés vagy egyéb alapos indok miatt nem tudott kötelezettségének eleget tenni,

**A Hatvani Napsugár Óvoda Házi rendjének 13. oldalán meghatározottak szerint

Jegyzőkönyv

Készült: 2018. december 04-én 17.00 órakor a Hatvani Napsugár Óvodában. 3000 Hatvan, Gódor Kálmán út 13. szám alatt.

Esemény: Rendkívüli szülők közössége képviselőinek értekezlet

Napirend:

1. Az óvoda módosított Házi rendjének megismerése
2. Hozzászólások
3. Véleményezés

Jelen vannak: Szülői munkaközösség képviselői
Igazoltan távollévők:

Jegyzőkönyvvezető: Kozsa-Lehóczki Petra
Hitelesítő: Sági-Zsíros Bernadett, Szabóné Bede Réka

Hozzászólások:

A Házi rend nyilvánosságának biztosítása megfelelő, a tájékoztatást az intézményvezető a Házi rend elfogadása előtt biztosította, a Házi rendben foglaltakat betarthatónak ítélik meg.

kmf.

jgyk vezető

jgyk hitelesítő

jgyk hitelesítő

HÁZIREND

Jelenléti ív

Időpont: 2018.12.04.17.00 óra

Hatvani Napsugár Óvoda (3000 Hatvan, Gódor Kálmán út 13.) rendkívüli szülői képviselői értekezletén

Téma: az óvoda módosított Házi rendjének megismerése

Név	Aláírás
Villig Márta	
Sápi-Zsíros Bernadett	
Szűcs Gabriella	
Szabóné Bede Réka	
Hényel Krisztina	
Kozsa-Lehóczki Petra	
Fodorné Kórózs Katalin	
Milesz Bernadett	

Jegyzőkönyv

Készült: 2018. december 04-én 17.30 órakor a Hatvani Napsugár Óvodában. 3000 Hatvan, Gódor Kálmán út 13. szám alatt.

Esemény: Rendkívüli nevelőtestületi értekezlet

Téma :

1. Az óvoda módosított Házirendjének megismerése
2. Hozzászólások
3. Határozat az óvoda módosított Házirendjének elfogadása

Jelen vannak: nevelőtestület tagjai a mellékelt jelenléti ív alapján
Igazoltan távollévők:

Jegyzőkönyv-vezető: Takóné Kovács Judit
Hitelesítő: Vigné Végh Mónika, Csikász Marianna,

Hozzászólások:

A módosított Házirenddel kapcsolatban hozzászólás nem történt.

Határozat:

Az óvoda a Házirendben foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított általános véleményezési jogával élve a dokumentumról a nevelőtestületi elfogadás előtt a jogszabályban biztosított határidő betartásával a szülők közössége véleményt alkotott. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést a nevelő testület nem fogalmazott meg.

A __/2018. sz. határozatával a Hatvani Napsugár Óvoda Házirendjét a nevelőtestület nyílt szavazással elfogadja.

A nevelőtestületi határozatokat évente új sorszámmal szükséges ellátni, és a „határozatok nyilvántartása” gyűjtőlapra felvezetni.

jgyk vezető

jgyk hitelesítő

jgyk hitelesítő

HÁZIREND

Jelenléti ív

Időpont: 2018.12.04. 17.30 óra

Hatvani Napsugár Óvoda (3000 Hatvan, Gódor Kálmán út 13.) rendkívüli nevelőtestületi értekezletén

Téma: az óvoda módosított Házi rendjének elfogadása

Név	Aláírás
Simon Attiláné	
Vígné Végh Mónika	
Déda Irén	
Simonyi Márta	
Molnár Lászlóné	
Csikász Marianna	
Takóné Kovács Judit	
Terényi Gyuláné	
Kurucz Ágnes	

HATVANI VÖRÖSMARTY TÉRI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2. módosított változat

2018.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
AZ ÓVODA ADATAI.....	4
1. BEVEZETÉS.....	5
1. 1. ÓVODAKÉP	5
1. 2. ÓVODÁNK CÉLJA	6
1. 3. AZ ÓVODA ALAPVETŐ FELADATAI.....	6
1. 4. AZ ÓVODA ALAPELVEI.....	6
1. 5. GYERMEKKÉPÜNK	6
1. 6. PEDAGÓGUSKÉPÜNK.....	7
1. 7. INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉPÜNK	7
2. HELYZETELEMZÉS	8
2. 1. AZ ÓVODA HUMÁN ERŐFORRÁSAI	9
2. 2. AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI	10
2. 3. AZ ÓVODA INFRASTRUKTÚRÁJA	10
2. 4. AZ ÓVODA ALAPÍTVÁNYA	12
3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	13
3. 2. A PROGRAM RENDSZERÁBRÁJA	18
3. 3. A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI	19
3. 3. 1. <i>Gyermeki szükségletek</i>	19
3. 3. 2. <i>Gyermeki tevékenységek</i>	25
3. 3. 3. <i>Gyermeki képességek</i>	27
3. 4. A FEJLESZTÉS TARTALMA.....	29
3. 4. 1. <i>Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	29
3. 4. 2. <i>Társas, értékorientált és közösségi nevelés</i>	36
3. 4. 3. <i>Munkajellegű tevékenység</i>	40
3. 4. 4. <i>Szabadidős tevékenység</i>	43
3. 5. A KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE	45
3. 5. 1. <i>Társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek</i>	45
3. 5. 1. 1. <i>Anyanyelv</i>	45
3. 5. 1. 2. <i>Matematikai tartalom</i>	47
3. 5. 2. <i>Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek</i>	50
3. 5. 2. 1. <i>Külső világ tevékeny megismerése</i>	50
3. 5. 2. 2. <i>Művészeti tevékenységek</i>	53
3. 6. AZ EGYÉN TÁRSADALMI FELADATAIT TUDATOSÍTÓ, KÉPESSEGEIT FEJLESZTŐ KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE.....	61
3. 6. 1. <i>Mozgás – Mindennapi testnevelés</i>	61
3. 7. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYAI ÉS JELES NAPJAI	66
3. 8. CSOPORTSZERVEZÉS SZABÁLYAI.....	68
3. 8. 1. <i>A nevelés tervezése és időkeretei:</i>	68
3. 9. EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM	72
3. 9. 1. <i>Egészséges táplálkozás</i>	72
3. 9. 2. <i>Mindennapos testnevelés, testmozgás</i>	73
3. 9. 3. <i>Testi, lelki, mentális egészségfejlesztés</i>	75
3. 9. 4. <i>A baleset – megelőzés és elsősegélynyújtás</i>	77
Intézményi védő-óvó előírások	77
Az óvoda dolgozóinak feladatai a gyermekbalesetek esetén	78
3. 9. 5. <i>Személyi és környezeti higiénia fejlesztése</i>	79
3. 10. TEHETSÉGGONDOZÁS	81
3. 11. A GYERMEKEK MÉRÉSI-ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE	83
3.11.1. <i>A gyermekek mérése-értékelése</i>	83
3.11.2. <i>Egyéb mérések</i>	85
4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	86
4.1. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD.....	86
4. 2. ÓVODA - ÓVODA.....	88
4. 3. ÓVODA – BÖLCSŐDE – MAGÁN BÖLCSŐDE.....	88

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

4. 4. ÓVODA – ISKOLÁK.....	88
4. 5. AZ ÓVODA ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA	88
4. 6. ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI.....	89
5. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN.....	90
6. INTEGRÁLT NEVELÉS	92
6. 1. ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK RÉSZÉRE	94
7. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	99
MELLÉKLETEK	103
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	163

Az óvoda adatai

Az intézmény neve, székhelye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda

3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tel./fax: 06-37/342-338

E-mail cím: vorosmarty60@gmail.com

Honlap címe: www.vorosmartyovi60.hu

Fenntartója: Hatvan Város Önkormányzata 3000 Hatvan, Kossuth tér 2.

Alapító okirat száma: 330/2013. (V. 30.) számú képviselő-testületi határozat

OM szám: 201485

Az óvoda vezetője: Padányiné Kalocsai Edit

A program készítője: az óvoda vezetője

A programot véleményezi: az óvoda nevelőtestülete

A programot elfogadja: az óvoda vezetője

Hatvan, 2018. november 25.

1. Bevezetés

Heves megyében helyezkedik el Hatvan város, a Zagyva folyó két partján, az Alföld völgy-nyílásában.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda családi házas övezetben található. Városi viszonylatban komoly, gazdag múlttal rendelkező óvodánk 1900-ban épült. 80 gyermek befogadására alkalmas intézmény. Jelenleg 3 csoportban neveljük óvodásainkat, csoportjaink kor szerint osztott szerkezetűek.

Épületünk megfelelő komforttal rendelkezik. Vonzó, tiszta, esztétikus külső és belső környezetben fogadjuk az eltérő szociokulturális helyzetű családok gyermekeit. Gyermekközpontú, szeretetteljes, családias óvodai légkör megteremtésével az egyéni képességek szerint neveljük, fejlesztjük óvodásainkat. Fontosnak tartjuk a gyerekek testi-lelki gondozását. Törekszünk arra, hogy az érzelmi biztonság megteremtésével az aktív örömteli óvodás évek megalapozzák későbbi kapcsolataikat és felnőtt életüket. Ehhez igyekszünk megadni minden feltételt és segítséget.

Óvodánk pedagógiai programja, Fábián Katalin „Tevékenységek központú óvodai nevelés” című program adaptációja. Központba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül, kiemelten kezeli. Nevelésünk tartalma a gyermek a környezetéből származó élmény, tapasztalat, ismeret. Programunk a gyerekek alapvető tevékenységére, a játékra, a mozgásra, a környezet tevékeny megismerésére, a kommunikációra, a művészeti élmény nyújtására épít.

1. 1. Óvodakép

Nevelési gyakorlatunkat a helyi adottságokra alapozva építjük. A gyermek jogainak érvényesítése az egyenlő hozzáférés biztosításával, a családi és óvodai nevelés összehangolásával valósul meg.

A óvodánk funkciói:

- óvó-védő,
- szociális,
- nevelő-és személyiség fejlesztő.

E funkciók biztosítják az óvodáskorú gyermek fejlődését és nevelésének optimális feltételeit.

A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre”.

Óvodánkban úgy jelenik meg a gyermekközpontúság, hogy szeretet, biztonság, érzelemgazdag környezet veszi körül az óvodás gyermekeket.

1. 2. Óvodánk célja

Óvodai nevelésünk célja a családi nevelést kiegészítve a gyerekek harmonikus fejlődésének, személyiségük sokoldalú kibontakoztatásának elősegítése, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésével, egyéni adottságaik figyelembevételével.

Célunk, hogy olyan helyzeteket teremtsünk, ahol az őket körülvevő világot elérhető közelségbe visszük és segítsük személyiségük kibontakoztatását abban, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva optimálisan fejlődjön és testi, szociális, érzelmi, értelmi érettség terén is alkalmassá váljon az iskolai életre.

1. 3. Az óvoda alapvető feladatai

- Óvodásaink számára az egyénenként változó testi-lelki szükségletek maximális kielégítése, egészséges óvodai környezet megteremtésével (sok mozgáslehetőség biztosításával).
- Érzelmi biztonságot nyújtó, családias, értékorientált közösségi légkörben olyan gyermeki személyiség nevelése, akit az együttérzés, a segítőkészség, egymás elfogadása, a másik iránti tisztelet és szeretet jellemez.
- A gyermekek egyéni adottságainak elfogadásával és figyelembevételével, változatos tevékenységek biztosításával eljuttatni őket egyéni képességeik optimális határához.
- A fejlesztés színtere a játék, amelyben a gyermek mindenkor érezze jól magát és az ismereteket, észrevétlenül sajátítsa el.

1. 4. Az óvoda alapelvei

- A gyermek személyiségének, legtermészetesebb megnyilvánulásainak figyelembevételével olyan szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeket a szeretet, megbecsülés övezi.
- Nyugodt, családias, biztonságot nyújtó légkör megteremtése a játék elsődlegességével.
- A gazdag érzelmi légkörben nyelvi kommunikációs kifejezőkészségével állandó minta a gyermekek számára az óvónő.
- A gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, tolerancia.

1. 5. Gyermekképünk

Olyan gyermekek nevelése, akik kötődnek városunkhoz, környezetükben jól tájékozódnak, érdeklődők, nyitottak, önmagukat értékelni, másokat elfogadni tudók, együttműködők.

1. 6. Pedagógusképünk

Olyan pedagógus, akire a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együttérző, elfogadó, segítőkész magatartás, valamint a gyermekszeretet a jellemző.

Nevelőtestületünk szakmailag felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő emberek közössége, akik egymás tiszteletben tartásával, megbecsülésével képesek az együttműködésre. Mindenki törekszik szaktudása megújítására: önképzéssel, továbbképzésen való részvétellel. Elfogadjuk a másságot, lehetőséget biztosítunk az önállóságra, a tehetségek felismerésére és fejlesztésére minden alkalmat megragadunk.

Az óvoda helyi sajátosságához igazodva, alkalmazkodva igyekszünk minél színesebbé tenni óvodánk profilját.

A jelentkező feladatokat team munkában, közös konzultációval, gyakorlattal oldjuk meg. Így nyílik lehetőség a munka egyenletesebb elosztására, valamint arra, hogy mindenki közreműködő lehessen, munkájának értéke felerősödjön.

1. 7. Intézményi jövőképünk

Egy olyan óvoda működtetése a cél, ahol a gyermekek jól érzik magukat, képességeik szerinti fejlesztésben részesülnek, sok játékkal fejlődnek, biztos tudással és önbizalommal lépnek a következő oktatási szintre. Ahol a pedagógusok maximális szakmai felkészültséggel, empátiával, differenciáltan, elfogadó környezetben, jól felszerelt óvodában, az óvodahasználók megelégedésére nevelik a gyermekeket.

2. Helyzetelemzés

Az intézmény 1900-ban, eredetileg is óvodának épült és a mai napig ezt a funkcióját tölti be. Jellegzetes „rópla” borítása, ikonikus épülete a városnak. A város kertvárosi részében található, egy-egy család több generációjának gyermekeit nevelve. A mindig is népszerű óvoda, a város óvodatörténetét is magában hordozza. A kertes lakókörnyezet, a többgenerációs együtt-lakás meghatározza az ide érkező gyermekek alaphabitusát.

Az óvodai körzetek számukra kedvezőtlen átalakítása azt eredményezte, hogy egyszerre van jelen a többgenerációs beiratkozás és az egyre növekvő körzeten kívüli érdeklődés. Hullámszerűen jelentkezik a körzetben az előregedés-fiatalosodás jelensége, amely hatással van a beiratkozási létszámokra.

A körzeten kívüli beiratkozók szülők (nagyszülő) egy része ebben az óvodában szocializálódott és szeretné gyermekét, unokáját is idejáratni.

A város legidősebb óvodáján végig követhető az óvodai nevelés változása és fejlődése 1900-tól. Az óvoda külső formájában, megjelenésében nem történt változás, így válhatott jellegzetes épületté a városban. Mindig magas színvonalú szakmai munka (kiváló óvodapedagógusok) jellemezte az óvoda nevelő munkáját. Az egycsoportos, szolgálati lakással működő óvodából alakult ki a jelenlegi 3 csoportos intézmény. Az óvodát irányító vezetők, mindig meghatározó, szakmailag elismert óvodapedagógusok voltak a városban.

Az óvoda nyitott az új tevékenységek lehetőségeinek szolgáltatására, melyben a szülők igényeinek is igyekeznek megfelelni.

2011-től az óvoda önálló, három csoportos intézményként működik.

Az óvodát a város önkormányzata működteti. Az intézmény élén óvodavezető áll, aki magasabb vezető beosztású közalkalmazott. Az óvodavezetőt a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően nyilvános pályázati eljárás keretében Hatvan város Önkormányzata Képviselő-testülete bízza meg.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda tevékenysége, az óvoda vezetőjének felterjesztésére, 2018. november 7-től, a Hatvan városi Értéktár része lett.

2. 1. Az óvoda humán erőforrásai

A törvényi előírásoknak megfelelően minden csoportnak két óvodapedagógusa és egy dajka nénije van, egy pedagógiai asszisztens, valamint a képviselő testület támogatásával, egy hat órás óvodatitkári beosztás is segíti a mindennapi munkát. A tálaló konyhán egy 8 órás konyhalány végzi a gyermekek étkeztetését, de ő nem az óvoda alkalmazottja.

Fontos szempont, az óvoda dolgozóinak állandósága, nem cserélődnek a dolgozók, csak, ha nyugdíjazás vagy elköltözés történt.

Az elmúlt időszakban a technikai dolgozók, generációs cseréje megtörtént, de rövidesen ez a pedagógusoknál is bekövetkezik, s ez előre vetít némi gondot, hiszen többen azonos korúak a kollégákból.

Az óvoda három (lehetőség szerint) osztott (kis – középső – nagy) csoportjában 80 gyermek járhat. Szakképzett óvodapedagógusok és pedagógiai munkát segítők végzik az óvodai nevelést. Óvodapedagógusaink 50%-a szakvizsgával rendelkezik. Heti egy alkalommal fejlesztőpedagógus segíti a nevelőmunka hatékonyságát. A humán erőforrás fejlesztés súlypontja az elmúlt években arra irányult, hogy minden óvodapedagógus egy-egy területen képezze magát. Így mára elértük, hogy jól képzett ének, drámajáték, néptánc és fejlesztőpedagógus dolgozik nálunk.

Az óvoda dolgozói

Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	7 fő
Pedagógiai asszisztens	1 fő
Óvodatitkár	1* fő
Dajka – szakképzett	3 fő

* Az óvodatitkár 6 órás állást tölt be.

Szakvizsgázott óvodapedagógusok

1 fő	Preventív és korrektív pedagógiai szak
1 fő	Minőségügyi szak, Közoktatási vezető
1 fő	Közoktatási vezető

2. 2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda felszereltsége, a törvény által előírt eszközök zömével rendelkezik. Az épület adottságából eredendően, nincs orvosi és elkülönítő helyiség, tornaszobája egy kisebb méretű csoportszobából lett kialakítva. Csoportszobái világosak, az adott csoport életkori sajátosságainak megfelelő bútorzattal és játékokkal vannak ellátva. Két csoportszoba összenyitható, mely óvodai rendezvényeken kényelmesebbé teszi a kihasználtságot. A gyermekek wesco ágyakon, antiallergén ágyneműben pihennek délutánonként. Fejlesztő szobánk jól felszerelt, alkalmas 3-4 gyermek egyidejű fejlesztésére. Az óvoda legnagyobb csoportszobájában található egy interaktív tábla, mely a nagycsoportosok fejlesztésében és egyéb rendezvények előadásainál segítség. De az internet adta lehetőséget minden csoport kihasználja. A csoportokban található játékok és fejlesztő eszközök beszerzésében a fenntartó, az óvoda alapítványa és a szülők is bekapcsolódnak.

Tornaszobánkban sófal és sógenerátor található, mely az egészséges életmód alakításában segít. Változatos, minden izomcsoport megmozgatására használható sporteszközökkel felszerelt a tornaszoba.

A csoportszobáinkban, az életkori sajátosságoknak megfelelő bútorzat és játékeszközök találhatóak, melyek sóasztalokkal bővültek.

2. 3. Az óvoda infrastruktúrája

Az óvoda jellegzetességét a külső „rópla” téglá borítása adja, s ez nem változott az évtizedek során.

A telek összes területe: 1 947 m²

Beépített terület: 480 m²

Udvar: 1 467 m²

Az épületben három különböző méretű csoportszoba, egy tornaszoba és egy fejlesztőszoba van kialakítva. A két gyermekmosdót három csoport használja. A két nagyobb korosztály osztozik egy mosdó használatán, de ezt a rugalmas napirendben tettük folyamatossá. (A tornaszoba 2008-ban lett átalakítva, egy csoportszobából.)

Az épületben található egy felnőtt mosdó és étkező, egy melegítő konyha, egy fejlesztő szoba, nevelői és vezetői iroda, valamint a gyermekek csoportjaihoz tartozó öltözők találhatóak. A csoportszobák mérete különböző, ezért évente váltják a csoportszobákat a csoportok, hogy a legnagyobb méretű szoba már a nagyobb gyermekek kiszolgálását segítse. Az épület belülről nem bővíthető, így a lehetőségek korlátozottak.

Az intézményben gázkazános, radiátoros fűtés van. A meleg vizet villanybojlerek szolgáltatják. Teljesen megújultak a fürdők (csempe, járólap, fajanszok, csapok), a csoportok parkettái, lambériái esztétikusabbak lettek.

A megújult világítási rendszer, az energiatakarékos égők használatát jelenti. A bejáratot akadálymentesítettük, így a babakocsival érkező anyukák is könnyen bejuthatnak az intézménybe. 1998-tól külsős cég végzi az étkeztetést, konyhánk csak melegítő konyhaként működik. Lehetőség van a különböző ételérzékenységgel küzdő gyermekek speciális étkeztetésére.

Az udvar három, különböző méretű és különböző borítású talajjal rendelkezik (fű, beton, műfű), melyet hatalmas fák tesznek árnyassá. A játékok mérete és típusa a különböző korosztályok életkori sajátosságaihoz alkalmazkodik és ivó kutakkal ellátott. Az udvaron még egy melléképület található, mely az udvari bútorok, eszközök és játékok tárolására szolgál.

Óvodánkban uniós pályázatok segítségével alakították ki a geofűtést, szigetelték a födémeket és háromrétegű üveggel ellátott nyílászárókat építettek be.

2. 4. Az óvoda alapítványa

1998-ban az óvodai élet támogatására az óvoda vezetése és a szülők létrehozták a „Hatvani Vörösmarty téri Óvodásokért Alapítvány”-t. A 3 fős kuratórium tagjait 2 fő óvodapedagógus és 1 fő szülő (mindig az adott szülői csoportokból) alkotja.

A sikeres működést bizonyítja, hogy több millió forint értékű eszközzel és tevékenység támogatással járult hozzá az óvoda életének gazdagításához.

Alapítványi többéves támogatás

Az adó 1% felajánlásainak összegei (HUF).

2013	2014	2015	2016	2017
648.365 Ft	453.716 Ft	562.418 Ft	397.825 Ft	386.439 Ft

A következő táblázat évenkénti bontásban mutatja az Alapítvány által megvalósított beruházások és vásárlások értékét (HUF).

2013	2014	2015	2016	2017
1.182.000 Ft	1.032.000 Ft	1.855.000 Ft	511.000 Ft	1.588.000Ft

Ezek az összegek az intézmény fejlesztésében rendkívül fontosak, hiszen a költségvetésünkben ilyen jellegű beruházásokra nincs lehetőség. Nagy szerepe van ebben a munkában a szülők közösségének, hiszen az ő támogatásukkal valósulhatnak meg az óvoda dolgozóinak elképzelései.

3. A pedagógiai program

A pedagógiai program a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda stratégiai alapidokumentuma.

A helyi pedagógiai program

- kötelezi hatályossága idejére az érdekelt feleket a benne foglaltak tiszteletben tartására,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a pedagógiai programban jóváhagyott szolgáltatásokat finanszírozza,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a fenntartói értékelés keretei között az óvoda működését a pedagógiai programban foglaltak mentén minősítse,
- kötelezi az óvodát, hogy a programban foglaltak teljesítésére törekedjen,
- biztosítja az intézményhasználókat, hogy a pedagógiai programban foglalt szolgáltatásokat teljesíti, s hogy a programba foglalt célok teljesítésére törekszik, az ott felsorolt eszközök és módszerek segítségével,
- biztosítja a pedagógusokat arról, hogy az intézményhasználók e program teljesítését várják el tőlük,
- biztosítja a pedagógusokat, hogy saját munkájukat – a program hatályosságának idejére – e program keretei között, az önmagukra vállalt szabályok szerint végezzék.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda az alábbi feladatokat látja el alaptevékenységként (Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete 330/2013. (V. 30.) számú határozata alapján):

.Közzoktatási intézmény tevékenységei:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

A gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó, a teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is magában foglaló óvodai nevelési tevékenységgel összefüggő feladatok ellátása.

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

Kizárólag a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai ellátásával összefüggő speciális eszközökkel, foglalkozásokkal, ellátással összefüggő feladatok ellátása. Az intézmény ellátja a többi gyermekkel együtt nevelhető azt a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján érzékszervi (nagyothalló-80dB fokú hallásvesztésig;látássérült-gyengénlátó), beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd).

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

Az óvodai nevelés, ellátás (beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését ellátását és a nemzetiségi óvodai nevelést, ellátást is) köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

096015 Gyermekekétetés köznevelési intézményben

Az óvodai ellátottak és a köznevelési intézményben tanuló ellátottak részére biztosított étkezéssel összefüggő feladatok ellátása.

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

A köznevelési intézményben a pedagógusok és más munkavállalók részére biztosított étkezéssel összefüggő feladatok ellátása.

098021 Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység szakmai feladatai

A pedagógiai szakszolgálat köznevelési törvény szerinti szakmai feladatainak ellátása.

098022 Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység működtetési feladatai

A pedagógiai szakszolgálat köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

098031 Pedagógiai szakmai szolgáltatások szakmai feladatai

A pedagógiai szakmai szolgáltatások köznevelési törvény szerinti szakmai feladatainak ellátása.

098032 Pedagógiai szakmai szolgáltatások működtetési feladatai

A pedagógiai szakmai szolgáltatások köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

Az intézmény, vállalkozási tevékenységet nem folytat.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról (Áht.)
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (Ámr.)
- 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről (Mt)
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
- 68/2013. (XII.29.) NGM rendelete a kormányzati funkciók, államháztartási szakfeladatok és szakágazatok osztályozási rendjéről
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
- 335/2005. (XII. 29.) Korm. Rendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről
- 1995. évi LXVI. Törvény A közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről
- 44/2007. OKM rendelet a katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól
- GDPR jogszabálya: Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- az intézmény hatályos Alapító okirata

**"Szólj, gondolj, tégy jót, s minden
szó, gondolat és tett,
Tiszta tükörként fog
Visszamosolyogni rád."**

**TEVÉKENYSÉ GKÖZPONTÚ ÓVODAI
NEVELÉSI
PROGRAM GYAKORLATA**

**Készült:
Tevékenységek központú Óvodai Nevelési Program
adaptálásával**

3. 1. Nevelésünk célja és feladatai

Nevelési cél

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Feladatok

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért az óvodai nevelésünk tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

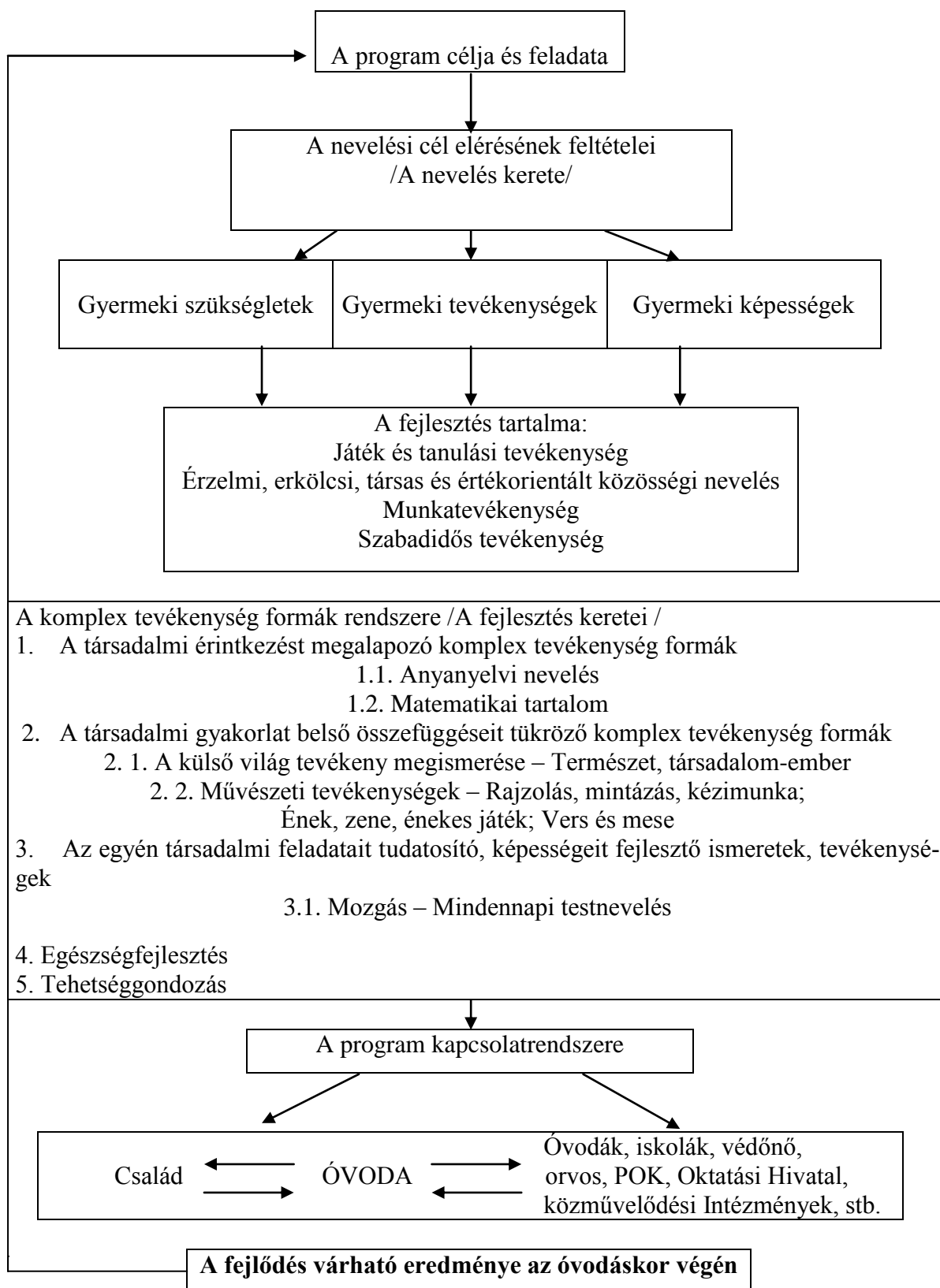
A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk.

Helyi programunk sajátossága éppen az, hogy az adott körülményekhez, az adott gyermekcsoporthoz, az adott óvodapedagógushoz és az adott gyermekhez szabja módszereit és a nevelés tartalmát.

3. 2. A program rendszerábrája

3. 3. A nevelési cél elérésének feltételei

3. 3. 1. Gyermeki szükségletek

Célja:

A gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása, testi-szellemi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása, egészségük a védelme, edzése, megóvása és megőrzése.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése. A szokás-és normarendszer kialakítása és megalapozása.

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez más és más szerepet szánnak a családi életben belül. Az óvodapedagógus vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait. Szükség esetén valósítsa meg a multikulturális nevelésen alapuló integrációt. A nehezen szocializálható gyermekek esetében (szakember segítségét igénybe véve) speciális ismeretekkel, személyre szabott törődéssel kell az integrálást megvalósítani. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre.

A gyermeki szükségletek kielégítéséhez szorosan hozzákapsolódik, hogy az **óvodás gyermekek érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör vegye körül.**

Az óvoda nevelési folyamatába szervesen beilleszkedik a **gondozás**, mely gyermeki szükségleteket elégít ki. A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az **egészséges környezet biztosítása.**

Tevékenységünket az intézmény belső munkaközössége által kidolgozott folyamatszabályozások alapján végezzük. Segítséget adva az óvodapedagógusoknak a helyes szokás és szabályrendszer megalapozásában.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Az udvaraink különböző jellegű talajfelületei, más – más célt szolgálnak, ezért burkolt, füves területek, virágos – napos – árnyékos részek egyaránt megtalálhatóak. A gyerekek szabad mozgását edzését, változatos tevékenységét megfelelő mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal, kerti szerszámokkal, a gondosan rendbetartott homokozóval biztosítjuk. Az óvoda udvarát úgy alakítjuk ki, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, az életkoruknak megfelelő udvari játékokkal, ahol megtalálhatják óvodapedagógusukat. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a gyermekek találkozhassanak az udvaron testvéreikkel, más csoportbeli barátaikkal.

Az óvoda helyiségeit, építészeti adottságait pedagógiai feladataink megvalósítása érdekében használjuk fel. Csoportszobáink, öltözőink, mosdóhelyiségeink berendezési tárgyai megfelelő méretűek, tisztántartottak, a gyermeki tevékenységeket szolgálják, így hozzájárulnak a gyermeki szükségletek kielégítéséhez. Az elmúlt években, intézményeinkben megtörténtek a berendezések modernizálásai.

A **gyermekek egészségének védelme,** óvása, megőrzése érdekében fontos feladatunk a betegségek megelőzése, egészséges életvitel iránti igény megalapozása. Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását: gyakori szellőztetést, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, a sok zöld növény elhelyezését. A napközben megbetegedett gyermekeket elkülönítjük, s szüleiket minél előbb értesítjük.

Minden ősszel az életkoruknak megfelelő balesetvédelmi oktatást tartunk. A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése végett a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.

Az egészséges életmód kialakítása, a gyermekek gondozása sajátos nevelési feladatunk. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, ezzel segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét. A napi helyes **életritmus,** a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki. A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb feltétele a **táplálkozás.** A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják.

Az étkezés megszervezése, kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Ügyelünk arra, hogy az étkezésekre azonos időpontokban kerüljön sor. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására. Az étkezési szokásokkal, az evőeszközök használatával fokozatosan ismertetjük meg a gyermekeket.

Azoknak a 3-4 éveseknek, akik még nem esznek önállóan, segítséget nyújtunk. Folyadékot egész nap biztosítunk a szomszédos gyermekek számára, jelükkel ellátott poharaikba meguk engedik az adagolóból a vizet, már kiscsoportban.

A testápolás a gyermekek szükség szerinti tisztálkodását, tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik. A családi és óvodai gondozási szokások összehangolására törekszünk. Szükség esetén megbeszéljük a szülőkkel a helyes teendőket-segítséget nyújtva ezzel a gyermek, otthoni gondozásához. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztításához, a WC-használatához megteremtjük a feltételeket. Minél kisebb egy gyermek, annál nagyobb szüksége van a testápolás során a felnőttek közreműködésére. Ezt szem előtt tartva alakítjuk ki a helyes szokásokat, eljuttatva a gyermekeket az önálló testápolásra. A gyermekek fokozatosan jutnak el odáig, hogy önmagukkal, ruházatukkal szemben igényeljék a tisztaságot. Ehhez nagyon fontosnak tartjuk az óvónők és dajkák személyes példamutatását.

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát is. Igyekszünk meggyőzni a szülőket a praktikus, réteges öltözködésről. A ruházat tisztántartására, fehérnemű cseréje szükség esetén felhívjuk a szülők figyelmét.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését a különböző mozgásos tevékenységek szolgálják. A változatos mozgásformákat egyénileg gyakorolják a mozgásfejlesztő eszközökön. Erre kitűnő lehetőséget nyújt óvodánkban a jól felszerelt tornaszoba. A rövidebb, néhány perces mozgásos játékok beilleszthetők a napi tevékenységünkbe, melyek a mozgáskoordináció fejlesztésére irányulnak. A jól szervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap **edzési** lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. A légfürdőzés az edzés egyik formája, mely télen sem maradhat el. Légfürdözést jelent a szabadban végzett testnevelés, játék, séta is.

A gyermekek a víz, edző hatását is megismerik az óvodában. Jó idő esetén, az udvaron pancsolhatnak. Minden évben a fenntartó által szervezett vízhez-szoktatáshoz biztosítjuk a személyi feltételeket, ahol a gyerekek számára, a víz megszerettetése a fő szempont.

A gyermekek edzését szolgálhatja még a szánkózás, csúszkálás a jégen – megfelelően szervezett körülmények között.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában elégítjük ki. Az alvásidő előtt kiszellőztetjük a csoportszobát, s megteremtjük a nyugodt alvás feltételeit: a gyermekek maguk mellé vehetik kedvenc, otthonról hozott, „alvókájukat”, megszüntetjük az erős külső, belső ingereket, meséléssel, dúdolással nyugalmat teremtünk. Biztosítjuk a megfelelő méretű, egyenes fektetőket, melyeken a gyermekek alvás közben is változtatni tudják testhelyzetüket. Az ágyneműk lecserélése is az egészséges életmód javítását szolgálta, hiszen az antiallergén ágyneműk a nyugodt pihenést segítik elő. Heti rendszerességgel cserélt, saját pizsamájukba átöltöztetve alszanak.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan mosakodnak, törölköznek.
- Önállóan használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.
- Zsebkendőjüket önállóan használják, helyesen fújják az orrukat.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal látják el.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból, s készségszinten használják az evőeszközöket.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, próbálják bekötni.
- Ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére, gondozottságára.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés feladatai:

- A szeretet a szülőföldhöz és családhoz való kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése, különbözőségek elfogadása, tisztelete.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- A nemzeti identitás tudat, a hazaszeretet és a keresztény kulturális értékek erősítése.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért már a befogadásra is különös gondot fordítunk, ahol az anya együtt a gyermekével ismerheti meg a közösségbe történő beilleszkedést. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy egy adott időn (1-2 hét) keresztül, fokozatos időcsökkenéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Így az együttlét, az új környezet elfogadása biztonságot ad, megismerve a gyermek szokásait.

Elfogadjuk az otthonról hozott kedves játékaikat, s mi is a jelükkel ellátott kis ajándékkal kedveskedünk az új gyermekeknek.

A gyermekek felé nyitottak vagyunk, lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes, társas szükségletét, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívokat visszatartjuk, fékezzük. A gyermekek környezetében jelen lévő felnőttek viselkedése, kommunikációja- modell értékű, mely segíti a gyermeket az önértékesítő törekvéseinek, önkifejezésére, a különbözőségek elfogadására és tiszteletére.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék. Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi. Az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, „én” tudatának alakulását, és teret enged önkifejező törekvéseinek. A gyermeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az **óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka kapcsolatában** rendkívül fontos, hogy a felnőtt érzelmileg értse meg a gyermeket. Figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a gyermekek különböző érzelemlátását. Kerüljük az utasítást, helyette beszélgetéssel, kérdésekkel próbáljuk a célt érni. A pozitív minta és érzelmi töltés legyen a jellemző.

A **gyermek – gyermek** pozitív érzelmi töltésű kapcsolataik akkor tudnak kialakulni s fennmaradni, ha a gyermek jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt, s gyermekközössége. A nevelés alapja tehát, a gyermek szeretete óvó nénik és dajka nénik részéről egyaránt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt, érzelmileg elfogadják egymást.
- Ragaszkodnak egymáshoz, felnőttekhez, érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák azt nyilvánosságra.
- Szeretettel érdeklődnek egymás iránt, óvodán kívüli találkozások alkalmával is.

3. 3. 2. Gyermeki tevékenységek

Célja:

Az élménydús, sokrétű, komplex tevékenységformákkal a gyermekek személyiségének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében, a tevékenységeket óvodapedagógus irányítja. A gyermek személyisége és tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek, tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének az eszköze.
- Képesség-felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

Nevelő hatásunk belső feltételei a tevékenységek tartalmából eredően:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen.
- Arra törekszünk, hogy a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön.
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettségét biztosítjuk (csak a befejezett tevékenységnek van élményereje).
- A tevékenységrendszer teljességével kielégítjük a gyermekek akciószükségletét, megoldjuk a gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig).

Nevelő hatásunk pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése a –dajkákkal együttműködve – közös feladatunk.
- A tevékenység megszervezése nagy tapintatot igényel – semmit nem végzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítünk, amikor a gyermeknek arra szüksége van.
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladatunk.

A gyermekek számára meg kell adnunk a lehetőséget az **önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységre**. A gyermeki tevékenység szervezésekor figyelembe vesszük a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A nagyfokú tevékenységi vágyat, kíváncsiságot, megismerési vágyat, érzelmi vezéreltséget. A gyermekek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb egy gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit.

A 3-7 éves korú gyermekek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

3. 3. 3. Gyermeki képességek

Célja:

A gyermeki képességek kibontakoztatása – kooperációs és kommunikációs képességcsoport kiemelése – a tevékenységi formák által.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A fejlesztési naplóban meghatározott egyénre szabott fejlesztési terv alapján végezze fejlesztő munkáját. Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni.
- Biztosítsa a kreativitás és a felfedezés lehetőségét és a megszerzett tapasztalatokkal fejlessze a gyermekek kompetenciáit.

Programunk olyan képességek, kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Olyan tevékenységeket biztosítva, melyek élményt adók, kreativitást erősítők és fejlesztő hatásúak.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.

- A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportja:
 - a kooperációs képességek,
 - a kommunikációs képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala) határozza meg. A tevékenységek a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodnak, differenciáltak és biztonságot teremtenek.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek.

- A tevékenység a kifejlesztett képesség forrása.
- A tevékenység célja a képességek fejlesztésének – ahol a képesség meghatározott tevékenységekre való alkalmasságot jelöl.
- A tevékenység a képességfejlesztés eszköze – képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók.
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának a színhelye, a képességek meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg.

A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. szocializáció eredményeként jelenik meg.

A nevelőmunkánk során fejleszteni kívánjuk tehát mindazon képességeket, melyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek, és a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatják.

3. 4. A fejlesztés tartalma

3. 4. 1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja:

Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

Váljék a játék a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a mikro- és makro környezetben szerzett tapasztalataikra építve irányítsuk a gyermeki gondolkodás fejlődését és a kompetenciák fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a szabad játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása a gyerekek számára hozzáférhető módon.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához. Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel.
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.

A **játék** a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.

Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan kell felhasználnunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában.

Feladatunk megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet: az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket a mi feladatunk biztosítani. Nagyon fontos az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családi környezetéből hoz az óvadás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás óvodapedagógusaink tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. A gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint az általunk irányított és megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg.

A játék tehát, mint az óvodás korú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent, amit tudatosan felhasználhatunk a gyermekek fejlesztése érdekében. Nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva, olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben, a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését is segítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményező készség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint mások mozgósításának képessége vagy az alá – fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy – egy játékszituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szerepeltetésekről is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása

A megfelelő légkör: A gyermekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez, a felszabadult játékukhoz alapfeltétel, a nyugodt, derűs légkör. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, kivel, mennyi ideig és milyen eszközzel játszanak.

A megfelelő hely: Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara (alkalmanként kirándulóhelyek). A csoportsobákban a játéktér a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakíthatjuk ki, hogy otthonos, variálható legyen.

A megfelelő idő: A rugalmasan kialakított napirendünk, az egész nap folyamán biztosítja az elmélyült játékot.

Megfelelő élményszerzési lehetőségek: látogatások, kirándulások a gyerekek közvetlen közeliében.

A megfelelő játékeszközök: A játékszer részben motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyermekek elképzeléseit, segíti elgondolásaiknak megvalósítását, részben tárgya magának a játéknak. Olyan játékszereket igyekszünk biztosítani, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik és a motiváló fejlesztő hatást kiváltják.

A játékszerek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak és biztonságosak. Előtérbe helyezzük a természetes alapanyagokból készült és a játékhoz jól variálható eszközöket. A gyermekek érzelmileg erősen kötődnek a játékszereikhez, ezért lehetővé tesszük, hogy a kedvelt, otthoni tárgyukat behozhassák az óvodába. A játékeszközöket mindig arányosan a csoport létszámához igazodva igyekszünk biztosítani. A nagyobbak játékát már kiegészítjük félkész, szimbolikus és saját készítésű eszközökkel is. Lehetőséget adunk, hogy a környezetük tárgyait (székek, asztalok, padok) is bevonják játékukba.

Az óvodáskorban előforduló játékfajták

Gyakorló játék:

A gyakorló játék kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket. A játéknak ezen a fokon a gyermekek a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. A sokszori ismétléssel, gyakorlással a különböző funkciók fejlődnek. Mivel a gyakorló játékok eszköz és anyagiigényesek, ezekből nagyobb mennyiségre van szükség. 5-7 éves korban a gyakorló játék tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, vagy a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szükség. Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is.

Szerepjáték:

A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és fejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A környezet benyomásait a gyermekek egyénien, szubjektív módon jelenítik meg. A vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait.

A szerepjátékban a gyermekek valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul maga a gyermekközösség.

A gyermekek játékában különösen, a hozzá érzelmileg közel álló felnőtteket és társaikat utánozza. Megjeleníti a felnőttek és a gyermekek közötti kapcsolatokat, közben új magatartásformákat sajátít el.

Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.

Barkácsolás:

A barkácsolás a játék igényéből indul ki, tehát kötetlen. Igyekszünk kialakítani a gyermekekben, hogy alkalmanként maguk készítsék el a játékhoz hiányzó eszközöket, figyelembe véve a környezettudatosság szempontjait. Ehhez a gyermekek képességeinek megfelelően: helyről, anyagról és kifogástalan, a koruknak megfelelő szerszámokról gondoskodunk. Olyan anyagokat gyűjtünk, melyeket a gyermekek önállóan is megmunkálhatnak. Csak annyi segítséget nyújtunk, amennyi feltétlenül szükséges. Az eszközök készítése közben újabb és újabb ötletek születnek, s ezek megvalósítására készítetjük a gyermekeket. Az elkészült eszközöket mindig felhasználjuk. Fontos, hogy a tevékenységek befejeztével, maguk körül rendet rakjanak.

Dramatizálás, bábozás:

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek élményeiket szabadon választott, kötetlen módon **dramatizálják**. Lehetőséget adunk arra, hogy élményeik alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át vagy tovább a történetet, válasszák ki a szereplőket. A dramatizáláshoz szükséges, különböző szerepeket jelző kellékek, állandóan rendelkezésre állnak.

A **bábjátékban** a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg, játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történés általuk fölfogott tartalmát tükrözi. A gyermek a bábót azért is érzi közel magához, mert cselekvéseit, sorsát ő irányítja. A bábjáték igazi kifejezőeszköze maga a mozgás, és ez vizuális élményt is jelent a gyermekeknek.

Játékidőben a paraván mögött, de paraván nélkül is legyen alkalmuk a gyermekeknek kedvük szerint megszólaltatni a számukra legvonzóbb bábokat. A bábjátékból adódó élmények általában három, egymással szoros összefüggésben levő forrásból fakadnak:

- Az óvodapedagógus bábjátéka, amelyben a gyermekek, mint nézők vesznek részt
- A gyermekek bábjátéka, esetleg óvónői segítséggel,
- A gyermekek bábkészítő tevékenysége és önálló játéka az így elkészült bábokkal.

Építő, konstruáló játék:

Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe.

A gyermekek kockákból és más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre. Az „én csináltam” tapasztalata bizonyosságot nyújt a gyermeknek saját képességeiről, növeli biztonságérzetét. A gyermeket az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem fölhasználása ösztönzi a konstruálásra. A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti.

Az építő és konstruáló játék, az eszközök, és az anyagok változatosságát igényli. E tevékenységen belül kell különös gonddal és megértéssel kialakítani és fejleszteni a homokban folyó játékot.

Szabályjáték:

Mindazoknak a játékoknak a sokféleségét felhasználhatjuk, melyek konkrét szabályokhoz kötöttek, élményszerzés és tapasztalás kapcsolódik hozzá. A játék menete, a szabályok betartása erősíti az egymásra való odafigyelést, mások sikerének elismerését. Pl.: fejlesztőjátékok, társas játékok, mozgásos játékok, saját maguk által kitalált szabályok, népi illetve néphagyományra épülő játékok.

A játék és a **tevékenységekben megvalósuló tanulás** teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz a kisgyermek. Így válik a játék a kreativitást fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Játék közben, szinte észrevétlenül tanul, tehát a **játék a tevékenységekben megvalósuló tanulás egyik legfontosabb színtere**, de nem kizárólagosan az. Különböző tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A nevelési folyamat egésze, valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tevékenységekben megvalósuló tanulás természetes csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak. Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulást támogató környezet megteremtése során, épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tevékenységekben megvalósuló tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

Ez az oka annak, hogy a komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás során is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket, mellyel kompetenciájukat kívánjuk fejleszteni. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A program keretjellege biztosítja számunkra a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

Az anyanyelvi nevelés feladatai fokozottan előtérbe kerülnek a játék és a tevékenységekben megvalósuló tanulás során. A feladatok az anyanyelv fejezetben részletesen megtalálhatók.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A játékban örömeiket lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játsszanak.

- Kialakul az együttjátzás igénye.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak.
- Tudjanak választani a lehetőségek adta játéktevékenységek közül.

- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékukban alkalmazzák (dramatizálás, bábozás).
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- Legyen igényük a tevékenységekben megvalósuló tanulás során az új ismeretek befo-gadására.
- Képesek a figyelem összpontosítására, a kreatív gondolkodásra.

3. 4. 2. Társas, értékorientált és közösségi nevelés

Célja:

A gyermek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok által tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Tudatosuljon a gyermekben a családhoz és a hazájukhoz való ragaszkodás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- Az óvodapedagógus-gyermek, a gyermek-pedagógiai munkát segítő munkatárs, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása. A konfliktusok kezelése.
- A gyerekek önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek elősegítése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányába, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

Az értékorientált közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását.

Az óvodai nevelés folyamatában az egyén és a közösség nevelése szervesen összefonódik, a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiákat.

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásának legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység – társadalmi és egyéni – értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen.

Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlása által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír, a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából.

A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik.

Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására, a szokás és szabályrendszer megalapozására. A tevékenységeket a kidolgozott folyamatszabályozás alapján végezzük. Az értékorientált közösségi nevelés kiemelt szerepet kap a gyermekek hétköznapi életében.

Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

A társas és az értékorientált közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenységek bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet.

Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg.

Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátás és a komplex tevékenységek rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly.

A szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség.

A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a **legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal.** A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. A mi feladatunk, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljunk az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjunk elegendő időt a beszoktatásra. Lehetővé tesszük a szülővel együtt történő beszoktatást, így biztosítva a fokozatos átmenetet, a megalkotott szabályozórendszer alapján. Az a szülő, aki részt vesz gyermeke beszoktatásában, belülről is látja az óvoda életét, megismeri gyermeke egész napi programját. A közös indulás jó alapot teremthet a folyamatos, őszinte együttműködéshez.

Az óvodában új kapcsolatok várnak minden gyermekre. Igény szerint lehetőséget biztosítunk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek kultúrájának megismertetésére. Ha ezt a váltást az óvodapedagógus megkönnyíti, akkor az új környezet, az új emberi kapcsolatok olykor szorongást keltő hatása oldódik, elmúlik.

A közösségi nevelés eredményeként a gyermekek szívesen kapcsolódnak az óvodához, az óvoda dolgozóihoz, a hozzájuk érzelmileg közel álló társakhoz. Csoportjukkal azonosulnak, örömet szerez nekik a közös tevékenység, az együttes élmények magas érzelmi hőfoka. Szívesen teszik magukévá a közösségi szokásokat, szívesen segítenek egymásnak. Modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, viselkedése. Az anyanyelvi nevelés feladatai áthatják a közösségi élet minden területét, megvalósításuk az anyanyelvi fejezetben leírtak szerint folyik.

A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre.

A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz, és maguk is alakítják a közösségi szokásokat. Az együttes tevékenység, a másokra figyelmesség biztosítja a közösségi magatartás fejlődését.

Az óvodánk nyitottsága nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést.

Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető (farsang, anyák napja, évzáró, barkács-délután, gyereknap).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak, amelynek természetes módon tesznek eleget.
- A gyermekek szívesen járnak óvodába és szívesen játszanak együtt.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónőt és társaikat.
- Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.
- Egy – egy társuk iránt kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Adott tevékenység által megkívánt magatartási formának eleget tesznek.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Szociálisan éretté válnak a következő oktatási szint megkezdésére.

3. 4. 3. Munkajellegű tevékenység

Célja:

A sokféle, változatos gyermeki munka megszerettetésén keresztül, cselekvő tapasztalással olyan készségek, tulajdonságok és szokások kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezettudatos magatartását, közösségi kapcsolatát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet.
- Az óvodapedagógus biztosítsa a konkrét, reális, vagyis a gyermek saját magához mértén fejlesztő értékelését.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek, és felettségének megfelelően végezhesse azokat.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. **A munkajellegű tevékenység az óvodás gyermek számára játékos, gyakran nem is választható szét a játéktól.** A munkajellegű tevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munkajellegű tevékenység pedagógiai funkciója nem a szakismerek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelőfejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban megállapíthatunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák. A csoport érdekében elvégzett munkajellegű tevékenység vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges tevékenykedést jelentsen az óvodában. Minden olyan feladatot elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük nincs veszélyeztetve.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermek éppúgy élvezi a munkajellegű tevékenységet, mint a játékot, persze ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.

A munkajellegű tevékenység az életre való felkészítést, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formáját, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését. Ha mindez cselekvő tapasztalással, pozitív élmények átélésével párosul, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkajellegű tevékenység ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül a mindennapokba.

A feladatok megosztása során fontos feladat, hogy a gyermekek próbáljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Úgy, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munkajellegű tevékenység konkrét tartalmát körülhatárolni nem szükséges, de fontos, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket.

Fontos az óvodában az élősarok kialakítása, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására is lehetőséget nyújt.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz, szerszám álljon a gyermekcsoport rendelkezésére.

Az anyanyelvi feladatoknál előtérbe kerül a munkajellegű tevékenység verbális megerősítése.

Munkajellegű tevékenységeink az óvodában:

Önkiszolgálás:

Az egyik legfontosabb munkajellegű tevékenység, melynek az óvodáskor kezdetétől igen nagy a jelentősége. A gyermek a saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével a felnőtt segítségével ismerkedik meg (testápolás, öltözködés, önmagukkal szembeni igényesség, kulturált étkezési szokások elsajátítása).

Naposi munka:

A naposság közösségi megbízatás. Az önkiszolgálással kapcsolatos szokások begyakorlása után válik egyre tudatosabbá és örömtelibbé. A naposság feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. Helyesnek tartjuk, ha minden csoport önállóan alakítja ki a kiválasztás rendszerét. Minden napos ismerje meg, hogy egyes területeken mikor, milyen feladatai lesznek. A naposok feladataikat növekvő önállósággal oldják meg.

Alkalomszerű munkajellegű tevékenységek és megbízások:

A csoport életében vannak olyan munkajellegű tevékenységek, amelyeket a gyermekek a napi feladatok mellett alkalomszerűen végeznek. Ezeknek a feladatoknak egy része időről – időre ismétlődik, tehát tervezhető, másik része esetleges. Ezek körét mindig meghatározza az adott csoport (gyermek) fejlettsége, a környezeti adottságok, melyek a gyermeki önállóság kialakulását segítik.

Növény és állatgondozás:

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés. A csoportokban és a kertben, az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: a csíráztatás, rügyeztetés, a virágoskert gondozása, a fű gereblyézése, a falevelek sepregetése, összegyűjtése, a hóseprés, az élősarok gondozása stb.

Környezet rendjének megőrzése:

Az óvoda belső környezetének, udvarának ápolása, tisztán tartása, védelme mellett, nagyon fontosnak tartjuk a külső környezet rendjének megőrzését is. A környezeti károk, veszélyek felfedezése – probléma megoldása a szülők segítségével, bevonásával történik.

A környezetvédelmet, a környezettudatos viselkedést az óvodás korban alapozhatjuk meg, melyeket rendszeres gyakorlással erősítünk, (elemgyűjtés, takarékos vízhasználat, szelektív hulladékgyűjtés).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A rájuk bízott feladatot, munkajellegű tevékenységet fejlettségüknek megfelelően, és szívesen végzik.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan és igényesen végzik a napi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Örömmel segítenek társaiknak.
- A környezetükben lévő növényeket és állatokat óvják, gondozzák.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatokat szereznek a munkajellegű tevékenységek szervezésről.
- A munkajellegű tevékenység elvégzése közben kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Legyenek nyitottak a környezet megóvására.

3. 4. 4. Szabadidős tevékenység:

Célja:

A gyermekek tanulják meg a felszabaduló idővel való gazdálkodást, az önmaguk által irányított tevékenykedést.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi tere a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését, biztosítsa a szabad játék lehetőségét.
- Szorgalmazza a tapasztalás útján való tanulás lehetőségeit.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni.

A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő, önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.

Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni. Az óvodában persze sajátosan – az iskoláétól eltérő módon - értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkozzanak a szabadidő hasznos kitöltésével.
- A választásra felkínált tevékenységek közül legyenek képesek önállóan választani, dönteni, egyéni szükségleteiket kielégíteni.
- Egyéni kéréseiket és elképzeléseiket tudják megfogalmazni az óvónőknek.
- A mozgás és tevékenységi tereket legyenek képesek kitölteni.

3. 5. A komplex tevékenységek rendszere

A komplex tevékenységek lényege:

- a) Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.
- b) A tevékenységeket probléma centrikusság és egy – egy vezető szempont megléte jellemzi.
- c) A tevékenységek folyamán tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

3. 5. 1. Társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek

3. 5. 1. 1. Anyanyelv

Célja:

Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása. Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció, különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az anyanyelvi nevelés, a nap folyamán, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyerekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé tenni a gyerekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyerekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyerekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- A beszédmegértés fejlesztése. Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása. A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása. A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása (logopédus bevonásával).

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyerekek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. A szocializáció folyamatán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.

Az anyanyelv a társas kapcsolatok kialakításának legfontosabb eszköze. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban áll. **Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van.**

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek iskolai tanulásának zökkenőmentes megkezdését.

Az **anyanyelvi nevelés legfőbb színtere a család**, minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Fontos, hogy megismerjük a családok anyanyelvi kultúráját. A csoport összetételének függvényében, az esetleges migráns gyermekek kultúrájának és anyanyelvének megismertetésére is nagy hangsúlyt fektetünk, a szülők segítségével és támogatásával. A szülőkkel együttműködve kívánjuk megoldani a felmerülő problémákat.

Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetésekkel kísért együttes tevékenységeknek a gyermek értelmi, és érzelmi fejlődését serkentő, a gyermek – szülő kapcsolatát erősítő hatását.

Az óvodai fejlesztésben a gyermekek élményeikhez kapcsolódunk, és tapasztalatszerzést biztosítunk. Lehetőséget teremtünk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Türelmesen, a gyermek korlátozása nélkül hallgatjuk őket. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és sokat beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre külön is tekintettel leszünk, hiszen ilyenkor az otthonról és a külső környezetből hozott élményeiket mondhatják el a gyermekek.

Figyelünk arra, hogy a gyerekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Dicsérrettel, biztatással bátorítjuk őket az önálló beszédre. Az anyanyelvi fejlettségeiket folyamatosan figyelemmel kísérjük, szükség esetén logopédus segítségét vesszük igénybe, a szülők beleegyezésével.

Az anyanyelvi nevelés során kiemeljük az **óvodapedagógus és az óvoda egyéb dolgozóinak modell szerepét**. Különösen fontos, hogy ügyeljünk a beszédünk stílusára. Beszédünk legyen, kulturált, példamutató, érthető és világos. Mondanivalónk hangzásbeli hatása igen fontos.

Tartózkodunk a túl erős, a túl halk, a monoton, színtelen beszédétől, az érthetetlen motyogástól, a harsány kiabálástól. Természetes hangon, a csoport hang – és zörejszintjéhez alkalmazkodva beszélünk.

Törekszünk a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására. Olyan nyelvi eszközöket használunk, amelyek szinte láthatóvá teszik a gyermek előtt a beszédben ábrázolt eseményeket, helyzeteket, cselekvéseket, szereplőket. Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, ösztönözve őket a beszédre.

Az **óvodapedagógus illetve az óvoda más dolgozói és a gyermek** között kialakult bensőséges kapcsolat és a különböző helyzetekben gyűjtött sokrétű tapasztalat segíti elő a kommuni-

káció fejlődését. Kihasználjuk a napközben adódó lehetőségeket az egyéni beszélgetésekre, fejlesztésekre.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek **egyéni beszéd-sajátosságait**, színes kifejező beszéddel, élménybeszámolóvá formáljuk őket. Folyamatos megfigyeléssel megismerjük a gyermekek **beszédszintjét**, az egyéni fejlődési ütemét.

Az **anyanyelvi játékokat** beépítjük a gyermekek tevékenységébe, észrevétlenül kihasználva az adódó lehetőségeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Az életkor megkívánta fejlettségi szinten beszéljenek.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által, kedvező mértékben gyarapodjon szókincsük, lehetőségük adódjon a választékos beszédre.
- A gyerekek bátran és szívesen beszéljenek, gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni.
- Képesek legyenek egymást meghallgatni.

3. 5. 1. 2. Matematikai tartalom

Célja:

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyerekek tevékenységeihez, ötleteihez, igazodva, életkoruknak megfelelően.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex matematika tevékenységnek minden esetben támaszkodni kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani. Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére, a komplex óvodai tevékenységi formák keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg. **Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tevékenységekben megvalósuló tanulás több formája valósulhat meg:**
 - utánzásos, minta-modellkövető;

- spontán, játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés;
- gyakorlati problémafelvetés, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok;
- az óvodapedagógus által kezdeményezett, a tevékenységek által megvalósuló tanulás.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható.

Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

Az első szint: bevezetés a matematikába - általában a gyermek 5. életévéig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza - az 5-6-7. életévben.

Feladata: az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A komplex tevékenységek alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanulatokat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában, a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel irányított tevékenység formájában, az óvodapedagógus dönti el, meghagyva számára a módszertani szabadság lehetőségét.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel.

A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái, természetes napi szituációkban figyelhetők meg. Tevékenykedés közben a megismerő képességek: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, probléma-megoldás fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

A matematikai tevékenységekben valósul meg az egyik legnehezebb anyanyelvi nevelési feladat. A gyerekek megismerkednek a matematika sajátos nyelvezetével, s a tapasztalatok szerzésével, passzív szókincsük bővül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A matematikai kíváncsiság megalapozása.
- Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb).
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- A jobbra - balra irányokat többnyire megkülönböztetik, és értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, mellé).
- Gondolataikat kifejezik tevékenységeikkel, szóban, meghallgatják egymást, és törek-szenek egymás megértésére.
- A környezet megismerése során a matematikai tartalmú tapasztalatait a tevékenysége-iben alkalmazni tudja.

3. 5. 2. Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek

3. 5. 2. 1. Külső világ tevékeny megismerése

Célja:

Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik környezetüket. Lássák meg környezetük szépségeit és becsüljék meg azt.

Az óvodapedagógus feladata:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalatszerzést a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek, a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A tevékenységeket lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és / vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.
- A hagyományok őrzése (közvetlen környezetünkben).

a) természet - társadalom - ember

Ez a komplex tevékenység, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Különös figyelmet fordítva a környezettudatos nevelésre. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvásában, és védelmében. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex tevékenységek legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. **Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire.** Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok ismerete feladatot jelent a kisgyermeknek.

A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek cselekvéses tanulást, komplex tapasztalatszerzési lehetőséget kínálnak a gyermeknek. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Tudjon önállóan véleményt alkotni, kialakuljon döntési képessége, a társas kapcsolatban és a környezet alakításában. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges.

Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A **környezetvédelem** vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe. A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátjátszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, az óvodában vagy a tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrátjátszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. E témakörben van lehetőség a hagyományok ápolására, a közvetlen környezetünkben élő emberek régi szokásainak átörökítésére.

b) születéstől - felnőttkorig

A születéstől - felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex tevékenység rendszere magába foglalja a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével, hiszen játékidőben, szabadidőben vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatóak.

Ez a tevékenység ad a legnagyobb lehetőséget arra, hogy a gyermek gondolatait szavakba öntse, véleményét megfogalmazhassa. A tapasztalás folyamán szerzett élményeit, beszélgetés során megossza társaival és a felnőttekkel. Lehetőséget biztosítunk a vélemények ütköztetésére, mindezt a kulturált beszélgetés elvárásainak keretein belül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatokkal, legyenek képesek életkoruknak megfelelően a biztonságos eligazodáshoz és tájékozódáshoz.
- Tudatosuljon bennük, hogy „mi” is a természet részei vagyunk.
- Tanulja meg érzékelni és védeni az egyes környezeti elemeket /talaj, víz, levegő, élővilág, stb.) – a tudatos környezetvédelem jelenjen meg életükben.
- Biztosan tudják saját lakcímüket, szüleik (testvéreik) pontos nevét, óvodájuk nevét.
- Tudjanak különbséget tenni az évszakok között. Szeressék és érzékeljék a természet szépségét, annak növény- és állatvilágát, ezeket óvják, védjék és gondozzák.
- Ismerjék az őket körülvevő közlekedési feltételeket és eszközöket.
- Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismerjenek növényekkel kapcsolatos munkákat.

3. 5. 2. 2. *Művészeti tevékenységek*

Célja:

A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyerekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, zenei, irodalmi, szabad önkifejezésére építve.

Az óvodapedagógus feladata:

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyerekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására. Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. **Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket.** A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenek előtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyerekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit. Csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, a kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága.

Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat.

Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Felelősségünk igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét - különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele - szinte fenntartás nélkül elfogadja. **Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.**

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbé a fogalomkörbe a mese - vers, az ének - zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát olyan tevékenységek, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor.

a) Verselés, mesélés

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyerekek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával, az irodalmi érdeklődés felkeltése. A mese és a vers az **anyanyelv** közegén át mutasson be emberi kapcsolatokat, mélyítse az önismeretet és segítse a világ megismerését.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor, ügyeljünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több, csodákkal teli meseélményt átélve, megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az irodalmi műveken keresztül ébredjenek rá a külvilág megismerésére.

Mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. **A lényeg csupán az, hogy minden nap mesélünk, vagy verselünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután.** Lehetőséget teremtünk a gyermekeknek az önálló szöveg és mesemondáshoz.

Segítséget nyújtunk, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások.

Kedvelt tevékenysége a gyermekeknek a **bábozás** és a **dramatizálás**. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. Lehetőséget adunk a gyermekek saját vers és mesealkotására.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese azon túl, hogy hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége.

Vigyázunk arra, hogy a **felnőttek beszéde** az óvodában utánzásra méltó, **jó példa** legyen a gyermekek előtt. Csoportszobáinkban olyan „mesesarkokat” igyekszünk kialakítani, ahol az eszközök, könyvek, bábok, gyermekméretű paravánok, a gyermekek számára könnyen elérhetőek legyenek.

A **verselés – mesélés** tevékenységek anyaga változatos, gerincét a magyar népmesekincs, mondokagyűjtemény megismertetése adja. Különös tekintettel a népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi. Az óvodapedagógusnak lehetősége van, kortárs írók, költők műveiből is válogatni, ügyelve arra, hogy ezek a művek értéket közvetítve gazdagítsák a gyermekek ismereteit. A versek témái legyenek gyermekközeli, szóljanak a természetről, állatokról, játékokról, családról. Legyen közöttük vidám, humoros, ringató, gyors és lassú ritmusú.

Az irodalmi anyag összeállításának szempontjai:

Kisebbeknek:

- Mondókák, egyszerű mondókamesék
- Höcögtetők, simogatók, hintáztatók, tapsoltatók
- Állathívogató, altató, lovagoltató
- Rövid versek állatokról, természetről
- Halmozódó láncmesék
- Állatokról szóló egyszerű nép – és műmesék

Nagyobbaknak:

- Több versszakos mondókák, változatos, halandzsa szövegű kiszámolók
- Vidám, humoros versek
- Találós kérdések, tréfálkozók, szólás - mondások
- Bonyodalmas, tréfás állat és tündérmesék

- Folytatásos meseregények, verses mese, természetéről szóló mesék
- A dramatizálásnál a kelléktár, a gyermekek ötleteinek felhasználásával készül és bővül

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Várják, igénylik a mesét, verset.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik.
- A magyar népmesék szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- Az óvodában eltöltött évek alatt, „hallgatóból” váljanak előadóvá.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak ismert és kedvelt meséket.
- Kialakul valóság és mesetudatuk.

b) Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

(gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, nyírás, ragasztás, kézimunka, barkácsolás, a gyerekek életkorának megfelelő népművészeti technikák)

Az óvodapedagógus feladata:

- Megismertetjük a gyermekeket különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel, és az eszközök használatával.
- A gyermekek tér – és forma – szín képzeletének gazdagítása, a természet szépségei által.
- A szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása, az esztétikus tárgyi környezet biztosításával.
- Minden feltétel megteremtése a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósításához.

A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. **A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig rendelkezésükre áll az általunk biztosított eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat,** mindezzel belső képük gazdagodik, és kialakul bennük az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, valamint ezen élmények befogadására.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

A gyermeki személyiség fejlesztéséhez fontos, hogy a gyermekek megismerkedjenek műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket.

Minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a vizuális tevékenységhez szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk.

Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal. E tevékenységet erősítve valósul meg óvodánkban évente két alkalommal, a szülőkkel közösen szervezett „barkács-délután”, mely a karácsonyi és a húsvéti ünnepekhez kapcsolódik. Lehetőséget adva az ügyes szülők bemutatkozására is.

A gyermekek megismerhetik a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait, és a velük való bánásmódot. Lehetővé tesszük, hogy mind azt a „kincset” amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó – alakító tevékenységükhöz felhasználhassák.

Sok mozgással, cselekvéssel a különböző funkciók együttműködésével a kisgyermek kézmozgása ügyesedik, szem – kéz koordinációja fejlődik. **Az udvari lehetőségeket az ábrázoló tevékenységek terén is egész évben kihasználjuk.**

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenység, új fogalmak megismertetésére ad lehetőséget (batikolás, körmöcskészás, szövés, nemezelés, stb.), mely a gyerekek szókincsének bővítését szolgálja. Az anyanyelvi nevelés speciális feladata, hogy esztétikai élményeiket szóban is tudják megfogalmazni.

Kisebkeknek

- Képalakítás különböző technikákkal: rajzolás, festés, papírragasztás, homokba karcolás
- Plasztikai alakítás: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, simítva, sodorva, gömbölyítve, tépegetve
- Építés: különböző tárgyakkal, formák, alakzatok létrehozása

Nagyobbaknak:

- Képalakításra jellemző: gazdagabb formák, színkeverés, színárnyalatok használata,
- Batikolás, viaszkarc

- Rajz és plasztikai munka jellemzője: a formák tagolása, térben és síkban a többalakos cselekményábrázolás – játékaikhoz kellékek készítése – báb - díszletkészítés, össze-szerelés
- Építés lehetőségeinek részletezése, tér variálása
- Díszítő technikák – kézimunka
- Egyszerűbb népművészeti technikák (szövés, fonás, körmöcskészás, batikolás)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Örömmel, saját kezdeményezésükre ábrázolnak.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen készített kompozíciónak.
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Az eszközöket készség szinten kezelik.
- Élményeiket próbálják meg vizuálisan kifejezni.
- Legyen igénye a különböző ábrázoló tevékenységeken keresztül az önkifejezésre.
- Váljanak e tevékenységek által az esztétikai élmények aktív befogadására.

c) Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodapedagógus feladata:

- A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, az ölbeli játékokkal, népi gyermekdalokkal, az énekes játékokkal, zenével a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságuk alapozása.
- Az életkornak és az adott korcsoport képességi szintjének megfelelő zenei anyag válogatása, ezek közös éneklése és megszerettetése.
- A zenei anyanyelvi örökség átadása.
- Érzelemgazdag, lehetőleg tiszta éneklés alakítása. Nemzeti és etnikai kisebbség esetén, zenehallgatás során ismerkedés az adott népzenei kultúrájával, szülői segítséggel.

Az óvodai ének – zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Mindezek mellett megjelenhetnek az óvodapedagógusok által, gondosan kiválasztott kortárs szerzők alkotásai is, melyek fontos eszközül szolgálnak, a gyermekek zenei képességeinek alakításához.

Az ének- zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, amelyek elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap, hiszen egyfajta örömszerző tevékenységként élük meg a gyerekek.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének – zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés óvodai nevelésünkön belül hatékonyan megvalósítható.

Az intézményen belül működő, ének-zene munkaközösség által kidolgozott dal és mondókaanyag, segítségül szolgál az éves anyag összeállításában. Ezzel biztosítható a gyermekek ének – zene nevelési színvonalának megőrzése.

Ha a csoport összetétele megkívánja, hogy a kisebbségek zenei nevelése is megjelenjen a tervezésben, úgy a zenehallgatás anyagában az óvodapedagógus tervezheti be, az érintett szülők segítségével.

Kisebbségeknek:

- A kötetlen énekelgetési formában, az utánzó mozgással kísért szerepjátékok jellemzik a zenei nevelést.
- Ölbeli játékok, mondókák, népi gyermekdalok.
- Arc, kéz - ujj, lovagoltató játékok.

Készségfejlesztés:

- Halk – hangos megkülönböztetése beszéden, mondókán, éneken keresztül.
- Környezet hangjainak megfigyelése.
- Egyenletes lüktetés különböző játékos mozdulatokkal.

Nagyobbaknak:

- Hosszabb mondókák (kiszámolók).
- 4 – 8 motívumból álló énekes játékok.
- Műdalok.

Készségfejlesztés:

- Magas – mély érzékeltetése (dallamvonallal a levegőben).
- Halk – hangos megkülönböztetése ének, beszéd és taps során.
- A gyors – lassú tempó változásának érzékeltetése és gyakoroltatása.
- Dallamfelismerés dúdolásról.

- Tiszta éneklés az egyéni éneklés gyakorlásával.
- Egyenletes lüktetés, járással, tapssal.
- Egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetése.
- Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.
- Ritmuseszközök használata.

Minden korcsoportban lehetőséget biztosítunk, a zenei kreativitás kibontakoztatására

A nagyobbaknak már tanítjuk a párserés, sorgyarapító – fogyó, kapus, hidas játékokat, amelyek a gyermek néptánc elemeit tartalmazzák.

Az ének-zene tevékenység során nagy hangsúlyt fordítunk a tiszta, érthető szövegmondásra, a szavak pontos visszaadására (ismeretlen szavak értelmezése). A népi játékok és mondókákban szereplő „népies” szavak átmentése a gyermekek szókincsébe (tarisznya, köcsög, fátyol, mente, stb.)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyerekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Felismerik és megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Esztétikus, kifejező mozdulatokkal kísérik a dalokat, megkülönböztetik a zenei párokat (gyors-lassú, halk-hangos).
- A gyerekek merjenek és szeressenek is egyedül énekelni.
- Próbálkozzanak saját dallam-motívum kitalálásával.

3. 6. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő komplex tevékenységek rendszere

3. 6. 1. Mozgás – *Mindennapi testnevelés*

Célja:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek sokoldalú arányos fejlesztése játékos formában. A mozgás megszerettetése. A testi képességeinek fejlesztése, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Járuljon hozzá a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához.

Az óvodapedagógusok feladata:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékokban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítjuk a mozgást és az egyéb együtt járó tevékenységeket.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 5–30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan feltételek, amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket. Az úszás szervezeten valósítható meg a szülői igények alapján, a nagycsoportosok számára, a városi uszodában. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, kihasználva a helyi adottságokat. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök) felhasználható a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához.

Az épületeken belül a tornaszoba biztosít lehetőséget a mindennapi szervezett, illetve szabad mozgásra. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő **kézi és tornaszerek berendezési tárgyak** épségére, tisztaságára, valamint a tevékenységek előtti portalanításra.

Az **óvodapedagógus személyisége**, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatjuk a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy minden megnyilvánulásunkon tükröződjön az, hogy szívesen mozgunk együtt a gyermekekkel és örülünk a gyermekek mozgásában elért sikereiknek.

A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni a mindennapi testnevelés keretébe építsük be. A mindennapi testnevelésbe iktatott lábtornával a láb izomzatának célzott erősítését kívánjuk szolgálni. A gyermek a mindennapi testnevelés aktív résztvevője. Aktivitása csak akkor biztosítható, ha nyugodt, derűs légkörben, képességeinek, életkorának megfelelő testgyakorlatot végezhet. **A mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához fontosnak tartjuk, a heti 1 kötelező jellegű testnevelés tevékenység beépítését a heti rendünkbe.**

A mindennapi testnevelés tartalma

A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik. A természetes gyakorlatokat változatos formában, különböző irányban, eszközzel és eszköz nélkül is célszerű gyakoroltatni. A végrehajtás fokozatainak megválasztásakor a gyermekek egyéni képességeit vesszük figyelembe. Egy adott feladat többféle formában is gyakoroltatható. Segítség még az óvodapedagógusok számára a megfelelő foglalkoztatási formák kiválasztása, a gyakorlatok folyamatossága, hatékonysága miatt.

Előkészítő gyakorlatok

Bemelegítő gyakorlatok

Futás feladattal

Járások

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok:

1. Szabad gyakorlat:

- labda (léglabda) gyakorlat
- botgyakorlat
- karika gyakorlat
- szalag gyakorlat
- kendő gyakorlat
- babzsák gyakorlat
- kötél gyakorlat
- kislabda gyakorlat
- kisszék gyakorlat

2. Kéziszer – tornaszer kombinációs gyakorlat

3. Padgyakorlat

4. Páros gyakorlat

Atlétikai jellegű főgyakorlatok:

Futások

Ugrások, támaszgyakorlatok

Dobások

Kúszások

Torna jellegű főgyakorlatok:

Csúszások

Mászások

Függések

Egyensúlygyakorlatok

Hossztengelykörüli gurulás

Játékvonatkozású főgyakorlatok

Labdával végezhető gyakorlatok

Testnevelési játékok:

- Futó
- Fogó
- Sor
- Váltóverseny

A mindennapi testnevelés felépítése

1. MODELL (motoros képességek fejlesztése)

SORAKOZÁS – **JÁTÉK** – LÉGZŐGYAKORLAT - LEVEZETÉS, ÉRTÉKELES, KÖSZÖNTÉS

2. MODELL (játék tanítása illetve gyakorlása – a gyermekek új kézi és tornaszerrel történő megismertetése)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT - GIMNASZTIKA – JÁTÉK – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELES – KÖSZÖNTÉS

3. MODELL (képességfejlesztési feladatok megoldása)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT - **FŐGYAKORLAT – JÁTÉK** – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELES - KÖSZÖNTÉS

4. MODELL (az átlagosnál nehezebb izomcsoportokat terhelő gyakorlatok tanítási-tanulási folyamata)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT - **GIMNASZTIKA – FŐGYAKORLAT – JÁTÉK** – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELES - KÖSZÖNTÉS

A mindennapi testnevelések akkor lesznek igazán intenzívek, élményszerűek, ha a **felépítés modelljeit gyakran változtatjuk.**

Akkor érjük el a megfelelő hatást a testi edzettség tekintetében, ha a mozgásos játékokat rendszeresen végeztetjük: tevékenységek elején és a befejező résznél is. Bátran alkalmazhatjuk ezt a koruknak megfelelő mozgásformát. Kiválasztásuknál mindig figyelembe kell vennünk, hogy mi a célunk, mely területet szeretnénk bemelegíteni, mozgatni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Biztonságosan, bátran mozgó, jó fizikai állóképességű, teherbírású gyerekekké válnak.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, tudják mozgásukat irányítani.
- Az ügyességi játékok egyéni és csapatjátékok szabályait betartják.
- A gyermekek igénylik a mozgást, a kedvelt mozgásos játékokat játsszák kitartóan.

3. 7. Óvodánk hagyományai és jeles napjai

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremt, és tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósítás közös örömről. Fontosnak tartjuk, hogy az esetlegesen az intézményeinkben járó, nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó családok szokásait is megismerhessék a csoport tagjai. Így biztosítva az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmukban, ezek az alkalmak is lehetőséget adnak az értékorientált közösségi élet fejlesztésére.

Óvodánk hagyományai és jeles napjai	
Állatok világnapja (október 04.)	Az állatok témakörben: beszélgetések, irodalmi és zenei anyagok felelevenítése, lehetőségek szerint kirándulások szervezése állatkertbe vagy vadasparkba.
Mikulás (december 06.)	Hagyomány, hogy az óvodai Mikulás csoportonként köszönti a gyerekeket.
Advent-karácsony (december)	Hangulati előkészítés folyik, szerény ünnepléssel, hiszen ez családi ünnep.
Farsang (február)	A szülőkkel közösen előkészített jelmezes, játékos program, az óvodában és külső helyszínen.
Húsvét (március-április)	Hangulati előkészítés, a hagyományok felidézése, átélése.
Föld napja (április 22.)	Bekapcsolódunk, és csoportjainkkal részt veszünk a városi sportnapon.
Anyák napja (május)	Csoportonként dallal, verssel, kis ajándékkal köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat és nagymamákat.
Madarak, fák napja (május 10.)	A csoportok fejlettségi szintjéhez mérten, a szabadban szervezett programok.
Idősek köszöntése (május, október)	Hagyomány, hogy nagycsoportosaink hangulatos műsorral köszöntik az időseket, évente két alkalommal.
Gyermeknap (május)	Kis meglepetéssel, közös programokkal, játékokkal való ünneplés
Kirándulások (május, június)	Életkoruktól függően a csoportok kirándulásokat szerveznek a környezet természeti szépségeinek felfedezésére.
Csoportos évzárók (május-június)	Nyilvános óvodai ünnep, amikor a csoportok gyermekei ízelítőt adnak az egész évben megismert versekből, mesékből és dalokból
Nagycsoportos búcsúzó	Nyilvános óvodai ünnep.
Barkács-délután	Évente 2 alkalommal, ünnephez kapcsolódó kézműves délutánt tartunk a szülőkkel közösen.

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

Adventi vásár	Az óvodapedagógusok, illetve a szülők által készített ajándékok vására.
A születés – és névnapok	Megünneplése a csoportokban kialakult szokások szerint.

A **nemzeti ünnepek**: a megemlékezés kategóriájába tartoznak, és szorosan kapcsolódnak az adott évszak változásainak jellegzetességeihez. Célunk, hogy megérezzük az ünnepi hangulatot, erősítsük a nemzeti identitástudatot, a szülőföldhöz való ragaszkodást.

3. 8. Csoportszervezés szabályai

Óvodánkban a korcsoport szerinti, osztott csoportok kialakítása az elsődleges.

Minden év beiratkozása után, az óvodavezető az óvodapedagógusokkal és szülőkkel egyeztetve készíti el a csoportbesorolásokat. Az óvodába járó gyermekek korosztályos beosztása osztott vagy részben osztott, egymás melletti korcsoportokban igyekszünk megvalósítani. Mindig az óvodába felvett gyerekek korától függ a beosztás.

3. 8. 1. A nevelés tervezése és időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. **A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.**

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. **A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.**

Napirend javaslat

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
06 ³⁰ - 12 ⁰⁰	Játék, irányított és szabadidős tevékenység Tisztálkodás Tízórai Mindennapi testnevelés Komplex tevékenységek
12 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Tisztálkodás Ebéd Pihenés mesével, (dallal, verssel)
15 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Tisztálkodás Uzsonna
15 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Játék és szabadidős tevékenység

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A megalkotott folyamatszabályozások biztosítják az óvodapedagógusok és egyéb dolgozók harmonikus, egymásra épülő, kiszámítható munkáját. A rugalmasság, a differenciáltság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend kialakítása természetesen függ az óvodapedagógustól, a gyermekek igényeitől, az adott csoporttól és képességeiktől.

Az itt bemutatott hetirend csupán általánosságban és **egy lehetséges módon** foglalja össze a megvalósítandó feladatokat.

Hetirend javaslat

NAPOK	NAPONTA 5-35 PERC	NAPONTA 5-35 PERC
HÉTFŐ	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Kötetlen beszélgetés
KEDD	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Matematika
SZERDA	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
CSÜTÖRTÖK	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése
PÉNTEK	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Programunk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva, differenciáltan tervezzük meg. Alapvetően fontos feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és a tevékenységekben megvalósuló tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg.

A tervezés terén mindig a szociális- érzelmi – értelmi és mozgásfejlettségből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában, téma függvényében egy vagy több hetes időszakban tervezünk. Ebben az esetben nyílik lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek, tapasztalataiknak begyűjtésére, nevelőmunkánkban való felhasználására.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. A hetirendben megjelöljük az aktualitásokat.

Tervezésnél a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Fontosnak tartjuk a nevelőmunka (gondozás, közösségi élet, játék, munkajellegű tevékenység és ezek szervezési feladatai) tervezését, a folyamatos, egyéni fejlődés alapján történő, pozitív értékelést.

Programunk szerint minden gyermek fejlődési üteméről naplót vezetünk, amelyben a konkrét megfigyelések (befogadás, játék, gondozás, étkezés, közösségi élet, érzelmi élet) adnak alapot az egyéni fejlesztéshez. Fejlődésük nyomon követését teszik lehetővé és a teljes személyiség fejlődését, és a kompetenciák fejlesztését segíti.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben elképzeléseit milyen formában kívánja megvalósítani. **A fejlesztés, a tevékenység formáját ne a gyermek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg.** A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai, felfedezései nagyon jó kiindulópontot jelentenek a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, amely osztott, részben osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységekre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamat, melynek részei:

- Önálló és irányított tapasztalatszerzés
- Komplex tevékenységek rendszere

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Éves ütemterv készítése a komplex tevékenységek rendszeréhez.
- Ütemterv készítése - figyelembe véve a gyermekek fejlettségi szintjét, tapasztalatait, aktualitásokat. (ütemterv tartalma a téma feldolgozásától függ)
- Hetirend, napirend összeállítása.
- A nevelőmunka folyamatos értékelése.
- Félévente nevelési tervek készítése.

- Év végén összegzés.
- 1/4 évente a tevékenységekhez tartozó szervezési feladatok és programok tervezése.
- Gyermek nyomon követésének adminisztrálása

A tevékenység formái:

Az óvodapedagógus a csoport fejlettsége függvényében dönthet a foglalkozásformáról, melyek lehetnek:

- játékba integráltan: közvetve kötelező, kötetlen,
- irányított, kötelező tevékenység.

Műhelyek – tehetséggondozás, prevenció:

- éves tervezés
- éves beszámoló

3. 9. Egészségvédelmi program

3. 9. 1. Egészséges táplálkozás

Az egészséges életmód szerves része az egészséges táplálkozás, mely óvodáskorban a növekedés, fejlődés egyik legfontosabb feltétele.

A gyerekek az óvodában napi háromszori étkezéssel – *kellő összetételben és elosztásban* – kapják meg napi tápanyagszükségletük 65-70%-át.

Az óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott előírásoknak igyekszünk megfelelni, az egészséges életmód alakításánál, amikor felhívjuk a szülő figyelmét az óvodába behozott, csomagolt sütemények (születésnap, névnap) összetételéről. Illetve örömmel fogadjuk a gyümölcsök felajánlását.

A gyermekek étkeztetésében, a szolgáltató Közétkeztetési Kft. igyekszik a törvényi előírásoknak megfelelő, egészséges ételeket biztosítani, a napi háromszori étkezésben. Egyre gyakrabban található az ételek között zöldség, gyümölcs és különböző tejterméket. Minimálisra csökkentették a magas cukortartalmú ételek és italok jelenlétét, illetve kerülik a magas só- és telítetlen zsírtartalmú fogások előkészítését.

Ügyelünk arra, hogy az étkezésekre mindig azonos időpontokban kerüljön sor. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására, megkóstolására.

Felhívjuk a szülők figyelmét az egészséges táplálkozás fontosságára az otthoni kiegészítő étrend helyes összeállítására.

Alkalmanként előadásokat szervezünk a szülők tájékoztatására pl.: védőnő, gyermekorvos.

Óvodánk melegítőkonyhájában elengedhetetlen a megfelelő higiénia alkalmazása, az ételminőségek a tárolásukra vonatkozó eljárások betartása.

Eljuttatjuk véleményünket, az ételt készítő szállító céghez, így ez segít abban, hogy az étrend és az ételek minősége a gyerekek szükségleteinek megfelelő legyen.

Folyadékot (vizet) a nap bármely időszakában biztosítjuk a szomszagos gyerekek részére.

A gyerekek étrendjéből nem hiányozhatnak a gyümölcsök.

Lehetőséget adunk a szülőknek, hogy (az érvényben lévő közegészségügyi szabályoknak megfelelően) otthonról hozott gyümölcsökkel, zöldségfélékkel egészítsék ki a napi étkezéseket.

3. 9. 2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az egészségfejlesztő program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos testnevelés, játék), a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése. A mozgás prevenciós hatása sikeresen elvégzett mozgásos feladatok növeli a hatékonyság érzését, a mozgás feletti kontroll, az én-kontroll funkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza. A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható értékelés én-képének alakulásához. A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én-határainak, a másik észlelésének megtanulásához, végső soron a kooperáció kialakulásához.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékokban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az egyéb együtt járó tevékenységeket.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékokban gazdag, kellő intenzitású napi 5–30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan feltételek, amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket. Az úszás szervezeten valósítható meg a szülői igények alapján, a nagycsoportosok számára, a városi uszodában. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, kihasználva a helyi adottságokat. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök) felhasználható a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához.

Az épületeken belül a tornaszoba biztosít lehetőséget a mindennapi szervezett, illetve szabad mozgásra. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint a tevékenységek előtti portalanításra.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulásának lehetőségei:

- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása (mindennapos testnevelés, szabad mozgáslehetőségek)
- A napi tevékenység részeként a 10-20 perces frissítő mozgás (szabadban)
- Tudatos, a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások
- Kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése
- Lehetőség a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére
- A prevenciós torna, gyógytestnevelés, vízhez szoktatás és egyéb változatos mozgáslehetőségek felkínálása
- Mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése
- Szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe (egészségvédelmi nap, sportnap, stb.)
- Pedagógiai program részletes korcsoportonkénti mozgásanyaga (Mellékletek: Testnevelési tartalom és javasolt játékok korosztályonként).

3. 9. 3. Testi, lelki, mentális egészségfejlesztés

a) Mentális egészség:

Egészséges környezet:

- az óvoda udvara
- az óvoda helyiségei

Az óvoda nevelési folyamatába szervesen beilleszkedik a gondozás, mely gyermeki szükségleteket elégít ki. A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az egészséges környezet biztosítása.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. A gyerekek szabad mozgását edzését, változatos tevékenységét megfelelő mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal, kerti szerszámokkal, a gondosan rendbetartott homokozóval biztosítjuk. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a gyermekek találkozhassanak az udvaron testvéreikkel, más csoportbeli barátaikkal.

Csoportszobáink, öltözőink, mosdóhelyiségeink berendezési tárgyai megfelelő méretűek, tisztántartottak, a gyermeki tevékenységeket szolgálják, így hozzájárulnak a gyermeki szükségletek kielégítéséhez.

Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását: gyakori szellőztetést, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, a sok zöld növény elhelyezését. A napközben megbetegedett gyermekeket elkülönítjük, s szüleiket minél előbb értesítjük.

A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése végett a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, ezzel segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét.

A napi helyes életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki.

Igyekszünk meggyőzni a szülőket a praktikus, réteges öltözködésről. A ruházat tisztántartására, fehérnemű cserére szükség esetén felhívjuk a szülők figyelmét.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap, edzési lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét.

A gyermekek a víz, edző hatását is megismerik az óvodában. A gyermekek edzését szolgálhatja még a szánkózás, csúszkálás a jégen.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában elégítjük ki. Az alvásidő előtt kiszellőztetjük a csoportszobát, s megteremtjük a nyugodt alvás feltételeit: a gyermekek maguk mellé vehetik kedvenc, otthonról hozott, „alvókájukat”, megszüntetjük az erős külső, belső ingereket, meséléssel, dúdolással nyugalmat teremtünk.

3. 9. 4. A baleset – megelőzés és elsősegélynyújtás

Intézményi védő-óvó előírások

Az óvodavezető felelős az óvodában a nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek a megteremtéséért, és a gyermekbalesetek megelőzéséért. A feltételrendszer vizsgálata, a feltételek javítása állandó vezetői feladat.

Az óvodában alkalmazottak általános feladatai közé tartozik a gyermekek testi épségének megóvása.

Minden óvodapedagógus a köznevelési törvényben előírt feladatát képezi, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék, továbbá ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.

Az óvoda minden dolgozójának ismernie kell a munkavédelmi szabályzatot, a tűzvédelmi utasítás és a tűzriadó terv rendelkezéseit (aláírásukkal igazolják).

Az óvodai egész napos nevelőmunka folyamán a dolgozónak körültekintően kell megszervezni a gyermekek tevékenységét (védő-, óvóelőírások figyelembe vételével).

A dolgozók kötelesek a rábízott gyermekek testi egészségét védeni, megóvni.

Az óvónőknek fel kell hívni a gyermekek figyelmét a baleseti veszélyforrásokra, a kötelező viselkedési szabályokra, egy esetleges rendkívüli esemény bekövetkezésekor követendő magatartásra.

Különösen fontos ez, ha:

- az udvaron tartózkodnak
- különböző közlekedési eszközzel közlekednek (kirándulás előtt)
- az utcán közlekednek
- valamilyen rendezvényen vesznek részt
- mikor csoportos foglalkozásokat szervez az óvodapedagógus
- rendkívüli esetekben.

Az óvodavezető az egészséges és biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit munkavédelmi ellenőrzések, szemlék keretében rendszeresen ellenőrzik, s ha kell, a szükséges intézkedéseket megteszik.

A munkavédelmi szabályzat tartalmazza a munkavédelmi ellenőrzések (szemlék) idejét, az ellenőrzésbe bevont személyeket.

Az óvoda dolgozóinak feladatai a gyermekbalesetek esetén

Az óvodapedagógusok feladata a gyermekeket ért bármilyen baleset, sérülés, vagy rosszullet esetén a szükséges intézkedéseket megtenni:

- a sérült gyermeket elsősegélyben kell részesíteni
- ha szükséges orvost kell hívni
- ha a gyermek szállítható, orvoshoz kell vinni
- a balesetet, sérülést okozó veszélyforrást a tőle telhető módon meg kell szüntetni
- a gyermekbalesetet azonnal jelezni kell az óvodavezetőnek és az óvodatitkárnak
- értesíteni kell a gyermek szüleit

Az elsősegélynyújtáskor csak azt teheti az óvodapedagógus, amihez ért. Ha bizonytalan abban, hogy az adott esetben mit kell tennie, akkor azonnal orvost kell hívni. Az orvos megérkezéséig nem szabad a gyermeket elmozdítani.

Minden dolgozónak kötelessége a segítségben részt venni.

Az óvodában történt balesetet, sérülést az óvoda vezetőjének ki kell vizsgálni. A vizsgálat során tisztázni kell a balesetet kiváltó személyi és szervezési okokat. A vizsgálat eredményeképpen meg kell állapítani, mit kell tenni a baleset elkerülése érdekében és a szükséges intézkedéseket az óvodavezetőnek meg kell tennie.

A gyermekbalesettel kapcsolatos nyilvántartási és jelentési kötelezettség teljesítését az óvodában az óvodavezető és az óvodatitkár végzi.

A három napon túl gyógyuló sérülést okozó gyermekbaleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni, és e balesetekről az előírt nyomtatványon jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyv egy példányát meg kell küldeni a fenntartónak, egy példányt pedig át kell adni a gyermek szülőjének. A jegyzőkönyv egy példányát az óvoda őrzi meg.

A súlyos balesetet azonnal jelenteni kell az óvoda fenntartójának. A súlyos baleset kivizsgálásába legalább középfokú munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személyt kell bevonni.

Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésére, a gyermekbalesetek megelőzésére vonatkozó részletes helyi szabályokat az óvoda munkavédelmi szabályzata tartalmazza.

3. 9. 5. Személyi és környezeti higiénia fejlesztése

A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az egészséges környezet biztosítása. Tevékenységünket az intézmény belső munkaközössége által kidolgozott folyamatszabályozások alapján végezzük. A Pedagógiai program folyamatszabályozásai: Mellékletek: Öltözködés, Étkezés, Testápolási szokások, Pihenési folyamat. Segítséget adva az óvodapedagógusoknak a helyes szokás és szabályrendszer megalapozásában.

Személyes tisztálkodás

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata.

A legfőbb személyes higiénias feladat: a kézmosás, szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata. Alapkövetelmény, hogy személyi higiénias felszerelés minden gyermek részére álljon rendelkezésre. Kiemelt feladatunk a helyes fogmosási technika elsajátíttatása az óvodai évek alatt.

A testápolás a gyermekek szükség szerinti tisztálkodását, tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik.

Környezeti higiénia

A környezeti higiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát.

Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermekek személyiségfejlesztésben. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

A **környezetvédelem** vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe.

A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető. A Pedagógiai program (Mellékletek: Ajánlás a környezet védeleméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításához).

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy a tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak.

A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrátsszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

E témakörben van lehetőség a hagyományok ápolására, a közvetlen környezetünkben élő emberek régi szokásainak átörökítésére.

3. 10. Tehetséggondozás

Célja:

A tehetségigérek azonosításával, a gyermek erős oldalának további fejlesztése.

A gyermek személyiségfejlesztésében, olyan területek támogatása, melyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek optimális fejlesztése és önmagukhoz mérten, a tehetségük kibontakoztatása.
- A gyermekekben az együttműködés, társas kapcsolat és kommunikáció, speciális fejlesztése.
- Az 5-6 éves gyermekek számára, az egyéni képességekhez igazodó tehetség tartalmak, műhelytevékenységekben való biztosítása.
- Éves munkaterv és beszámoló készítése, a műhelymunkák végzésére.
- A gyermekek, megfigyelésen alapuló, tehetségazonosítás (tehetségdiagnosztikai rendszer kialakítása), beválogatás, évenkénti felülvizsgálata és megvalósítása.
- Újszerű módszerekkel, eszközökkel, egyénre szabott technikákkal foglalkozni a gyerekekkel.

A törvényi előírásoknak megfelelően óvodánkban is figyelünk, az átlagos képességeket meghaladó teljesítményre képes gyermekek további fejlesztésére.

„Tehetségfejlesztésként” emlegetett tevékenységek már hosszú évekre visszamenőleg fellelhetők óvodánk nevelőmunkájában.

A tehetséggondozás egyik megfogalmazása: „Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd a gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességet értjük, amely az emberi tevékenység messze túlhaladó teljesítményeket tud létre hozni.” (Harsányi István)

Az óvodapedagógusok feladata, hogy a fejlődési naplóban kövessék, a gyermekek kiemelkedő adottságait, képességeit, hiszen ezek a feljegyzések adják, a tehetségműhelyek résztvevőinek kiválogatásának alapját.

Az elmúlt években már azon dolgoztunk, hogy egy-egy óvodapedagógus a számára „kedves” tevékenységben fejlessze magát és képes legyen műhelyeket vezetni.

A nagycsoportos korú gyermekek közül kerülnek be a műhelyekbe a gyerekek. A beválogatás módszere a mindennapi tevékenységek során történő spontán és az egy adott szempont alapján történő célzott, szervezett megfigyelés.

A beválogatást segítő néhány **szempont**:

- harmonikus mozgás; jó ritmusérzék; tiszta énekhang; korai figuratív rajzolás; fejlett képzelőerő; gazdag szókincs; hosszantartó figyelem; pontos és részletes hosszú- és rövidtávú memória.

Jelenleg működő tevékenységfejlesztő műhelyek:

„Zene-ovi”

A foglalkozások célja: a tehetségígéretes gyermekek tehetségének kibontakoztatása, zenei anyanyelvük megalapozása, kreativitásuk, egész személyiségük fejlesztése.

„Fütkész”

A foglalkozások célja: a kiemelkedő képességek továbbfejlesztése speciális feladatokkal, tevékenységekkel. A csapatmunka, az önálló gondolkodás, a kreativitás előtérbe helyezése. Az interaktív tábla lehetőségeinek kiaknázása, egyéni feladatmegoldás alkalmazása az új technikai eszközzel. Kísérleti módszerek megismerése, tapasztalatok szerzése.

„Pörgő-forgó”

A foglalkozások célja: a mozgás által fejlődjön a gyerekek téri tájékozódása, állóképessége, figyelme, emlékezete, szerialitása, ügyessége, ritmusérzékük, és természetesen a nagymozgásaik. A tevékenységek végzése közben a feladatok által fejlődjön a feladattudatuk, kitartásuk, érzelmi és szociális érettségük. Élményeket adjunk a tánc által.

„Meseszínpad”

A foglalkozások célja: mesefoglalkozások a gyerekek kreativitására építve. Drámajátékok alkalmazása, amelyek könnyebbé teszik számunkra egy-egy szereplő megformálását. A teljes személyiség fejlesztése, egyéni bánásmód alkalmazásával az egyes gyerekek fejlesztendő területeire fókuszálva, mindezt megsegítve, annak érdekében, hogy bátrabban tudjanak megnyilvánulni, könnyebben tudjanak kapcsolatot teremteni, a meglévő képességeik jobban fejlődjenek. A humor és a tisztabszéd kiemelése a foglalkozások alkalmával.

„Ügyes kezek”

A foglalkozás célja: a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, további komplex fejlesztésük. Kézügyességük, személyiségük optimális alakítása. Különleges, vizuális bánásmód kialakítása. Új technikákkal való ismerkedés.

3. 11. A gyermekek mérési-értékelési rendszere

3.11.1. A gyermekek mérése-értékelése

A gyermekek fejlődéséről, saját készítésű fejlődési naplót vezetünk, melynek megfigyelési területei, a pedagógiai programunk négyes (tervezési) egysége adja.

A megfigyelési szempontokat, Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfok című könyvéből állítottuk össze. A naplóba, megfigyeléseken alapuló szöveges értékeléseket rögzítünk félévente.

Az óvodánkban végzett mérések-értékelések eljárásrendje a következő:

Gyermekek mérésének rendje

Mérések	Ideje	Mérést végző	Határidő
<i>Anamnézis dokumentum</i> (szülő tölti ki a befogadás idején)	minden tanév szeptemberétől, az utolsó gyermek érkezéséig	csoport óvodapedagógusai	folyamatos
<i>Bemenet</i> Egyéni megfigyelésen alapuló befogadási tapasztalatok	a befogadást követő egy hónappal	csoport óvodapedagógusai	a befogadást követő két hónappal
Egyéni megfigyeléseken alapuló, félévenkénti mérések, a fejlődési napló négyes egysége szerint	minden tanév január és június folyamatos	csoport óvodapedagógusai	minden év február 28. és június 30.
MSSST mérés	5 éves kor szeptember	Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hatvani Tagintézményének szakembere	szeptember 30.
Logopédiai	5 éves kor szeptember	óvoda logopédusa	szeptember 30.

A nevelés folyamatát nyomon követő, a csoport szabály- és szokásrendjére épülő megfigyelések adják a mérés, értékelés és elemzés alapját. A rögzített eredményeket kiértékeljük, összegezzük és összevetjük a csoport előrehaladásával (nevelési terv és értékelés).

Az egyes gyermekeknél megfigyelt esetleges részképességekben való lemaradásokat, fejlesztési feladatokban rögzítjük.

Az egyénre szabott differenciálás elvét követő tervezés biztosítja a gyermekek fejlődését. Minden év végén, a csoportnaplóban egy összesítő táblázatban feltüntetjük, a négyes-megfigyelési területen fejlesztésre szoruló gyermekeket, illetve az értelmileg kiemelkedőket.

A FEJLESZTÉS TERÜLETENKÉNTI %-OS MEGOSZLÁSA

20...../20..... tanév

..... csoport

Értelmi fejlesztést igényel	Érzelmi-akarat fejlesztést igényel	Szociális fejlesztést igényel	Mozgásfejlesztést igényel		Beszéd-készség fejlesztést igényel
					%
			Finommozgás	Nagymozgás	Ebből logopédiára jár
%	%	%	%	%	%
Értelmileg kiemelkedő: %					

A gyermekeinek mindig önmagukhoz mérjük. Az óvodában töltött utolsó év végén a pedagógiai programban megfogalmazott „fejlődés várható eredménye” kritériumaihoz viszonyítjuk a gyerekek fejlettségi szintjét.

A nagycsoportos évek alatt, szükség esetén, a fejlesztőpedagógus is bekapcsolódik a fejlesztésbe. (A fejlesztőpedagógus az MSSST vizsgálatok eredményei alapján végzi a munkáját.)

Szetenderdizált mérőeszközöket nem használunk, így számszaki, kiértékelt mérési eredményeink nincsenek.

A törvényi előírásoknak megfelelően, évente két alkalommal tájékoztatjuk a szülőket, gyermekük fejlődéséről. Ezek a tájékoztatások minden alkalommal, fogadó óra keretében valósulnak meg, lehetőség szerint mindkét óvó néni részvételével, ahol módjukban áll a szülőknek a kérdéseiket is feltenni.

3.11.2. Egyéb mérések

a) Szülői igény és elégedettség mérése

A szülőket az óvoda megkezdését követő félév múlva kérdezzük az elvárásokról. A kérdőívek kiértékelését követően, a nevelőtestület megbeszéli az elvárásokat, melyek segítségünkre vannak a további neveltségekkel kapcsolatos feladatainkat, illetve az esetleges szülőkkal való találkozások, értekezletek témáját.

Az elégedettségi kérdőívet, az óvoda elhagyását megelőző utolsó félévben végezzük a szülők körében. A bemeneti kérdőívet adjuk ki újra, de itt már értékelést várunk a szülőktől. Ezek az információk szintén megjelölik a fejlesztendő területeket.

b) Dolgozói klíma tesztek

A vezetői ciklus idején célszerű egy munkatársi elégedettséget mérni, mert előremutató információkat hordozhat. Bár az intézményi és vezetői önértékelés keretében végzett kérdőíves mérés bizonyos szempontból kiváltja e mérőeszközt, az alkalmazotti közösség igazán itt nyilváníthat véleményt.

A humánerőforrás alakításánál segítségére lehet a vezetőknek.

4. Az óvoda kapcsolatrendszere

4.1. Az óvoda és a család

Az intézmény lehetőségeihez mérten igyekszik partnerkapcsolatait építeni és fenntartani. A formális kapcsolatokat igyekszik szűkíteni a vezetés, mert a szoros együttműködés hozhat eredményeket az intézménynek.

A *szülőkkel* való kapcsolat a mindennapokban teljeseedik ki, de természetesen rendezvényeken, karitatív munkákban is megjelenik.

A *fenntartóval* való kapcsolat meghatározója az intézmény működésének és egyfajta elvárással jelenik meg a partnerek között.

A *városi vezető óvónői munkaközösség* az a szakmai partner, mely a pedagógiai munka városi szintű elveit képviseli és közvetíti a kollektívák felé.

A legfontosabb szakmai partnerkapcsolat az óvoda- iskola átmenet kapcsán, az *iskolákkal* működik. Kialakult rendben, a beiskolázásban érintett iskolákkal rendszeres, szakmai találkozók, gyermekeket érintő programokon való részvétel adja az alapokat. A *közművelődési intézmények* (könyvtár, múzeum, művelődési ház, galéria) is az aktív partnerek közé tartoznak, hiszen programjaikon való részvétel adja a gyermekeknek a kulturális élményének egy részét. A *gyermekorvos és a védőnő* szintén egy rendszeres látogatáson alapuló partnerkapcsolat, mely további egészségmegőrző programok lehetőségét is hordozza. A *gyermekjóléti szolgálat* szintén fontos partner, bár az intézményben ritkán szükséges a beavatkozásuk, viszont az intézmény adományokkal segíti a munkájukat. Különleges partner az óvoda életében a *Naplemente nyugdíjas klub*, mely hosszú évekre nyúlik vissza és kölcsönös, rendszeres találkozókon realizálódik, segítve a generációk közötti kommunikációt. Természetesen a kötelező, szakmai, munka partnerséget itt nem soroltuk fel (pl. Oktatási Hivatal, POK, KIR adatbázis, stb.).

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda közötti kapcsolatban arra törekszünk, hogy a szülők megaláztatására a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A szülő tud legtöbbet a gyermekről, ő ismeri legjobban igényeit, szükségleteit. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. A kölcsönös bizalom és a gyermekért érzett felelősség teheti harmonikussá az együttnevelést. A jó kapcsolat megalapozottságát a nyitottságban és a problémaérzékenységben látjuk.

Hangsúlyozzuk a családi nevelés fontosságát, a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget.

Óvodáink nyitottak a szülők számára. A napi kapcsolattartást elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk ahhoz, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt lényeges napi eseményekről. A szülői értekezletek, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások is ezt szolgálják. Szülői igény alapján a gyermekeket meglátogatjuk otthon családjuk körében.

Hagyományosnak tekinthető az első szülői értekező, amely témája egyrészt az új gyermekek szülei részére az óvodánk házirendje, szokások, hagyományok ismertetése.

A családokkal történő együttműködés csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy példamutatóak legyünk szakmai felkészültség és emberi magatartás terén.

Az óvodában a szülői képviseletet a Szülői Közösség látja el, melynek tagjait a csoportok szülői közössége alkotja. Az SZK munkaterv szerint működik és gyakorolja a szülők jogait.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás - első személyes kapcsolat felvétele.
- Csoport szülői értekezletek. A szülők érdeklődéséhez közelálló témákban egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai előadások szervezése.
- Szülői igény alapján családlátogatások - a család nevelési szokásainak megismerése érdekében.
- Egyéni beszélgetések: egyéni eszmegbeszélések az aktualitásnak megfelelően.
- Az óvoda nyitott a szülők számára, megtapasztalhatják az óvoda nevelő munkáját.
- Közös ünnepségek.
- Közös kirándulások.
- Kulturális rendezvények, közös programok: játszónap, barkács-délután.
- Fogadóórák.

4. 2. Óvoda - óvoda

A város óvodái között szakmai munkaközösségek és nevelőtestületi értekezletek, előadások, bemutatók, közös rendezvények, team munkák keretében valósult meg a kapcsolattartás. Hagyománymegtartó kapcsolat megőrzésére, esetleg további fejlesztésére törekszünk. A szakmai munkaközösségek kiemelt figyelmet szenteljenek a különböző tevékenységekben, az átlagnál tehetségesebb gyermekek fejlesztésére.

4. 3. Óvoda – bölcsőde – magán bölcsőde

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a bölcsődékkal. Az óvodába lépés előtt sok gyerek jár bölcsődébe. Gyermekközpontú szemléletünk, jól összehangolt nevelési gyakorlatunk az óvodapedagógusok, gondozónők közötti jó kapcsolat, a gyermekekkel való ismerkedések alapot adnak a befogadáshoz-elfogadáshoz. A kölcsönös látogatások az ismerős környezet erősítik a biztonságérzetet, csökkentik a szorongást, a félelmet, ami a gyermekek folyamatos, kiegyensúlyozott fejlődését, beilleszkedését szolgálják az új környezetben.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások, tapasztalatcserék
- Szülői értekezlet
- Baba-mama klub

4. 4. Óvoda – iskolák

Az óvoda-iskolák kapcsolatában törekszünk a kölcsönös nyitottságra, valamint arra, hogy az óvodából kikerülő nagycsoportos korú gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítsük. Érdeklődéssel és örömmel várják az iskolakezdést. Fontos, hogy az óvodából az iskolába való átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyünk.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások, tapasztalatcserék
- Közös programok (művészeti hét, egészség hét, sportverseny, koncertek, rajzversenyek).
- Tankötelesek szülői értekezlete.

4. 5. Az óvoda és közművelődési intézmények kapcsolata

Kapcsolatot alakítottunk ki a Városi Művelődési Központtal és Könyvtárakkal. Hagyományteremtésre és a jó kapcsolat ápolására törekszünk annak érdekében, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenjenek az óvodában.

Folyamatos kapcsolatot tartunk a Múzeumokkal, Galériával. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú színes megoldását.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatás, rendezvényeken való részvétel.
- Kiállításokon való részvétel, alkotókkal beszélgetés.
- Múzeumpedagógiai foglalkozások.

4. 6. Óvoda egyéb kapcsolatai

- Lesznai Anna Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Szakiskola
- Nevelési Tanácsadó
- Szociális, Gyermekjóléti és Egészségügyi Szolgálat
- Óvoda orvosa és védőnője
- POK Eger

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámoló
- Látogatások, megfigyelések
- Előadásokon való részvétel
- Pedagógiai napok, továbbképzések

A Kárpát-medencei magyar nyelvű óvodákkal való kapcsolatok:

A város eddig is tartott kapcsolatot határon túli településekkel, melynek keretében lehetőség volt és lesz ezután is, az oktatási-nevelési intézményekkel való szakmai konzultációra, tapasztalatcserére, kölcsönös intézménylátogatásra.

5. Gyermekvédelemi munka az óvodában

A gyermeki jogok védelme szakmai jogosultságunk és törvényi kötelességünk. Az óvodás gyermek nem tudja megvédeni magát, védtelen. Különösen fontos az óvodapedagógus gyermekismerete, értő figyelme, mely segítségével a gyermek jelzéseit, megnyilvánulásait meghallgatni, érteni képes.

A gyermekvédelem célja:

Minden gyermek részére biztosítani azokat a lehetőségeket, amelyek képességeinek, tehetségeinek kibontakoztatásához szükségesek.

Segíteni a gyermeket, a szülőt, hogy leküzdhesse azokat az akadályokat, amelyek hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetbe hozták, akár a születésnél, vagyoni helyzeténél, vagy bármely más okból kifolyólag.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Olyan pedagógiai tevékenység kialakítása, amely nem tesz különbséget a gyermek származása, etnikai, vallási hovatartozása miatt. Az esélyegyenlőség megteremtése minden körülményben.

A gyermek emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása, védelem és gondoskodás biztosítása a fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Elsődleges feladatunk a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel a gyermek iránti felelősség ébrentartása. Tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorulnak. A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben érvényesül.

A veszélyeztetettség tényezői tehát a következők lehetnek:

- Anyagi tényezők: az elsődleges életszükségletek kielégítetlenek, tehát a táplálkozás hiánya, a gyermek nem megfelelő táplálása, egészségtelen zsúfolt lakáskörülmény, önálló fekhely hiánya (nem tudja kipihegni magát), nem megfelelő ruházkodás, nem tudnak fűteni. Nem biztosítják a gyermek oktatásának támogatását.
- Erkölcsi tényezők: a környezet bűnöző, erkölcstelen életmódja, ezáltal erkölcsileg rossz példát mutat a gyermeknek vagy szexuális, vagy lelki bántalmazás, vagy ha a gyermek saját maga helyezkedik szembe a társadalmi normákkal.
- Egészségügyi tényezők: környezet egészségrontó hatása (pl. egészségtelen lakhatási körülmények, vagy a gyermek fizikai bántalmazása); szülők tartós betegsége; fertőző betegségek a családban; a beteg gyermek nem megfelelő életmódja, kezelés elmulasztása, megtagadása.

- Nevelési, ill. nevelődési tényezők: amikor a környezet a gyermek számára a nevelés társadalmilag elvárható minimumát sem biztosítja (szülői elhanyagolás); a szülők következetlensége, kettős nevelése /double byne/, a gyermekkel szembeni követelések hiánya, illetve ennek ellenkezője, a túl magas mérce.
- A gyermek önmagát veszélyeztető magatartása: ilyenek leggyakrabban a gyermek szökése, csellengés, tankötelezettség elmulasztása, bűnelkövetés, alkohol és drog fogyasztás.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás jellemző.

Az aktuális törvényi előírásoknak megfelelően a HH és HHH kategóriájába tartozó gyermekek beazonosítása és dokumentálása.

Amennyiben az óvodai gyermekvédelmi munkánk nem hoz eredményeket, jelzéssel élhetünk a Szociális, Gyermekjóléti és Egészségügyi Szolgálat irányába.

Gyermek és Ifjúságvédelmi felelős tevékenykedik óvodánkban, éves munkatervet készít, naplót vezet a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, hiszen számuk évente változik.

A felelős koordinálja a csoportban dolgozó óvodapedagógus és más gyermekvédelemmel foglalkozó intézet, szolgálat együttműködő, segítő munkáját.

A gyermekvédelmi felelős évente kétszer készít beszámolót munkájáról az óvoda vezetőjének.

6. Integrált nevelés

Óvodánk nevelési programjai lehetővé teszik 32/2012. (X.8.) EMMI rendelete értelmében a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.

Intézményünkbe szakértői vélemény alapján kerülnek be a sajátos nevelést igénylő gyermekek. A gyermekek között fennálló különbségeket az óvodai élet során differenciálással, pedagógiai szolgáltatások igénybe vételével biztosítjuk. Gyógypedagógiai ellátás mellett a sérülés speciális kezelését igyekszünk biztosítani, ha szükséges megbízási szerződés kötésével.

A programunk az alábbiak figyelembe vételével valósítja meg a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését:

- Ezen gyermekek harmonikus személyiség fejlődésének elősegítése, a másság elfogadása.
- Elsődleges célunk, hogy a gyermek sérülésétől függően mindig csak annyi segítséget kapjon az óvodában, hogy önállóan is tudjon cselekedni. Erősíteni kell az alkalmazkodó készségét, akaraterejét, együttműködő képességét és önállóságra törekvését.
- Intézményünkben igyekszünk olyan speciális eszközöket beszerezni, amelyek a sérült gyerekek szakszerű fejlesztését elősegítik az egész napos tevékenység során.
- Az óvodapedagógusok együttműködnek a különböző szakemberekkel:
 - Orvos
 - Gyógypedagógus
 - Logopédus
 - Fejlesztőpedagógus

Négy óvodában 1 főállású fejlesztőpedagógust alkalmazunk, aki heti egy alkalommal nyújt fejlesztést a gyerekeknek (a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján). Egyéni fejlesztési tervet készít, és fejlesztési naplót vezet. Egyéb részképesség fejlesztést szakvizsgázott (preventív és korrektív pedagógia) belső óvodapedagógus végzi. Szükség esetén a tehetséges gyerekek fejlesztése is feladata.

Sérülésspecifikumok

I. Gyengénlátó gyermek

Feladat:

1. A látásnevelés (távoli- és közeli környezetben) a nagymozgás fejlesztése
 - mozgáskoordináció,
 - mozgásbiztonság kiemelt feladatunk,
 - térbeli tájékozódás.

2. Ezeknél a gyermekeknél a látásos élmények hiányossága miatt fontos a környezet vizuális megismertetése, a gondolkodás és a beszéden keresztül.
3. Az óvodai fejlesztő munkánkat utazó tanár segíti ezeknél a gyermekeknél.

II. Beszédfogyatékos:

Feladat:

1. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés a mozgás a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készségfejlesztése kiemelt feladat.
2. Az egyéni fejlesztést a szerződésben megbízott logopédus végzi, a megerősítést az óvodai csoportban az óvodapedagógus az anyanyelvi játékokkal segíti.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való egyéni foglalkozásokkal elősegítjük a fejlettség szerinti beiskolázást a speciális fogyatékságuknak megfelelően.
- Az óvodai nevelésünk kereteiben a tevékenység formáiban megfogalmazott elvárások.

6. 1. Óvodai fejlesztő program a sajátos nevelési igényű gyermekek részére

A gyermekek eredményes együttnevelése egy jól működő team munka során valósulhat meg. A szakemberek alkalmazkodnak a modern gyógypedagógiai felfogásban vallott gyermekkép-
hez:

- az eltérő tulajdonság-együttes az individuum természetes, valamint a sérülés következményeként kialakult eltérő különbsége, mely a környezet kölcsönhatásában formálódik. Az ő egyediségéhez, tulajdonságaihoz igazított speciális segítségnyújtás a számára optimális pedagógiai környezet meghatározó. Ebben a pedagógiai feltételrendszerben, kiemelt helye van a szakszerű többletellátásnak, szolgáltatásnak sérülés-specifikus formában.

A rehabilitációs, rehabilitációs szemléletben újfajta pedagógiai, emberi viszonyulásnak kell kifejeződnie. A nevelési helyzetekben a gyermek igényeitől függő pedagógiai, szükség szerint egészségügyi eljárásokat, módszereket, eszközöket, terápiákat alkalmazunk.

Fontos:

- az elfogadó meleg attitűd
- az integrációval összefüggő fogalomrendszer pontos ismerete
- a gyermekekkel foglalkozó felnőttek kompetencia határainak betartása

Érzékszervi fogyatékos – hallássérült, nagyothalló (cochlearis implantátum, akadályozott beszédfejlődésű)

Óvodai fejlesztés:

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció

- A légzés az artikuláció javítása
- A hallásnevelés, hallási figyelem fejlesztése
- Beszédértés és szókincsfejlesztés
- Szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások fejlesztése:
egyensúly
koordináció

- Finommotorika fejlesztése
manipuláció
rajzmintázás, kézimunka
(kéz, ujjak, csukló)

Kognitív képességek fejlesztése

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem (tartóssága, mélysége)
- Emlékezet (hallási)
- Térbeli, időbeli tájékozottság fejlesztése
- Szeriaritás fejlesztése
- Általános tájékozottság

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak
- Szurdopedagógus
- Logopédus
- Gyógypedagógus-logopédus
- Mozgásterapeuta (alapozó terápia)
- Fejlesztőpedagógus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve.
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv.

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Érzékszervi fogyatékos – nagyothalló (hallókészülék) dyslalia enyhe mentális fejlődésbeli lemaradás

Óvodai fejlesztés

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció:

- Hallásnevelés, hallásfigyelem fejlesztése
- Beszédszervek folyamatos ügyesítése

- Aktív szókincsfejlesztés
- A szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások
- Koordináció, finommotorika
- Manipuláció rajzmintázás, kézimunka

Kognitív képességek fejlesztése

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem: tartóssága, mélysége
- Emlékezet: látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Szerialitás fejlesztése
- Problémamegoldó gondolkodás
- Általános tájékozottság

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Logopédus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok :

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

A pszichés fejlődés zavara: viselkedés és emocionális zavar, fejlődési zavar

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgás
Alapmozgás, egyensúly, koordináció
(dinamikus, statikus)

- Finommotorika
- Manipuláció, rajz, mintázás, kézimunka

Beszédkommunikáció fejlesztése:

- Beszédmegértés
- Verbális kommunikáció kialakítása
- Hallási figyelem
- Beszédszervek ügyesítése
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, verbális, taktilis)
- Figyelem (tartósság, mélység)
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú)
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Általános tájékozottság
- Szerialitás
- Ok- okozati összefüggések
- Problémamegoldó gondolkodás
- Testtudat, testkép, testséma

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Mozgásterapeuta (Ayres-terápia)

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Enyhe, közép súlyos határeset, megkésett beszédfejlődés

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció:

- Légzés és artikuláció javítása
- Beszédmegértés fejlesztése
- Passzív szókincs bővítése
- Szókincs aktivizálása
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások
Alapmozgások, egyensúly, koordináció (dinamikus, statikus)
- Finommozgások
- Manipuláció rajz, mintázás, kézimunka

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem (tartósság, mélység)
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú)
- Általános tájékozottság
- Testtudat, testkép, testséma
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Gondolkodás

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Logopédus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni rehabilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

7. Az óvodába lépés feltételei

Az óvodai felvétel létesítése

A 2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről 49. § (1) Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek – e törvényben foglalt kivétellel – harmadik életévének betöltése után vehető fel.

8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

(2) * A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző - az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 20.§ (1)-(8)

(1) A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és jogorvoslat benyújtásának határidejéről közleményt vagy hirdetményt tesz közzé a helyben szokásos módon, a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal.

(3) Az óvodai beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá a szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványát.

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében folyik.

A gyermek – ha a törvény másképpen nem rendelkezik – ötödik életévének betöltésétől kezdve köteles az óvodai nevelésben folyó tevékenységekben részt venni.

A tevékenységek ideje minimum napi négy óra.

Óvodába a gyermek az év bármely napján felvehető, ha rendelkezik az óvodába lépéshez szükséges fejlettséggel.

A tankötelezettség és az iskolakezdéshez szükséges feltételek

2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 45. § (1)-(2)

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a tankötelezettség megállapítása

21. § (1) A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

22. § (1) * A (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével az iskolai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és a jogorvoslat benyújtásának határidejéről a járási hivatal közleményt vagy hirdetményt köteles közzétenni a helyben szokásos módon, a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal, amelyet megküld az illetékességi területén működő települési önkormányzatok, továbbá a tankerületi központ részére.

(2) * Az adott évben tanköteles korba lépő gyermekeket a szülő április 1-je és április 30-a között - a járási hivatal által közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban - köteles beírni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára. Amennyiben a választott iskola igazgatója a gyermek felvételét elutasító döntést hoz, a szülő a gyermekét a döntés véglegessé válását követő öt napon belül köteles beírni a kötelező felvételt biztosító iskola első évfolyamára.

(4) * Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást.

Iskolakezdéshez szükséges feltételek:

363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán- és más-salhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

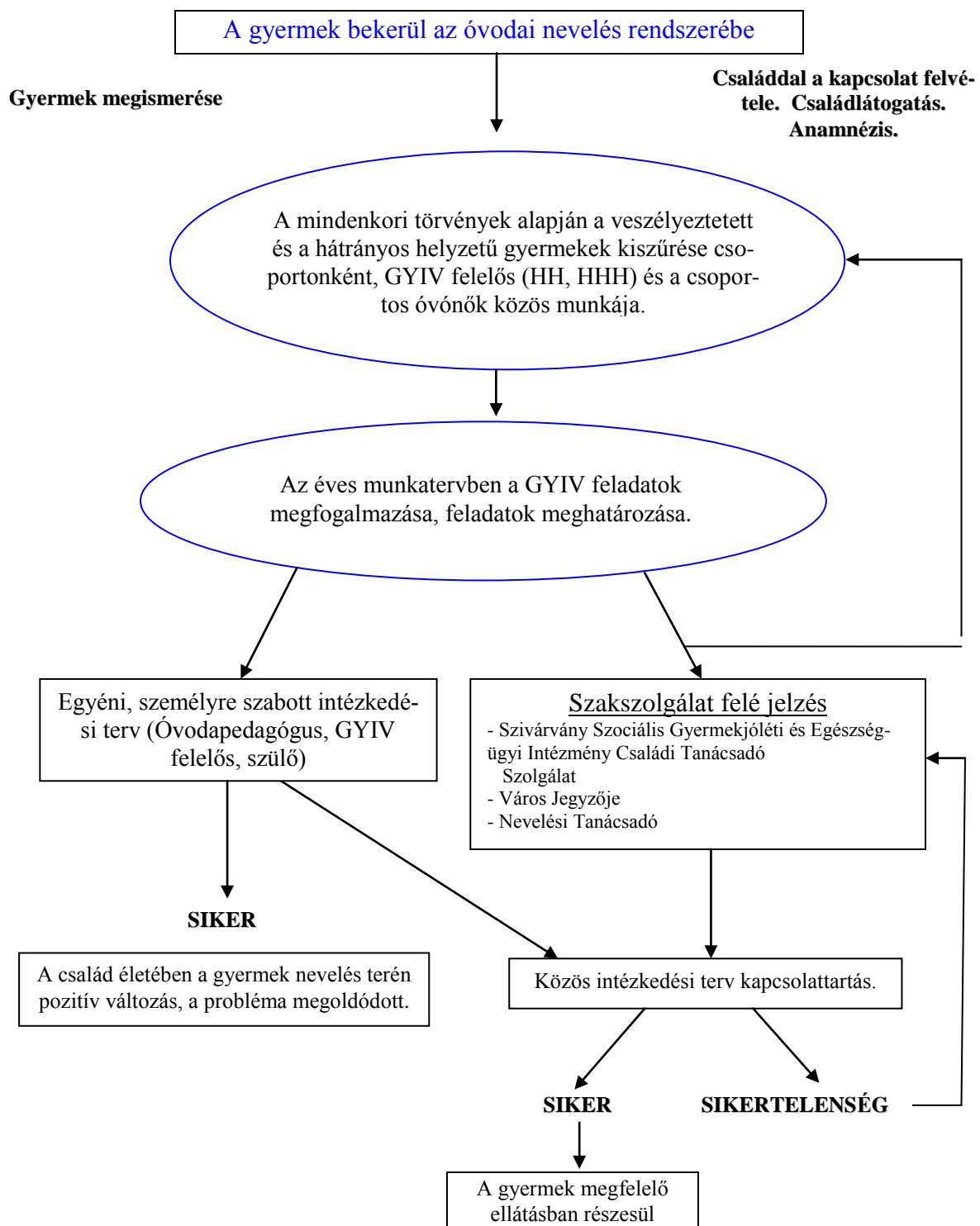
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Mellékletek

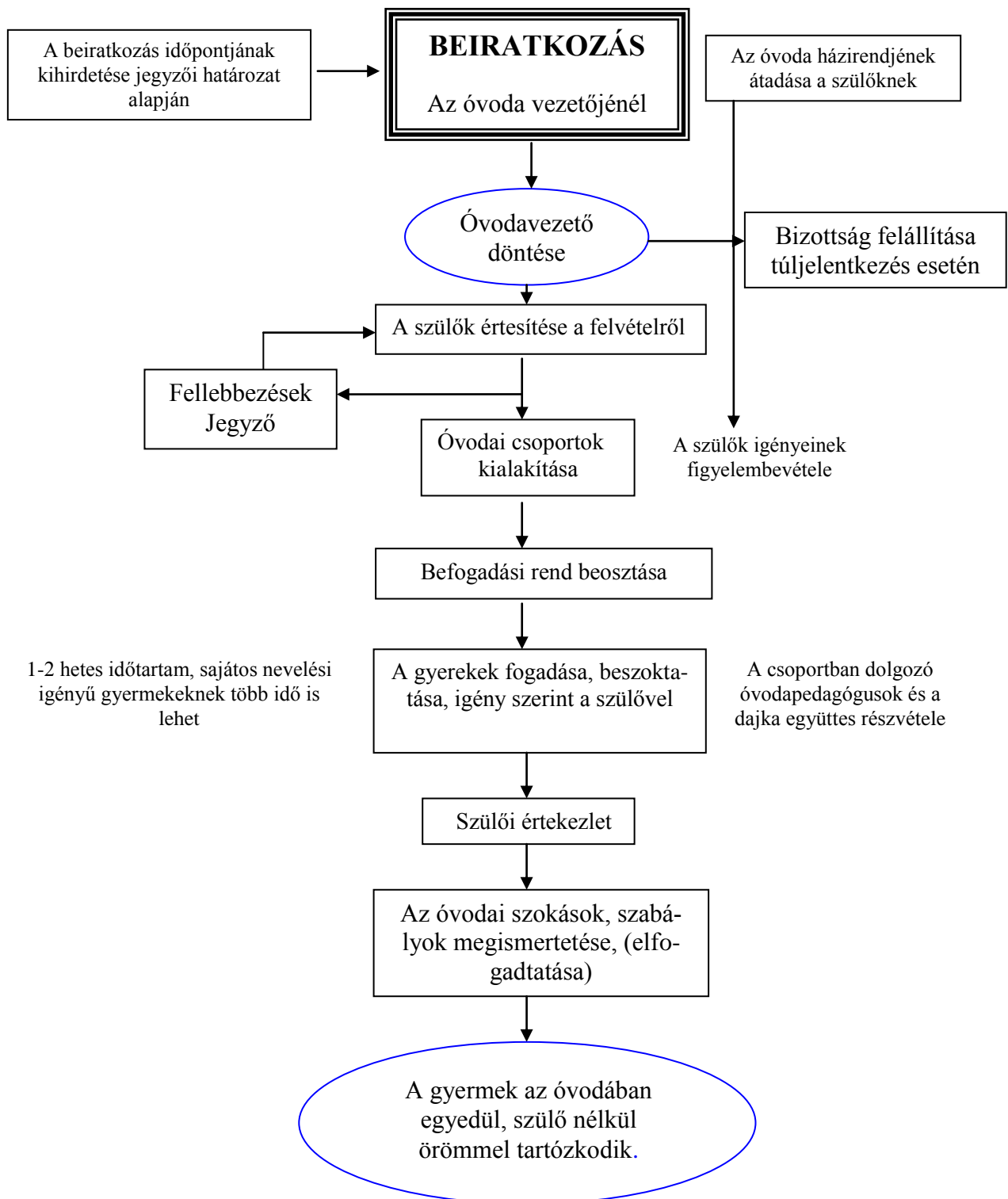
A melléklet tartalmazza az óvodai életet meghatározó folyamatszabályozásait és kiegészítő szakmai anyagokat a különböző tevékenységekhez:

1. Gyermekvédelem
2. Folyamatszabályozások
 - Befogadás
 - Öltözködés
 - Étkezés
 - Testápolási szokások
 - Pihenési folyamat
3. Tevékenységek ajánlott tartalmai
 - ének-zene tevékenység
 - környezetvédelem
 - matematikai tartalom
 - mozgás (testnevelés)
 - festés, rajzolás, kézimunka
4. Mérészköz
5. Felhasznált irodalom

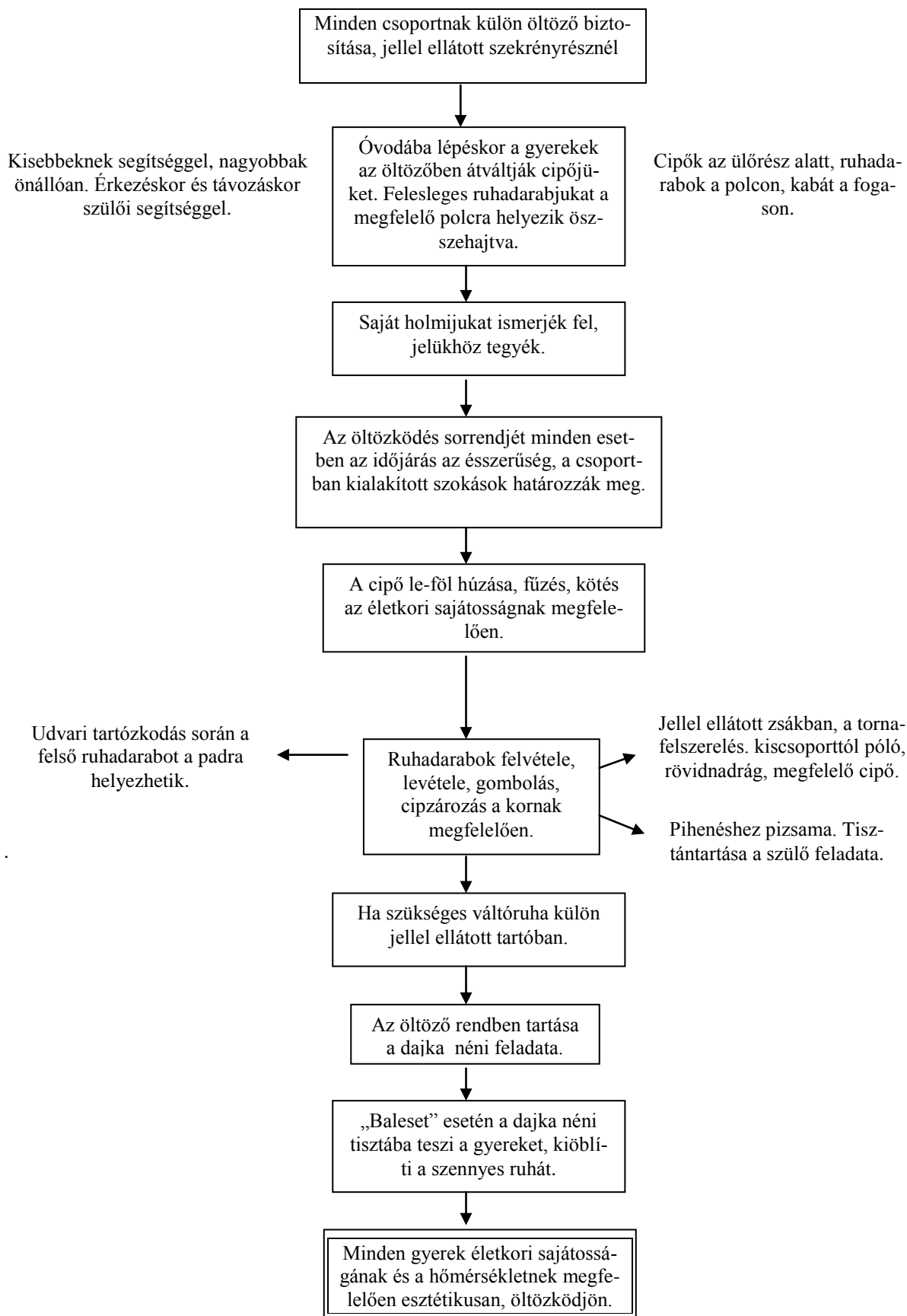

BEFOGADÁS

2. sz. melléklet

ÖLTÖZKÖDÉS

ÉTKEZÉS

Az étkezéshez szükséges
eszközök bekészítése a
tálaló asztalra
(dajka feladata)

Terítő leterítése

Felnőtt

Napos, önkiszolgálás

Ebédeltetést a délelőtti óvodapedagógus
és a dajka végzi.

Folyamatosan érkező gyerekek, megfelelő
sorrendbe, helyükre viszik az eszközöket.

Esztétikus megterítés (lapos, mély tányér,
evőeszközök, szalvéta, pohár a megfelelő
oldalon és helyen.

Az ételek csoportokba való bevitele, dajka
nénik feladata

Felnőtt szedésével, darabos étel
egyéni vételével.

- Önállóan, szükségletének meg-
felelő mennyiség szedése felnőtt
ellenőrzésével
- Naposok darabos étel kínálása.

Ha kérnek még, a felnőtt-
eknek jeleznek.

Kulturált étkezési szokások ki-
alakítása, csukott szájjal rágás,
asztal tisztaságának megőrzése,
evőeszközök helyes használata.

Ha kér, önállóan szed,
vagy a napos kínál

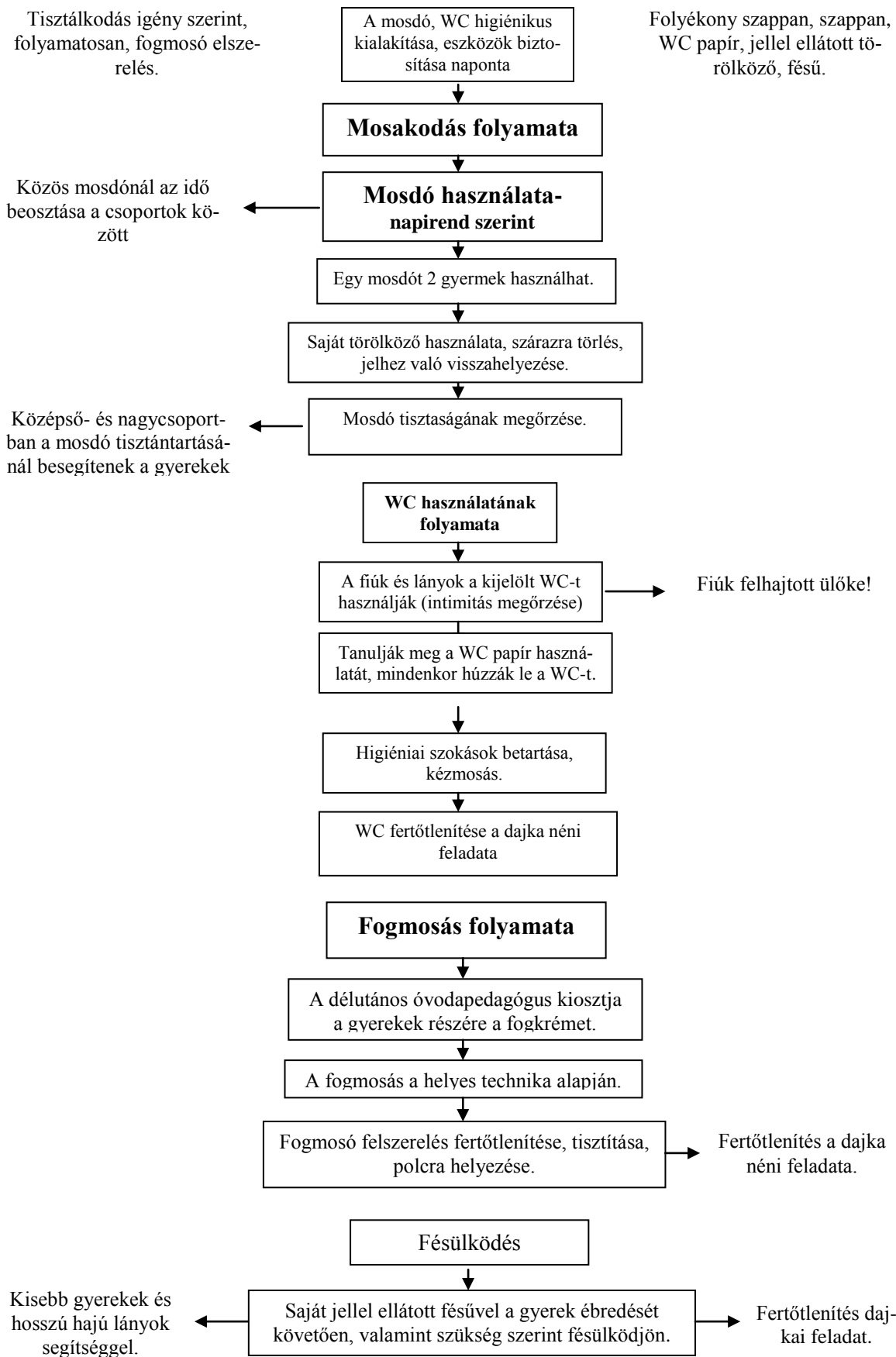
Önállóan a tálaló asztalra
helyezi, a felnőtt letörli
és összehajtja a terítőt.

Az étkezés befejezése, az asztal
leszedése.

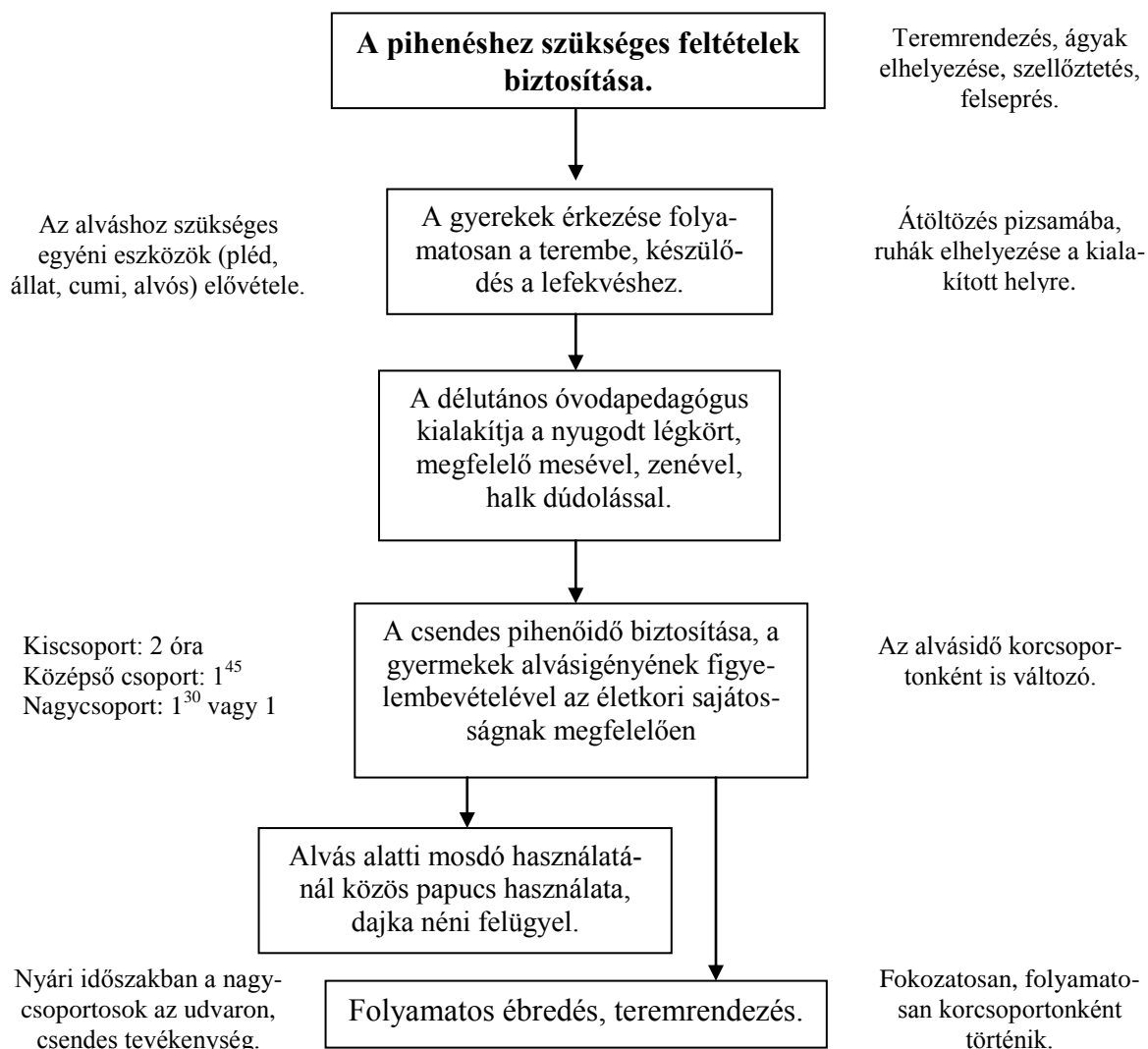
Naposok szedik le az
asztalt, segítenek a kör-
nyezet rendbetételében.

A gyerekek minél több ételt
megszeressenek, szívesen és
jóízűen fogyasszák el.

TESTÁPOLÁSI SZOKÁSOK

PIHENÉSI FOLYAMAT

ÉNEK – ZENE TEVÉKENYSÉG KORCSOPORTONKÉNTI LEBONTÁSA

3. sz. melléklet

		3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Éneklési készség		Óvónő segítségével egyszerre, csoportosan kb. azonos magasságban.	Óvónő indításával önállóan, gyermek segítségével, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel.	Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban. Dallam- és ritmusmotívumok vissza-éneklése egyénileg is.
Hallásfejlesztés	Magas – mély reláció	Oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik.	Oktáv és kvint távolságot térben mutatják, dal kezdőhangjának váltását átveszik, ismert egyszerű dallamokat térben mutatják.	Az ismert dallamokat térben mutatják (lassú tempóban), motívumok dallamvonalát mutatják.
	Halk és hangos különbsége	Felismerése beszéden, éneken, zörejen.	Halkan és hangosan beszélnek, énekelnek, tapsolnak; felismerik a különbséget.	Halk és hangos, gyors és lassú fogalompárok megismerése, együttgyakorlása.
	Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése		Dúdolásról vagy hangszerről jól ismert dalokat szöveg nélkül felismerik.	Dallamfelismerés kezdő motívumról vagy belső motívumról.
	Dallambújtatás, belső hallás		Motívumok váltva (belső hallás)	Dallambújtatás, rövidebb

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

	lás fejlesztése		lással) halkan, hangosan.	és hosszabb egységekkel.
	Motívum – visszhang	Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek.		Motívum – visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyénileg folyamatosan.
	Hangszínek megfigyelése	2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínét megkülönböztetik.	Egymás hangjának és finomabb zörejek felismerése, a természet, környezet zörejeinek megismerése.	Sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás.
	Zenehallgatás	Érdeklődve hallgatják az óvónő énekét.	Néhány percre tudnak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra, igénylik a dal újrhallgatását.	Hosszabb énekelt vagy hangszerezen előadott dal figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezete.
Ritmusérzék fejlesztése	Egyenletes lüktetés	Egyenletes lüktetést érzik játékos mozdulatokkal.	Egyenletes lüktetés, járással és tapssal.	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása.
	Ritmus		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.	Dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dallamfelismerés ritmusról.
	Tempókülönbségek:	Egyszerű mozgással köve-	Gyors és lassú beszéd,	Gyors és lassú különbsége,

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

	gyors – lassú	tik az óvónő énekének vagy hangszerjátékának tempóváltását.	ének, mozgás: tempótartás képessége.	gyakorlatban önálló irányítás-sal is, tempótartás óvónő nélkül is.
	Mozgás, térforma	Játékos mozdulatok egyé- nileg az óvónővel, kis cso- portokban együtt.	Teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztéti- kus játékfordulatok.	Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok.
	Ütőhangszerek	Egyszerű ritmushangsze- rek használata: dob, rit- musbot.	Dob, cintányér, három- szög, stb., maguk készítet- te „hangszerek” használata.	Dob, háromszög, cintányér, stb., egyéni, változatos haszná- lata dalokhoz alkalmazva.
	Zenei formaérzék	Egyszerű beszélt és éne- kelt ritmusmotívumok visszatapsolása.	Motívum hangsúlyának kiemelése, ritmus- és dal- lamvisszhang.	Motívumok hangsúlyainak kiemelése, taps, járás, játékos mozdulatok) ritmus- és dal- lamvisszhang.
	Zenei alkotókedv		Dallamfordulatok kitalálá- sa motívumokkal.	Zenei kérdés – felelet kitalálá- sa, mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve.

Felnőttek által használt hangszerek: fém háromszög, furulya, xilofon, melodika, ritmusbot...

Gyermekek által használt hangszerek: dob, csörgődob, ritmusbot, nyeles csengő, fém háromszög, kasztanyetta, cintányér, száncsengő, rumbatök, 2 hangú hengerdob

Az ÉZÓ mondóka gyűjteményének korcsoportonkénti ajánlása

3-4 évesek:

7. Áspis, kerek...
10. Bíbici Panna...
12. Cini, cini muzsika...
13. Dirmeg, dörög...
14. Ecc, pecc, kimehetsz...
23. Egy, kettő, három, négy...
28. Ez elment vadászni...
32. Gyerekek, gyerekek...
33. Gyí, te paci...
34. Hej, Gyula...
36. Hopp, hopp, katona...
47. Mese, mese mátká...
48. Nincs szebb madár...
52. Poros úton...

5-6-7 évesek:

2. Angyal, kangyal..
4. Ántándó...
9. Bezere, bezere gombocská...
11. Cicuska, macuska..
15. Ecem, pecem, pompodaré...
16. Egy begy...
18. Egyedem, begyedem, dínomdánom...
19. Egyedem, begyedem, tengertánc...
20. Egyedem, begyedem, vaskampó...
21. Egyenlőre, két kettőre...

4-5 évesek:

1. Adjon Isten...
3. Apacuka, fundaluka...
5. Ángyom sült rétest...
6. Azért varrták a csizmát...
8. Badacsonyi rózsafán...
17. Egyem, kettem...
25. Ence, Bence...
26. Erre kakas...
27. Essél eső essél...
29. Éni, péní, jupiténí...
30. Fáj a kutyámnak...
35. Hípp, hopp, haja hopp...
39. Jákobnak volt...
40. Két kis kakas...
41. Kicsi csupor, kis kacsó...
42. Kicsi kocsi, három csacsi
43. Kípp, kópp, kalapács...
44. Kiskertemben az ürge...
51. Réce, ruca...
53. Sánta kutya...
55. Sárga rózsá, vadvirág...
58. Szita, szita, sűrű szita...

- 22. Ekete, pekete, cukota pé...
- 24. Egyszer egy erdőben...
- 31. Fű, fű, fű...
- 37. Hüvelykujjam almafa...
- 38. Itt a köcsög...
- 45. Koma, koma, komálunk...
- 46. Madarak voltunk...
- 49. Ó, ó, ó...
- 50. Pí, pí, pí...
- 54. Sárga cukor, veres bor...
- 59. Úgy viruljanak...
- 60. Vilivári...

Az ÉZÓ dalanyagának korcsoportonkénti ajánlása:

3-4 évesek:

- 61. Cicuskám, kelj fel...
- 62. Cserebere fogadom...
- 63. Csiga-biga, told ki...
- 64. Én kis kertet...
- 65. Fussunk, szaladjunk...
- 71. Zsipp, zsupp...
- 73. Hinta palinta...
- 91. Katalinka szállj el...
- 107. Sétálunk, sétálunk...
- 111. Borsót főztem...
- 114. Fehér liliomszál...
- 115. Kis kacsa fürdik...
- 120. Csip, csip, csóka...
- 126. Gyí, paci, paripa...
- 129. Lóg a lába...
- 133. Süti, süti pogácsát...
- 135. Szita, szita szolgáló...
- 197. Höc, höc, katona...

- 198. Kaszálj, Pista...
- 201. Kis, kis kígyó...
- 219. Süss ki, nap...
- 235. Télapó itt van...
- 266. Itt kopog...

4-5 évesek:

	187. Erre kakas...
66. Keress, kopó...	188. Fecskét látok...
69. Szólj síp, szólj...	194. Héja, héja vaslapát...
74. Höc, höc, katona...	199. Ki-be bárány...
75. Húzz, húzz engemet...	202. Lipem, lopom...
83. Hold, hold...	203. Mackó, mackó...
86. Elvesztettem...	206. Siess, libám...
87. Eszterlánc...	207. Sírjunk, ríjunk...
88. Hej, a sályi...	218. Jöjj, ki, napocska...
89. Hol jársz...	236. Ültem ringó...
93. Ti csak esztek, isztok...	238. Én kicsike vagyok...
94. Töröm, töröm a mákot...	245. Ezüstoffenyő...
100. Koszorú...	250. Járjunk táncot...
109. Tekeredik a kígyó...	257. Rozmaringos...
110. Ugráljunk...	263. Esik az eső...
112. Csett Pápara...	264. Hull a pelyhes...
113. Felugrott a Sára...	267. Jöttem karikán...
119. Ácsorogjunk...	268. Kicsi vagyok én...
121. Csiga- biga, gyere ki...	270. Süss fel, Nap...
122. Csön, csön, gyűrű...	
124. Fehér liliomszál...	
127. Kácsa, kácsa...	
130. Mit játszunk, lányok...	
132. Recse, recse...	
142. Kendő, elejtő...	
157. Ég a gyertya, ég...	
158. Érik a dinnye...	
163. Ha én cica volnék...	
166. Kis kacska fürdik...	
172. Kőketánc...	
177. Most viszik...	
180. Süssünk, süssünk...	
183. Bújj, bújj, itt megyek...	
185. Elaludt az álmos cica...	
186. Erre csörög...	

5-6-7 évesek

67. Ki játszik...	105. Tormás ember...
70. Sári néni utazik...	106. Mért küldött...
72. Ciróka maróka...	108. Sík, sík, sík...
76. Gyertek haza...	116. Lopják az úr...
77. Kert alatt...	117. Vágok, vágok fát...
78. Kör, kör...	118. Án-tán-témusz...
79. Tente baba...	123. Dobi-dobi hátát...
80. A Győri Györgynek...	125. Erzsébet asszony...
81. Éliás, Tóbiás...	128. Ki játszik körbe...
82. Aki nem lép...	131. Most jöttem Bécsből...
84. Egyél libám...	134. Sika, sika...
85. Egy üveg alma...	136. Egy meggy, meggy...
90. Játsszunk, lányok...	137. A kállói szőlőbe...
92. Szőjünk, fonjunk...	138. Hajlik a meggyfa...
95. Ennek a kislánynak...	139. Hej, vára, vára...
96. Jön a róka...	140. Kering az orsó...
97. Kerekecske, dombocská...	141. Járom az új...
98. Kiugrott a gombóc...	143. Itt egy kis kosárba'...
99. Komátalat hoztam...	144. Úszik a kácsa...
101. Lányok ülnek...	145. A pünkösdi rózsá...
102. Tüzet viszek...	146. Aludj, baba, aludjál...
104. Kiszáradt a diófa...	147. Án, tán, tilitom...
	148. A sinai hegyeken...
	148. Bársony ibolyácska...
	150. Benn a bárány...
	151. Cirmos cica, haj...
	152. Bújj, bújj, zöld ág...
	153. Csicséri borsó...
	154. Egyet termett...
	155. Egy, kettő, három...
	156. Elhozta az isten...
	159. Fehérvári kapitány...
	160. Fonákul van...
	161. Gyí te, gyí te, hopp...
	162. Ha akarunk fonni...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

164. Hej, pipám, paripám...	217. Cin, cin, kiséger...
165. Hej, szénája...	220. Tekereg a szél...
167. Iglice, szívem...	221. Szól a nóta halkan...
168. Ilyen cica mellett...	222. Zúg, dong...
169. Ispiláng, ispiláng...	223. Csepp, csepp, csepereg...
170. Jertek, lányok...	224. Autó, vonat...
171. Hopp, mókuska...	225. De jó a dió...
173. Körtéfa...	226. Dolgozni szaporán...
174. Lánc, lánc, hosszú lánc...	227. Égi búzaszál...
175. Mély kútba tekintek...	228. Eresz alól...
176. Mért küldött...	229. Hegedül a kis egér...
178. Nyisd ki, asszony...	230. Jön a kocsí...
179. Sötétes az erdő...	231. Megy a kocsí...
181. Zöld paradicsom...	232. Reggeli harmat...
182. Zörög az erdő...	233. Nagy az ég ablaka...
184. Csivírétem...	234. Suttog a fenyves...
189. Gólya bácsi, gólya...	237. A, a, a...
190. Gólya viszi a fiát...	239. Fehér karácsony...
191. Hagymás, hagymás...	240. Kösd fel, Örzse...
192. Hej meszelő...	241. Anyák napja...
193. Héja, héja...	242. Báránykának...
195. Hogy a csibe...	243. Borzas galagonya...
196. Hosszúszárú galuska...	244. Egy kis malac...
200. Kocsot, kocsit...	246. Ezüstszánkót hajt...
204. Most viszik...	247. Édesanyám szeret...
205. Sánta róka...	248. Hóember, hóember...
208. Szőjete lányok...	249. Ispiláng, ispiláng...
209. Túrót ettem...	251. Kedves óvodám...
210. Zíbor, zábor...	252. Kis egér...
211. Itt is egy kis...	253. Mi szél hozott...
212. Aludj kicsi, aludjál...	254. Mi van ma...
213. Elvesztettem páromat...	255. Örüljünk, vigadjunk...
214. János úr készül...	256. Rajta, rajta...
215. Kis kece lányom...	258. Száll a madár...
216. Kajcsai rózsa...	259. Tere-fere Tercsi...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

260. Sándor napján...	296. Mondok egyet...
261. A karácsony...	297. Nagy a hó...
262. Elmúlt a rövid...	298. Pörcös pogácsa...
265. Gólya, gólya, gilice...	299. Tarka kutya...
259. Örömnép ez...	300. Van nékem egy...
271. Pattanj, pajtás...	301. Volt nekem egy...
272. Árkot ugrott...	302. Vigan dalol...
273. Egérke, fehérke.	303. Anyám, édesanyám...
274. hosszú az erdő...	304. Bidres, bodros bárány...
275. Szérű mellett...	305. Brum, brum, Brúnó...
276. Mackó brummog...	306. Cifra palota...
277. Nád alól...	307. Csend ül a tájon...
278. Akinek a szíve fáj...	308. Csizmám kopogó...
279. Járj, baba, járj...	309. Engyem-bengyem...
280. Kellene szép kert...	310. Ha vihar jő...
281. Tűzben fa parazsa...	311. Hervad már...
282. Cseng-bong a nóta...	312. Hová mégy...
283. A kiskutya illeg...	313. Itt a farsang...
284. Csip, csep, két csepp...	314. Kinyílt a rózsa...
285. Fűzzünk rózsát...	315. Kövön ül...
286. Háp, háp, háp...	316. Tó vize...
287. Jön a tavasz...	317. Orgona ága...
288. Kicsi őz...	318. Négy vándor...
289. Országúton...	319. Ősz szele...
290. Három madár...	320. Sárkány paripán...
291. Azt mondják...	321. Télen, nyáron...
293. Jön az ősz...	322. Megismerni a kanászt...
294. Kicsi üst...	
295. Havas határon...	

Komolyzenei ajánlás zenehallgatáshoz

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című program
„Csak tiszta forrásból” című kiadványa alapján

Ősz és ünnepei:

- Ravel : Jeux D'Eau. A víz játéka (A zenén keresztül megfigyelhető a vízcseppek ragyogása.) 6:01'
- Rossini : Macskakvartett (A zenei humor bemutatása) 4:00'
- Udvardi László: Egérbál – kórusmű (Zenei játék a hangzókkal) 1:38'
- Ránki György: Reggeli torna- kórusmű (Egyenletes lüktetés megéreztetéséhez) 1:45'
- Liszt Ferenc: Erdősongás „ A falevelek tánca „ 4:00'
- Saint-Saens: Állatok farsangja 7. tétel: Akvárium (Halak mozgásának megfigyelése) 2:31'
- Debussy: Arabesque (A halak mozgását asszociálhatjuk a zene hatására) 4:00'
- Debussy: Syrinx (A költöző madarak megfigyeléséhez) 2:13'
- E. Satie: Gymnopédie No. 1. (Esős idő, esőcseppek kopogása) 3:23'
- J. Strauss: Radeckzy induló (Egyenletes, szép járáshoz, lovaglás imitációjához)
- J. Massenet: Meditáció (novemberi szomorkás hegedűszó 4:03'
- Albinoni: Adagio (hasonlóan az előzőhöz) 5:48'
- Orff: Tapsrondó (Különleges zenekari élmény)
- Olasz lírikus dal (A három tenor előadásában) 3:20'
- Hassler: Őszi fák (Felnőtt kórusmuzsika az ősz hangulatában) 2:30'
- Prokofjev: Péter és a farkas 45:00'
- Mozart: Varázsfuvola – Papageno áriája (A szép kiejtés, a hangzókkal való játék megfigyelése) 3:30'
- Mozart: Varázsfuvola – Sarastro áriája (A legmélyebb férfihang megfigyelése)
- Mozart: Varázsfuvola – Éjkirálynő áriája (Az üveghangok bemutatása)
- Beethoven: VII. szimfónia (Ismerkedés a zenekarral, hangszerekkel, a halk és hangos játék megfigyelése.)
- Finn népdalok, gyermekdalok (A kórusmuzsika megkedveltetése)
- Grieg: Per Gynt 4. tétel (A brémai muzsikások című meséhez - az állatok esetlen mozgása) 2:31'
- Paganini - Liszt : La campanella (Csepereg az eső – asszociáció)
- Vivaldi: Ősz (hangulatfestéshez)

Tél és ünnepei:

Carmen a jégen: Katonák tánca Jégrevű (Esztétikus mozgás megfigyelése) 3:22'

Carmen a jégen: Levél az édesanyjától – jégrevű (mint az előzőnél)

Mozart: Varázsfuvola – Bűvös csengettyű. (Készülődés a karácsonyra) 2:30'

Mozart: B-dúr vonósnégyes (hegedű, brácsa, cselló)

Thompson: Alleluja (Karácsonyi hangulati előkészítés)

Vivaldi: Tél 1. tétel (Lovas szán csilingel a havon)

Vivaldi: Tél Largo 2. (hangulatfestéshez) 5:54'

Kodály Zoltán: Hány János szvit – Bécsi harangjáték. (Karácsonyi készülődés) 2:03'

Grieg: Per Gynt 3. tétel – Anitra's dance (Farsangi készülődéshez – fergeteges tánc) 3:25'

Debussy: A Faun délutánja (Penault: A tündér c. meséhez) 10:37'

Kodály Zoltán: Esti dal (A pásztorok éltének megismertetése után nagyon szép, lezáró zene lehet)

Esterházy: Ó, alkotó lélek, jöjj el! (Ünnepi hangulat megteremtése)

Schubert: Ave Maria – tenor (karácsonyi hangulat)

Régi magyar táncok (Korabeli ruhák, farsang)

Csajkovszkij: Diótörő (Hópelyhek tánca) 1:53'

Csajkovszkij: Diótörő (Mesebalett eredeti zenével)

Orff: Carmina Burana 1. tétel (Ütőhangszerek megfigyeltetése – farsangi idősakra) 2:45'

Debussy: Children's Corner Paprikajancsi (Farsangi bohóc készítéséhez) 2:37'

J. Strauss: Tritsch-Tratsch polka (Farsangi vidámság kifejezése) 2:39'

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás (A tánc és a zene együttes szépségének megfigyelése) 3:25'

Mozart: Török induló (farsangi készülődéshez) 3:12'

Tavaszi és ünnepei:

Farkas Ferenc: Régi magyar táncok (cseballó és cselló hangjának megismertetése)

Halmos Gábor: Jubilate Deo – Vegyeskar (Húsvét előtti ünnepi hangulat előkészítése)

Karai József: Égi vasút – Gyermekkor

Rossa László: Ma come bali bella... - Gyermekkor (Tavaszi vidámság megéreztetése)

Rameau: A tyúk. (A cseballó játék élethűen utánozza a tyúk kotkodácsolását – baromfiudvar)

Régi magyar táncok – furulyazenekar – Korabeli hangulat keltése

Vitali: G- dúr partita (Húsvéti hangulatkeltés)

Friderici: Ladilom – kórusmuzsika – Tavaszi dal

Handel: Vízi zene 3:15'

Vivaldi: Tavasz – Largo (Tavaszi hangulat, ébredő természet) 3:30'

Mozart: F-dúr Divertimento – Andante

Mozart: Kis éji zene I. tétel – szerenádmuzsika (A szerenád jelentésének megismertetése)

Chopin: Forradalmi etüd (Március tizenötödikei hangulat)

Smetana: Moldva – hangulatkeltéshez 4:17'

Schubert: Pisztráng – hangulatkeltéshez 7:24'

Nyár és ünnepei:

Mendelssohn: Szentivánéji álom – nászinduló

Orff: Tapsrondó

Oly jó a nyár – kórusmű

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

I. Séta (Promenád) 2:00'

II. Ódon várkastély (Szomorú, titkokkal teli vár pl. a Didergő király c. meséhez)

IV. Kiscsibék tánca a tojásban (Baromfiudvar témakörhöz élmény-kiegészítésként)

VI. A kijevei nagykapu (Méltóságteljes bevonulás – a királyos mesékhez)

Ajánlás a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításához.

Cél:

A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.

1. Föld védelme

A gyermekek a természet védelmét közvetlenül gyakorolják, közösen éljük meg.

- Közvetlen környezetünket tisztán, rendben tartjuk.
- Nem dobáljuk el a szemetet.
- Segítünk a nagytakarításban az óvoda udvarán.
- Megismerjük, megfigyeljük közvetlen környezetünk növényeit.
- Rácsodálkozunk a növények szépségére. A „mi fánk” évszakonkénti változását figyelemmel kísérjük.
- Gondozzuk a virágos-és veteményes kertünket.
- Palántákat, hagymákat, gumókat ültetünk és magokat vetünk.
- Gondoskodunk növényeink folyamatos öntözéséről.
- Nem szakítjuk le a virágokat, nem tördeljük le a fák ágait.

A gyermekek ismerjék meg közvetlen környezetük állatait, aktívan vegyenek részt azok védelmében.

- Nem taposunk szét, nem gyűjtögetjük a bogarakat, lepkéket, békákat.
- A madarak védelmére madáretetőt, madáritatót helyezünk ki.
- Gondoskodunk a madarak folyamatos téli etetéséről.
- Közösen gondozzuk az akvárium lakóit.

2. Levegő védelme

Szeretnénk, ha gyermekeink a szabad levegőn kellő mértékben elfáradnának, a vérükben kicserélődne a széndioxid, ami igazi felfrissülést jelent.

- A csoportszoba átszellőztetésekor is hangsúlyozzuk, hogy tiszta levegőt engedünk be.
- A gyerekek segítsenek a felnőtteknek a polcok és növények portalanításában, hogy minél kevesebb por kerüljön a levegőbe.
- A portalanítás érdekében az udvart is felloccsoljuk.
- Célunk, minél több zöld terület kialakítása a pormentesség érdekében.
- Kirándulásainkat minél többször erdős, fás területre szervezzük, ahol felfedezzük az erdő illatát.

3. Víz védelme

Vízzel való takarékoság, vízszennyezés mértékének csökkentése.

A gyermekek nagyon szeretik a vízzel kapcsolatos tevékenységeket. A sokféle, vízzel való játékos tapasztalat, vizsgálódás során érthetővé válik számukra a vízvédelem és takarékoság fontossága.

- A folyók, patakok, tavak, vizek és azok élővilágának megismerése és védelme. Minél többször látogassunk el a Zagyvához.
- Figyeljünk arra, hogy kézmosás, fogmosás közben se folyjon a víz fölöslegesen.
- A kézmosó szappanból csak annyit használjunk, amennyi a tisztasághoz szükséges.
- Jelezzük, ha csöpögő, hibás csapokat találunk.
- Étkezések után a kancsóban megmaradt tiszta vizet öntözéshez használjuk.
- A bejárat előtti lábtörlő használatára neveljük a gyermekeket, hogy minél kevesebb vizet kelljen használni a felmosáshoz.

4. Hulladékképződés megelőzése.

- A papírt külön gyűjtjük és elvisszük a szelektív hulladékgyűjtőbe.
- A gyermekeknek tartós anyagokból készült játékokat vásárolunk, melyekkel több évig játszhatnak.
- A kerti hulladékokat is felhasználjuk az udvari játékban.
- A fonalat, textil hulladékot barkácsoláshoz használjuk.
- Ne használjunk egyszer használatos poharakat, evőeszközöket.

5. Energiatakarékoság.

- Az energiával, vízzel takarékoskodunk.
- Szellőztessünk intenzíven, de röviden.

6. Táj és település védelme.

- Megismertetjük városunk helytörténeti, építészeti értékeit, erősítjük a lokálpatriotizmust.
- Megismertetjük a lakóhelyünk közelében található természeti értékeket.
- Megismertetjük népi hagyományainkat, népszokásainkat.

Az irodalmi, zenei, képzőművészeti alkotások segítik a környezet szépségének és problémáinak megértését, mely egész életre kiható nyomot hagy a gyermekben.

MATEMATIKAI TARTALMAK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

TÉMA	3-4 évesek
1/ Bevezetés a matematikába	Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozásának segítése, a matematikai szemlélet megalapozása.
2/ A fejlesztés formái lehetnek	<ul style="list-style-type: none">- utánzásos, minta – modellkövető- spontán, játékos, tapasztalatszerző- az óvónő által irányított, megfigyelésre épülő- gyermeki kérdésekre adott magyarázatok
3/ Feldolgozható témák	<p>Halmazalkotások különböző tevékenységek által: játék, séta, udvari élet</p> <ul style="list-style-type: none">- válogatás tulajdonság szerint (szín, forma, hosszúság), tulajdonságok megnevezése, megkülönböztetése- mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb)- síkformák megfigyelése – óvónői segítséggel körberajzolás- számfogalom megalapozása (pl. mutasd meg az ujjadon hány éves vagy?), (tegyél ide egy tányért!, stb.) rakosgatás, mozgás, játszás során- vonalak megfigyeltetése (egyenes, görbe, kerítés, napocska)- építés térben, ismerkedés a térbeli viszonyokkal

MATEMATIKAI TARTALMAK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

TÉMA	4-5 évesek	5-6-7 évesek
1/ Halmazalkotások <ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése számlálás nélkül - halmazok számosságának megállapítása becsléssel - halmazok számosságának megállapítása számlálással - halmazok összemérése párosítással - halmazok elemeinek szétválogatása, bontás részhalmazokra 	<ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése összehasonlítással: minőségi eltérések alapján szétválogatás (pl. kisebb, nagyobb, hosszabb, stb.) - tulajdonság szerint: szín, forma, azonos-ság, különbözőség - tulajdonságok szerinti becslés: több, kevesebb, sok-kevés-semmi - számlálás 4-7-es számkörben - párok képzése: több, kevesebb - bontás kétféle megadott szempont szerint (szín, forma, alak) 	<ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése összehasonlítással, szétválogatással, tulajdonság, megadott szempont szerint (keskenyebb-szélesebb, hosszabb..., forma, szín, térbeli kiterjedés) - kevésbé eltérő tulajdonságok szerinti becslés: sok-kevés, több-kevesebb - számlálás 5-10-es számkörben - párok képzése, több-kevesebb, ugyanannyi - bontás többféle megadott illetve saját szempont szerint

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

<ul style="list-style-type: none"> - műveletek halmazokkal - ítéletek - halmazok elemeinek sorba rendezése <p>2/ Elemek sorba rendezése</p> <ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése számlálás nélkül 	<ul style="list-style-type: none"> - hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel 4-7-es számkör - irányított összehasonlítások, a különbözőségeket emeljük ki pl. mi változott meg? - sorba rendezés mérhető tulajdonság szerint (pl. magasság, súly) - sorba rendezés után a tárgyak helyét sorszámokkal megnevezzük 	<ul style="list-style-type: none"> - hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel 10-es számkörben, összeadás, kivonás játékok - saját szempont szerint ítélet (több, kevesebb...) - sorba rendezés – számlépcső (egy elemű halmaz, két elemű...) számosság szerint - kombinatorika – sokféle szempontból történő elemzés, sorba rendezés (pl. síkidom) - sorszámok megnevezése után, problémahelyzetek létrehozása (pl. hányadik vagy te a sorban?)
<p>3/ Kis számok összkép alapján</p> <p>4/ Mérések különböző egységekkel</p> <p>Becslések – mérések</p> <ul style="list-style-type: none"> - felület - térfogat - tömeg 	<ul style="list-style-type: none"> - 1-2-3 – számkép pl. ablakos házak - Számcsoportokban gondolkodás (pl. négylyukú gomb) - különféle mérések becsléssel, pl. felület - minőségi eltérések megfigyeltetése: hosszabb-rövidebb, keskenyebb-szélesebb, stb. 	<ul style="list-style-type: none"> - kockajátékok, dominók - számkép alapján a szám megnevezése <p>Mérések – konkrét mérőeszközökkel</p> <ul style="list-style-type: none"> - területmérés - űrtartalom - súly

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

<ul style="list-style-type: none"> - hosszúság - magasság - űrmérték <p>5/ Geometriai tapasztalatszerzések</p> <ul style="list-style-type: none"> - építések, alkotások szabadon és másolással - tevékenységek tükörrel, szimmetria - tájékozódás térben - tájékozódás síkban 	<ul style="list-style-type: none"> - építőjátékok szabadon, utánzás által - építési technikák bemutatásával - mozdulatok tükör előtt, tükörjáték nagy-mozgással - cselekvésszintű tájékozódás, többszöri átéléssel testhelyezethez való viszonyulás - zárt és nyitott alakzatok megfigyelése tevékenység közben 	<ul style="list-style-type: none"> - körmérések (hányan érjük át?) (mérőeszköz mindig azonos) - építőjátékok, építések szabadon, másolással, <i>megadott szempont</i> szerint - barkácsolás - óriás elemek az építőjátékban pl. szék, asztal - épületek szabályosságának, szabálytalanságának megállapítása - szimmetria-tükörös játék térben-síkban - a felfedezett térbeli viszonyok verbális kifejezéssel kísérve (alá, fölé, mögé) - relációs szókincs - labirintusok, vonalak megfigyeltetése – egyenes, görbe, ferde vonalak
---	--	---

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

- geometriai alakzatok: kör, téglalap, négyzet, háromszög	- formakirakás, formafelismerés – körberajzolás	<ul style="list-style-type: none"> - áthúzás, beszínezés, körberajzolás - formamásolás: szögek, négyszögek, kör, téglalap - rácsok, hálók - logikai készlet
---	---	---

TESTNEVELÉS

3-4 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	<i>Alapjátékok:</i> „Áll a szőnyegre..., Ülj a parkettára, stb” Guggolj, hasalj, hátadra	Szabad gyakorlatok Játékos utánzó gyakorlatok, esetleg történetbe ágyazva	1/ <u>Mászás</u> változatai – (talajon, kutya, macska, stb.) 2/ <u>Nagymozgások fejlesztése</u> – (mozgásos gyakorlatokkal, mondókákkal)	Cicás! - Minden gyerek térden és tenyéren mászik a talajon. Cica mama hívására óvó nénihez jönnek!
2.	„Állj a szőnyegre”	Szabad gyakorlatok Kis történet eljátszása	1/ <u>Csúszás</u> talajon, textilen előre 2/ <u>Testséma fejlesztés</u> : mondókával, játékkal, nagy tükörrel	Csigás! - Csúszás hason. Mindenki csiga. <u>Jelre</u> jön a madár és összegömbölyödve elbújás.
3.	„Körhinta”	Körkötél	1/ <u>Mászás – csúszás</u> változatai, összekapcsolása 2/ <u>Kéztámaszok</u> talajon 3/ <u>Nagymozgás- és testséma fejlesztés</u>	Autós! Csak <u>pirossal</u> jelezzünk.
4.	„Körhinta”	Körkötél	1/ <u>Mászás – csúszás</u> padon és talajon 2/ <u>Kéztámaszok</u> 3/ <u>Testséma fejlesztése, testfogalom kialakítása, nagymozgás fejlesztése</u>	Fecskék a dróton...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

5.	„Baglyos”	Szabad gyakorlatok Utánzó gyakorlatok játékba, mesékbe	1/ <u>Kúszás</u> talajon, sávokban, irányokat megadva 2/ <u>Testséma fejlesztése, testfogalom kiala- kítása, nagymozgás fejlesztése</u>	Mágneses – babzsákkal
6.	Hullámvasút	Körkötél	1/ <u>Kúszás, csúszás, mászás</u> előre, talajon, padon és sávokban. 2/ <u>Nagymozgások fejlesztése, stb.</u>	Repülők
7.	Mágneses!	Babzsák gyakorlatok	1/ <u>Futások, – csak játékban!</u> Közepes és belegyorsuló 2/ <u>A testséma személyes zónájának kialakí- tása</u>	Cicamamás Házas fogó – a legegyszerűbb szerepes fogójáték
8.	Mágneses – jelre megérinti a megnevezett testrészt	Pad gyakorlatok	1/ <u>Egyensúlygyakorlatok</u> , padon, kötelek között, kijelölt szereken. 2/ <u>A testséma személyes zónájának kiala- kítása</u> pl.: kötelek között, pad fölött	Autós
9.	Fecskék a dróton	Kezdő gyakorlatok	1/ <u>Kúszás, csúszás, mászás</u> előre, talajon, padon, akadályok építésével, tárgyak kerü- lése. 2/ <u>Testséma fejlesztése</u>	Cicamamás
10.	Méhecskés	Karika gyakorlatok egyszerű változata	<u>Ugrás – távol</u> (játék!) – ugrás helyben, páros lábon, – ugrás jelekre pl.: karika, tappancs,	Nyuszik! Róka – bábbal

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			leragasztott csíkok átvágása	
11.	Autós	Szabad gyakorlatok	<u>Ugrások</u> <ul style="list-style-type: none"> – (magas) páros lábon felfelé kb. 10cm – tárgyak páros lábon átvágása pl.: babzsák, maroklabda kupac, stb. 	Békák – ugrások (kelepeléssel jelzés!)
12.	Cicamamás	Kezdő gyakorlatok	<u>Dobások</u> (maroklabdával, babzsákkal, stb.) – kétkézes dobások <u>felfelé</u>	Baglyos
13.	Repülős	Babzsákkal	<u>Dobások</u> (maroklabdával, babzsákkal, stb.) – kétkézes dobások célba pl.: pad mögé, tölcserbe	Kotlós és a csibék
14.	Egér, egér ki a házból... Cica az egérlyuk előtt	Babzsákkal	<u>Labdagurítás</u> <ul style="list-style-type: none"> – járásban babzsák csúsztatása előre szabadon feladat adásával a láb mellett egyik, vagy másik oldalon, váltakozva	Szobrász
15.	Kigurítás	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> <ul style="list-style-type: none"> – járásban a láb mellett labdával pl.: változatos feladatokkal – akadályok között vezetve a talajon 	Fecskék a dróton
16.	Mágneses	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> kézzel (előre) pl.: egymásnak, karikán át, padok közé, a	Cicamamás

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			láb mellett járásban és célba gurítás	
17.	Egér, egér...	Babzsák gyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> lábbal, babzsákkal <ul style="list-style-type: none"> – babzsákhoz vezetve, – maroklabdát vezetve előre szaladva szabadon – akadályok között vezetve – célba vezetés stb. 	Szobrász
18.	Autós	Labdagyakorlatok	Labdagurítás lábbal: labdával <ul style="list-style-type: none"> – vezetve lábbal szabadon – haladva előre, akadályok között, megadott sávokban – ki gurítja messzebbre? 	Körhinta
19.	Kotlós és a csibék	Pad gyakorlatok	<u>Egyensúlygyakorlatok, Mászás</u>	Cicamamás
20.	Repülők	Karika gyakorlatok	<u>Csúszás – kúszás</u>	Királynő udvarháza (karikás játék)
21.	Egér, egér...	Karika gyakorlatok	<u>Futások, csúszás-mászás</u> A rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban! Futások: 2 perc futás	Királynő udvarháza
22.	Cicamamás	Szabad gyakorlatok	<u>Mélyugrás, Csúszás-mászás</u> (a rendelkezésre álló udvari eszközök fel-	Futás

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			használásával) Udvaron a szabadban! <u>Futások</u> : 2 perc futás	
23.	Repülős	Szabad gyakorlatok	<u>Futások, Mászás</u> A rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban!	Cicamamás

TESTNEVELÉS

4-5 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	„Kigurítás”	Szabad gyakorlatok	<u>Mászás:</u> <ul style="list-style-type: none">– széltében elhelyezett padon, zsámolyon, akadályokon– rézsútos padon <u>Csúszás:</u> <ul style="list-style-type: none">– előre, hátra (talajon, padon)	„Fecskék a drótra!”
2.	Autós (piros, sárga, zöld)	Babzsák gyakorlatok	<u>Csúszás, Kúszás, Mászás</u> <ul style="list-style-type: none">– mászás széltében elhelyezett padon– akadályokon, pók, rák mászás– rézsútos padon– kúszás átbújásokkal	Szobrász „készüljetek szobrocskáim”
3.	Kigurítás	Kendő	<u>Egyensúlygyakorlatok</u> <ul style="list-style-type: none">– padon, felfordított padon	Kutyaház

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – létrafokok között – létra fokain <p><u>Mélyugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – pad gyakorlatok befejezéseként 	
4.	Sapkafogó (sima fogó, nem körbefut!)	Pad gyakorlatok	<p><u>Egyensúlygyakorlatok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – létra fokain fektetve – padon és rézsútos padon egyensúlyozva <p><u>Mászás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rézsútos padon <p><u>Gyertyaugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – egyensúlygyakorlatok befejezésekként 	„Fecskék a drótra!”
5.	Kutyaház	Szalag gyakorlatok	<p><u>Talajtorna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – gurulás a test hossz tengelye körül – babzsákkal vagy maroklabdával a kézben <p><u>Kéztámaszok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – támasz padon, szereken – guggolótámaszból ugrás hátra 	Sapkafogó
6.	Sapkafogó (nem körbe fut!)	Bot gyakorlatok	<p><u>Függések</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés előkészítése – a lábtámasz megszüntetése → függés 	Kutyaház

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<u>Csúszás</u> <u>Mászás</u> – bordásfalra, jelzés megérintésével, vagy szalaghordással	
7.	Terpeszfogó – akit megérint, terpeszbe áll és magastartásba tartja a karját	Bot gyakorlatok	<u>Függés</u> – nyújtott függés, hátsó függésben <u>Kéztámaszok</u> – talajon guggolótámaszból ugrás hátra – mellső fekvőtámaszban váltott karemeléssel (kutya futás, tevéjárás, kiscsikó, sánta róka)	Szobrász „Szépüljetek...”
8.	„Tűz, víz!” – csak 2 feladat	Karika gyakorlatok	<u>Nyusziugrás</u> – talajon játék közben. A helyes mozdulatsor elsajátítása és gyakorlása <u>Kéztámaszok</u> – mély fekvőtámasz gyakorlása, (támasz a talajon, lábak a szőnyegen, pad, zsámoly, bordásfal, stb.)	Mókus, mókus... (karika elvétellel)
9.	Matróz bácsi mondja meg! pl.: kis lépéssel	Babzsák gyakorlatok	<u>Zsugorkanyarulati átugrás gyakorlása, előkészítő gyakorlatai</u> – mászás talajon (talpon és tenyé-	„Tűz, víz!”

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<p>ren)</p> <ul style="list-style-type: none"> – kutyafutás és kisebb akadályok fölötti átuagrással 1X vagy többször is <p><u>Futások</u>: tárgyak és személyek megkerülésével, különböző feladatok beiktatásával (pl.: sarok, térd, előre, hátra, oldalazó)</p>	
10.	Egyszerű páros fogó!	Páros gyakorlatok	<p><u>Futások</u>: különböző irányban végzett futások</p> <ul style="list-style-type: none"> – zenére – futás feladattal (közben feladatok végeztethetők!) <p><u>Dobások</u> (társaknak)</p> <ul style="list-style-type: none"> – kislabda hajítás 2 kezes alsó dobásokkal – kislabda hajítás 2 kezes felső dobásokkal 	<p>Küzdő játékok</p> <ul style="list-style-type: none"> – húzások 2 kézzel – tolások háttal állva, háttal ülve
11.	Terpeszfogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Ugrások</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ugrás jeleken, karikákban – ki tud nagyobb ugrani? <p><u>Dobások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – célba 2 kezes alsó és felső dobásokkal 	Küzdő játékok

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			különböző távolságokból	
12.	Mókus, mókus... babzsákkal	Babzsák gyakorlatok	<u>Talajtorna</u> – hossz tengely körüli gurulás eszközzel, eszköz nélkül <u>Csúszás – kúszás – mászás gyakorlása</u> megfelelő nehézségi fokon! <u>Mélyugrás gyakorlása</u>	Matróz bácsi mondja meg!
13.	„Kigurítás”	Szabad gyakorlatok	„ <u>Labdajátékok</u> – ismerkedés a különböző labdatípusokkal játékos formában szabad és irányított játék keretében teniszlabda, léglabda, nagylabda, medicin labda, csörgőlabda (minden, amit tartalmaz a szertárunk)	Tűz, víz, repülő
14.	Gyarapodó fogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> – gurítás előre terpeszülésben a társnak gurítás a láb mellett – gurítás két kézzel, váltott kézzel – gurítás lábbal vezetve szabadon – ki gurítja messzebbre?	Páros fogó – fogó cserével!
15.	Jégfogó (királynő és herceg)	Szabad gyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> – gurítás előre terpeszülésben a társnak gurítás a láb mellett – gurítás két kézzel, váltott kézzel	Szabadulj a labdától

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – gurítás lábbal vezetve szabadon – ki gurítja messzebbre? 	
16.	Labda cica mikrocsoporthban	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> <ul style="list-style-type: none"> – célba gurítás kézzel – célba gurítás lábbal Feldobás, elkapás: terpeszülésben a feldobás gyakorlása	Szabadulj a labdától
17.	Szét és össze	Labdagyakorlatok	<u>Feldobás, elkapás</u> <ul style="list-style-type: none"> – terpeszülésben a felpattanó elkapása – terpeszállásban két kézzel való feldobása <u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban való futás – zenére, jelre állj – futás feladattal 	Labdakergető
18.	Szét és össze	Páros gyakorlatok	<u>Labdaátadás</u> <ul style="list-style-type: none"> – labdaátadás kétkezes alsó dobással a társaknak – labdaátadás kétkezes felső dobással a társaknak <u>Feldobás és elkapás</u> <ul style="list-style-type: none"> – labdafeldobás függőleges irány- 	Szabadulj a labdától

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			ban	
19.	Terpeszfogó – szabadítással	Szalaggyakorlatok	<p><u>Sor- és váltóverseny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – alapgyakorlatok! Pl.: labdaátadással tárgyak áthordása a kijelölt helyre, szabályok elsajátítása <p><u>Futások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban való futás – zenére, jelre állj – futás feladattal <p><u>Ugrások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magasugrás páros lábról felfelé történő ugrás, a karok lendítése lényeges (a tárgyak magassága 10-30cm-ig lehetséges) kötél, léc, stb. 	Sorversenyek, eszközado- gatás
20.	Jégfogó	Bot gyakorlatok	<p><u>Függések</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés mellső – hátsó függés lábemeléssel összekapcsolva <p><u>Futások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban végzett futások – futás feladattal – futás közbeni feladatokkal pl.: sa- 	Botkergető

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			rokemelés, futás-séta váltakozása	
21.	Csupor fogó guggoló fogó	Szabad gyakorlatok	<u>Sor- és váltóverseny</u> <ul style="list-style-type: none"> – alapgyakorlatok! Pl.: labdaátadással tárgyak áthordása a kijelölt helyre, szabályok elsajátítása <u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban végzett futások – futás feladattal – futás közbeni feladatokkal pl.: sarokemelés, futás-séta váltakozása 	Sorversenyek eszközüdogatással
22.	Tűz, víz, repülő!	Pad gyakorlatok	<u>Kéztámaszok:</u> <ul style="list-style-type: none"> – talajon guggolótámaszból ugrás hátra! – „kiscsikó” ugrás gyakorlása – Mély fekvőtámasz gyakorlása <u>Csúszás</u> <ul style="list-style-type: none"> – hason fekvésben padon, talajon, textillel – hanyatt fekvésben talajon, padon, textillel 	Mókus, mókus...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

23.	Csupor fogó	Szabad gyakorlatok	<u>Nyusziugrás</u> <ul style="list-style-type: none"> – hosszában elhelyezett padon illetve talajon is <u>Zsugorkanyarulati átugrás előkészítő gyakorlatai</u> <ul style="list-style-type: none"> – felugrás a padra haladva és leugrás 	Matróz bácsi mondja meg!
24.	Fogócska egyszerű fogójáték	Szabad gyakorlatok	<u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – kitartó, 5 percig tartó futás gyakorlása – különböző irányú futások – futás feladattal – futás feladatok beiktatásával Udvari játékok adta lehetőségek gyakorlása	Kígyó fogó – gyarapodó fogó

TESTNEVELÉS

5-6-7 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	Terpesz fogó – szabadítással	Szabadgyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc) <u>Ugrások:</u> <i>Távol</i> (ki tud nagyobb ugrani?)	Matróz bácsi mondja meg!
2.	Egyszerű fogó - szabadítással	Babzsák gyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc) <u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve teniszlabdával)	Jégfogó - kieséssel

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

3.	Tűz, víz, repülő	Labda gyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Sor és váltóversenyek</u> (a csoport képességeinek, fejlettségének megfelelő feladatok kiválasztásával)	Gyarapodó fogó
4.	Sapkafogó	Pad gyakorlatok	<u>Mászás:</u> változatai, új feladat: párhuzamosan elhelyezett padok felett <u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutyafutás, tevéjárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka	Terpeszfogó
5.	Tűz, víz, repülő - egyéb jelekkel pl: tapsra végzik a feladatokat	Szabadgyakorlatok	<u>Csúszás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - hason fekvésben a <i>karmunka</i>: vállig, csípőig - hanyatt fekvésben (hajlított lábbal, nyújtott lábbal) <u>Egyensúlygyakorlatok:</u> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - térdemeléssel, lábemeléssel, lendítéssel, - fordulattal, rogyasztással <u>Mélyugrás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - a gyakorlat befejezésére 	Gyarapodó fogó
6.	Szobros - adott feladattal	Karika gyakorlatok	<u>Kúszás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - különböző irányokban, 	Mókus, mókus ki a házból

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

	- állatok, tárgyak megformázása		<ul style="list-style-type: none"> - akadályok között, tárgyak megkerülésével, - széltében elhelyezett padon, - rézsútos padon <p><u>Csúszás, mászás:</u> témái a 4-es és 5-ös tevékenységből ismételhető</p>	
7.	Lepkefogó	Szabadgyakorlatok	<p><u>Mászás:</u> padon hosszában kéz- és láb-támasszal</p> <p><u>Nyusziugrás:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hosszában elhelyezett padon - macskaugrás a padon le és felugrással <p><u>Zsugorkanyarulati átugrás gyakorlása:</u> padon!</p>	Mókus, mókus...
8.	<p>Kendő fogó</p> <p>- ugyanaz, mint a sapka vagy kalap fogó</p>	Kendő	<p><u>Futások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - feladatok beiktatásával (pl. hosszúfutás egy oldalon) - futás feladattal (futás közben jelre feladatok végezhetők) - zenére (jelre állj) <p><u>Ugrások:</u></p> <p>- <u>Magas:</u> 30-50cm-es léc és kötél átugrása</p>	Faroklopó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

9.	Mágnes fogó	Babzsák	<u>Ugrások:</u> távol: versengésekkel, ki tud nagyobb ugrani helyből (pl.: fiúk-lányok, szőkék-barnák) <u>Dobások:</u> (marok illetve teniszlabdával)!	Egyszerű fogó
10.	Bothajsza - ugyanaz, mint a labdahaj-sza	Bot gyakorlatok	<u>Mászás:</u> bordásfalon le és felmászás meghatározott magasságban <u>Függések:</u> <ul style="list-style-type: none"> - nyújtott függés, hátsó függés - a függések gyakorlása (pl. a fogó által megfogott 5 hátsó függést végez lábemeléssel!) 	Terpeszfogó - szabadítással
11.	Osztódó fogó	Szék gyakorlatok	<u>Zsugorkanyarulati átugrás</u> gyakorlása padon <u>Egyensúlygyakorlatok:</u> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - padon térdemeléssel, lendítéssel, fordulattal, lábemeléssel, rogyasztással - felfordított pad gerendáján 	Székfoglaló
12.	Páros fogó - szabadítással	Páros gyakorlatok	<u>Sor és váltóversenyek</u> gyakorlása a csoport képességeinek megfelelő feladatokkal	Küzdőjátékok

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			tokkal	
13.	Mókus, mókus...	Karika gyakorlatok	<u>Sor és váltóversenyek</u> gyakorlása a csoport képességeinek megfelelő eszközökkel és feladatokkal	Szobros
14.	Fészek fogó	Páros gyakorlatok	<u>Talajtorna:</u> gurulás a test hossz tengelye körül <ul style="list-style-type: none"> - kijelölve két párhuzamos köté között - párosával <u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutya futás, tevéjárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka	Küzdő játékok
15.	Egyszerű fogó	Szabadgyakorlatok	<u>Labdafogás és játéka:</u> <ul style="list-style-type: none"> - szabad játék a labdával - léglabda, nagylabda felhasználásával 	Kidobás 2 térfélen
16.	Páros fogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás kézzel:</u> <ul style="list-style-type: none"> - gurítás előre - gurítás járásban, két kézzel is váltva - gurítás lassú futásban - hullámvonalban tárgyak megkerülésével 	Osztódó fogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

17.	lepkefogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás lábbal:</u> <ul style="list-style-type: none"> - különböző távolságokba - célbagurítás - társaknak gurítás (passzolás) 	Gyarapodó fogó
18.	Botkergető	Bot gyakorlatok	<u>Labda feldobás, elkapás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kis terpeszben labda feldobása függőleges irányban - taps 1X - taps 2X 	Kidobás 2 térfélen
19.	Tűz, víz, repülő	Szabad gyakorlatok	<u>Labdaátadás, dobásformák:</u> <ul style="list-style-type: none"> - alsó és felső kétkezes dobással - egykezes felső dobással - kétkezes mellső dobás átadással - kétkezes pattintott átadással 	Szét és össze
20.	Labdahajtsza	Labda gyakorlatok	<u>Labdavezetés:</u> <ul style="list-style-type: none"> - helyben, pattintás és elkapás 2 kézzel - az ügyesebbek 1 kézzel is kipróbálhatják - haladással egybekötve 	Őrizd a labdát
21.	Jégfogó	Babzsák gyakorlatok	<u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve	Szobros

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<p>teniszlabdával)</p> <p><u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc)</p> <p><u>Mászások:</u> változatai, új feladat: párhuzamosan elhelyezett padok felett</p>	
22.	Osztódó fogó	Kendő gyakorlatok	<p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - térdemeléssel, lábemeléssel, lendítéssel, - fordulattal, rogyasztással <p><u>Gyertyaugrás:</u> gyakorlása</p> <p><u>Csúszás gyakorlása:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hason fekvésben a <i>karmunka</i>: vállig, csípőig - hanyatt fekvésben (hajlított lábbal, nyújtott lábbal) 	Faroklopó
23.	Terpeszfogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Kúszás:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - különböző irányokban, - akadályok között, tárgyak megkerülésével, - széltében elhelyezett padon, - rézsútos padon 	Tolvajlépés

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<u>Csúszás, mászás:</u> témái a 4-es és 5-ös tevékenységből ismételhető	
24.	Tűz, víz, repülő	Bot gyakorlatok	<u>Függések gyakorlása:</u> <ul style="list-style-type: none"> - nyújtott függés, hátsó függés a függések gyakorlása (pl. a fogó által megfogott 5 hátsó függést végez láb-emeléssel!) <u>Zsugorkanyarulati átugrás</u> gyakorlása padon	Félperces fogó
25.	Tűz, víz, repülő	Szabadgyakorlatok	<u>Talajtorna:</u> gurulás a test hossz tengelye körül <u>Futások:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok alkalmazása 	Tolvajlépés
26.	Lepkefogó	Babzsák	<u>Futások:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok alkalmazása <u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutyafutás, tevejárás, kiscsikó ugrálás,	Félperces fogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<p>sánta róka</p> <p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - padon térdemeléssel, lendítéssel, fordulattal, lábemeléssel, rogyasztással - - felfordított pad gerendáján 	
27.	Fészek fogó	Páros gyakorlatok	<p><u>Szabadon végezhető tevékenységek</u></p> <p>- játékkal kibővítve</p> <p><u>Futások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok alkalmazása <p><u>Sor és váltóverseny:</u> pl. Révész játék 60.o.</p> <p><u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve teniszlabdával)</p>	Kötélhúzás

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

28.	Osztódó fogó	Szabadgyakorlatok	Szabadban végezhető tevékenységek <u>Labdavezetés + haladás</u> - gyakorlása - falra pattintása és elkapása	Kidobós játék
29.	Szobros játék	Szabadgyakorlatok	Szabadban végezhető tevékenységek <u>Futó-fogó</u> játékok gyakorlása	Félperces fogó

Játékok

3-4 évesek

Körhinta: körkötél gyakorlatokhoz

Körben állnak a gyerekek, kézfogással. Menetirányban futni kezdenek bizonyos sebesség elérése után tartják azt, majd lassítanak. Az indulást, megállást akár csengővel is jelezheti az óvónő.

Baglyos:

A baglyok éjjel vadásznak, ezért amikor a lámpa elalszik futkározni lehet. Amikor felgyullad, nappal van, a baglyok alszanak. Leguggolva alvást színlelnek.

Hullámvasút:

Egymás mellett állnak a gyerekek, így fogják meg egymás kezét. Asztalok, székek, egyéb akadályok között haladnak. Fokozatosan gyorsulva, lassulva. Az arcirány nem mindig felel meg a haladási iránynak, ezért válik nehezzé ez a játék.

Mágnesség:

Futás babzsákkal/labdával a kézben. Óvó néni kiáltja egy testrész nevét. Mindenki megáll és odaszorítja, amely testrészt hallotta.

Fecskék a dróton:

Az óvónő felszólítására a gyerekek egy előre meghatározott vonalra, padra, stb. állnak fel.

Méhecskék:

Ezt a játékot a legkisebbekkel mindig játsszuk! A gyerekek futkároznak kar oldalsó középtartással, és újjak mozgatásával (finommotorika). Amikor dörög az ég (óvó néni zörög valamivel) a gyerekek egy kijelölt helyre, a kaptárba kell bemenekülniük (pl. asztal alá). Ha kisütött a nap, újból kijöhetnek, és gyűjthetik a mézet.

Autós:

PIROS jelzésre megállnak, ZÖLD jelzésre futnak a gyerekek. Lehet csikorogva fékezni, tolatni, bűrrögni, indexelni.

Cicamamás fogó:

A kamrában (játéktéren) ki kell jelölni egy helyet jól láthatóan egérlyuk (hát) számára. Itt helyezkednek el az egerek (gyerekek), egy kivételével. Őt a cicamama (óvó néni) kézen fogva vezeti. „Elviszi sétálni” és addig a szemtelen kisegerek birtokba veszik a kamrát. De hirtelen visszafordul a cicamama és csemetéje és cicamama segítségével, és irányításával kiscica megfog egy egeret. Ha sikerrel jártak, akkor szerepcsere történik a cicamama oldalán. Ha mindegyik kisegérnek sikerül visszamenekülni, akkor a cicamamáék újra sétára indulnak. Jól erősíthetjük a kiscica szerepét, ha szabad kezére cica bábót húz fel vagy plüss cicát tart a kezében, esetleg fül koronát kap. /A ház miatt nem futnak körbe/

Repülők:

Egyszerű játék. Amikor elhangzik az óvó nénitől vagy a REPÜLÉSIRÁNYÍTÓTÓL, hogy „Felszállás”, akkor az addig guggoló gyerekek, akiknek karjuk oldalsó középtartásban, de leengedett szárnyakkal várakoztak, most fokozatosan felállnak, és futkározni kezdenek. „Leszállás!” vezényszóra lassítanak és leguggolnak, karjukat leengedik.

Kigurítás:

A foglalkozáson használandó labdákat egy alacsony falú dobozban helyezzük el. Egyszerre kiborítjuk, és vezényszóra egyesével kell visszahordani.

Kotlós és kiscsibék:

A kiscsibék futkároznak mindenfelé, amikor a kotlós kiált „Héja, héja!”, akkor a gyerekeknek oda kell futni hozzá. Amikor elhessegeti őket, újból futkározhatnak.

Csigás-szobros:

A szobros játék egy változata. A gyerek a csigák csúsznak, másznak, madárhangra meg kell dermedniük.

Nyuszik:

Ugyanez, itt a rókabáb megjelenésekor kell megállniuk.

Békák:

Itt a kelepelés hangjára kell megállni.

Szobros:

A gyerek futkároznak. Tapsra vagy valamilyen jelre be kell fejezniük a mozgást, mozdulatlanul meg kell állniuk. Az az ügyes, akinek még a szeme sem rebben.

Játékok

4-5 évesek:

Autós:

Itt már a sárga színt is használjuk.

Sapka fogó:

Vagy kalapfogó. Tulajdonképpen ez egy sima fogó, amiben a fogót egy sapkával jelöljük. Akit megfogott, annak átadja a sapkát és az a fejére téve jelzi, ő a fogó.

Kutyaház:

Egy gyermek kivételével mindenkinek legyen párja. A következőképpen állnak fel: egyik gyermek a gazda terpeszállásban áll. Párja a kutya leguggol gazdája lába alá. A gazdátlan kutyus (pár nélküli gyermek) ugatására minden kiskutyának új gazdát kell keresnie. A gazdátlanoknak is. Aki egyedül marad, az lesz a gazdátlan kutyus, ezért most ő ugathat. Egy idő után szerepcserével játszunk tovább.

Terpeszfogó:

A fogó (lehet több is) ha megérint valakit, terpeszbe kell állnia. Társai menteni úgy tudják, ha átbújnak a terpesz alatt. Akkor győznek a fogók, ha mindenkit sikerül megállítani. Azért kell több fogót választani, hogy ne nyúljon hosszúra a játék. A mentés módja lehet változatosabb is. Pl. előlről, hátulról lehet átbújni, vagy labdát gurítani.

Matróz bácsi mondja meg:

A gyermekek egy oldalon állnak, velük szemben egy gyermek. A gyerekek hangosan kérdik: „matróz bácsi mondja meg, hogy keljünk át a vízen!” A matróz bácsi válaszol, és valamilyen mozgásformát jelöl meg. Pl. hátrafelé, magas térdemeléssel, szökdelve, kúszva, mászva stb. A gyerekek a meghatározott módon átmennek a másik oldalra és a matróz bácsi a számára legtetszetősebb végrehajtót kiválasztja és vele helyet cserél. Így folytatódik a játék.

Mókus, mókus ki a házból!:

Minden gyermeknek van egy saját háza (babzsák, karika stb.). Ebben vagy ezen ülnek. Óvónő elszólítására: „Mókus, mókus ki a házból!” kifutnak a házból, és új házat keresnek maguknak.

Jégfogó:

Van egy fogó, ő a gonosz Jégkirálynő vagy Jégherceg. Akit megfog, az jéggé dermed és nem tud mozdulni. Csak akkor futhat tovább, ha „melegszívű” gyermekek megérintik. Így váltják ki.

Labdacica:

Több -6- gyermek áll körbe. Náluk egy labda van. A körön belül néhány-2- cica. A kívül állók egymásnak gurítják a labdát. A cicák megpróbálják azt elkapni. Ha sikerül valamelyiküknek, akkor az helyet cserél azzal, akinek a labdáját elkapta. Több csoportban lehet játszani.

Szét és össze:

A foglalkozáson felhasznált labdákat egy alacsony falú dobozba helyezzük. Két gyermeket a doboz mellé állítunk, ők lesznek a kidobók. Vezényszóra, nagy sebességgel, akár több labdát is megfogva elkezdik kidobálni a labdákat. A többiek pedig igyekeznek minden labdát visszatenni. Ha a kidobónak sikerül a dobozt kiüríteni, akkor győztek. Ha nem bírnak a többiekkel, akkor a többi gyerek a győztes.

Csupor fogó:

Más néven guggoló fogó, melyben a fogó, ha megfogott valakit, akkor leguggol és törékeny csupor lesz, amit nem szabad fellökni. A megfogott pedig fut tovább, mint fogó. Így mindenki lesz fogó.

Kígyó fogó:

Növekvő fogó. Az első gyermek a kígyó feje. Akit megfog, azzal kézfogással fut tovább, de fogni csak az új fogó, a kígyó feje tud. A test ugyanakkor segíthet keríteni, terelgetni. A testen átbújni nem szabad.

Szabadulj a labdától:

Két térfélen áll fel a két csapat. Mindegyik csapatnál van három vagy négy labda. Vezényszóra a gyerekek átgurítják a labdákat a másik csapat térfelére. Az érkező labdát mielőbb meg kell szerezni és újból gurítani. Az a csapat győz, amelyiknek sikerül olyan pillanatot elérni, amikor nincs labda a saját térfelükön.

Labdakergető:

A gyerekek kört alakítva állnak, háttal a kör középpontjának. Egy labdát tartanak a kezükben. Egy társuk a körön kívül helyezkedik el. A körben állók elkezdik körbe adogatni a labdát, és a labdakergető igyekszik a labdát megfogni vagy megérinteni. Ha sikerül, akinél ez megtörtént, azzal helyet cserél. A labdaátadások irányának megváltoztatásával ez igen megnehezíthető.

Szobrász:

Egy gyermek a szobrász. A gyerekek futkároznak. A szobrász elkiáltja magát: „Szépüljetek szobrocskáim!” a gyerekek megállnak és valamilyen szép szobrot mutatnak be. A szobrász a legtetszősebbet kiválasztja és vele helyet cserél. Lehet páros szobrokat is alkotni.

Játékok

5-6-7 évesek:

Tűz, víz, repülők:

Repülő! felszólításra oldalsó középtartásban tartott karral futkároznak, repülnek. Tűz! felszólításra egy kijelölt helyre futnak. Víz!- re bármire fellépnek, felkapaszkodnak, hogy lábuk vizes ne legyen.

Ennek a játéknak a mintájára játszhatjuk a Nap és víz, Gyertya és gomba játékokat. a Nap- nál hanyatt kell feküdni és napozni lehet. A Víz- nél hason fekvésben úszó mozgás utánzásával hátizmot erősíthetünk. A Gyertya- nál egyszerűen alapállásban állnak lábujjra emelkednek és karjukat magastartásba tenyerüket egymáshoz szorítva, nyújtózkodva állnak.

Gyarapodó fogó:

Ugyanaz, mint a halászfogó.

Szobros játék:

Adott feladattal például állatok, tárgyak megformálása.

Lepke fogó:

A gyerekek a pályán szétszórta helyezkednek el. Két gyermek párban áll. Ők a lepkevadászok. Ha valakit bekerítenek azt a táborukba (kijelölt területre) kísérik, és ott hagyják. Ahova szállítják ott egy adott feladatot végeznek el pl. tízszer szökdel egy helyben.

Kendő fogó:

Ugyanaz, mint a Sapka vagy a kalap fogó.

Bothajsza:

A gyerekek egy nagykörben állnak két-három botot adunk a kör ellenkező pontjain álló gyerekeknek. vezényszóra elkezdik körbe adogatni a botokat a feladat az, hogy az egyik bot érje utol a másikat, nagyon kell figyelni, nem az adott, hanem az érkező botra. Akinél két bot egymáshoz ér az fusson a többiek körül egy „edző” kört.

Osztódó fogó:

A fogó egyedül indul útnak, ha valakit megfogott azzal párt alkotva ketten igyekeznek még valakit megfogni, ha sikerült a gyermek beáll harmadiknak és tovább vadásznak. Ha már négyen lesznek, a kis csapat kettéválik két párt alkotva, és ők igyekeznek majd valakit megfogni ha valakit sikerül megfogniuk melléjük áll ha négyen lesznek szétválnak és így megy végig a játék amíg mindenkit meg nem fognak. A játékban jól látható ki a fogó és ki a menekülő, hiszen előbbieket párban utóbbiak egyedül futkároznak.

Párszerző fogó:

Egy gyermeknek nincs párja, ő igyekszik magának párt fogni. De a gyerekek mentik magukat és párejaikat is, ezért elfutnak előle. Akit megfogott az lesz az ő párja, a másik gyermek egyedül marad, ezért most ő indul párt szerezni magának.

Fészek fogó:

Párok egymással szemben állnak kézfogással ők a fészkek. Két játékos egyedül helyezkedik el a pályán egyikük a menekülő a madárka a másik a fogó a sas. A menekülő gyermek a fészket tartó gyermekek közé bebújással tud házba kerülni és amelyik társával szemben áll és kezet fog azzal új fészket alkotnak, amelyik gyermek kiszorul így a fészekből az lesz a madárka akit a sas igyekszik megfogni. Ha sikerül szerepcsere, de ha a madárkának sikerül új fészkekbe bújni, akkor az onnan kiszoruló gyermeket most már kergetnie.

Kidobós két térfélen:

A 2 csapatot a terem két térfelén helyezzük el, úgyhogy a terem közepét egy paddal elválasztjuk. Ez a leghagyományosabb kidobós. a terem végén is elkülönítünk egy 1 méteres sávot, ideállnak majd azok a gyerekek, akiket az ellenfél kidobott. Mindig az ellenfél mögé kell állni. Amelyik csapat előbb kidobja a szemben álló csapatot, az győz.

Labda hajsza:

Ugyanaz, mint a bothajsza csak labdával.

Őrizd a labdát:

Hét- nyolc fős csoportokra osszuk a gyerekeket. Álljanak körbe, nagy terpesztett lábbal láb élük egymáshoz ér. Előre hajlítással egy labdát gurítgatnak a körben. Igyekeznek a labdát egymás terpesze alatt kigurítani. Ezt mindenki megpróbálja megakadályozni, és kezükkel védik a kapujukat. Lehet cselezni. Ha valakinek mégis kigurult a labda, akkor utána fut és társai körül egy „edző” körre indul. Amint visszaért, folytatódhat a játék.

Tolvajlépés:

A csoport a játéktér egyik felén áll fel. Egy gyermek, szemben velük a másik oldalon. Ez a gyermek megfordul és elkiáltja magát: „Tolvaj lépés! 1, 2, 3!”.

Háromra visszafordul. A többiek, amíg társuk háttal áll nekik, gyorsan igyekeznek hozzá közel kerülni. Akinek sikerül, úgyhogy a visszaforduló gyermek mozgásban ne lássa őt, az helyet cserél vele. De akit mozogni lát, azt visszaküldi az alapvonalra.

Félperces fogó:

Egy játéktéren egy fogó. 15 vagy 30 másodperc alatt hány gyermeket tud megfogni a fogó. Akit megérintett, az leül a játéktér szélén. A végén megszámoljuk a megfogottakat. Lehet két vagy három fogóval is játszani.

Mágnes fogó:

Egy gyermek a fogó. A fogónak a játékvezető által megnevezett testrészt kell megérinteni, akkor érvényes a megfogás. Utána cserélnek, vagy bizonyos ideig kell futni és a végén megszámolni a kiesetteket.

Küzdő játékok:

Páros versenyek:

A gyerekek szemben helyezkednek el. Célszerű a pálya közepét, a kiinduló vonalat megjelölni valamint azt a területet, ahova a társat el kell tolni, húzni stb.

Húzások:

Két kézzel fogják egymás kezét a gyerekek.

Jobb vagy bal kézzel kezét fognak.

Tolások:

Egymásnak háttal állva, hátukkal támaszkodnak.

Ülve támasztják meg a hátukat.

Jobb-bal- vállukkal támaszkodnak meg.

Szemben állva, két kézzel, egymás vállának támaszkodnak.

Egyéb viadalok:

Kötélhúzás.

Kakasviadal.

Szkanderezés.

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

FESTÉS, RAJZOLÁS, KÉZIMUNKA

3-4 évesek

Firkálás, ábrázolás 50%

Kézművesség, építés 50% (ezen belül díszítés 10%)

Síkban

- Rajzolás ceruzával, krétával, pálcikával nagy felületre.
- Felületfestés egy vagy két színnel, festés széles, lapos ecsettel, szivaccsal.
- Festés ujjal, nyomhagyás tenyérrel.
- Nyomhagyás festékekkel, termékekkel, félbevágott gyümölcsdúcokkal.
- Színes papírelemekből ragasztás.
- Növényi részek felhasználása ragasztás során, díszítés magvakkal, különböző díszítő elemekkel (gyöngy, mák, gríz).

Térben

- mintázás: gömbölyítés, sodrás, lapítás, kézzel nyújtás
- nyomhagyás termékekkel, ujjal, tenyérrel
- hó, homok tömörítése tenyérrel, formával
- hajtogatás, a legegyszerűbb formák gyakorlása
- papírzacskóból, álarcok, bábok készítése
- gyöngyfüzés fagyöngyből, termékekből, levelekből, füzérek készítése
- tojásfestés növényi festéklével (berzselés levelekkel, kivágott papírmintával)
- díszítés képlékeny anyagba
- torony, híd, alagút építése dobozokból, építőkockából

4-5 évesek

Firkálás, ábrázolás 50%

Kézművesség, építés 50% (ezen belül díszítés 20%)

Síkban

- Rajzolás ceruzával, krétával, pálcikával, zsírkrétával.
- Rajzolás aszfaltra, nagy méretekben is.
- Festés széles ecsettel, szivaccsal, sablon használatával
- Sokszínű festéssel-csurgatott, fröcskölt, oszlatott, fújt technikával.
- Második félévtől gombfesték használata.

- Frottázs (az átdörzsölése vékony papírra).
- Ragasztás különböző anyagú papírok felhasználásával.
- Termékek, növényi elemek felhasználása.

Térben

- mintázás: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, kimetszés, körbevágás alkalmas eszközzel
- mintázás agyaggal, lisztgyurmával-alapformákból való alakítás
- sokféle, könnyen megmunkálható anyag használata (bőr, textil, fonal, toboz használata)
- második félévtől nyírás-olló használata, helyes technikájának gyakorlása
- papírból hajtogatás, különböző formák készítése
- papírzacsók változatos felhasználása (álarc, báb, dísz)
- fűzések, díszek vágása, hajtogatása
- textiltől babák, bábuk, textilképek készítése
- gyöngyfűzés kettős szállal, fűzések levelekből, virágokból
- tojásdíszítés, tojásírás, kifűjt tojásból papírral figurák készítése
- képlékeny anyagokból (agyag, tészta, gyurma) játékok, edények, eszközök készítése, díszítése, karcolás, nyomhagyás fűszerekkel, cukorkákkal díszítve
- építés dobozokból, hullámpapírból, építés építőkockából

5-6-7 évesek

Firkálás, ábrázolás 40%

Kézművesség, építés 60% (ezen belül díszítés 30%)

Síkban

- Rajzolás filccel, grafit, zselés tollal, különböző krétákkal, eszközökkel.
- Festés különböző színekkel, különböző méretű ecsettel.
- Gombfesték használata, színkeverés.
- Frottázs (elem átdörzsölése vékony papírra).
- Ragasztás papírból, textiltől, különböző minőségű papírból.
- Kollázsok (kivágott ábrák, fényképek, stb.) alkalmazása.

Térben

- mintázás technikájának (gyúrás, sodrás, lapítás, nyújtás, gömbölyítés, szaggatás, tömörítés) kellő elsajátítása, eszközök biztos használata
- tésztafélékbe díszítő elemek rögzítése

- kimetszés, beszúrás
- vágás, olló használata különböző anyagokon kipróbálva
- többalakos kompozíciók készítése térben

a/ közvetlen megfigyeléssel

b/ emlékezet alapján

c/ elképzelés szerint

- plakettek készítése, nyomhagyással, kiöntésük gipszbe a pozitív formák felhasználásával
- kavicsmozaik gipszbe, gyurmába öntve
- pecsételők, hurka-és lapedények formálása
- termésekből, zöldségekből, gyümölcsökből, ágakból (báb, dekoráció, kompozíció készítése)
- papírból háromdimenziós formák készítése
- hajtogatott, kivágott bábok, tölcsérbábok, marionettek, pálcás bábok alkotása
- papírhajtogatás
- kész dobozokból, hengerekből eszközök, játékok készítése, használatát nagyságuk, erősségük határozza meg
- egyszerű mechanikus játékok, összerakható játékok készítése
- álarcok és dramatikus játékok kellékeinek készítése
- textilből babák, bábuk készítése
- öltögetés, hímzés
- bőrből, műbőrből (tarisznya, karkötő készítése)
- szövés, fonás, fonaltekerés, körmöcske kipróbálása, gyakorlása
- díszítés képlékeny anyagokba (kavics, termés, nyomhagyással természeti formák felhasználásával)
- makettekben települések, díszletek létrehozása

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda Pedagógia Program

Az intézmény OM azonosítója:
201485

Készítette:

intézményvezető

Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások:

Véleményezte:

Nevelőtestület nevében

Óvodai szülői szervezet nevében

Egyetértett:

Fenntartó nevében

Jóváhagyta:

intézményvezető

Ph.

A dokumentum jellege: nyilvános
Megtalálható: Vezetői iroda, óvoda honlapja

Hatályos:

Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig

IKTATÓSZÁM: